

**SPOŁECZNE PROJEKTY USTAW
SŁUŻĄCE ODBUDOWIE WYMIARU
SPRAWIEDLIWOŚCI**

**USTAWA –
PRAWO O USTROJU PROKURATURY
Z UZASADNIENIEM**

zespół ekspertów
Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex Super Omnia”

**SPOŁECZNE PROJEKTY USTAW
SŁUŻĄCE ODBUDOWIE WYMIARU
SPRAWIEDLIWOŚCI**

**USTAWA –
PRAWO O USTROJU PROKURATURY
Z UZASADNIENIEM**

zespół ekspertów
Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex Super Omnia”

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury	5
Dział I. Zadania, rola i zasady funkcjonowania prokuratury	7
Rozdział 1. Rola i organy prokuratury	7
Rozdział 2. Podstawowe zasady organizacji prokuratury i działania prokuratorów	8
Rozdział 3. Zadania prokuratury	12
Dział II. Struktura organizacyjna prokuratury	15
Rozdział 1. Prokurator Generalny	15
Rozdział 2. Jednostki prokuratury	21
Dział III. Samorząd prokuratury i Naczelna Rada Prokuratury	26
Rozdział 1. Samorząd zawodowy prokuratorów	26
Oddział 1. Samorząd zawodowy w prokuraturze rejonowej	26
Oddział 2. Samorząd zawodowy w prokuraturze okręgowej	29
Oddział 3. Samorząd zawodowy w Biurze Prokuratora Generalnego	36
Rozdział 2. Naczelna Rada Prokuratury	41
Dział IV. Kadra prokuratury	51
Rozdział 1. Prokuratorzy	51
Oddział 1. Powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku prokuratora	51
Oddział 2. Status prokuratora	74
Oddział 3. Prawa i obowiązki prokuratorów	92
Oddział 4. Uprawnienia prokuratora	98
Oddział 5. Czas pracy prokuratora	111
Oddział 6. Oceny okresowe	112
Oddział 7. Immunitet prokuratora	116
Rozdział 2. Asesorzy prokuratury	119

Rozdział 3. Aplikanci prokuratorscy	122
Rozdział 4. Asystenci prokuratorscy	123
Rozdział 5. Urzędnicy i inni pracownicy prokuratury	128
Dział V. Odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratora	130
Rozdział 1. Zasady postępowania dyscyplinarnego	130
Rozdział 2. Uczestnicy postępowania dyscyplinarnego	135
Rozdział 3. Czynności postępowania dyscyplinarnego	138
Rozdział 4. Odpowiedzialność służbowa, za wykroczenia i odpowiedzialność karna	148
Dział VI. Działalność prokuratury	153
Rozdział 1. Udział prokuratora w postępowaniu sądowym w sprawach karnych	153
Rozdział 2. Zadania prokuratora w postępowaniach przygotowawczych	154
Rozdział 3. Udział prokuratora w postępowaniu dotyczącym wykonywania orzeczeń w sprawach karnych	154
Rozdział 4. Zadania prokuratora w sprawach cywilnych i administracyjnych	155
Rozdział 5. Wykorzystanie informacji z działalności prokuratury do działań profilaktycznych	156
Rozdział 6. Współpraca z zagranicą	158
Rozdział 7. Współpraca z organami administracji publicznej, samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi	159
Rozdział 8. Ochrona danych osobowych	160
Rozdział 9. Zasady dostępu do informacji publicznej	162
Rozdział 10. Inne formy działalności	163
Rozdział 11. Skargi i wnioski	164
Rozdział 12. Zasady funkcjonowania w sytuacjach nadzwyczajnych	166
Dział VII. Systemy informatyczne prokuratury	167
Dział VIII. Finansowanie prokuratury	168
Uzasadnienie projektu ustawy – Prawo o ustroju prokuratury	171

**PROJEKT USTAWY – PRAWO O USTROJU
PROKURATORY**

Ustawa

– Prawo o ustroju prokuratury

Dział I

Zadania, rola i zasady funkcjonowania prokuratury

Rozdział 1

Rola i organy prokuratury

Art. 1. [Prokuratura jako organ wymiaru sprawiedliwości]

- § 1. Prokuratura jest częścią systemu wymiaru sprawiedliwości.
- § 2. Prokuratura podlega kontroli społecznej na zasadach wskazanych w ustawie i realizuje swoje zadania jako organ niezależny od organów władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej.

Art. 2. [Zadania prokuratury]

- § 1. Prokuratura stoi na straży praworządności oraz poszanowania praw i wolności człowieka.
- § 2. Prokuratura wykonuje swoje zadania poprzez:
- 1) wnoszenie aktów oskarżenia i sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego w sprawach karnych z oskarżenia publicznego;
 - 2) udział w postępowaniach sądowych i administracyjnych, chyba że ustawy stanowią inaczej, a także na zasadach określonych w ustawie w zakresie postępowania przygotowawczego.
- § 3. Zadania prokuratury wymienione w § 2 realizują prokuratorzy.

Art. 3. [Organy prokuratury]

§ 1. Prokuraturę stanowią Prokurator Generalny oraz prokuratorzy Biura Prokuratora Generalnego, prokuratorzy prokuratur okręgowych i prokuratorzy prokuratur rejonowych, w tym prokuratorzy do spraw wojskowych.

§ 2. Prokurator Generalny jest naczelnym organem prokuratury. Prokurator Generalny spełnia wszystkie warunki wymagane do objęcia urzędu prokuratora.

§ 3. Organami prokuratury we wskazanych w ustawach sprawach z zakresu prawa administracyjnego są Prokurator Generalny, prokurator okręgowy i prokurator rejonowy.

§ 4. Prokuratorzy realizują zadania w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 2

Podstawowe zasady organizacji prokuratury i działania prokuratorów

Art. 4. [Zasady poszanowania godności i obiektywizmu]

§ 1. Prokurator strzeże respektowania godności uczestników postępowania, ich praw i wolności oraz ich szczególnych potrzeb niezbędnych do korzystania z tych praw i wolności.

§ 2. Prokurator w swoich działaniach kieruje się zasadą bezstronności i równego traktowania oraz zakazem dyskryminacji.

Art. 5. [Niezależność prokuratora]

§ 1. Prokurator przy wykonywaniu swoich obowiązków jest niezależny i podlega Konstytucji i ustawom.

§ 2. Ustawy nie mogą ograniczać niezależności prokuratora.

§ 3. Prokurator odpowiada za wykonywane przez siebie czynności i podejmowane decyzje w trybie określonym w ustawie.

§ 4. Prokurator jest zobowiązany wykonywać zgodne z prawem wytyczne, zarządzenia i polecenia Prokuratora Generalnego i prokuratora bezpośrednio przełożonego.

Art. 6. [Zasada organizacji prokuratury]

§ 1. Prokurator Generalny jest prokuratorem bezpośrednio przełożonym dla prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego oraz jest prokuratorem nadrzędnym wobec prokuratorów prokuratur okręgowych i prokuratorów prokuratur rejonowych.

§ 2. Prokurator okręgowy jest prokuratorem bezpośrednio przełożonym dla prokuratorów prokuratury okręgowej.

§ 3. Prokurator rejonowy jest prokuratorem bezpośrednio przełożonym dla prokuratorów prokuratury rejonowej.

Art. 7. [Wytyczne, zarządzenia i polecenia]

§ 1. Prokurator Generalny jest uprawniony do wydawania wytycznych, zarządzeń i poleceń.

§ 2. Wytyczne Prokuratora Generalnego mogą dotyczyć wyłącznie ogólnych i generalnych zasad realizacji zadań oskarżyciela publicznego oraz prowadzenia postępowań przygotowawczych. Wytyczne mogą również dotyczyć ogólnych i generalnych zasad i kontroli wykonywania obowiązków prokuratora w innych postępowaniach sądowych oraz w postępowaniach administracyjnych.

§ 3. Zarządzenia Prokuratora Generalnego mogą dotyczyć wyłącznie organizacji urzędowania prokuratury oraz zasad organizacji pracy prokuratorów, asesorów prokuratury, asystentów, urzędników i innych pracowników prokuratury.

§ 4. Polecenia Prokuratora Generalnego mogą dotyczyć spraw o charakterze organizacyjno-porządkowym oraz spraw pracowniczych. Prokurator Generalny może upoważnić do wydawania takich poleceń swoich zastępców lub naczelników wydziałów.

§ 5. Polecenia Prokuratora Generalnego mogą dotyczyć również przestrzegania gwarancji procesowych stron i terminowości prowadzonych postępowań. Polecenia te mogą być wydane wyłącznie po uprzednim zapoznaniu się z aktami danej sprawy. Polecenia powinny być kierowane za pośrednictwem kierownika jednostki prokuratury, w której jest prowadzone postępowanie, na piśmie z uzasadnieniem.

§ 6. Wytyczne, zarządzenia i polecenia Prokuratora Generalnego nie mogą dotyczyć treści czynności prawnej w konkretnym postępowaniu, z wyjątkiem polecenia wszczęcia postępowania karnego.

§ 7. Wytyczne i zarządzenia są jawne i publikowane w biuletynie Prokuratora Generalnego. Polecenia dotyczące konkretnego postępowania są jawne dla stron i dołącza się je do akt głównych sprawy.

§ 8. Prokurator okręgowy i prokurator rejonowy mogą wydawać zarządzenia dotyczące organizacji urzędowania jednostki prokuratury, którą kierują, w tym godzin jej urzędowania, oraz organizacji pracy prokuratorów, asesorów prokuratury, urzędników i innych pracowników jednostki prokuratury, którą kierują, w tym dyżurów poza godzinami urzędowania. Prokurator okręgowy i prokurator rejonowy mogą upoważnić do wydawania takich zarządzeń swoich zastępców.

§ 9. Polecenia prokuratora okręgowego i prokuratora rejonowego mogą dotyczyć spraw o charakterze organizacyjno-porządkowym oraz spraw pracowniczych w jednostce prokuratury, którą kierują. Prokurator okręgowy i prokurator rejonowy mogą upoważnić do wydawania takich poleceń swoich zastępców lub naczelników wydziałów.

§ 10. Polecenia prokuratora bezpośrednio przełożonego mogą dotyczyć przestrzegania gwarancji procesowych stron i terminowości prowadzonych postępowań. Polecenia te mogą być wydane wyłącznie po uprzednim zapoznaniu się z aktami danej sprawy. § 6 stosuje się odpowiednio. Polecenia powinny być kierowane na piśmie i wymagają uzasadnienia, są one jawne dla stron i dołączane do akt głównych sprawy.

§ 11. Prokuratorowi, który uznał, iż polecono mu podjęcie bezprawnego lub nieetycznego zachowania, przysługuje prawo odwołania do Naczelnej Rady Prokuratury. Odwołanie wnosi się z zachowaniem drogi służbowej, w terminie 14 dni od daty doręczenia polecenia. Złożenie odwołania nie wstrzymuje obowiązku wykonania polecenia.

Art. 8. [Zasada niepodzielności i jednolitości prokuratury]

Każdy prokurator wykonuje swoje obowiązki zgodnie z zasadą niepodzielności i jednolitości prokuratury. Czynności dokonywane przez

każdego prokuratora wywołują skutki prawne niezależnie od szerokości wykonywania przez niego obowiązków, chyba że ustawa uzależnia ważność czynności od dokonania jej przez prokuratora określonego szerokości organizacyjnego lub prokuratora posiadającego szczególne umocowanie.

Art. 9. [Zasada jednoosobowego podejmowania decyzji i substytucji]

§ 1. Prokurator wykonuje swoje zadania jednoosobowo.

§ 2. Do prowadzenia jednego postępowania może być wyznaczona większa liczba prokuratorów. Prokurator może być powołany do zespołu prokuratorów. Zasady podejmowania decyzji w przypadku ustanowienia kilku prowadzących dla jednego postępowania lub zespołu prokuratorów określa zarządzenie prokuratora bezpośrednio przełożonego.

§ 3. Prokuratorzy wykonujący obowiązki w tej samej jednostce mogą się zastępować przy wykonywaniu swoich zadań, w tym w podejmowaniu decyzji procesowych, bez konieczności wydania polecenia przez bezpośrednio przełożonego.

Art. 10. [Zasada współpracy z organami publicznymi i samorządowymi oraz organizacjami społecznymi]

§ 1. Przy wykonywaniu swoich zadań prokurator współpracuje z organami administracji publicznej, organami samorządu terytorialnego, innymi państwowymi i samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, spółdzielniami i ich związkami, związkami zawodowymi, organizacjami samorządowymi, podmiotami użyteczności publicznej oraz organizacjami społecznymi, w szczególności działającymi na rzecz ochrony praw i wolności człowieka.

§ 2. Organy administracji publicznej oraz organy samorządu terytorialnego, a także inne państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i ich związki, związki zawodowe, organizacje samorządowe oraz podmioty użyteczności publicznej, jak również organizacje społeczne udzielają prokuratorom pomocy w realizacji ich zadań.

Rozdział 3

Zadania prokuratury

Art. 11. [Prokurator jako oskarżyciel publiczny]

§ 1. Prokurator po skierowaniu do sądu aktu oskarżenia pełni funkcję oskarżyciela publicznego przed wszystkimi sądami, na wszystkich etapach postępowania sądowego, także po uprawomocnieniu się wyroku i w postępowaniu wykonawczym.

§ 2. Zakres realizacji zadań prokuratora związanych z funkcją oskarżyciela publicznego przed międzynarodowymi sądami, komisjami i trybunałami określają umowy międzynarodowe, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

Art. 12. [Obowiązki prokuratora w postępowaniu przygotowawczym]

§ 1. Prokurator prowadzi postępowania przygotowawcze w sprawach wskazanych w ustawie.

§ 2. W postępowaniach przygotowawczych prowadzonych przez inne organy prokurator wydaje postanowienia i zarządzenia zastrzeżone do jego wyłącznej kompetencji.

§ 3. Na uzasadniony wniosek organu lub strony prokurator sprawuje kontrolę nad postępowaniem przygotowawczym prowadzonym przez inne organy w zakresie zgodności z prawem i gwarancji respektowania praw stron postępowania.

Art. 13. [Udział prokuratora w innych postępowaniach]

§ 1. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności jeśli służy to eliminowaniu orzeczeń lub decyzji sprzecznych z prawem lub ochronie podstawowych praw i wolności człowieka, prokurator może uczestniczyć na prawach strony albo uczestnika w każdym postępowaniu prowadzonym przed sądami oraz przed organami postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej, przy czym prokurator nie może zastępować w działaniach strony postępowania, chyba że nie posiada ona zdolności do czynności prawnych w danym zakresie ani przedstawiciela ustawowego. Udział prokuratora w postępowaniu

cywilnym wymaga zgody przynajmniej jednej ze stron albo jednego z uczestników postępowania, a w wypadku jej braku – zgody sądu.

§ 2. Zadania wynikające z § 1 prokurator realizuje poprzez wyznaczanie powództw oraz składanie wniosków w sprawach cywilnych i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, w tym w szczególności z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz w postępowaniach rejestrowych, jak również w postępowaniach w sprawach wykroczeń lub wobec nieletnich, zaskarżanie orzeczeń wydanych w tych sprawach w przypadku ich niezgodności z prawem.

§ 3. Udział prokuratora w postępowaniach administracyjnych i sądowo – administracyjnych określają odrębne przepisy.

Art. 14. [Pozostałe obowiązki prokuratora]

Do obowiązków prokuratora poza obowiązkami wynikającymi z art. 11–13 należy także:

- 1) sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem postanowień o tymczasowym aresztowaniu oraz innych decyzji o pozbawieniu wolności, także w ramach środków zabezpieczających oraz środków skutkujących pozbawieniem wolności orzeczonych w ramach postępowania cywilnego lub administracyjnego;
- 2) prowadzenie badań w zakresie problematyki przestępczości oraz jej zwalczania i zapobiegania, a także współpraca z podmiotami wskazanymi w przepisach regulujących organizację szkolnictwa wyższego i nauki;
- 3) gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie w systemach informatycznych danych, w tym danych osobowych, podchodzących z prowadzonych lub nadzorowanych na podstawie ustawy postępowań karnych oraz z udziału w postępowaniu sądowym, administracyjnym lub innych postępowaniach przewidzianych przez ustawę, przekazywanie danych i wyników analiz właściwym organom, w tym organom innego państwa, jeżeli przewiduje to ustawa lub umowa międzynarodowa ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską;
- 4) koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw i przestępstw skarbowych prowadzonej przez inne organy państwowe;

- 5) współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych;
- 6) współpraca z Urzędem Prokuratora Europejskiego, zagranicznymi prokuraturami, zagranicznymi i międzynarodowymi sądami i trybunałami oraz organami śledczymi, jak również organizacjami międzynarodowymi lub ponadnarodowymi oraz zespołami międzynarodowymi, działającymi na podstawie umów międzynarodowych, w tym umów konstytuujących organizacje międzynarodowe, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską;
- 7) opiniowanie projektów aktów normatywnych;
- 8) współpraca z organizacjami zrzeszającymi prokuratorów lub pracowników prokuratury, także międzynarodowymi, w tym współfinansowanie wspólnych projektów badawczych lub szkoleniowych;
- 9) podejmowanie innych czynności określonych w ustawach.

Art. 15. [Zakres obowiązków prokuratora]

§ 1. Zakres obowiązków prokuratora wymienionych w art. 11–14 określa zarządzenie prokuratora bezpośrednio przełożonego, przy czym każdy prokurator wykonuje czynności określone w art. 11 lub art. 12.

§ 2. Zmiana prokuratora prowadzącego postępowanie może wynikać jedynie z obiektywnych i uzasadnionych przyczyn organizacyjnych lub z przyczyn określonych w innych ustawach. Zarządzenie w przedmiocie zmiany prowadzącego postępowanie wymaga uzasadnienia i podlega doręczeniu stronom postępowania. Od zarządzenia przysługuje prokuratorowi odwołanie do Naczelnej Rady Prokuratury w terminie 7 dni od dnia doręczenia zarządzenia.

§ 3. Stronom przysługuje zażalenie na zarządzenie, o którym mowa w § 2, jeżeli zmiana prokuratora prowadzącego skutkuje zmianą jednostki prokuratury dotychczas prowadzącej postępowanie. Zażalenie przysługuje do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzone było dotychczas postępowanie, w terminie 7 dni od daty doręczenia zarządzenia.

§ 4. Prokurator Generalny, prokurator okręgowy i prokurator rejonowy samodzielnie określają zakres swoich obowiązków, tak aby zagwarantować sprawne funkcjonowanie i realizację ustawowych zadań prokuratury.

Dział II

Struktura organizacyjna prokuratury

Rozdział 1

Prokurator Generalny

Art. 16. [Prokurator Generalny i jego zastępcy]

§ 1. Prokurator Generalny jest prokuratorem. Stoi na czele prokuratury i kieruje jej działalnością osobiście lub poprzez upoważnionych przez niego zastępców.

§ 2. Zadania wynikające z ustawy Prokurator Generalny oraz jego zastępcy realizują przy pomocy Biura Prokuratora Generalnego.

Art. 17. [Wybór Prokuratora Generalnego]

§ 1. Prokuratora Generalnego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie później niż w ciągu 2 miesięcy przed upływem kadencji Prokuratora Generalnego albo w ciągu 2 miesięcy od jej wygaśnięcia, spośród dwóch kandydatów wyłonionych przez Naczelną Radę Prokuratury w procedurze konkursowej.

§ 2. Na stanowisko Prokuratora Generalnego może być powołany prokurator w stanie czynnym, z co najmniej 20-letnim nieprzerwanym stażem na stanowisku prokuratora w stanie czynnym, który w ciągu 10 lat bezpośrednio przed zgłoszeniem kandydatury do objęcia stanowiska Prokuratora Generalnego nie wykonywał innego zawodu.

§ 3. W przypadku niezachowania przez Prezydenta terminu określonego w § 1 Prokurator Generalny jest powoływany spośród kandydatów, o których mowa w § 1, uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

podjętą bezwzględną większością głosów, przy obecności co najmniej połowy liczby senatorów, podjętą nie później niż w ciągu miesiąca po upływie terminów określonych w § 1. W takim przypadku Prokurator Generalny składa ślubowanie, o którym mowa w art. 17, przed Senatem.

§ 4. Prezydent w terminie 6 miesięcy przed upływem kadencji Prokuratora Generalnego albo w terminie 3 dni od dnia jej wygaśnięcia ogłasza otwarcie konkursu na stanowisko Prokuratora Generalnego. Ogłoszenie publikuje się w „Monitorze Polskim” oraz na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego.

§ 5. Kandydatów na stanowisko Prokuratora Generalnego mogą zgłaszać w terminie 30 dni od dnia publikacji ogłoszenia, o którym mowa w § 4, bezpośrednio do Naczelnej Rady Prokuratury:

- 1) Zgromadzenie Prokuratorów Biur Prokuratora Generalnego,
- 2) zgromadzenia prokuratorów okręgu,
- 3) grupa 50 prokuratorów,
- 4) organizacje pozarządowe, których głównym przedmiotem działania jest ochrona praw człowieka lub obrona praworządności,
- 5) rady instytutów nauk prawnych.

§ 6. Zgłoszenie następuje na karcie zgłoszeniowej. Karty zgłoszeniowe są publikowane na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego.

§ 7. W przypadku ogłoszenia otwarcia konkursu na stanowisko Prokuratora Generalnego w związku z wygaśnięciem jego kadencji, termin, o którym mowa w § 5, wynosi 14 dni.

§ 8. Naczelna Rada Prokuratury, po publicznym wysłuchaniu zgłoszonych kandydatów, wybiera spośród nich dwóch kandydatów na stanowisko Prokuratora Generalnego w głosowaniu jawnym, bezwzględną większością głosów, przy obecności 2/3 wszystkich członków. Wybranych kandydatów Naczelna Rada Prokuratury przedstawia Prezydentowi w terminie 3 miesięcy przed upływem kadencji Prokuratora Generalnego. W przypadku ogłoszenia otwarcia konkursu na stanowisko Prokuratora Generalnego w związku z wygaśnięciem jego kadencji Naczelna Rada Prokuratury przedstawia Prezydentowi kandydatów w terminie 14 dni przed upływem terminu, o którym mowa w § 1.

§ 9. Naczelna Rada Prokuratury określi nie później niż 2 miesiące po swoim ukonstytuowaniu się, w drodze uchwały regulamin przeprowadzenia konkursu na stanowisko Prokuratora Generalnego oraz wzór karty zgłoszeniowej dla kandydatów na stanowisko Prokuratora Generalnego. Regulamin i wzór karty zgłoszeniowej są jawne i publikowane nie później niż w terminie 7 dni po podjęciu uchwały, na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego.

Art. 18. [Ślubowanie Prokuratora Generalnego]

Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Prokurator Generalny składa przed Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej ślubowanie następującej treści: „Obejmując stanowisko Prokuratora Generalnego, uroczyscie ślubuję stać na straży Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i prawa, strzec praworządności oraz praw i wolności człowieka, a powierzone mi obowiązki wypełniać sumiennie”. Ślubowanie może być złożone z dodaniem zwrotu: „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 19. [Kadencja Prokuratora Generalnego]

§ 1. Kadencja Prokuratora Generalnego trwa 6 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania. Po upływie kadencji Prokurator Generalny pełni obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowo powołanego Prokuratora Generalnego.

§ 2. Prokurator Generalny po zakończeniu kadencji nie może być ponownie powołany na to stanowisko.

§ 3. Po zakończeniu kadencji Prokurator Generalny może przejść w stan spoczynku niezależnie od osiągniętego wieku.

§ 4. Osiągnięcie przez Prokuratora Generalnego wieku uprawniającego do przejścia w stan spoczynku nie ma wpływu na zakończenie kadencji.

Art. 20. [Wygaśnięcie kadencji Prokuratora Generalnego]

§ 1. Kadencja Prokuratora Generalnego wygasa w razie jego śmierci lub odwołania.

§ 2. Prezydent odwołuje Prokuratora Generalnego przed upływem kadencji, jeśli ten:

- 1) zrzekł się funkcji Prokuratora Generalnego;
- 2) stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków Prokuratora Generalnego na skutek choroby lub utraty sił, stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;
- 3) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego albo złożył niezgodne z prawdą oświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 342 ze zm.) stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 4) został prawomocnie ukarany karą dyscyplinarną;
- 5) zaistniały przesłanki z art. 116 § 3 lub 4.

§ 3. W przypadku niepodjęcia w terminie 30 dni od dnia wystąpienia okoliczności wskazanych w § 2 pkt 1–5 decyzji przez Prezydenta o odwołaniu Prokuratora Generalnego, o której mowa w § 2, stosuje się odpowiednio art. 17 § 3.

Art. 21. [Obowiązki sprawozdawcze i informacyjne Prokuratora Generalnego]

§ 1. Prokurator Generalny przedstawia Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdanie roczne z działalności prokuratury. Sprawozdanie za rok kalendarzowy składa się do końca pierwszego kwartału następnego roku. Nad sprawozdaniem nie przeprowadza się głosowania.

§ 2. Sprawozdanie, o którym mowa w § 1, Prokurator Generalny przesyła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Naczelnaj Radzie Prokuratury.

§ 3. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Senat Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Rady Ministrów, Minister Sprawiedliwości oraz Naczelnaj Rada Prokuratury mogą przedstawić pisemne stanowisko wobec sprawozdania Prokuratora Generalnego.

§ 4. Sprawozdanie oraz stanowiska, o których mowa w § 1 i 3, mają charakter jawny i podlegają publikacji w biuletynie Prokuratora Generalnego oraz na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego.

§ 5. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Senat Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Rady Ministrów, Minister Sprawiedliwości, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz inne organy konstytucyjne w zakresie swojej działalności, mogą w każdym czasie złożyć do Prokuratora Generalnego uzasadniony pisemny wniosek o przedstawienie informacji dotyczącej określonego aspektu działalności prokuratury, przy czym żądanie to nie może dotyczyć przedstawienia informacji o konkretnym postępowaniu. § 4 stosuje się odpowiednio.

§ 6. Prokurator Generalny przedstawia Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej informację roczną o łącznej liczbie osób, wobec których został skierowany wniosek o zarządzenie kontroli operacyjnej, w tym osób, o których mowa w art. 237a Kodeksu postępowania karnego, ze wskazaniem liczby osób, co do których:

- 1) sąd zarządził kontrolę operacyjną,
- 2) sąd odmówił zarządzenia kontroli operacyjnej,
- 3) wniosek o kontrolę operacyjną nie uzyskał zgody prokuratora.

§ 7. Informacja, o której mowa w § 5, jest jawna i podlega publikacji w biuletynie Prokuratora Generalnego oraz na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego. Informacja jest przekazywana organom wymienionym w § 4 w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, za który informacja winna być sporządzona.

§ 8. Szczegółowy zakres danych objętych informacją, o której mowa w § 5, określi Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia.

§ 9. Prokurator Generalny uprawniony jest do przedstawienia Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych informacji o postępowaniach przygotowawczych, mających bezpośrednie znaczenie dla bezpieczeństwa państwa, po uzyskaniu pisemnego stanowiska w tym przedmiocie prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze, ze względu na dobro i konieczność zapewnienia sprawności prowadzonego postępowania.

Art. 22. [Zadania Prokuratora Generalnego]

Prokurator Generalny:

- 1) kieruje prokuraturą poprzez wydawanie wytycznych, zarządzeń i poleceń, na zasadach określonych w art. 7 § 1–7;
- 2) powołuje i odwołuje prokuratorów na wniosek Naczelnej Rady Prokuratury, na zasadach określonych w niniejszej ustawie;
- 3) podejmuje decyzję określoną w art. 163 § 4;
- 4) nadzoruje prawidłowość wykonania budżetu prokuratury;
- 5) może zażądać wglądu w akta konkretnego postępowania w celu podjęcia działań określonych w art. 7 § 5;
- 6) może wystąpić do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie związanym z organizacyjnym i prawnym funkcjonowaniem prokuratury;
- 7) realizuje kompetencje prokuratury w zakresie nadzoru nad prowadzeniem czynności operacyjno-rozpoznawczych w zakresie zgodności z prawem i istnienia podstaw faktycznych do ich stosowania;
- 8) określa w drodze zarządzenia organizację i zakres działania sekretariatów oraz innych działów administracyjnych w jednostkach prokuratury, przy uwzględnieniu specyfiki zadań poszczególnych jednostek i racjonalności organizacyjnej prokuratury;
- 9) opiniuje akty prawne, których materia związana jest z funkcjonowaniem i zakresem działalności prokuratury oraz szeroko pojętego prawa karnego;
- 10) przedstawia Naczelnej Radzie Prokuratury trzech kandydatów na stanowisko Pełnomocnika do spraw Przeciwdziałania Praktykom Mobbingowym i Dyskryminacyjnym oraz Naruszenia Praw i Wolności Człowieka przy Prokuratorze Generalnym.

Art. 23. [Zastępcy Prokuratora Generalnego]

§ 1. Pierwszego zastępcę Prokuratora Generalnego oraz pozostałych, nie więcej niż dwóch, zastępców powołuje i odwołuje Prokurator Generalny, spośród prokuratorów, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Prokuratury.

§ 2. Zastępcą Prokuratora Generalnego jest także zastępca do spraw wojskowych. Zastępcę Prokuratora Generalnego do spraw wojsko-

wych powołuje i odwołuje Prokurator Generalny po uzyskaniu opinii Ministra Obrony Narodowej, spośród prokuratorów będących oficerami wojska w służbie czynnej albo oficerami rezerwy. Zastępca Prokuratora Generalnego do spraw wojskowych jest przełożonym prokuratorów wojskowych w zakresie spraw należących do wyłącznej kompetencji prokuratorów wojskowych.

Art. 24. [Zakaz dodatkowego zarobkowania przez Prokuratora Generalnego i jego zastępców]

§ 1. Prokurator Generalny i jego zastępcy nie mogą pozostawać w innym stosunku służbowym lub stosunku pracy, zajmować innego stanowiska ani wykonywać innych zajęć zarobkowych.

§ 2. Z chwilą powołania prokuratora dodatkowo zatrudnionego na stanowisku naukowo-dydaktycznym albo naukowym na stanowisko Prokuratora Generalnego albo jego zastępcy udziela się mu w placówce naukowej albo naukowo-dydaktycznej urlopu bezpłatnego na czas sprawowania tej funkcji.

Rozdział 2

Jednostki prokuratury

Art. 25. [Jednostki prokuratury]

Jednostkami prokuratury są: Biuro Prokuratora Generalnego, prokuratury okręgowe i prokuratury rejonowe.

Art. 26. [Zadania Biura Prokuratora Generalnego]

§ 1. Biuro Prokuratora Generalnego zapewnia obsługę Prokuratora Generalnego w związku z realizowanymi przez niego zadaniami, w szczególności w zakresie wskazanym w niniejszej ustawie, w tym poprzez zapewnienie udziału prokuratora w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym, Sądem Najwyższym i Naczelnym Sądem Administracyjnym.

§ 2. Biuro Prokuratora Generalnego wykonuje czynności w zakresie obrotu prawnego z zagranicą, w sprawach, w których na podstawie odrębnych przepisów zachowany został obrót scentralizowany.

§ 3. Biuro Prokuratora Generalnego nadzoruje funkcjonowanie systemów informatycznych prokuratury oraz współpracę z administratorami udostępnionych, zewnętrznych baz danych.

Art. 27. [Organizacja Biura Prokuratora Generalnego]

§ 1. Biurem Prokuratora Generalnego kieruje Prokurator Generalny.

§ 2. W Biurze Prokuratora Generalnego tworzy się wydziały.

§ 3. Wydziałami w Biurze Prokuratora Generalnego kierują naczelnicy.

§ 4. Prokurator Generalny określi w drodze zarządzenia strukturę organizacyjną Biura Prokuratora Generalnego, wskazującą podział na jednostki organizacyjne wymienione w § 2 i uwzględniającą zakres ich działania, kompetencje oraz obowiązki.

Art. 28. [Zadania i organizacja prokuratury okręgowej]

§ 1. Prokuraturę okręgową tworzy się dla obszaru województwa. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można tworzyć więcej prokuratur okręgowych dla jednego województwa. Prokuratura okręgowa może mieć jednostki zamiejscowe.

§ 2. Prokuraturą okręgową kieruje prokurator okręgowy. W prokuraturze okręgowej mogą być powoływani zastępcy prokuratora okręgowego.

§ 3. W prokuraturach okręgowych, w których utworzono wydział do spraw wojskowych, powołuje się zastępcę prokuratora okręgowego do spraw wojskowych. Zastępcę prokuratora okręgowego do spraw wojskowych powołuje i odwołuje Prokurator Generalny po uzyskaniu opinii Ministra Obrony Narodowej, na wniosek właściwego prokuratora okręgowego spośród prokuratorów będących oficerami wojska w służbie czynnej albo oficerami rezerwy.

§ 4. W zależności od potrzeb organizacyjnych w prokuraturze okręgowej tworzy się wydziały. Wydziałami kierują naczelnicy.

§ 5. Prokurator okręgowy określa w drodze zarządzenia strukturę organizacyjną prokuratury okręgowej, wskazującą podział na jednostki organizacyjne wymienione w § 3 i uwzględniającą zakres ich działania, kompetencje oraz obowiązki.

Art. 29. [Właściwość prokuratury okręgowej]

§ 1. Prokuratury okręgowe prowadzą postępowanie w sprawach:

- 1) o przestępstwa z rozdziałów XVI i XVII Kodeksu karnego, z wyjątkiem przestępstw z art. 119, art. 126, art. 133 i art. 137;
- 2) o przestępstwa o charakterze terrorystycznym w rozumieniu art. 115 § 20 Kodeksu karnego;
- 3) w których sąd wydał postanowienie o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego;
- 4) o przestępstwa, których górna granica ustawowego zagrożenia przekracza 5 lat pozbawienia wolności, gdy osobą podejrzaną jest osoba wskazana w art. 309 pkt 2 lub 3 Kodeksu postępowania karnego;
- 5) o przestępstwa na szkodę interesów finansowych Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej dotyczących szkody o wartości określonej w art. 53 § 15 i 16 Kodeksu karnego skarbowego lub art. 115 § 6 Kodeksu karnego;
- 6) z zawiadomień: Komisji Nadzoru Finansowego, Najwyższej Izby Kontroli, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, o ile górna granica ustawowego zagrożenia przekracza 3 lata;
- 7) o przestępstwa z art. 181–185, art. 189a, art. 252, art. 296 i art. 299 Kodeksu karnego;
- 8) dotyczących czynności związanych z wystąpieniem z wnioskiem do państwa obcego o wydanie osoby ściganej i wydaniem osoby ściganej na wniosek państwa obcego, przekazywaniem do państwa obcego osoby ściganej na podstawie nakazu aresztowania i przekazywaniem przez państwo obce osoby na podstawie nakazu aresztowania, przekazywaniem osób ściganych na podstawie Europejskiego Nakazu Aresztowania w sposób określony w rozdziale 65a i rozdziale 65b Kodeksu postępowania karnego;
- 9) w których prokurator okręgowy na uzasadniony wniosek prokuratora rejonowego, za zgodą prokuratora referenta, a w przypadku jej braku – za zgodą kolegium tak postanowi ze względu na wagę lub zawikość sprawy, w szczególności ze względu na liczbę podejrzanych, pokrzywdzonych lub międzynarodowy charakter czynu.

§ 2. Do właściwości rzeczowej wydziałów do spraw wojskowych prokuratur okręgowych należą postępowania z zakresu właściwości rzeczowej wojskowego sądu okręgowego.

Art. 30. [Zadania i organizacja prokuratury rejonowej]

§ 1. Prokuraturę rejonową tworzy się na obszarze jednego lub więcej powiatów. W zależności od potrzeb organizacyjnych można utworzyć więcej niż jedną prokuraturę rejonową na obszarze jednego powiatu. Prokuratura rejonowa może mieć jednostki zamiejscowe.

§ 2. Prokuraturą rejonową kieruje prokurator rejonowy. W prokuraturze rejonowej mogą być powoływani zastępcy prokuratora rejonowego.

§ 3. W prokuraturach rejonowych, w których utworzono dział do spraw wojskowych, powołuje się zastępcę prokuratora rejonowego do spraw wojskowych. Zastępcę prokuratora rejonowego do spraw wojskowych powołuje i odwołuje Prokurator Generalny po uzyskaniu opinii Ministra Obrony Narodowej, na wniosek właściwego prokuratora rejonowego, spośród prokuratorów będących oficerami wojska w służbie czynnej albo oficerami rezerwy.

§ 4. W prokuraturze rejonowej tworzy się, w zależności od potrzeb organizacyjnych, działy. Działami kierują prokurator rejonowy lub jego zastępca.

§ 5. Prokurator rejonowy określa w drodze zarządzenia strukturę organizacyjną prokuratury rejonowej, wskazującą podział na jednostki organizacyjne wymienione w § 3 i uwzględniającą zakres ich działania, kompetencje oraz obowiązki.

Art. 31. [Właściwość prokuratury rejonowej]

§ 1. W prokuraturze rejonowej rozpoznawane są wszystkie sprawy, z wyjątkiem spraw przekazanych ustawą do właściwości prokuratury okręgowej.

§ 2. W prokuraturze rejonowej rozpoznawane są ponadto środki odwoławcze w wypadkach wskazanych w ustawie.

Art. 32. [Kompetencje Ministra Sprawiedliwości]

§ 1. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Prokuratora Generalnego, w drodze rozporządzenia tworzy i znosi prokuratury okręgowe i rejonowe oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości, mając na względzie właściwe i równomierne rozłożenie pracy prokuratorów na terenie kraju, zapewnienie prokuratorom możliwości uczestnictwa w postępowaniu sądowym i współpracy z jednostkami Policji w sprawach z obszaru działania danej jednostki prokuratury oraz racjonalne wykorzystanie majątku Skarbu Państwa będącego w dyspozycji prokuratury.

§ 2. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Prokuratora Generalnego, w drodze rozporządzenia może określić właściwość jednostek prokuratury w sprawach o poszczególne rodzaje przestępstw, niezależnie od ogólnej właściwości rzeczowej lub miejscowej jednostek prokuratury, mając na uwadze specjalizację i doświadczenie zawodowe prokuratorów wykonujących czynności w danej jednostce w określonej kategorii spraw.

§ 3. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Prokuratora Generalnego, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia skuteczności i sprawności postępowania we wszystkich rodzajach spraw, szybkości i efektywności działania, z uwzględnieniem funkcjonalności i racjonalności działań prokuratora, wydaje w drodze rozporządzenia regulamin wewnętrzznego urzędowania jednostek prokuratury.

§ 4. Regulamin wskazany w § 3 określa:

- 1) organizację pracy i sposób kierowania pracą, w tym zasady przydzielania i odbierania postępowań poszczególnym prokuratorom,
- 2) dysponentów środków budżetowych,
- 3) tryb załatwiania spraw osobowych,
- 4) tryb działań podejmowanych przez prokuratora w celu zapobieżenia naruszeniom prawa,
- 5) tryb postępowania w sprawach skarg i wniosków,
- 6) zasady pełnienia dyżurów oraz zastępstw, a także zakres obowiązków prokuratora dyżurującego i jego zastępcy,
- 7) zasady rozstrzygania sporów kompetencyjnych między jednostkami prokuratury.

§ 5. Minister Obrony Narodowej opiniuje regulamin określony w § 3 i 4 w zakresie prokuratorów do spraw wojskowych.

Dział III

Samorząd prokuratury i Naczelna Rada Prokuratury

Rozdział 1

Samorząd zawodowy prokuratorów

Art. 33. [Organy samorządu zawodowego]

Samorząd zawodowy prokuratorów tworzą:

- 1) w prokuraturach rejonowych – zebrania prokuratorów i asesorów prokuratur rejonowych, zwane zebraniem;
- 2) w prokuraturach okręgowych – zgromadzenia prokuratorów okręgu, zwane zgromadzeniami, oraz kolegia;
- 3) w Biurze Prokuratora Generalnego – Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

Oddział 1

Samorząd zawodowy w prokuraturze rejonowej

Art. 34. [Zebranie]

§ 1. W skład zebrania wchodzi wszyscy prokuratorzy i asesorzy prokuratury rejonowej. Mogą w nim uczestniczyć bez prawa głosu prokuratorzy i asesorzy delegowani do tej jednostki prokuratury.

§ 2. Zebranie zwołuje prokurator rejonowy lub wyznaczony przez niego zastępca nie rzadziej niż dwa razy do roku. Na wniosek prokuratora rejonowego lub jednego z jego zastępców, a także co najmniej 1/3 liczby osób uprawnionych do udziału w zebraniu może ono zostać zwołane w każdym czasie. O terminie zebrania wszyscy uprawnieni

do udziału w nim muszą być powiadomieni pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej przez prokuratora rejonowego lub wyznaczonego przez niego zastępcę nie później niż 14 dni przed zebraniem. W tym terminie prokurator rejonowy lub wyznaczony przez niego zastępca przedstawia wszystkim uprawnionym do udziału w zebraniu pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej projekt porządku zebrania.

§ 3. Udział asesorów i prokuratorów w zebraniu jest obligatoryjny z uwzględnieniem usprawiedliwionych przypadków losowych, konieczności zapewnienia ciągłości pracy i realizacji zadań jednostki prokuratury oraz urlopów. Prokurator rejonowy winien wyznaczyć termin zebrania w czasie zapewniającym wzięcie w nim udziału jak największej liczbie uprawnionych.

§ 4. Prokuratorzy i asesory prokuratury rejonowej uczestniczą w zebraniu na równych prawach, z równym prawem głosu.

Art. 35. [Kierowanie zabraniami]

Zebraniem kieruje prokurator rejonowy lub wyznaczony przez niego zastępca bądź prokurator wybrany zwykłą większością głosów obecnych uczestników zebrania.

Art. 36. [Uzupełnienie porządku zebrania]

§ 1. Co najmniej 1/4 liczby osób uprawnionych do udziału w zebraniu może zgłosić wniosek o uzupełnienie porządku obrad zebrania.

§ 2. Wniosek o uzupełnienie porządku obrad składa się w formie pisemnej prokuratorowi rejonowemu lub jego zastępcy nie później niż 7 dni przed zebraniem, przy czym wniosek ten obligatoryjnie włączany jest do projektu porządku zebrania. Nie później niż 3 dni przed zebraniem wszystkie osoby uprawnione do udziału w zebraniu otrzymują pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej uzupełniony projekt porządku obrad zebrania.

Art. 37. [Uchwały zebrania]

§ 1. Zebranie podejmuje uchwały i wybiera kandydatów albo delegatów do organów kolegialnych zwykłą większością głosów obecnych uczestników zebrania.

§ 2. Głosowanie jest jawne, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zebranie może podjąć bezwzględną większością głosów uczestników zebrania jawną uchwałę, że głosowanie w danej sprawie jest tajne.

§ 3. Wszystkie uchwały zebrania przesyłane są prokuratorowi okręgowemu. Prokurator okręgowy ma obowiązek w terminie 14 dni zając pisemne stanowisko wobec treści uchwały zebrania, jeśli wynika to z treści uchwały.

§ 4. Uchwały zebrania mogą być przesyłane kolegium, jeśli tak stanowią. Kolegium ma obowiązek w terminie 14 dni zając pisemne stanowisko wobec treści uchwały zebrania, jeśli uchwała to przewiduje.

Art. 38. [Zadania zebrania]

Do kompetencji i zadań zebrania należy:

- 1) wysłuchanie i opiniowanie w formie uchwały informacji prokuratora rejonowego o działalności prokuratury rejonowej i realizacji jej zadań;
- 2) podejmowanie uchwał w sprawach dotyczących funkcjonowania prokuratury rejonowej, warunków pracy prokuratorów i asesorów oraz pracowników administracyjnych, a także w przedmiocie wystawionych ocen okresowych;
- 3) sygnalizowanie, sporządzanie wniosków do kolegium i opinii dla niego oraz podejmowanie uchwał w przypadku stwierdzenia, że w prokuraturze rejonowej zachodzą sytuacje naruszające niezależność prokuratora lub jej zagrażające, o znamionach dyskryminacji lub mobbingu, naruszające prawa i wolności człowieka, a także inne okoliczności wymagające działania w celu zapewnienia komfortu, bezpieczeństwa i efektywności pracy;
- 4) wybór w głosowaniu tajnym trzech delegatów do zgromadzenia, z zastrzeżeniem iż delegatem nie może być asesor;
- 5) przeprowadzenie wyborów uzupełniających na zwolnione miejsce delegata do zgromadzenia przed upływem kadencji;
- 6) wybór w głosowaniu tajnym kandydatów na sędziego dyscyplinarnego, z zastrzeżeniem iż kandydatem nie mogą być prokurator rejonowy ani jego zastępcy oraz asesor;
- 7) wybór w głosowaniu tajnym jednego kandydata do kolegium, z zastrzeżeniem iż kandydatem nie może być asesor;

- 8) podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego do Rzecznika Dyscyplinarnego;
- 9) wyrażenie opinii na temat kandydata lub kandydatów na stanowisko prokuratora rejonowego i jego zastępców.

Art. 39. [Protokoły z zebrania]

§ 1. Z przebiegu zebrania sporządza się protokół. Protokół z zebrania wraz z załącznikami oraz uzyskane odpowiedzi innych organów udzielone w związku z uchwałami zebrania są przechowywane przez kierownika sekretariatu prokuratury rejonowej w osobnym zbiorze dokumentów i są jawne. Protokół podlega udostępnieniu prokuratorom i asesorum w każdym czasie, a innym osobom w trybie dostępu do informacji publicznej.

§ 2. Uchwała może zobowiązywać prokuratora okręgowego do publikacji jej treści na stronie internetowej prokuratury okręgowej.

Art. 40. [Regulamin zebrania]

Na pierwszym zebraniu przyjmuje się uchwałą regulamin zebrania, w którym określa się w szczególności przebieg procedur wyborczych oraz sposób przygotowywania projektów uchwał. Projekt regulaminu przygotowuje prokurator rejonowy albo wskazany przez niego zastępca.

Oddział 2

Samorząd zawodowy w prokuraturze okręgowej

Art. 41. [Zgromadzenie]

§ 1. W skład zgromadzenia wchodzi wszyscy prokuratorzy prokuratury okręgowej oraz delegaci prokuratur rejonowych z danego okręgu. Mogą w nim uczestniczyć bez prawa głosu prokuratorzy delegowani do tej jednostki prokuratury.

§ 2. Kadencja delegatów prokuratur rejonowych w zgromadzeniu trwa 4 lata.

§ 3. Zgromadzenie zwołuje prokurator okręgowy lub wskazany przez niego zastępca nie rzadziej niż raz na pół roku. Na wniosek proku-

ratora okręgowego lub jednego z jego zastępców, kolegium, a także co najmniej 1/3 liczby osób uprawnionych do udziału w zgromadzeniu zgromadzenie może zostać zwołane w każdym czasie. O terminie zgromadzenia wszyscy jego członkowie muszą być powiadomieni pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej przez prokuratora okręgowego lub wyznaczonego przez niego zastępcę nie później niż 14 dni przed zgromadzeniem. W tym terminie prokurator okręgowy przedstawia pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej wszystkim członkom zgromadzenia projekt porządku obrad zgromadzenia.

§ 4. Udział w zgromadzeniu jest obligatoryjny z uwzględnieniem usprawiedliwionych przypadków losowych, zapewnienia ciągłości pracy i realizacji zadań prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych oraz urlopów. Prokuratorzy rejonowi i naczelnicy wydziałów prokuratury okręgowej mają obowiązek w taki sposób zorganizować pracę jednostek, aby zapewnić udział w zgromadzeniu jak największej liczbie jego członków.

§ 5. Wszyscy członkowie zgromadzenia uczestniczą w zgromadzeniu na równych prawach, z równym prawem głosu.

Art. 42. [Kierowanie zgromadzeniem]

Zgromadzeniem kieruje prokurator okręgowy lub wyznaczony przez niego zastępca bądź prokurator wybrany zwykłą większością głosów obecnych członków zgromadzenia.

Art. 43. [Uzupełnienie porządku obrad zgromadzenia]

§ 1. Co najmniej dziesięciu członków zgromadzenia, a także kolegium mogą zgłosić wniosek o uzupełnienie porządku zgromadzenia.

§ 2. Wniosek o uzupełnienie porządku składa się w formie pisemnej prokuratorowi okręgowemu nie później niż 14 dni przed zgromadzeniem, przy czym wniosek ten obligatoryjnie włączany jest do projektu porządku zgromadzenia. Nie później niż 3 dni przed rozpoczęciem zgromadzenia wszyscy członkowie zgromadzenia otrzymują od prokuratora okręgowego lub jego zastępcy pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej uzupełniony projekt porządku obrad zgromadzenia.

Art. 44. [Uchwały zgromadzenia]

§ 1. Zgromadzenie podejmuje uchwały i wybiera przedstawicieli do organów kolegialnych zwykłą większością głosów obecnych członków zgromadzenia.

§ 2. Głosowanie jest jawne, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zgromadzenie może podjąć bezwzględną większością głosów członków zgromadzenia jawną uchwałę, że głosowanie w danej sprawie jest tajne.

§ 3. Wszystkie uchwały zgromadzenia przesyłane są do kolegium. Kolegium ma obowiązek w terminie 14 dni zająć pisemne stanowisko wobec treści uchwały, jeśli uchwała to przewiduje.

§ 4. Uchwały zgromadzenia mogą być przesyłane prokuratorowi okręgowemu, jeśli tak stanowią. Prokurator okręgowy ma obowiązek w terminie 14 dni zająć pisemne stanowisko wobec treści przesłanej mu uchwały.

§ 5. Uchwały zgromadzenia mogą być przesyłane Prokuratorowi Generalnemu, jeśli tak stanowią. Prokurator Generalny ma obowiązek w terminie 30 dni zająć pisemne stanowisko wobec treści uchwały, jeśli uchwała to przewiduje. Obligatoryjnie Prokuratorowi Generalnemu przesyłana jest uchwała, której dotyczy art. 40 pkt 1.

§ 6. Uchwały zgromadzenia mogą być przesyłane Naczelnej Radzie Prokuratury, jeśli tak stanowią.

Art. 45. [Zadania zgromadzenia]

Do kompetencji i zadań zgromadzenia należy:

- 1) wysłuchanie i opiniowanie w formie uchwały informacji prokuratora okręgowego o działalności prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych danego okręgu oraz realizacji ich zadań;
- 2) wybór czterech członków kolegium spośród kandydatów wybranych przez zebrania oraz czterech członków kolegium spośród prokuratorów prokuratury okręgowej;
- 3) wybór dwóch sędziów dyscyplinarnych spośród kandydatów wybranych przez zebrania oraz dwóch sędziów dyscyplinarnych spośród prokuratorów prokuratury okręgowej;
- 4) wybór dwóch kandydatów na rzecznika dyscyplinarnego prokuratora okręgowego i dwóch kandydatów na jego zastępcę;

- 5) podejmowanie uchwał w sprawach dotyczących funkcjonowania prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych danego okręgu oraz warunków pracy prokuratorów i asesorów, a także pracowników administracyjnych tych prokuratur, jak również w przedmiocie wystawionych ocen okresowych;
- 6) sygnalizowanie, sporządzanie wniosków i opinii do kolegium oraz podejmowanie uchwał w przypadku stwierdzenia, że w prokuraturze okręgowej zachodzą sytuacje naruszające niezależność prokuratora lub jej zagrażające, o znamionach dyskryminacji lub mobbingu, naruszające prawa i wolności człowieka, a także inne okoliczności wymagające działania w celu zapewnienia komfortu, bezpieczeństwa i efektywności pracy;
- 7) podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego do rzecznika dyscyplinarnego;
- 8) wyrażenie opinii na temat kandydata lub kandydatów na stanowisko prokuratora okręgowego i jego zastępców.

Art. 46. [Protokoły ze zgromadzenia]

§ 1. Z przebiegu zgromadzenia sporządza się protokół. Protokół ze zgromadzenia wraz z załącznikami oraz uzyskane odpowiedzi innych organów udzielone w związku z uchwałami zgromadzenia są przechowywane przez kierownika sekretariatu prokuratury okręgowej w osobnym zbiorze dokumentów i są jawne. Protokół podlega udostępnieniu prokuratorom w każdym czasie, a innym osobom w trybie dostępu do informacji publicznej.

§ 2. Uchwała może zobowiązywać prokuratora okręgowego do publikacji jej treści na stronie internetowej prokuratury okręgowej.

Art. 47. [Regulamin zgromadzenia]

Na pierwszym zgromadzeniu przyjmuje się uchwałą regulamin zgromadzenia, w którym określa się w szczególności przebieg procedur wyborczych oraz sposób przygotowywania projektów uchwał. Projekt regulaminu przygotowuje prokurator okręgowy albo wskazany przez niego zastępca.

Art. 48. [Kolegium]

§ 1. W skład kolegium wchodzi prokurator okręgowy oraz ośmiu członków kolegium wybranych przez zgromadzenie.

§ 2. Kadencja kolegium wynosi 4 lata.

§ 3. Posiedzenia kolegium zwołuje prokurator okręgowy nie rzadziej niż raz na kwartał. Istnieje możliwość zwołania posiedzenia kolegium częściowej, w sytuacji wymagającej niezwłocznego jego działania, z inicjatywy 1/3 liczby członków kolegium. O terminie kolegium wszyscy jego członkowie muszą być powiadomieni pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej przez prokuratora okręgowego nie później niż 14 dni przed posiedzeniem. W tym terminie prokurator okręgowy przedstawia pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej członkom kolegium projekt porządku obrad posiedzenia.

§ 4. Udział członków kolegium w posiedzeniu jest obligatoryjny z uwzględnieniem usprawiedliwionych przypadków losowych i urlopów. Prokuratorzy rejonowi i naczelnicy wydziałów prokuratur okręgowych mają obowiązek w taki sposób zorganizować pracę prokuratur, aby członkowie kolegium mogli wziąć udział w posiedzeniu.

§ 5. Wszyscy członkowie kolegium uczestniczą w nim na równych prawach z równym prawem głosu.

Art. 49. [Kierowanie posiedzeniem kolegium]

Posiedzeniu kolegium przewodniczy prokurator okręgowy, a w razie jego nieobecności prokurator przez niego wskazany spośród członków kolegium.

Art. 50. [Uzupełnienie porządku obrad kolegium]

§ 1. Co najmniej 1/3 liczby członków kolegium może zgłosić wniosek o uzupełnienie porządku posiedzenia.

§ 2. Wniosek o uzupełnienie porządku posiedzenia w formie pisemnej składa się prokuratorowi okręgowemu nie później niż 14 dni przed posiedzeniem, przy czym wniosek ten obligatoryjnie włączany jest do projektu porządku obrad posiedzenia. Nie później niż 3 dni przed rozpoczęciem posiedzenia wszyscy członkowie kolegium otrzy-

mują od prokuratora okręgowego lub prokuratora przez niego wyznaczonego spośród członków kolegium pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej uzupełniony projekt porządku obrad posiedzenia.

Art. 51. [Uchwały kolegium]

Uchwały kolegium podejmowane są zwykłą większością głosów obecnych na posiedzeniu członków kolegium w głosowaniu jawnym. W przypadku równej liczby głosów o wyniku głosowania przesądza głos prokuratora przewodniczącego posiedzeniem.

Art. 52. [Zadania kolegium]

Do kompetencji i zadań kolegium należy:

- 1) podejmowanie uchwały w przedmiocie skierowania zastrzeżenia od postanowienia stwierdzającego istotne uchybienie sprawności postępowania przygotowawczego oraz uchwały w przedmiocie skierowania zastrzeżenia od postanowienia stwierdzającego oczywistą obrazę prawa przy prowadzeniu sprawy; uchwała w tych przedmiotach musi zawierać uzasadnienie, a każdy z członków kolegium może zgłosić zdanie odrębne do uzasadnienia;
- 2) podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego; uchwała w tym przedmiocie musi zawierać uzasadnienie, a każdy z członków kolegium może zgłosić zdanie odrębne do uzasadnienia;
- 3) zajmowanie stanowiska wobec uchwały zebrania lub zgromadzenia;
- 4) sporządzanie w formie uchwały opinii o kandydatach na stanowisko prokuratora rejonowego, zastępcę prokuratora rejonowego, naczelnika wydziału, prokuratora okręgowego, zastępcę prokuratora okręgowego; uchwałę tę przesyła się następnie do wiadomości Prokuratora Generalnego, właściwego prokuratora okręgowego oraz prokuratorowi lub zespołowi dokonującemu oceny kwalifikacji w konkursie;
- 5) sporządzenie w formie uchwały opinii o kandydatach na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej, prokuratora prokuratury okręgowej i asesora;

- 6) podejmowanie uchwał o wystąpieniu do Pełnomocnika do spraw Przeciwdziałania Praktykom Mobbingowym i Dyskryminacyjnym oraz Naruszenia Praw i Wolności Człowieka przy Prokuratorze Generalnym o wszczęcie postępowania wyjaśniającego i podjęcie działań mających na celu przeciwdziałanie stwierdzonym praktykom;
- 7) kierowanie do Naczelnej Rady Prokuratury sygnalizacji dotyczących:
 - a) problemów związanych z funkcjonowaniem prokuratury lub pracy prokuratorów, asesorów lub pracowników administracji,
 - b) stwierdzenia sytuacji naruszającej niezależność prokuratora albo zagrażającej jej,
 - c) stwierdzenia sytuacji o charakterze dyskryminacji, znamionach mobbingu lub naruszenia praw i wolności człowieka;
- 8) kierowanie wniosków oraz opinii do Naczelnej Rady Prokuratury na temat projektów ustaw, rozporządzeń lub zarządzeń oraz w przedmiocie zasadności wniesienia inicjatywy ustawodawczej, mających wpływ na organizację i funkcjonowanie prokuratury, pracę oraz zakres i sposób wykonywania przez prokuratorów, asesorów oraz pracowników administracji ich obowiązków służbowych oraz problematyki szeroko pojętego prawa karnego;
- 9) na wniosek prokuratora okręgowego lub 1/3 członków kolegium podejmowanie uchwał i wniosków w innych sprawach niż wyżej wymienione, dotyczących działalności i funkcjonowania prokuratury oraz problemów i zagadnień związanych z prowadzonymi przez prokuratorów postępowaniami;
- 10) wyrażanie zgody, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 9;
- 11) opiniowanie wniosków o pożyczki mieszkaniowe przyznawane w oparciu o przepisy odrębne;
- 12) realizacja innych obowiązków wskazanych w ustawie.

Art. 53. [Wysłuchanie przez kolegium]

§ 1. Przed podjęciem uchwał, o których mowa w art. 52 pkt 1, kolegium umożliwia prokuratorowi i asesorowi, którego wniosek ma dotyczyć, złożenie pisemnego albo ustnego oświadczenia.

§ 2. Przed podjęciem uchwał, o których mowa w art. 52 pkt 3 i 4, kolegium może wysłuchać kandydatów na dane stanowisko.

§ 3. Kolegium może zaprosić na swoje posiedzenie celem wysłuchania każdą osobę mającą zdaniem kolegium istotne informacje na temat rozpatrywanej sprawy oraz zobowiązać prokuratora okręgowego lub rejonowego do przedłożenia niezbędnych dokumentów.

Art. 53. [Protokoły z posiedzeń kolegium]

§ 1. Z przebiegu posiedzenia kolegium sporządza się protokół. Protokół z posiedzenia kolegium wraz z załącznikami oraz uzyskane odpowiedzi innych organów udzielone w związku z uchwałami kolegium są przechowywane przez kierownika sekretariatu prokuratury okręgowej w osobnym zbiorze dokumentów i są jawne wobec każdego prokuratora i asesora oraz podlegają udostępnieniu innym osobom w trybie dostępu do informacji publicznej.

§ 2. Uchwała może zobowiązywać prokuratora okręgowego do publikacji jej treści na stronie internetowej prokuratury okręgowej.

Art. 55. [Regulamin kolegium]

Na pierwszym posiedzeniu kolegium przyjmuje się uchwałą regulamin kolegium, w którym określa się w szczególności przebieg procedur wyborczych oraz sposób przygotowywania projektów uchwał. Projekt regulaminu przygotowuje prokurator okręgowy.

Oddział 3

Samorząd zawodowy w Biurze Prokuratora Generalnego

Art. 56. [Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego]

§ 1. W skład Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego wchodzi: Prokurator Generalny, jego zastępcy oraz wszyscy prokuratorzy Biura Prokuratora Generalnego. Mogą w nim uczestniczyć bez prawa głosu prokuratorzy delegowani do Biura Prokuratora Generalnego.

§ 2. Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego zwołuje Prokurator Generalny lub wyznaczony przez niego zastępca nie rzadziej niż raz na kwartał. Na wniosek Prokuratora Gene-

ralnego lub jednego z jego zastępców, a także co najmniej 1/3 liczby osób uprawnionych do udziału w zgromadzeniu zgromadzenie może zostać zwołane w każdym czasie. O terminie posiedzenia Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego wszyscy jego członkowie muszą być powiadomieni pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej przez Prokuratora Generalnego lub wyznaczonego przez niego zastępcę nie później niż 14 dni przed Zgromadzeniem Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego. W tym terminie członkom Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego doręcza się pisemnie lub w formie elektronicznej projekt porządku obrad.

§ 3. Udział w Zgromadzeniu Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego jest obligatoryjny z uwzględnieniem usprawiedliwionych przypadków losowych i urlopów. Prokurator Generalny lub wskazany przez niego zastępca winien wyznaczyć termin Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego w terminie umożliwiającym umożliwiający udział w nim jak największej liczbie członków.

§ 4. Wszyscy członkowie Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego uczestniczą w nim na równych prawach, z równym prawem głosu.

Art. 57. [Kierowanie Zgromadzeniem Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego]

Zgromadzeniem Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego kieruje Prokurator Generalny lub wyznaczony przez niego zastępca bądź prokurator wybrany zwykłą większością głosów obecnych członków Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

Art. 58. [Uzupełnienie porządku obrad Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego]

§ 1. Co najmniej dziesięciu członków Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego może zgłosić wniosek o uzupełnienie porządku obrad.

§ 2. Wniosek o uzupełnienie porządku obrad Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego składa się w formie pisemnej Prokuratorowi Generalnemu lub wyznaczonemu przez niego zastęp-

cy nie później niż 14 dni przed Zgromadzeniem Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego. Wniosek ten obligatoryjnie włączany jest do projektu porządku obrad. Nie później niż 3 dni przed Zgromadzeniem Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego wszyscy jego członkowie otrzymują od Prokuratora Generalnego lub wyznaczonego przez niego zastępcy na piśmie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej uzupełniony projekt porządku obrad.

Art. 59. [Uchwały Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego]

§ 1. Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego podejmuje uchwały i wybiera przedstawiciela do Naczelnej Rady Prokuratury zwykłą większością głosów obecnych członków Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

§ 2. Głosowanie jest jawne, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego może podjąć bezwzględną większością głosów członków Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego jawną uchwałę, że głosowanie w danej sprawie jest tajne.

§ 3. Wszystkie uchwały Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego przesyłane są Prokuratorowi Generalnemu. Prokurator Generalny ma obowiązek w terminie 14 dni zająć pisemne stanowisko wobec treści uchwały, jeśli uchwała to przewiduje.

§ 4. Uchwały Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego mogą być przesyłane Naczelnej Radzie Prokuratury, jeśli tak stanowią. Naczelna Rada Prokuratury ma obowiązek w terminie 14 dni zająć pisemne stanowisko wobec treści uchwały, jeśli uchwała to przewiduje.

Art. 60. [Zadania Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego]

Do zadań i kompetencji Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego należy:

- 1) opiniowanie w formie uchwały informacji rocznej Prokuratora Generalnego o działalności Biura Prokuratora Generalnego oraz sprawozdania z przekazanych przez zgromadzenia uchwał podjętych

- w związku z informacją roczną prokuratorów okręgowych o działalności prokuratur okręgowych i prokuratur rejonowych poszczególnych okręgów w zakresie realizacji ich zadań ustawowych;
- 2) wybór trzech sędziów dyscyplinarnych;
 - 3) wybór dwóch kandydatów na Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego i dwóch kandydatów na jego zastępców;
 - 4) kierowanie wniosków oraz opinii do Naczelnej Rady Prokuratury na temat projektów ustaw, rozporządzeń lub zarządzeń i w przedmiocie zasadności wniesienia inicjatywy ustawodawczej, mających wpływ na organizację i funkcjonowanie prokuratury, pracę oraz zakres i sposób wykonywania przez prokuratorów, asesorów, a także pracowników administracji ich obowiązków służbowych oraz problematyki szeroko pojętego prawa karnego;
 - 5) kierowanie do Naczelnej Rady Prokuratury sygnalizacji dotyczącej problemów związanych z funkcjonowaniem jednostek prokuratury i pracy prokuratorów, asesorów oraz pracowników administracji, a także w związku z mającą miejsce sytuacją naruszającą niezależność prokuratora lub zagrażającą jej, sytuacją o charakterze dyskryminacji lub o znamionach mobbingu, jak również przypadków naruszenia praw i wolności człowieka;
 - 6) podejmowanie uchwały w przedmiocie skierowania zastrzeżenia od postanowienia stwierdzającego istotne uchybienie sprawności postępowania przygotowawczego oraz uchwały w przedmiocie skierowania zastrzeżenia od postanowienia stwierdzającego oczywistą obrazę prawa przy prowadzeniu sprawy; uchwała w tych przedmiotach musi zawierać uzasadnienie, a każdy z członków Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego może zgłosić zdanie odrębne do uzasadnienia;
 - 7) podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego; uchwała w tym przedmiocie musi zawierać uzasadnienie, a każdy z członków Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego może zgłosić zdanie odrębne do uzasadnienia;
 - 8) kierowanie do Prokuratora Generalnego wystąpień dotyczących funkcjonowania jednostek prokuratury i pracy prokuratorów, asesorów lub pracowników administracji, a także w związku z naruszeniem lub zagrożeniem niezależności prokuratora,

- zachowaniami dyskryminacyjnymi lub noszącymi znamiona mobbingu oraz naruszenia praw i wolności człowieka, z zastrzeżeniem przekazania przez Prokuratora Generalnego odpowiedzi w formie pisemnej na temat podjętych przez niego działań;
- 9) na podstawie uchwały Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego podjętej w związku z zachowaniami dyskryminacyjnymi lub noszącymi znamiona mobbingu, naruszeniem praw lub wolności człowieka kierowanie wniosku do Pełnomocnika do spraw Przeciwdziałania Praktykom Mobbingowym i Dyskryminacyjnym oraz Naruszenia Praw i Wolności Człowieka przy Prokuratorze Generalnym;
 - 10) na wniosek Prokuratora Generalnego, jednego z jego zastępców lub 1/2 składu Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego podejmowanie uchwał i wniosków w innych sprawach niż wyżej wymienione, z możliwością ich skierowania w formie wystąpienia do Naczelnej Rady Prokuratury;
 - 11) opiniowanie wniosków o pożyczki mieszkaniowe przyznawane w oparciu o przepisy odrębne.

Art. 61. [Protokoły ze zgromadzenia prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego]

§ 1. Z przebiegu zgromadzenia prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego sporządza się protokół. Protokół wraz z załącznikami oraz uzyskane odpowiedzi innych organów udzielone w związku z uchwałami zgromadzenia są przechowywane przez kierownika sekretariatu Biura Prokuratora Generalnego w osobnym zbiorze dokumentów i są jawne. Protokół podlega udostępnieniu prokuratorom w każdym czasie, a innym osobom w trybie dostępu do informacji publicznej.

§ 2. Uchwała może zobowiązywać Prokuratora Generalnego do publikacji jej treści na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego.

Art. 62. [Regulamin Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego]

Na pierwszym Zgromadzeniu Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego przyjmuje się uchwałą regulamin Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, w którym określa się w szczegól-

ności przebieg procedur wyborczych oraz sposób przygotowywania projektów uchwał. Projekt regulaminu przygotowuje Prokurator Generalny albo wskazany przez niego zastępca.

Rozdział 2

Naczelna Rada Prokuratury

Art. 63. [Zadania Naczelnej Rady Prokuratury]

Naczelna Rada Prokuratury jest organem mającym za zadanie:

- 1) stanie na straży niezależności prokuratorów i asesorów;
- 2) podejmowanie działań na rzecz rozwoju prokuratury w sposób zapewniający dbałość o przestrzeganie standardów konstytucyjnych, praw i wolności człowieka oraz umów międzynarodowych;
- 3) wspieranie działań i rozwiązań zmierzających do poprawy warunków pracy prokuratorów i pracowników administracji;
- 4) współdziałanie ze środowiskami reprezentującymi organizacje pozarządowe, społeczne oraz korporacje zawodowe, w szczególności innych zawodów prawniczych, celem realizacji zadań prokuratury i obowiązków prokuratorów w oparciu o dialog społeczny i wzajemną współpracę oraz wymianę doświadczeń.

Art. 64. [Kadencja Naczelnej Rady Prokuratury]

Kadencja Naczelnej Rady Prokuratury trwa 4 lata.

Art. 65. [Posiedzenia Naczelnej Rady Prokuratury]

§ 1. Naczelna Rada Prokuratury działa na posiedzeniach zwoływanych przez Prokuratora Generalnego obligatoryjnie nie rzadziej niż raz na kwartał. O terminie posiedzenia Naczelnej Rady Prokuratury wszyscy jej członkowie muszą być powiadomieni pisemnie lub za pośrednictwem korespondencji elektronicznej przez Prokuratora Generalnego lub wyznaczonego przez niego zastępcę nie później niż 10 dni przed datą posiedzenia. W tym terminie doręcza się wszystkim członkom pisemnie lub w formie elektronicznej projekt porządku obrad posiedzenia. Każdy z członków Naczelnej Rady Prokuratury ma prawo złożyć wniosek o uzupełnienie porządku obrad posiedzenia lub na końcu każdego posiedzenia Naczelnej Rady Prokuratury zgłosić

zagadnienie wymagające rozpatrzenia i omówienia na kolejnym posiedzeniu Rady.

§ 2. Posiedzenia Naczelnej Rady Prokuratury są jawne, transmitowane i utrwalane. Z posiedzeń Naczelnej Rady Prokuratury sporządzane są sprawozdania, publikowane na stronie internetowej Prokuratora Generalnego.

§ 3. Ze względu na ważny interes państwa, ważny interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes prywatny Naczelna Rada Prokuratury może wyłączyć jawność posiedzenia w całości lub w części.

§ 4. Naczelna Rada Prokuratury podejmuje uchwały zwykłą większością głosów członków obecnych na jej posiedzeniu, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 5. Pomiędzy posiedzeniami Naczelna Rada Prokuratury może działać poprzez zespoły robocze. Raz na kwartał na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego publikowane jest sprawozdanie z działalności zespołów roboczych.

Art. 66. [Skład Naczelnej Rady Prokuratury]

§ 1. W skład Naczelnej Rady Prokuratury wchodzi:

- 1) Prokurator Generalny;
- 2) dwunastu członków wybranych spośród: prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, prokuratorów prokuratur okręgowych i prokuratorów prokuratur rejonowych w tym:
 - a) jeden prokurator Biura Prokuratora Generalnego wybrany przez Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego,
 - b) czterech prokuratorów wybranych spośród prokuratorów prokuratur okręgowych przez prokuratorów jednostek prokuratury,
 - c) siedmiu prokuratorów wybranych spośród prokuratorów prokuratur rejonowych przez prokuratorów jednostek prokuratury;
- 3) jeden prokurator w stanie spoczynku wskazany przez Prokuratora Generalnego;
- 4) dwóch posłów wybranych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) jeden senator wybrany przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej;

- 6) jeden przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) Minister Sprawiedliwości.

§ 2. Członkowie wymienieni w § 1 pkt 2 lit. b–c wybierani są w zarządzonych przez Prokuratora Generalnego wyborach bezpośrednich i głosowaniu tajnym.

Art. 67. [Procedura zgłoszenia kandydatów spośród prokuratorów]

Prawo zgłoszenia jednego kandydata na członka Naczelnej Rady Prokuratury spośród prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego oraz jednostek prokuratury ma:

- 1) w przypadku prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego – grupa co najmniej dziesięciu prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego;
- 2) w przypadku prokuratorów prokuratur okręgowych – grupa co najmniej czterdziestu prokuratorów z tych jednostek;
- 3) przypadku prokuratorów prokuratur rejonowych – grupa co najmniej czterdziestu prokuratorów z tych jednostek;
- 4) grupa co najmniej dwóch tysięcy obywateli mających prawo wybierania do Sejmu;
- 5) Naczelna Rada Adwokacka – jednego kandydata;
- 6) Krajowa Rada Radców Prawnych – jednego kandydata;
- 7) Krajowa Rada Sądownictwa – jednego kandydata;
- 8) organ uprawniony do nadawania stopni naukowych w zakresie nauk prawnych.

Art. 68. [Wymogi formalne wobec prokuratora kandydata na Członka Naczelnej Rady Prokuratury]

Kandydatem na członka Naczelnej Rady Prokuratury nie może być prokurator, który jest albo w okresie 2 lat przed dniem ogłoszenia wyborów był delegowany do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Art. 69. [Ogłoszenie wyborów]

§ 1. Wybory do Naczelnej Rady Prokuratury spośród prokuratorów zarządza Prokurator Generalny – zwany dalej organem zarządzają-

cym wybory – w drodze zarządzenia ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” oraz Biuletynie Informacji Publicznej, nie później niż 6 miesięcy przed upływem kadencji Naczelnej Rady Prokuratury, określając w nim:

- 1) dzień wyborów, przypadający najpóźniej na 3 miesiące przed upływem kadencji Naczelnej Rady Prokuratury;
- 2) formę przeprowadzania wyborów;
- 3) terminy czynności wyborczych.

§ 2. Kandydatów zgłasza się organowi zarządzającemu wybory na piśmie w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia w „Monitorze Polskim” zarządzenia o wyborach do Rady. Do zgłoszenia dołącza się zgodę prokuratora na kandydowanie.

Art. 70. [Zarządzenie wyborów do Naczelnej Rady Prokuratury]

§ 1. Organ zarządzający wybory w terminie 7 dni od upływu terminu 30 dni od daty zarządzenia wyborów ogłasza na stronie internetowej Biura Prokuratora Generalnego listę kandydatów do Naczelnej Rady Prokuratury.

§ 2. Wybory przeprowadza się elektronicznie w sposób zapewniający anonimowość głosowania. W szczególnie uzasadnionych wypadkach wybory można przeprowadzić przy pomocy kart do głosowania.

Art. 71. [Przeprowadzenie wyborów do Naczelnej Rady Prokuratury]

§ 1. Organ zarządzający wybory powołuje komisję wyborczą.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, na wniosek Prokuratora Generalnego, określa w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób przeprowadzenia wyborów w formie głosowania elektronicznego lub głosowania za pomocą kart wyborczych;
- 2) wzory listy poparcia kandydatów, kart do głosowania, list uprawnionych do głosowania, protokołów wyborczych oraz obwieszczenia o wyborach.

§ 3. Komisja wyborcza w terminie 5 dni od daty wyborów dokonuje obliczenia głosów, sporządza protokół wyborczy i ogłasza wyniki

w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 72. [Odwołanie od wyborów do Naczelnej Rady Prokuratury]

§ 1. Organ zarządzający wybory na wniosek kandydata do Naczelnej Rady Prokuratury udostępnia niezwłocznie dokumenty związane z wyborami.

§ 2. W terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów prokurator może wnieść do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyboru członka Naczelnej Rady Prokuratury. Przepisy art. 82 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2408) stosuje się odpowiednio.

§ 3. Sąd Najwyższy rozpoznaje protesty wyborcze w postępowaniu nieprocesowym w ciągu 30 dni po upływie terminu do wnoszenia protestów w składzie trzech sędziów, z udziałem przewodniczącego właściwej komisji wyborczej lub innego członka komisji.

§ 4. Orzekając o nieważności wyboru członka Naczelnej Rady Prokuratury, Sąd Najwyższy stwierdza wygaśnięcie jego mandatu oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych w całości albo o ponownym przeprowadzeniu niektórych czynności wyborczych.

Art. 73. [Wybory uzupełniające]

§ 1. W przypadku wygaśnięcia przed upływem kadencji mandatu prokuratora członka Naczelnej Rady Prokuratury wymienionego w art. 66 § 1 pkt 2 wybory zarządza się na dzień przypadający nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wygaśnięcia mandatu.

§ 2. Wybór nowego członka Naczelnej Rady Prokuratury spośród posłów lub senatorów następuje w terminie 2 miesięcy od dnia wygaśnięcia mandatu posła lub senatora.

§ 3. Wskazanie nowego członka Naczelnej Rady Prokuratury wskazanego przez Prezydenta oraz Prokuratora Generalnego następuje w terminie 2 miesięcy od dnia wygaśnięcia jego mandatu.

Art. 74. [Wynik wyborów]

Członkiem Naczelnej Rady Prokuratury zostaje kandydat, który otrzymał najwięcej głosów, a w przypadku wyboru kilku członków – kandydaci, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów. W przypadku uzyskania przez kandydatów równej liczby głosów członkiem Naczelnej Rady Prokuratury zostaje prokurator o dłuższym stażu służbowym.

Art. 75. [Wygaśnięcie mandatu członka Naczelnej Rady Prokuratury]

Mandat członka Naczelnej Rady Prokuratury wygasa przed upływem kadencji w razie:

- 1) śmierci,
- 2) zrzeczenia się mandatu członka Naczelnej Rady Prokuratury,
- 3) wygaśnięcia mandatu posła albo senatora,
- 4) wygaśnięcia albo rozwiązania stosunku służbowego prokuratora,
- 5) prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną.

Art. 76. [Kierowanie Naczelną Radą Prokuratury]

§ 1. Pracami Naczelnej Rady Prokuratury kieruje jej przewodniczący oraz jego zastępca, wybierani na czas jej kadencji na pierwszym posiedzeniu Naczelnej Rady Prokuratury nowej kadencji spośród jej członków.

§ 2. Obsługę Naczelnej Rady Prokuratury zapewnia Biuro Prokuratora Generalnego.

§ 3. Naczelna Rada Prokuratury obraduje na posiedzeniach plenarnych. Naczelna Rada Prokuratury może powołać w zależności od potrzeb zespoły robocze.

§ 4. Do ważności uchwał Naczelnej Rady Prokuratury potrzebna jest obecność co najmniej połowy jej składu. Naczelna Rada Prokuratury podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów w głosowaniu jawnym. Naczelna Rada Prokuratury może podjąć bezwzględną większością głosów członków jawną uchwałę, że głosowanie w danej sprawie jest tajne.

§ 5. Uchwały w sprawach kadrowych wymagają uzasadnienia i są umieszczane w całości w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 6. Szczegółowe zasady działania Naczelnej Rady Prokuratury określa regulamin jej organizacji i pracy. Regulamin przygotowywany i przyjmowany jest na pierwszym posiedzeniu Naczelnej Rady Prokuratury.

Art. 77. [Kompetencje Naczelnej Rady Prokuratury]

Do kompetencji Naczelnej Rady Prokuratury należy:

- 1) udzielanie odpowiedzi w formie stanowiska w terminie 30 dni od daty posiedzenia Naczelnej Rady Prokuratury, na którym przedstawiono skierowane przez kolegia, zgromadzenia i Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego oraz przez Prokuratora Generalnego uchwały, wnioski lub stanowiska;
- 2) opiniowanie projektów ustaw i aktów prawnych oraz kierowanie do Prokuratora Generalnego wystąpień w przedmiocie konieczności podjęcia przez niego działań zmierzających do zmian ustawodawczych;
- 3) przeprowadzenie konkursu, wybór i przedstawienie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydatów na Prokuratora Generalnego;
- 4) wybór kandydata na stanowisko Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz jego zastępcy do spraw aplikacji prokuratorowskiej spośród prokuratorów przedstawionych przez Prokuratora Generalnego;
- 5) podejmowanie uchwał w sprawie wszelkich zagadnień związanych z zagrożeniem dla niezależności prokuratury i prokuratorów, sytuacji o znamionach dyskryminacji lub praktyk mobbingowych, a także naruszenia praw człowieka i obywatela, w tym w szczególności kierowanie wniosków o wszczęcie postępowania wyjaśniającego do Pełnomocnika do spraw Przeciwdziałania Praktykom Mobbingowym i Dyskryminacyjnym oraz Naruszenia Praw Człowieka i Obywatela przy Prokuratorze Generalnym;
- 6) uchwalanie zbioru zasad etyki zawodowej prokuratorów i asesorów prokuratury oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem;
- 7) podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego do rzecznika dyscyplinarnego właściwego prokuratora okręgowego albo Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego;

- 8) wybór prokuratora, który będzie pełnił funkcję rzecznika dyscyplinarnego w postępowaniu dotyczącym Prokuratora Generalnego, i jego zastępców oraz Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego i jego zastępców;
- 9) określenie w drodze uchwały trybu i szczegółowych warunków przeprowadzenia konkursów, o których mowa w art. 129 § 3 i 4;
- 10) wypowiedzanie się o stanie kadry prokuratorskiej i asesorskiej, a także administracji i sekretariatów;
- 11) podejmowanie uchwał i zaleceń w przedmiocie organizacji pracy w prokuraturze zmierzających do podniesienia jej efektywności i jakości;
- 12) opiniowanie wniosków prokuratorów w stanie spoczynku o powrót na stanowisko prokuratorskie;
- 13) opiniowanie wniosków prokuratorów o wcześniejsze przeniesienie w stan spoczynku;
- 14) wyrażanie zgody na dalsze pełnienie służby prokuratora po osiągnięciu wieku uprawniającego do przejścia w stan spoczynku;
- 15) wskazywanie jednego członka Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury;
- 16) rozpoznawanie odwołań od ocen okresowych;
- 17) rozstrzyganie konkursów i wybór prokuratora do powołania na pierwsze i kolejne stanowisko prokuratorskie oraz do pełnienia funkcji w trybie określonym w odrębnych przepisach;
- 18) wybór i zgłoszenie kandydata na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego;
- 19) wybór na okres 4-letniej kadencji spośród trzech prokuratorów przedstawionych przez Prokuratora Generalnego Pełnomocnika do spraw Przeciwdziałania Praktykom Mobbingowym i Dyskryminacyjnym oraz Naruszenia Praw Człowieka i Obywatela przy Prokuratorze Generalnym, oraz ustalenie regulaminu jego działania;
- 20) odwołanie przed upływem kadencji Pełnomocnika do spraw Przeciwdziałania Praktykom Mobbingowym i Dyskryminacyjnym oraz Naruszenia Praw Człowieka i Obywatela przy Prokuratorze Generalnym; do jego odwołania stosuje się odpowiednio art. 208 § 4;
- 21) rozpoznawanie odwołań, o których mowa w art. 7 § 11 oraz w art. 15 § 2.

Art. 78. [Rada Społeczna]

§ 1. Przy Naczelnej Radzie Prokuratury powołuje się Radę Społeczną z głosem doradczym i opiniodawczym.

§ 2. Rada Społeczna:

- 1) przedstawia opinie w sprawach powołania Prokuratora Generalnego oraz w sprawach powoływanie do pełnienia funkcji w prokuraturze;
- 2) może przedstawiać opinie w sprawach powołania pierwsze i kolejne stanowisko służbowe;
- 3) przedstawia opinie w sprawach, które zostaną do niej skierowane przez Naczelną Radę Prokuratury;
- 4) może przedstawiać opinie w sprawach będących przedmiotem posiedzeń Naczelnej Rady Prokuratury lub innych wymagających podjęcia działania przez Naczelną Radę Prokuratury, jeżeli Rada Społeczna uzna, że sytuacja tego wymaga.

§ 3. W skład Rady Społecznej wchodzi:

- 1) osoba wskazana przez Naczelną Radę Adwokacką,
- 2) osoba wskazana przez Krajową Izbę Radców Prawnych,
- 3) osoba wskazana przez Krajową Radę Notarialną,
- 4) osoba wskazana przez Krajową Radę Komorniczą,
- 5) osoba wskazana przez Krajową Radę Sądownictwa,
- 6) osoba wskazana przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- 7) trzech przedstawiciele organizacji pozarządowych, do których celów statutowych należy realizacja zadań z zakresu ochrony praworządności, popularyzacji przestrzegania prawa oraz konstytucyjnego porządku, propagowania ochrony praw i wolności człowieka, a także prowadzenie działań na rzecz podnoszenia standardów funkcjonowania instytucji wymiaru sprawiedliwości, wskazani przez Prokuratora Generalnego, po jednym z organizacji.

§ 4. Członkiem Rady Społecznej nie może zostać osoba skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

§ 5. Kadencja Rady Społecznej trwa 4 lata.

§ 6. Członkostwo w Radzie Społecznej wygasa przed upływem kadencji wskutek:

- 1) śmierci członka Rady Społecznej,
- 2) rezygnacji członka Rady Społecznej,
- 3) skazania członka Rady Społecznej prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

§ 7. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka w Radzie Społecznej przed upływem kadencji właściwy podmiot w terminie miesiąca wskazuje Prokuratorowi Generalnemu nowego członka na okres do zakończenia kadencji Rady Społecznej. W przypadku członków wymienionych w § 3 pkt 7 Prokurator Generalny wskazuje nowego członka w terminie miesiąca od wygaśnięcia kadencji poprzedniego członka.

§ 8. Rada Społeczna wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i jego zastępcę.

§ 9. Przewodniczący lub wyznaczony przez niego członek może zabierać głos na posiedzeniach plenarnych Naczelnej Rady Prokuratury w celu przedstawienia opinii przygotowanych przez Radę Społeczną.

§ 10. Obsługę Rady Społecznej zapewnia Biuro Prokuratora Generalnego.

§ 11. Koszty funkcjonowania Rady Społecznej są pokrywane ze Skarbu Państwa.

§ 12. Członkom Rady Społecznej biorącym udział w posiedzeniu Rady Społecznej zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, przysługuje zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania oraz dieta na podstawie przepisów dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

§ 13. Pierwsze posiedzenie Rady Społecznej zwołuje Prokurator Generalny, kolejne jej przewodniczący.

§ 14. Rada Społeczna określa regulamin swojej organizacji i pracy.

Dział IV

Kadra prokuratury

Rozdział 1

Prokuratorzy

Oddział 1

Powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku prokuratora

Art. 79. [Stanowisko prokuratora]

§ 1. Prokuratorem jest osoba, która została powołana na to stanowisko przez Prokuratora Generalnego na wniosek Naczelnej Rady Prokuratury i złożyła ślubowanie wobec Prokuratora Generalnego.

§ 2. Prokuratorzy powoływani są na stanowiska:

- 1) prokuratora prokuratury rejonowej,
- 2) prokuratora prokuratury okręgowej,
- 3) prokuratora Biura Prokuratora Generalnego.

§ 3. Powołując prokuratora na dane stanowisko, Prokurator Generalny wyznacza mu miejsce pełnienia obowiązków służbowych. Zmiana miejsca pełnienia przez prokuratora obowiązków służbowych może być dokonana bez zmiany stanowiska tylko w przypadkach i w trybie określonych w ustawie.

Art. 80. [Wymagania do objęcia stanowiska prokuratora]

§ 1. Na stanowisko prokuratora może być powołana osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;

- 2) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) ma nieskazitelny charakter;
- 4) uzyskała tytuł magistra prawa na uczelni wyższej w Rzeczypospolitej Polskiej lub analogiczny tytuł uczelni w innym kraju, w przypadku tytułu uzyskanego poza Unią Europejską pod warunkiem nostryfikacji dyplomu;
- 5) jest zdolna, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków prokuratora, w tym nie cierpi na chorobę psychiczną lub inne zakłócenia czynności psychicznych ograniczających sprawność umysłową lub mogące negatywnie wpłynąć na zdolność do pełnienia obowiązków, a także nie jest uzależniona od alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- 6) ukończyła 26 lat;
- 7) złożyła egzamin prokuratorski lub sędziowski;
- 8) pracowała w charakterze asesora prokuratury lub sądowego co najmniej rok;
- 9) nie pełniła służby zawodowej, nie pracowała lub nie była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2023 r. poz. 102), ani też nie była sędzią, który orzekając, uchybił godności urzędu, sprzeniewierzając się niezawisłości sędziowskiej, co zostało stwierdzone prawomocnym orzeczeniem.

§ 2. Wymagania, o których mowa w § 1 pkt 6 i 7, nie dotyczą osoby, która przed powołaniem:

- 1) zajmowała stanowisko sędziego;
- 2) ma tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych;
- 3) wykonywała zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza przez co najmniej 3 lata;
- 4) zajmowała stanowisko radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przez co najmniej 3 lata.

§ 3. Na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej może być powołana osoba, która jedno ze stanowisk określonych w § 2 pkt 1

lub 3–4 zajmowała w okresie 5 lat bezpośrednio przed zgłoszeniem na wolne stanowisko prokuratorskie.

Art. 81. [Wymagania do objęcia stanowiska prokuratora prokuratury okręgowej]

§ 1. Na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej może być powołany prokurator prokuratury rejonowej, który posiada co najmniej 6-letni okres pracy na stanowisku prokuratora prokuratury rejonowej.

§ 2. Na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej może być powołany również sędzia, który posiada co najmniej 6-letni okres pracy na stanowisku sędziego.

§ 3. Na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej może być powołana także osoba, która spełnia wymagania określone w art. 80 § 1 pkt 1–4 i 8, jeżeli:

- 1) wykonywała zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza przez co najmniej 6 lat, z czego przez co najmniej 3 lata bezpośrednio przed zgłoszeniem;
- 2) zajmowała stanowisko radcy Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przez co najmniej 6 lat, z czego przez co najmniej 3 lata bezpośrednio przed zgłoszeniem;
- 3) ma tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych.

Art. 82. [Wymagania do objęcia stanowiska prokuratora Biura Prokuratora Generalnego]

§ 1. Na stanowisko prokuratora Biura Prokuratora Generalnego może być powołany prokurator prokuratury okręgowej, który posiada co najmniej 9-letni okres pracy na stanowisku prokuratora prokuratury okręgowej.

§ 2. Uprawnienie do objęcia stanowiska prokuratora Biura Prokuratora Generalnego, dotyczy również prokuratorów, którzy mają 15-letni okres pracy na stanowisku prokuratora, w tym nie mniej niż łączny 9-letni okres pracy na stanowisku prokuratora Prokuratury Krajowej lub byłej Prokuratury Generalnej, prokuratury regionalnej lub byłej prokuratury apelacyjnej.

§ 3. Na stanowisko prokuratora Biura Prokuratora Generalnego może być powołany również sędzia, który posiada co najmniej 15-letni okres pracy na stanowisku sędziego.

§ 4. Na stanowisko prokuratora Biura Prokuratora Generalnego może być powołana także osoba, która spełnia wymagania określone w art. 80 § 1 pkt 1–4 i 8, jeżeli:

- 1) wykonywała zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza przez co najmniej 15 lat, z czego przez co najmniej 3 lata bezpośrednio przed zgłoszeniem;
- 2) zajmowała stanowisko radcy Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przez co najmniej 15 lat, z czego przez co najmniej 3 lata bezpośrednio przed zgłoszeniem.

Art. 83. [Zgłoszenie na stanowisko prokuratora]

§ 1. W przypadku utworzenia stanowiska prokuratora lub zwolnienia się tego stanowiska Prokurator Generalny niezwłocznie obwieszcza o ogłoszeniu konkursu na wolne stanowiska prokuratora w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, chyba że obsadzenie tego stanowiska następuje w drodze przeniesienia służbowego prokuratora prokuratury równorzędnej. Jeden konkurs może dotyczyć kilku stanowisk prokuratora w tej samej jednostce prokuratury.

§ 2. Każdy, kto spełnia warunki do objęcia stanowiska prokuratora, może zgłosić swoją kandydaturę na wolne stanowisko prokuratora w terminie 30 dni od daty obwieszczenia, o którym mowa w § 1. Równocześnie można brać udział tylko w jednym konkursie na wolne stanowisko prokuratora.

§ 3. Zgłoszenie kandydatury na stanowisko prokuratora następuje poprzez przesłanie przeprowadzającemu konkurs wypełnionej karty zgłoszenia na wolne stanowisko prokuratora.

§ 4. Czynności w toku postępowania w sprawie powołania na stanowisko prokuratora dokonane przez kandydata bez zachowania formy przewidzianej ustawą nie wywołują skutków prawnych.

§ 5. Kandydat dołącza do karty zgłoszenia informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą jego osoby i zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny ze względu na stan zdrowia do pełnienia obowiązków

prokuratora. Zgłaszający urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r. dołącza do karty zgłoszenia także pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 342 ze zm.), albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.

§ 6. Zawarte w karcie zgłoszenia oświadczenia: o korzystaniu z pełni praw cywilnych i obywatelskich, o toczącym się postępowaniu o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, o ukaraniu w postępowaniu dyscyplinarnym, o toczącym się postępowaniu dyscyplinarnym oraz o uprawomocnieniu się orzeczenia, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944–1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz.U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 ze zm.), kandydat składa pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.

§ 7. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Prokuratora Generalnego określi w drodze rozporządzenia wzór karty zgłoszenia na wolne stanowisko prokuratora i zakres zawartych w niej danych, mając na względzie, aby dane te umożliwiały weryfikację w niezbędnym zakresie spełnienia warunków wymaganych przez ustawę od kandydatów na stanowisko prokuratora.

§ 8. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Prokuratury określi w drodze rozporządzenia szczegółowy zakres i sposób przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych kandydatów na stanowisko prokuratora oraz kwalifikacje wymagane od lekarzy i psychologów uprawnionych do przeprowadzania tych badań oraz wydawania zaświadczeń o zdolności do pełnienia obowiązków prokuratora, jak również terminy wykorzystania wydawanych zaświadczeń w postępowaniu w sprawie powołania na stanowisko prokuratora, mając na uwadze zapewnienie należytej oceny zdolności kandydatów do pełnienia obowiązków prokuratora, uwzględniającej charakter tego urzędu.

§ 9. Wymóg dołączania informacji i zaświadczeń, o których mowa w § 5 i 6, nie dotyczy kandydatów zajmujących stanowisko prokuratora, asesora prokuratury, sędziego albo asesora sądowego.

§ 10. Kandydat na wolne stanowisko prokuratora, który zajmuje stanowisko prokuratora albo asesora prokuratury, do karty zgłoszenia dołącza wykaz sygnatur akt pięćdziesięciu spraw różnych kategorii, w których prowadził lub wykonywał czynności w postępowaniu przygotowawczym, sporządził akt oskarżenia lub środki zaskarżenia, występował przed sądem lub składał pisma procesowe bądź wykonywał inne czynności. W przypadku mniejszej liczby takich spraw – wykaz sygnatur akt wszystkich spraw.

§ 11. Kandydat na wolne stanowisko prokuratora, który zajmuje stanowisko sędziego lub asesora sądowego, do karty zgłoszenia dołącza wykaz sygnatur akt pięćdziesięciu spraw sądowych różnych kategorii, w których rozpoznawaniu brał udział, a w przypadku mniejszej liczby takich spraw – wykaz sygnatur akt wszystkich spraw.

§ 12. Kandydat na wolne stanowisko prokuratora, który wykonuje zawód adwokata, radcy prawnego lub zajmuje stanowisko radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, do karty zgłoszenia dołącza wykaz sygnatur akt pięćdziesięciu spraw sądowych, w których występował w charakterze zastępcy procesowego, a jeżeli występował w mniejszej liczbie spraw – wykaz sygnatur akt wszystkich spraw, ze wskazaniem sądów, w których sprawy te się toczyły albo toczą, lub odpisy wszystkich, jednak nie więcej niż pięćdziesięciu, opinii prawnych i innych dokumentów sporządzonych w związku ze stosowaniem lub tworzeniem prawa. Radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej dołącza ponadto opinię przełożonego.

§ 13. Kandydat na wolne stanowisko prokuratora, który wykonuje zawód notariusza, do karty zgłoszenia dołącza wykaz pięćdziesięciu aktów notarialnych, obejmujących różne kategorie spraw, a jeżeli sporządził mniejszą ich liczbę – wykaz wszystkich aktów.

§ 14. Kandydat na wolne stanowisko prokuratora, który ma tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych, do karty zgłoszenia dołącza wykaz nie więcej niż dwudziestu publikacji, odpisy nie więcej niż dwudziestu sporządzonych opinii prawnych oraz charakterystykę osiągnięć dydaktycznych i naukowych.

§ 15. Kandydat na wolne stanowisko prokuratora zajmujący stanowisko prokuratora bądź sędziego, który w okresie poprzedzającym obwieszczenie był delegowany do:

- 1) Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury,
- 2) pełnienia obowiązków lub określonej funkcji poza granicami państwa,

do karty zgłoszenia dołącza wykaz sygnatur akt pięćdziesięciu spraw określonych odpowiednio w § 10 albo § 11 lub spraw zarejestrowanych w referacie kandydata lub przez niego nadzorowanych w okresie delegowania, a także opis wykonywanych w okresie delegowania czynności wraz z opinią przełożonego.

§ 16. Do kandydata na wolne stanowisko prokuratora, który zajmuje stanowisko prezesa lub wiceprezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, stosuje się odpowiednio, stosownie do zawodu wykonywanego przed powołaniem na stanowisko, przepisy § 10–15.

§ 17. Do kandydata na wolne stanowisko prokuratora, który wykonywał więcej niż jeden z zawodów wskazanych w § 10–14, stosuje się przepisy § 10–16, z tym że łączna liczba zamieszczonych w wykazie sygnatur akt spraw lub odpisów opinii prawnych i innych dokumentów, o których mowa w tych przepisach, nie może przekraczać stu.

§ 18. Do karty zgłoszenia kandydaci na stanowisko prokuratora mogą dołączyć także inne dokumenty popierające ich kandydaturę, w szczególności opinie i rekomendacje.

Art. 84. [Ponowne zgłoszenie na stanowisko]

Ponowne zgłoszenie kandydatury na wolne stanowisko prokuratora może nastąpić nie wcześniej niż po dniu zakończenia wobec kandydata poprzednio rozpoczętego postępowania w sprawie powołania na stanowisko prokuratora. Za dzień rozpoczęcia postępowania konkursowego w sprawie powołania na stanowisko prokuratora przyjmuje się dzień złożenia karty zgłoszenia. Za dzień zakończenia wobec kandydata postępowania konkursowego w sprawie powołania na stanowisko prokuratora przyjmuje się dzień upływu wobec kandydata terminu do złożenia zastrzeżenia od pozostawienia zgłoszenia

bez rozpoznania albo dzień uprawomocnienia się wobec kandydata uchwały Naczelnej Rady Prokuratury w przedmiocie:

- 1) nieuwzględnienia zastrzeżenia od pozostawienia zgłoszenia bez rozpoznania albo
- 2) umorzenia postępowania, albo
- 3) nieprzedstawienia wniosku o powołanie na stanowisko prokuratora Prokuratorowi Generalnemu, albo
- 4) przedstawienia wniosku o powołanie na stanowisko prokuratora Prokuratorowi Generalnemu.

Art. 85. [Zgłoszenie kandydatury]

§ 1. Kartę zgłoszenia wraz z załącznikami, o których mowa w art. 83, kandydat na wolne stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej oraz na wolne stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej składa prokuratorowi okręgowemu, zaś kandydat na wolne stanowisko prokuratora Biura Prokuratora Generalnego – Prokuratorowi Generalnemu.

§ 2. Jeżeli zgłoszenie na wolne stanowisko prokuratora nie spełnia wymogów formalnych, o których mowa w art. 83 § 5 lub § 10–16, Prokurator Generalny lub odpowiednio prokurator okręgowy zwraca kandydata do jego uzupełnienia w terminie 7 dni pod rygorem pozostawienia zgłoszenia bez rozpoznania.

§ 3. Jeżeli swoją kandydaturę zgłosiła osoba, która nie spełnia warunków do objęcia stanowiska prokuratora, o których mowa w art. 80 § 1 pkt 1–8 lub § 2 i § 3 albo w art. 81 § 1 lub art. 82 § 1, albo zgłoszenie nastąpiło po upływie terminu, o którym mowa w art. 83 § 2, lub zgłoszenie nie zostało uzupełnione w wyznaczonym terminie, albo wobec zgłaszającego kandydaturę toczy się już postępowanie w sprawie powołania na stanowisko prokuratora, odpowiednio Prokurator Generalny albo prokurator okręgowy zawiadamia zgłaszającego o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania, podając przyczynę.

§ 4. Osoba, której zgłoszenie pozostawiono bez rozpoznania, może w terminie 7 dni od zawiadomienia, o którym mowa w § 3, złożyć pisemne zastrzeżenie. Jeżeli odpowiednio Prokurator Generalny albo prokurator okręgowy nie uwzględni zastrzeżenia, niezwłocznie przekazuje je wraz ze zgłoszeniem Naczelnej Radzie Prokuratury.

W przedmiocie pozostawienia zgłoszenia bez rozpoznania rozstrzyga Naczelna Rada Prokuratury.

Art. 86. [Cofnięcie zgłoszenia]

W razie cofnięcia zgłoszenia na wolne stanowisko prokuratora odpowiednio Prokurator Generalny albo prokurator okręgowy niezwłocznie przekazuje oświadczenie o cofnięciu zgłoszenia do Naczelnej Rady Prokuratury. Nie wstrzymuje to podejmowania dalszych czynności w stosunku do kandydatów, którzy zgłosili się na to samo stanowisko prokuratora.

Art. 87. [Ocena kwalifikacji kandydata]

§ 1. Prokurator okręgowy, któremu złożono kartę zgłoszenia, po stwierdzeniu spełniania przez kandydata warunków określonych w art. 80–85 ustawy zarządza w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia zgłoszenia dokonanie oceny kwalifikacji kandydata przez wyznaczonego przez niego prokuratora. Ponadto w przypadku kandydata będącego asesorem prokuratury albo prokuratorem zobowiązuje kierowników jednostek, w których kandydat wykonywał obowiązki służbowe, do przedstawienia mu opinii o kandydacie w terminie 14 dni.

§ 2. Prokurator Generalny, któremu złożono kartę zgłoszenia, po stwierdzeniu spełniania przez kandydata warunków określonych w art. 80–85 ustawy, zarządza w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia zgłoszenia dokonanie oceny kwalifikacji kandydata przez wyznaczonego przez niego prokuratora. Ponadto w przypadku kandydata będącego prokuratorem zobowiązuje kierowników jednostek, w których kandydat wykonywał obowiązki służbowe, do przedstawienia mu opinii o kandydacie w terminie 14 dni.

§ 3. Oceny kwalifikacji kandydatów nie może dokonywać prokurator będący małżonkiem, krewnym albo powinowatym chociażby jednego z kandydatów lub pozostający chociażby z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

§ 4. Jeżeli na jedno wolne stanowisko prokuratorskie zgłosił się więcej niż jeden kandydat, oceny kwalifikacji tych kandydatów dokonuje ten

sam prokurator, chyba że z uwagi na liczbę kandydatów bądź z innych ważnych przyczyn nie jest to możliwe.

§ 5. Ocena kwalifikacji powinna zawierać:

- 1) dane o przebiegu pracy zawodowej kandydata, obejmujące w szczególności informacje o rodzaju powierzonych mu zadań lub funkcji oraz podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 2) wskazanie akt, opinii prawnych, publikacji, aktów notarialnych lub innych dokumentów, na podstawie których jest dokonywana ocena;
- 3) opis wyników pracy lub dorobku naukowego kandydata oraz opinię w tym zakresie;
- 4) wnioski.

§ 6. Przy ocenie kwalifikacji kandydata na stanowisko prokuratora uwzględnia się, na podstawie znajdujących się w aktach osobowych bądź przedłożonych przez kandydata oświadczeń, predyspozycje osobowościowe kandydata do zawodu prokuratora oraz przestrzeganie zasad etyki wykonywanego zawodu.

Art. 88. [Ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko prokuratora albo asesora prokuratury]

§ 1. Opis wyników pracy, o którym mowa w art. 87 § 5 pkt 3, dotyczący kandydata zajmującego stanowisko prokuratora lub asesora prokuratury zawiera w szczególności:

- 1) dane przedstawiające obciążenie pracą kandydata oraz wyniki jego pracy w okresie 2 lat poprzedzających zgłoszenie na wolne stanowisko prokuratora, na koniec poszczególnych pełnych okresów statystycznych zawierających się w tym okresie, w szczególności:
 - a) wpływ spraw do referatu i ich załatwienie wraz ze sposobem zakończenia,
 - b) dane dotyczące liczby spraw zakończonych prawomocnym orzeczeniem, w których uniewinniono oskarżonego, zwrócono akt oskarżenia w trybie art. 344a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1357 ze zm.), uchylono postanowienie o umorzeniu postępowania albo odmowie jego wszczęcia, albo zostały podjęte przez sąd czynności w trybie art. 396a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,

- c) dane dotyczące liczby spraw z referatu kandydata, w których została złożona i uwzględniona skarga w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2023 r. poz. 1725),
 - d) dane dotyczące realizacji przez kandydata czynności związanych z zajmowanym przez niego stanowiskiem lub pełnioną funkcją, w tym kierowania przez niego jednostką lub komórką organizacyjną;
- 2) omówienie charakteru i stopnia trudności spraw podlegających ocenie;
 - 3) omówienie przyczyn rozstrzygnięć procesowych, o których mowa w pkt 1 lit. b;
 - 4) omówienie przyczyn rozstrzygnięcia w przedmiocie uwzględnienia skargi, o której mowa w pkt 1 lit. c;
 - 5) omówienie uchybień stwierdzonych podczas badania akt;
 - 6) omówienie pism sporządzanych w związku ze stosowaniem lub tworzeniem prawa, w tym pism procesowych, przede wszystkim w zakresie prawidłowości wykładni prawa, logicznego wywodu, trafności i precyzji formułowanych tez;
 - 7) opis warunków pracy kandydata, a w szczególności wskazanie, czy korzystał on z pomocy asystenta prokuratora i stałej obsługi sekretariatu, dysponował odpowiednim zapleczem organizacyjno-technicznym, czy zachodziły okoliczności utrudniające pracę lub skutkujące zwiększonym obciążeniem pracą.

§ 2. Ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko prokuratora albo asesora prokuratury obejmuje badanie prawidłowości i poziomu merytorycznego prowadzonych postępowań, sprawności i efektywności wykonywania powierzonych obowiązków służbowych, z uwzględnieniem stopnia obciążenia wykonywanymi zadaniami i ich złożoności, oraz realizacji procesu doskonalenia zawodowego, a także kulturę urzędowania, obejmującą kulturę osobistą i kulturę organizacji pracy oraz sposób zachowania wobec uczestników postępowania przy rozpoznawaniu spraw lub wykonywaniu innych powierzonych zadań oraz wobec współpracowników.

§ 3. Ocena kwalifikacji dokonywana jest na podstawie badania akt co najmniej piętnastu spraw różnych kategorii, wybranych losowo spośród wymienionych w wykazie, o którym mowa w art. 83 § 10.

§ 4. Na wniosek kandydata losowanie spraw odbywa się z jego udziałem.

§ 5. Prokurator dokonujący oceny kwalifikacji kandydata z urzędu obejmuje badaniem także nieujęte w wykazie akta pięciu spraw niezakończonych przydzielonych kandydatowi do rozpoznania, w których od momentu pierwszej rejestracji upłynął najdłuższy okres, a także akta wszystkich spraw, których referentem był kandydat, w których w okresie ostatnich 2 lat poprzedzających zgłoszenie na wolne stanowisko prokuratora zmieniono lub uchylono decyzję merytoryczną i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania oraz w których zapadło prawomocne orzeczenie o niewinnieniu, jak również sprawy, w których stwierdzono przewlekłość postępowania.

§ 6. Jeżeli ze względu na szczególny zakres czynności kandydata lub z innych przyczyn zbadanie liczby spraw wskazanych w § 3 lub 5 nie jest możliwe, przyjmuje się, z podaniem przyczyn, inną liczbę spraw.

§ 7. Do oceny kwalifikacji kandydata dołącza się opinie przełożonych, opinię kolegium, oceny okresowe, a także odpisy znajdujących się w aktach osobowych prawomocnych wyroków orzekających karę dyscyplinarną lub prawomocnych decyzji o wymierzeniu kary porządkowej upomnienia, jak również odpisy prawomocnych decyzji prokuratora przełożonego zawierających wytknięcie uchybienia w razie oczywistej obrazy prawa, chyba że uprawniony organ zarządził usunięcie tych wyroków lub decyzji z akt osobowych.

Art. 89. [Ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko sędziego albo asesora sądowego]

§ 1. Ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko sędziego albo asesora sądowego obejmuje badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa oraz sprawności i efektywności podejmowanych czynności i organizowania pracy przy rozpoznawaniu spraw lub wykonywaniu innych powierzonych zadań lub funkcji, z uwzględnieniem stopnia obciążenia wykonywanymi zadaniami i ich złożoności, jak również realizacji procesu doskonalenia zawodowego, a także kultury urzędowania, obejmującej kulturę osobistą i kulturę organizacji pracy.

§ 2. Ocena kwalifikacji, o której mowa w § 1, jest dokonywana w oparciu o badanie co najmniej dwudziestu akt spraw różnych kategorii, wybranych losowo spośród wymienionych w wykazie, o którym mowa w art. 83 § 11, a także na podstawie danych ewidencjonowanych w sądach, w tym na potrzeby statystyki sądowej.

§ 3. Do oceny kwalifikacji kandydata, o którym mowa w § 1, dołącza się odpisy znajdujących się w aktach osobowych sędziego albo asesora sądowego prawomocnych wyroków orzekających karę dyscyplinarną lub prawomocnych decyzji o wymierzeniu kary porządkowej upomnienia, jak również odpisy prawomocnych decyzji sędziego przełożonego, zawierających wytknięcie uchybienia w razie oczywistej obrazy prawa, chyba że uprawniony organ zarządził usunięcie tych wyroków lub decyzji z akt osobowych.

§ 4. Prokurator dokonujący oceny kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko prokuratora, asesora prokuratury, sędziego albo asesora sądowego może objąć badaniem także akta spraw nieujęte w wykazie oraz zwracać się do prezesa sądu o wskazanie sygnatur i przedstawienie akt takich spraw.

Art. 90. [Ocena kandydata wykonującego inny zawód prawniczy]

§ 1. Ocena kwalifikacji kandydata wykonującego zawód adwokata, radcy prawnego, notariusza albo zajmującego stanowisko radcy Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej dokonywana jest w oparciu o badanie poziomu merytorycznego, sprawności, rzetelności i terminowości dokonywanych czynności bądź poziomu merytorycznego i rzetelności sporządzonych opinii prawnych lub innych dokumentów sporządzonych w związku ze stosowaniem lub tworzeniem prawa oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych i kultury wykonywania zawodu, obejmującej kulturę osobistą oraz sposób zachowania wobec uczestników postępowania i współpracowników.

§ 2. Ocena kwalifikacji kandydata wykonującego zawód adwokata, radcy prawnego albo zajmującego stanowisko radcy Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej jest dokonywana na podstawie badania co najmniej dwudziestu pięciu spraw lub opinii prawnych i innych dokumentów sporządzonych w związku ze stosowaniem

lub tworzeniem prawa, wybranych losowo spośród wymienionych w wykazie, o którym mowa w art. 83 § 12. Prokurator dokonujący oceny kwalifikacji może z urzędu objąć badaniem także akta spraw sądowych, w których kandydat występował w charakterze zastępcy procesowego, a których nie ujęto w wykazie, oraz zwracać się do prezesów sądów o wskazanie sygnatur i przedstawienie akt takich spraw.

§ 3. Ocena kwalifikacji kandydata wykonującego zawód notariusza jest dokonywana na podstawie badania co najmniej dwudziestu pięciu aktów notarialnych, obejmujących różne kategorie praw, wybranych losowo spośród wymienionych w wykazie, o którym mowa w art. 83 § 13. Prokurator dokonujący oceny kwalifikacji może z urzędu objąć badaniem także nieujęte w wykazie akty notarialne lub akta spraw sądowych, w których rozpoznano środki odwoławcze na odmowę dokonania wpisu lub odmowę dokonania czynności, oraz zwracać się do prezesów sądów o wskazanie sygnatur i przedstawienie akt takich spraw.

§ 4. Do oceny kwalifikacji kandydata wykonującego zawód adwokata, radcy prawnego, radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej lub notariusza dołącza się wykaz prawomocnych orzeczeń bądź decyzji o ukaraniu karą dyscyplinarną, chyba że właściwy organ zarządził usunięcie wzmianki o ukaraniu lub odpisu orzeczenia sądu dyscyplinarnego z akt osobowych kandydata.

§ 5. Do oceny kwalifikacji kandydata wykonującego zawód adwokata lub radcy prawnego dołącza się także wykaz ostrzeżeń lub upomnień udzielonych przez właściwe organy samorządu zawodowego oraz zawiadomień o naruszeniu obowiązków procesowych dokonanych przez sąd lub prokuratora.

§ 6. Do oceny kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej dołącza się protokoły okresowych ocen kwalifikacyjnych, o których mowa w art. 66 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1109 ze zm.).

§ 7. Do oceny kwalifikacji kandydata, który zajmuje stanowisko prezesa lub wiceprezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, stosuje się odpowiednio, uwzględniając wykonywany zawód

przed powołaniem na to stanowisko, art. 88 § 2 do 7 lub art. 89 § 1 do 4, lub art. 90 § 1 do 6.

§ 8. Do oceny kwalifikacji kandydata wykonującego zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza dołącza się protokoły wizytacji, kontroli lub ocen przeprowadzonych w trybie ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1184 ze zm.), ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1166) albo ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1799 ze zm.).

Art. 91. [Ocena kandydata będącego profesorem albo doktorem habilitowanym]

§ 1. Ocena kwalifikacji kandydata mającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych jest dokonywana z uwzględnieniem osiągnięć naukowych, rodzaju i jakości publikacji, opinii recenzentów, jakości i rzetelności opinii prawnych bądź innych dokumentów sporządzonych w związku ze stosowaniem lub tworzeniem prawa.

§ 2. Do oceny kwalifikacji kandydata, o którym mowa w § 1, dołącza się odpisy prawomocnych orzeczeń o udzieleniu kary dyscyplinarnej, chyba że kara uległa zatarciu.

Art. 92. [Uzyskiwanie dokumentacji do dokonania oceny kwalifikacyjnej]

§ 1. Odpowiednio Prokurator Generalny albo prokurator okręgowy zwraca się odpowiednio do organów sprawujących nadzór administracyjny nad sądami, organów samorządów zawodowych adwokatów i radców prawnych, Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, organów sprawujących nadzór nad działalnością notariuszy, a w przypadku kandydata mającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych zatrudnionego na stanowisku naukowym albo naukowo-dydaktycznym – do kierownika właściwej szkoły wyższej, instytutu Polskiej Akademii Nauk, instytutu badawczego lub innej placówki naukowej o udzielenie informacji lub nadesłanie dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia oceny kwalifikacji kandydata.

§ 2. Do oceny kwalifikacji dołącza się informację o postępowaniach karnych, dyscyplinarnych bądź wyjaśniających toczących się przeciwko kandydatowi.

Art. 93. [Delegacja ustawowa dotycząca określenia sposobu dokonywania oceny kwalifikacyjnej]

Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Prokuratora Generalnego szczegółowy tryb i sposób dokonywania oceny kwalifikacji kandydata na wolne stanowisko prokuratora, mając na uwadze konieczność zachowania metodyki uwzględniającej specyfikę wykonywanego przez kandydata zawodu lub zajmowanego stanowiska oraz potrzebę jej dostosowania do zakresu badań i kryteriów wskazanych w ustawie, zachowania jednolitości kryteriów dla kandydatów ubiegających się o równorzędne stanowiska prokuratora – przy uwzględnieniu zróżnicowania kwalifikacji niezbędnych do prawidłowego wypełniania zadań na poszczególnych stanowiskach i szczeblach organizacyjnych.

Art. 94. [Zapoznanie kandydata z oceną]

§ 1. Prokurator Generalny albo prokurator okręgowy, któremu złożono zgłoszenie, zapoznaje kandydata z oceną kwalifikacji za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Kandydat w terminie 14 dni od daty zapoznania z oceną ma prawo złożyć pisemne uwagi do oceny kwalifikacji.

§ 2. Za dzień zapoznania się przez kandydata z oceną kwalifikacji uważa się dzień, w którym ocena została wysłana za pośrednictwem poczty elektronicznej.

§ 3. Uwagi złożone po terminie pozostawia się bez rozpoznania, podając przyczynę pozostawienia złożonych uwag bez rozpoznania. Kandydat, którego uwagi pozostawiono bez rozpoznania, w terminie tygodnia może złożyć pisemne zastrzeżenie do Naczelnej Rady Prokuratury.

§ 4. Po stwierdzeniu, że uwagi wniesiono prawidłowo, odpowiednio Prokurator Generalny albo prokurator okręgowy niezwłocznie zarządza ich rozpatrzenie przez trzech prokuratorów. W rozpatrywaniu uwag nie może brać udziału prokurator, który dokonał

oceny kwalifikacji. Prokuratorzy rozpatrują uwagi w terminie nie dłuższym niż 30 dni. Prokuratorzy po rozpatrzeniu uwag podtrzymują ocenę kwalifikacji kandydata, do której uwagi zgłoszono, albo dokonują oceny odmiennej. Stanowisko prokuratorów przedstawia się na piśmie wraz z uzasadnieniem i doręcza się kandydatowi.

Art. 95. [Czas ważności oceny kwalifikacyjnej]

Ocena kwalifikacyjna kandydata jest ważna przez okres 2 lat i jest wykorzystywana w przypadku udziału kandydata w tym okresie w innych konkursach na stanowisko prokuratora.

Art. 96. [Opiniowanie kandydatów]

§ 1. Prokurator Generalny przedstawia kandydatów na wolne stanowisko prokuratora Biura Prokuratora Generalnego Zgromadzeniu Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego celem zaopiniowania.

§ 2. Prokurator okręgowy przedstawia kolegium kandydatów na wolne stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej i prokuratora prokuratury rejonowej celem zaopiniowania.

§ 3. Jeżeli na wolne stanowisko prokuratora zgłosi więcej niż jeden kandydat, opiniowanie wszystkich kandydatów odbywa się na tym samym posiedzeniu odpowiednio Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego albo kolegium.

§ 4. W opiniowaniu kandydatów nie może brać udziału osoba będąca małżonkiem, krewnym albo powinowatym chociażby jednego z kandydatów lub pozostająca chociażby z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności członka odpowiednio Zgromadzenia Prokuratury Okręgowej albo kolegium.

§ 5. Kierownik jednostki prokuratury, o stanowisko w której kandydat się ubiega, zasięga od właściwego ze względu na siedzibę tej jednostki prokuratury odpowiednio komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji informacji o kandydacie. Informacje o kandydacie do objęcia stanowiska prokuratora uzyskuje się i sporządza w oparciu o dane zawarte w policyjnych systemach teleinformatycznych. Informacji nie zasięga się, jeżeli kandydat zajmuje

stanowisko prokuratora, asesora prokuratury, sędziego albo asesora sądowego.

§ 6. Komendant Policji przedstawia wnioskodawcy pisemną informację, o której mowa w § 5, w terminie 14 dni od daty wpływu wniosku i przekazuje mu wszystkie zebrane materiały służące do sporządzenia informacji.

§ 7. Odpowiednio Prokurator Generalny albo prokurator okręgowy zawiadamia kandydata na stanowisko prokuratora o treści informacji uzyskanej od komendanta wojewódzkiego (stołecznego) Policji.

Art. 97. [Przedstawienie kandydata Naczelnej Radzie Prokuratury]

§ 1. Prokurator Generalny przedstawia Naczelnej Radzie Prokuratury zgłoszenia kandydatów na stanowiska prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego wraz z opinią Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, opiniami przełożonych, ocenami okresowymi, ocenami kwalifikacji, informacjami uzyskanymi od komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji, jak również innymi dokumentami dotyczącymi postępowania w sprawie powołania na stanowisko prokuratora.

§ 2. Prokurator okręgowy przedstawia Naczelnej Radzie Prokuratury zgłoszenia kandydatów na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej i prokuratora prokuratury okręgowej wraz z opinią kolegium, opiniami przełożonych, ocenami okresowymi, ocenami kwalifikacji, informacjami uzyskanymi od komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji, jak również innymi dokumentami dotyczącymi postępowania w sprawie powołania na stanowisko prokuratora.

§ 3. Naczelna Rada Prokuratury może wysłuchać kandydata.

§ 4. Naczelna Rada Prokuratury rozpatruje kandydatury na stanowiska prokuratora po uprzednim wszechstronnym rozważeniu sprawy na podstawie udostępnionej dokumentacji wymaganej przepisami prawa, akt osobowych oraz oświadczeń uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone.

§ 5. Szczegółowy tryb przeprowadzenia konkursu określa Naczelna Rada Prokuratury w regulaminie.

Art. 98. [Głosowanie nad wyborem kandydata]

§ 1. Naczelna Rada Prokuratury dokonuje wyboru kandydata na stanowisko prokuratora zwykłą większością głosów obecnych członków w głosowaniu jawnym.

§ 2. Jeżeli w sprawie dotyczącej powołania na stanowisko prokuratora wymaganą większość głosów otrzyma większa liczba kandydatów niż liczba stanowisk, które obejmuje dany konkurs, za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali kolejno najwięcej głosów.

Art. 99. [Uchwała o przedstawieniu kandydata Prokuratorowi Generalnemu]

§ 1. Uchwała Naczelnej Rady Prokuratury w przedmiocie przedstawienia Prokuratorowi Generalnemu wniosku o powołanie na stanowisko prokuratora wymaga uzasadnienia.

§ 2. Uzasadnienie uchwały sporządza się w terminie 7 dni od jej podjęcia.

§ 3. Uchwałę doręcza się wszystkim kandydatom wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o sposobie wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego.

§ 4. Imiona i nazwiska kandydatów oraz uchwałę Naczelnej Rady Prokuratury wraz z uzasadnieniem umieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej.

Art. 100. [Uchwała Naczelnej Rady Prokuratury]

§ 1. Uchwała Naczelnej Rady Prokuratury jest prawomocna, jeżeli nie przysługuje od niej odwołanie.

§ 2. Jeżeli uchwały, o której mowa w art. 99 § 1, nie zaskarżyli wszyscy kandydaci, uchwała ta staje się prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcia o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu prokuratora tego kandydata, który nie wniósł odwołania.

Art. 101. [Odwołanie od uchwały Naczelnej Rady Prokuratury]

§ 1. Kandydat może odwołać się do Sądu Najwyższego od uchwały Naczelnej Rady Prokuratury z powodu jej sprzeczności z prawem.

§ 2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Przewodniczącego Naczelnej Rady Prokuratury, w terminie 14 dni od doręczenia uchwały z uzasadnieniem.

§ 3. Wszystkie odwołania wniesione przez kandydatów w tym samym postępowaniu konkursowym podlegają łącznemu rozpoznaniu i rozstrzygnięciu w toku jednego postępowania przed Sądem Najwyższym.

§ 4. Do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.) o skardze kasacyjnej. Przepisu art. 87¹ tej ustawy nie stosuje się.

Art. 102. [Zgłoszenie kandydatury na stanowisko kierownicze]

§ 1. Prokurator Generalny obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” o konkursach na prokuratura rejonowego i prokuratora okręgowego.

§ 2. Na stanowisko prokuratora okręgowego może kandydować jedynie prokurator prokuratury okręgowej, który bezpośrednio przed zgłoszeniem wykonywał obowiązki w prokuraturze okręgowej przez okres nie krótszy niż 3 lata. Na stanowisko prokuratora rejonowego może kandydować prokurator o stażu nie krótszym niż 3 lata.

§ 3. Kandydat na stanowisko prokuratora rejonowego albo prokuratora okręgowego wypełnia kartę zgłoszenia. Do karty zgłoszenia kandydat załącza wykaz sygnatur spraw, o których mowa w art. 83 § 10, jak również swoją wizję funkcjonowania prokuratury, informacje o udziale w szkoleniach dotyczących kierowania zasobami ludzkimi, inne dokumenty popierające jego kandydaturę, w szczególności opinie i rekomendacje środowiska prokuratorskiego w liczbie co najmniej 20 osób lub listy poparcia innych osób lub podmiotów.

§ 4. Kartę zgłoszenia wraz z załącznikami, o których mowa w § 3, kandydat na prokuratora rejonowego składa prokuratorowi okręgowemu, zaś kandydat na prokuratora okręgowego – Prokuratorowi Generalnemu.

§ 5. Przepisy art. 85 § 2–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 103. [Ponowny udział w konkursie na stanowisko kierownicze]

Ponowne zgłoszenie kandydatury na prokuratora rejonowego albo prokuratora okręgowego może nastąpić nie wcześniej niż po dniu zakończenia poprzednio rozpoczętego postępowania w sprawie powołania do pełnienia funkcji kierownika prokuratury rejonowej albo prokuratury okręgowej. Za dzień rozpoczęcia postępowania w sprawie powołania do pełnienia funkcji kierowniczej przyjmuje się dzień złożenia karty zgłoszenia na dane stanowisko kierownicze. Za dzień zakończenia postępowania wobec kandydata przyjmuje się dzień upływu wobec kandydata terminu do złożenia zastrzeżenia od pozostawienia zgłoszenia bez rozpoznania albo dzień uprawomocnienia się wobec kandydata uchwały Naczelnej Rady Prokuratury w przedmiocie:

- 1) nieuwzględnienia zastrzeżenia od pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia,
- 2) umorzenia postępowania,
- 3) nieprzedstawienia wniosku o powołanie na stanowisko prokuratora Prokuratorowi Generalnemu,
- 4) przedstawienia wniosku o powołanie na stanowisko prokuratora Prokuratorowi Generalnemu.

Art. 104. [Ocena kwalifikacji na stanowisko kierownicze]

§ 1. Prokurator okręgowy, któremu złożono kartę zgłoszenia na stanowisko prokuratora rejonowego, po stwierdzeniu spełniania przez kandydata warunków określonych w art. 102–103, zarządza w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia zgłoszenia dokonanie oceny kwalifikacji kandydata na stanowisko prokuratora rejonowego.

§ 2. Prokurator generalny, któremu złożono kartę zgłoszenia na stanowisko prokuratora okręgowego, po stwierdzeniu spełniania przez kandydata warunków określonych w art. 102–103 zarządza w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia zgłoszenia dokonanie oceny kwalifikacji kandydata na stanowisko prokuratora okręgowego.

§ 3. Ocena kwalifikacji kandydata na stanowisko kierownika prokuratury rejonowej albo prokuratury okręgowej obejmuje badanie prawidłowości i poziomu merytorycznego prowadzonych lub nadzorowanych postępowań, sprawności i efektywności wykonywania

powierzonych obowiązków służbowych, z uwzględnieniem stopnia obciążenia wykonywanymi zadaniami i ich złożoności, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kultury urzędowania, obejmującej kulturę osobistą i kulturę organizacji pracy, jak również sposobu zachowania wobec uczestników postępowania przy rozpoznawaniu spraw oraz współpracowników, a także komunikatywności, umiejętności interpersonalnych, umiejętności ustalania priorytetów, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

§ 4. Przepisy art. 87 § 3 do 6, art. 88 § 1, 3–7 i art. 92 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 105. [Zapoznanie z oceną]

§ 1. Prokurator Generalny, prokurator okręgowy, któremu złożono zgłoszenie, zapoznaje kandydata z oceną kwalifikacji. Kandydat w terminie 14 dni od daty zapoznania się z oceną ma prawo złożyć pisemne uwagi do oceny kwalifikacji.

§ 2. Przepisy art. 94 § 2 do 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 106. [Przedstawienie Naczelnej Radzie Prokuratury kandydata na stanowisko kierownicze]

§ 1. Prokurator Generalny, przedstawia Naczelnej Radzie Prokuratury zgłoszenia kandydatów na stanowiska kierowników prokuratur okręgowych wraz z opinią Zgromadzenia Biura Prokuratora Generalnego, opiniami przełożonych, rekomendacjami, ocenami okresowymi oraz oceną kwalifikacji.

§ 2. Prokurator okręgowy przedstawia Naczelnej Radzie Prokuratury zgłoszenia kandydatów na stanowisko kierownika prokuratury rejonowej wraz z opinią kolegium, opiniami przełożonych, rekomendacjami, ocenami okresowymi oraz oceną kwalifikacji.

§ 3. Przepisy art. 97 § 3 do 5 oraz art. 98–101 stosuje się odpowiednio.

Art. 107. [Powołanie kierownika jednostki prokuratury]

§ 1. Naczelna Rada Prokuratury przedkłada Prokuratorowi Generalnemu wniosek o powołanie wybranego przez nią kandydata na prokuratora rejonowego albo prokuratora okręgowego nie później niż

na 4 miesiące przed upływem kadencji wykonywania obowiązków na tym stanowisku albo w ciągu 2 miesięcy od jej wygaśnięcia.

§ 2. Prokurator Generalny powołuje zawnioskowanego przez Naczelną Radę Prokuratury kandydata na prokuratora rejonowego albo prokuratora okręgowego w terminie 14 dni od otrzymania wniosku.

Art. 108. [Powołanie zastępców kierownika jednostki prokuratury]

Na wniosek odpowiednio prokuratora rejonowego albo prokuratora okręgowego, po zasięgnięciu opinii kolegium, Prokurator Generalny powołuje i odwołuje jego zastępcę albo zastępców.

Art. 109. [Kadencja na stanowisku kierowniczym]

§ 1. Kadencja prokuratora rejonowego trwa 4 lata. Nie można sprawować funkcji prokuratora rejonowego w tej samej prokuraturze rejonowej przez okres dłuższy niż dwie po sobie następujące kadencje.

§ 2. Kadencja prokuratora okręgowego trwa 6 lat. Prokurator okręgowy nie może być ponownie powołany na kadencję bezpośrednio po niej następującą do pełnienia funkcji kierowniczych i zastępców w tej samej prokuraturze okręgowej.

Art. 110. [Odwołanie z funkcji kierowniczej]

Prokurator Generalny odwołuje prokuratora okręgowego lub prokuratora rejonowego przed upływem kadencji, jeżeli ten:

- 1) zrzekł się pełnienia funkcji;
- 2) stał się trwale niezdolny do pełnienia funkcji z powodów zdrowotnych, stwierdzonych orzeczeniem lekarskim;
- 3) wygasł jego stosunek służbowy albo został odwołany ze stanowiska prokuratora;
- 4) został prawomocnie ukarany karą dyscyplinarną;
- 5) uzyskał niższą niż pozytywna ocenę okresową.

Art. 111. [Powołanie na inne funkcje kierownicze]

§ 1. Do pełnienia pozostałych funkcji w prokuraturze, z zastrzeżeniem § 2, powołuje spośród prokuratorów i odwołuje z pełnienia tych funkcji Prokurator Generalny.

§ 2. Prokurator Generalny określa w drodze zarządzenia funkcje w prokuraturach okręgowych i prokuraturach rejonowych, do pełnienia których powołuje i z pełnienia których odwołuje odpowiednio prokurator okręgowy albo prokurator rejonowy.

Oddział 2

Status prokuratora

Art. 112. [Stosunek służbowy prokuratora]

§ 1. Stosunek służbowy prokuratora nawiązuje się po doręczeniu mu aktu powołania, określającego stanowisko służbowe i miejsce wykonywania czynności służbowych, oraz złożeniu przez niego ślubowania określonego w § 6.

§ 2. Miejsce służbowe wskazane w akcie powołania powinno odpowiadać stanowisku służbowemu prokuratora.

§ 3. Powołanie na wyższe stanowisko skutkuje wygaśnięciem wcześniejszego aktu powołania.

§ 4. Prokurator powinien zgłosić się w celu objęcia pierwszego stanowiska w ciągu 14 dni od dnia otrzymania aktu powołania, jeżeli nie oznaczono innego terminu.

§ 5. W razie nieusprawiedliwionego nieobjęcia pierwszego stanowiska prokuratorowskiego w terminie określonym w § 4, powołanie traci moc. Okoliczność tę stwierdza Prokurator Generalny.

§ 6. Przy powołaniu prokurator składa ślubowanie przed Prokuratorem Generalnym według następującej roty: „Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku prokuratora stać na straży Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i prawa, strzec praworządności, respektować godność i równość uczestników postępowania oraz ich prawa i wolności, obowiązki mojego urzędu wypełniać sumiennie i zgodnie z zasadą niezależności, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się bezstronnością, obiektywizmem i uczciwością”. Składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”. Prokurator powołany na kolejne stanowisko prokuratorowskie ślubowania nie składa.

§ 7. Odmowa złożenia ślubowania jest równoznaczna z nieobjęciem pierwszego stanowiska prokuratorowskiego.

Art. 113. [Pracodawca prokuratora]

Prokuratura okręgowa jest pracodawcą dla prokuratorów pełniących służbę w tej prokuraturze okręgowej i wszystkich innych osób w niej zatrudnionych oraz prokuratorów prokuratur rejonowych leżących na obszarze objętych właściwością miejscową tej prokuratury okręgowej, a także innych osób posiadających miejsce wykonywania czynności służbowych w tych prokuraturach rejonowych. Biuro Prokuratora Generalnego jest pracodawcą dla prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, w tym dla Prokuratora Generalnego, i dla innych osób zatrudnionych w tym Biurze.

Art. 114. [Zrzeczenie się stanowiska prokuratora]

§ 1. Stosunek służbowy prokuratora rozwiązuje się, jeżeli prokurator zrzekł się stanowiska prokuratora.

§ 2. W przypadku zrzeczenia się stanowiska przez prokuratora Prokurator Generalny odwołuje go ze stanowiska w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia na ręce Prokuratora Generalnego oświadczenia w tym przedmiocie, chyba że na wniosek prokuratora Prokurator Generalny określi inny termin.

§ 3. Prokurator Generalny zawiadamia Naczelną Radę Prokuratury o odwołaniu prokuratora z powodu zrzeczenia się przez niego stanowiska.

§ 4. Prokurator może wystąpić do Prokuratora Generalnego z wnioskiem o zrzeczenie się zajmowanego przez niego dotychczas stanowiska służbowego i wydania mu aktu powołania na stanowisko zajmowane wcześniej lub stanowisko niższe; okresy zatrudnienia prokuratora w jednostkach wyższego szczebla są uwzględniane przy określaniu jego wynagrodzenia zgodnie z nowym aktem powołania.

Art. 115. [Obowiązek zrzeczenia się stanowiska prokuratora]

§ 1. Prokuratorowi kandydującemu w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Sejmu, Senatu albo organów samorządu terytorialnego udziela się urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej. Nie dotyczy to prokuratora w stanie spoczynku.

§ 2. Prokurator obejmujący urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, mandat posła, senatora albo radnego lub wójta (burmistrza,

prezydenta miasta) oraz mianowany do pełnienia funkcji w organach państwowych, służby dyplomatycznej, konsularnej lub w organach organizacji międzynarodowych albo ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską jest obowiązany zrzec się swojego stanowiska.

§ 3. W wypadku niedopełnienia przez prokuratora obowiązku określonego w § 2 Prokurator Generalny odwołuje go ze stanowiska.

§ 4. Prokurator mianowany do pełnienia funkcji w organach organizacji międzynarodowych albo ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską po zakończeniu wykonywania obowiązków w tej organizacji może powrócić na poprzednio zajmowane stanowisko, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków prokuratora nie przekracza 9 lat, chyba że pełnił funkcje sędziowskie lub prokuratorskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sądowych. W takim przypadku Prokurator Generalny na wniosek prokuratora, który zrzekł się stanowiska, powołuje go na poprzednio zajmowane stanowisko prokuratora niezależnie od liczby stanowisk w danej powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury, chyba że nie spełnia on warunków wymaganych do powołania na stanowisko prokuratora.

§ 5. W razie odmowy powołania, o którym mowa w § 4, prokuratorowi służy skarga do Sądu Najwyższego.

Art. 116. [Wygaśnięcie stosunku służbowego prokuratora]

§ 1. Prawomocny wyrok sądu dyscyplinarnego o wydaleniu prokuratora ze służby prokuratorskiej oraz prawomocny wyrok sądu skazującego prokuratora za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub prawomocne orzeczenie przez sąd środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska prokuratora pociąga za sobą z mocy prawa utratę stanowiska prokuratora; stosunek służbowy prokuratora wygasa z chwilą uprawomocnienia się wyroku.

§ 2. W przypadku uchylecia wyroku sądu dyscyplinarnego o wydaleniu ze służby prokuratorskiej przez Sąd Najwyższy w wyniku kasacji, o której mowa w art. 229 § 2 i 3, prokuratora przywraca się do służby

na dotychczas zajmowanym stanowisku z zachowaniem ciągłości stosunku służbowego i z prawem do wynagrodzenia za okres faktycznego pozostawania poza służbą.

§ 3. Stosunek służbowy prokuratora wygasa z dniem utraty przez niego obywatelstwa polskiego.

§ 4. Stosunek służbowy prokuratora wygasa z dniem uprawomocnienia się orzeczenia sądu o ubezwłasnowolnieniu prokuratora, chyba że nabył on uprawnienie do przeniesienia w stan spoczynku; w takiej sytuacji Prokurator Generalny przenosi prokuratora w stan spoczynku bez konieczności uzyskiwania zaświadczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 117. [Odwołanie prokuratora]

§ 1. Prokurator Generalny odwołuje prokuratora niespełniającego wymogów, o których mowa w art. 80 § 1 pkt 2 lub 8. Przed podjęciem decyzji o odwołaniu z powodu niespełnienia wymogu z art. 80 § 1 pkt 2 Prokurator Generalny obligatoryjnie uzyskuje niezwłocznie opinie Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego lub właściwego zgromadzenia oraz Naczelnej Rady Prokuratury.

§ 2. Decyzja Prokuratora Generalnego, o której mowa w § 1, wymaga uzasadnienia. Uzasadnienie odwołania z powodu niespełnienia wymogu z art. 80 § 1 pkt 2 zawiera w szczególności wskazanie czynu stanowiącego naruszenie zasad etyki prokuratorskiej, roty ślubowania lub zasad współżycia społecznego.

§ 3. Od decyzji tej przysługuje prokuratorowi prawo odwołania się w terminie 14 dni od daty jej doręczenia do Sądu Najwyższego.

Art. 118. [Stan spoczynku wobec upływu wieku]

§ 1. Prokurator nabywa uprawnienie do przejścia w stan spoczynku, z zastrzeżeniem § 2, w wieku 65 lat, pod warunkiem przepracowania na stanowisku asesora prokuratury lub sądowego i prokuratora lub sędziego nie mniej niż 10 lat. Warunek 10-letniego stażu na stanowisku prokuratora lub sędziego nie dotyczy sytuacji, gdy przyczyną przejścia w stan spoczynku jest niezdolność do zajmowania tego stanowiska, która wynika z wypadku przy pracy.

§ 2. Prokurator przechodzi na swój wniosek w stan spoczynku po ukończeniu 60 lat, jeżeli przepracował na stanowisku asesora prokuratury lub sądowego i prokuratora lub sędziego nie mniej niż 30 lat.

§ 3. Prokurator może dalej zajmować stanowisko po ukończeniu 65. roku życia, po złożeniu Prokuratorowi Generalnemu oświadczenia w tym przedmiocie i przedłożeniu zaświadczenia stwierdzającego, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków prokuratora.

§ 4. Oświadczenia i zaświadczenie, o którym mowa w § 2, składa się Prokuratorowi Generalnemu najpóźniej na 6 miesięcy przed ukończeniem 65. roku życia.

§ 5. Prokurator Generalny wymienia dane dotyczące prokuratorów w stanie spoczynku, w zakresie określonym w art. 68a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w ramach Systemu Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 284 z 30.10.2009 r., s. 1, ze zm.), za pośrednictwem punktu kontaktowego prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 119. [Stan spoczynku z przyczyn zdrowotnych]

§ 1. Prokurator Generalny przenosi prokuratora w stan spoczynku na jego wniosek albo na wniosek jego pracodawcy, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków prokuratora, pod warunkiem przepracowania na stanowisku asesora prokuratury lub sądowego i prokuratora lub sędziego nie mniej niż 10 lat. Warunek 10-letniego stażu na stanowisku asesora prokuratury lub sądowego i prokuratora lub sędziego nie dotyczy sytuacji, gdy przyczyną przejścia w stan spoczynku jest niezdolność do zajmowania tego stanowiska, która wynika z wypadku przy pracy. Jeśli prokurator, który został uznany przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia

obowiązków prokuratora, nie posiada 10-letniego stażu na stanowisku asesora prokuratury lub sądowego i prokuratora lub sędziego, Prokurator Generalny odwołuje go ze stanowiska.

§ 2. Z żądaniem przeniesienia w stan spoczynku oraz zbadania niezdolności do pełnienia obowiązków przez prokuratora i wydania orzeczenia w tym przedmiocie może wystąpić zainteresowany prokurator lub jego pracodawca, a w przypadku prokuratora okręgowego także Biuro Prokuratora Generalnego.

§ 3. Orzeczenie w sprawie trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków prokuratora, o którym mowa w § 1 i 2, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych doręcza zainteresowanemu prokuratorowi oraz jego pracodawcy, a w przypadku prokuratora okręgowego przesyła także do Biura Prokuratora Generalnego.

§ 4. Od orzeczenia lekarza orzecznika, o którym mowa w § 3, zainteresowanemu prokuratorowi oraz pracodawcy, a w przypadku prokuratora okręgowego także Biura Prokuratora Generalnego przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

§ 5. Prokurator Generalny przenosi prokuratora w stan spoczynku albo odwołuje prokuratora w trybie § 1 także w sytuacji, gdy prokurator bez uzasadnionej przyczyny nie stawiał się na badanie u lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Od decyzji Prokuratora Generalnego prokuratorowi przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego w terminie 14 dni od doręczenia mu tej decyzji.

§ 6. Koszty badania i wydania orzeczenia pokrywa Skarb Państwa.

Art. 120. [Powrót ze stanu spoczynku]

§ 1. Przeniesiony w stan spoczynku z przyczyn, o których mowa w art. 119, ma prawo powrotu na stanowisko zajmowane poprzednio albo stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków prokuratora, wydane przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 2. W celu wykonania prawa, o którym mowa w § 1, prokurator zgłasza Prokuratorowi Generalnemu zamiar powrotu na stanowisko

zajmowane poprzednio albo wniosek o wyznaczenie stanowiska równorzędnego, jeżeli powrót na stanowisko zajmowane poprzednio nie jest możliwy. Prokurator Generalny w terminie miesiąca wydaje w tej sprawie decyzję. W razie decyzji negatywnej prokuratorowi przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

§ 3. Do czasu ukończenia 65. roku życia przez prokuratora, który został przeniesiony w stan spoczynku z powodu uznania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków prokuratora ze względu na stan zdrowia, Prokurator Generalny może wystąpić do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wydanie zaświadczenia w przedmiocie ustania trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych tego prokuratora.

§ 4. W przypadku ustania trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych przez prokuratora Prokurator Generalny przywraca go do czynnej służby i wskazuje stanowisko służbowe oraz miejsce wykonywania czynności służbowych na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym, chyba że powrót na poprzednio zajmowane stanowisko albo stanowisko równorzędne nie jest możliwy. W przypadku wyznaczenia prokuratorowi stanowiska, na którym wynagrodzenie z uwzględnieniem stażu pracy prokuratora byłoby niższe od otrzymywanego przez niego do tej pory wynagrodzenia w stanie spoczynku, jego wynagrodzenie będzie równe otrzymywanemu do tej pory wynagrodzeniu w stanie spoczynku.

Art. 121. [Odpowiednie stosowanie przepisów]

Do prokuratorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 69 § 3, art. 73 i art. 74 § 1 i 2, art. 76, art. 85 § 4, art. 94d–94g, art. 99–102, art. 104 § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 217 ze zm.), jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej. Przewidziane w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych uprawnienia Krajowej Rady Sądownictwa i Ministra Sprawiedliwości przysługują w stosunku do prokuratorów odpowiednio Naczelnej Radzie Prokuratury i Prokuratorowi Generalnemu, a uprawnienia kolegiów i prezesów właściwych sądów – właściwym pracodawcom.

Art. 122. [Wydziały i działy do spraw wojskowych]

§ 1. Działy wojskowe w prokuraturach rejonowych, wydziały wojskowe w prokuraturach okręgowych oraz wydział wojskowy w Biurze Prokuratura Generalnego stanowią jednostki organizacyjne resortu obrony narodowej w rozumieniu przepisów odrębnych.

§ 2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Prokuratorem Generalnym w drodze rozporządzenia tworzy i znosi działy albo wydziały wojskowe w prokuraturach okręgowych i rejonowych oraz w Biurze Prokuratora Generalnego.

Art. 123. [Prokuratorzy wojskowi]

§ 1. Prokuratorem do spraw wojskowych może być tylko oficer pełniący czynną służbę wojskową lub oficer rezerwy.

§ 2. W przypadku zwolnienia prokuratora do spraw wojskowych, będącego żołnierzem zawodowym, z zawodowej służby wojskowej pozostaje on na stanowisku prokuratora w jednostce prokuratury, w której pełnił obowiązki, niezależnie od liczby stanowisk prokuratorских w tej jednostce.

§ 3. Prawo do emerytury lub renty wojskowej ulega zawieszeniu, jeżeli osoba, o której mowa w § 1, po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej pozostaje na stanowisku prokuratorским.

§ 4. W przypadku zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury lub renty wojskowej wypłaca się osobie uprawnionej wyłącznie świadczenie wyższe albo przez nią wybrane.

Art. 124. [Powołanie do służby wojskowej]

§ 1. W przypadku powołania prokuratora do niezawodowej służby wojskowej, z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w § 4, jego prawa i obowiązki służbowe ulegają zawieszeniu na czas trwania służby wojskowej. Prokurator zachowuje stanowisko i prawo do wynagrodzenia, a czas służby wojskowej wlicza się do okresu służby na stanowisku prokuratora.

§ 2. Inne szczególne uprawnienia związane ze stosunkiem służbowym prokuratora powołanego do czynnej służby wojskowej i zwolnionego z tej służby regulują przepisy ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

§ 3. Prokurator powołany do niezawodowej służby wojskowej odbywa ją w wydziałach powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury właściwych w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, w sądach wojskowych lub na stanowiskach związanych ze świadczeniem pomocy prawnej.

§ 4. Przepis § 3 nie dotyczy przeszkolenia wojskowego w celu mianowania na pierwszy stopień oficerski.

Art. 125. [Delegacja ustawowa]

Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi w drodze rozporządzenia sposób i tryb ustalania i wypłacania uposażeń oraz uposażeń rodzinnych prokuratorom w stanie spoczynku i członkom ich rodzin, a także terminy przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w art. 144 § 8, mając na względzie konieczność zapewnienia osobom uprawnionym ciągłości źródeł utrzymania oraz udogodnień w odbiorze uposażeń i uposażeń rodzinnych.

Art. 126. [Przeniesienie na inne miejsce służbowe]

§ 1. Przeniesienie prokuratora na inne miejsce służbowe może nastąpić tylko za jego zgodą.

§ 2. Zgoda prokuratora na przeniesienie na inne miejsce służbowe nie jest wymagana w przypadkach:

- 1) zniesienia stanowiska wywołanego zmianą w organizacji prokuratury lub zniesienia danej jednostki prokuratury albo przeniesienia jej siedziby,
- 2) przeniesienia w wyniku kary dyscyplinarnej,
- 3) złożenia wniosku o wydanie aktu powołania na wcześniej zajmowane bądź niższe stanowisko służbowe.

§ 3. Przeniesienia, o którym mowa w § 1 i 2, dokonuje Prokurator Generalny.

§ 4. Do przeniesienia, o którym mowa w § 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepis art. 111 § 2.

§ 5. W przypadku, o którym mowa w § 2 pkt 1, od decyzji Prokuratora Generalnego przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

§ 6. W razie przeniesienia prokuratora na inne miejsce służbowe prokuratorowi nie przysługuje ekwiwalent pieniężny za dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego. Prokurator zachowuje prawo do wykorzystania tego urlopu w czasie pełnienia służby w miejscu, do którego przeniesienie nastąpiło.

Art. 127. [Procedura przeniesienia na inne miejsce służbowe na wniosek prokuratora]

§ 1. O zamiarze ogłoszenia konkursu na wolne stanowisko prokuratora Prokurator Generalny obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 2. Prokurator zainteresowany przeniesieniem na inne miejsce służbowe może w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia, o którym mowa w § 1, złożyć wniosek o przeniesienie na to miejsce służbowe. Wniosek składa się drogą służbową do Prokuratora Generalnego.

§ 3. Prokurator Generalny wydaje decyzję w przedmiocie wniosku prokuratora o przeniesienie na inne miejsce służbowe, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr prokuratury, potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych prokuratur, a także okoliczności wynikające z uzasadnienia wniosku. Decyzja Prokuratora Generalnego nieuwzględniająca wniosku wymaga uzasadnienia.

§ 4. Wniosek prokuratora o przeniesienie na inne miejsce służbowe niespełniający wymogu, o którym mowa w § 2, pozostawia się bez rozpoznania.

§ 5. Prokurator Generalny może z urzędu zwrócić się do prokuratora, który uprzednio składał wniosek o przeniesienie na inne miejsce służbowe, o wyrażenie zgody na przeniesienie na wnioskowane lub inne miejsce służbowe.

§ 6. W przypadku obsadzenia wolnego stanowiska prokuratora przez przeniesienie prokuratora na inne miejsce służbowe Prokurator Generalny ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej dokonanie przeniesienia.

Art. 128. [Zwrot kosztów]

W razie przeniesienia prokuratora do innej miejscowości przysługuje mu zwrot kosztów przeniesienia, z wyjątkiem przypadku, gdy przeniesienie nastąpiło w drodze dyscyplinarnej lub na wniosek prokuratora.

Art. 129. [Delegacje poza jednostki prokuratury]

§ 1. Prokurator Generalny może delegować do Ministerstwa Sprawiedliwości prokuratora wykazującego znajomość problematyki w zakresie powierzanych mu obowiązków celem wykonywania zadań związanych z działalnością prokuratury. Prokurator może być delegowany jedynie za jego zgodą na okres nie dłuższy niż 2 lata, z możliwością jednorazowego przedłużenia delegacji na okres kolejnych 2 lat.

§ 2. Prokurator Generalny może delegować prokuratora za jego zgodą do wykonywania czynności w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Prokurator może być delegowany na okres nie dłuższy niż 3 lata, z możliwością jednorazowego przedłużenia delegacji na okres kolejnych 3 lat.

§ 3. Prokurator Generalny po przeprowadzeniu postępowania konkursowego przez Naczelną Radę Prokuratury deleguje prokuratora za jego zgodą do pełnienia obowiązków lub pełnienia określonej funkcji poza granicami państwa w ramach działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe lub ponadnarodowe oraz zespoły międzynarodowe działające na podstawie umów międzynarodowych, w tym umów konstytuujących organizacje międzynarodowe, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, zgodnie z kwalifikacjami prokuratora, na czas określony, nie dłuższy niż 6 lat, z możliwością ponownego delegowania na kolejny okres, nieprzekraczający 6 lat.

§ 4. Prokurator Generalny na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury po przeprowadzeniu postępowania konkursowego przez Naczelną Radę Prokuratury deleguje prokuratora za jego zgodą do pełnienia obowiązków lub określonej funkcji lub odbycia stażu trwającego dłużej niż miesiąc poza granicami państwa w ramach współpracy międzynarodowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, zgodnie z kwalifikacjami prokuratora, na czas określony, nie dłuższy niż 6 lat, z możliwością jednokrotnego przedłużenia delegacji na kolejny okres 6 lat.

§ 5. Naczelna Rada Prokuratury określi w drodze uchwały tryb i szczegółowe warunki przeprowadzenia konkursów, o których mowa w § 3 i 4.

§ 6. Prokurator może ustąpić z delegacji z zachowaniem 3-miesięcznego okresu uprzedzenia.

Art. 130. [Delegacje do innej jednostki prokuratury]

§ 1. Prokurator Generalny może delegować do Biura Prokuratora Generalnego za zgodą prokuratora prokuratury okręgowej, mającego co najmniej 15-letni staż pracy, w tym co najmniej 10 lat na stanowisku prokuratora co najmniej prokuratury okręgowej. Delegacja nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy. W przypadku gdy prokurator delegowany bierze udział w konkursie na stanowisko prokuratora Biura Prokuratora Generalnego, jego delegacja może być przedłużona do czasu rozstrzygnięcia konkursu.

§ 2. Prokurator okręgowy może delegować prokuratora prokuratury rejonowej za jego zgodą do prokuratury okręgowej, spośród prokuratorów mających co najmniej 5 letni staż pracy na stanowisku prokuratora prokuratury rejonowej. Delegacja nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy. W przypadku gdy prokurator delegowany bierze udział w konkursie na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej, do której jest delegowany, jego delegacja może być przedłużona do czasu rozstrzygnięcia konkursu.

§ 3. Prokurator okręgowy na wniosek prokuratora rejonowego z obszaru właściwości miejscowej danej prokuratury okręgowej, w szczególnych, wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych trudną sytuacją kadrową lub dużym obciążeniem sprawami, może delegować prokuratora prokuratury okręgowej lub prokuratora prokuratury rejonowej z obszaru właściwości miejscowej tej prokuratury okręgowej za zgodą tego prokuratora.

§ 4. Z przyczyn określonych w § 3, w sytuacji nieuzyskania zgody żadnego prokuratora na delegację prokurator okręgowy po uzyskaniu zgody kolegium może delegować prokuratora prokuratury okręgowej lub prokuratora prokuratury rejonowej z obszaru właściwości miejscowej tej prokuratury okręgowej bez jego zgody do prokuratury rejonowej z obszaru właściwości miejscowej danej prokuratury okręgowej na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Delegacja w tym trybie wobec tego samego prokuratora jest dopuszczalna raz na 2 lata.

§ 5. Niedopuszczalne jest delegowanie bez zgody do jednostki prokuratury mającej siedzibę w innej miejscowości prokuratora w ciąży lub sprawującego opiekę nad dzieckiem w wieku do 14 lat lub osobą

niepełnosprawną, a także w wypadkach, gdy stoją temu na przeszkodzie ważne względy osobiste lub rodzinne prokuratora.

§ 6. Prokurator okręgowy zobowiązany jest do uzasadnienia decyzji, o której mowa w § 4.

§ 7. Prokuratorowi delegowanemu w trybie § 4 przysługuje prawo odwołania się od tej decyzji do sądu pracy w terminie 14 dni od daty jej doręczenia.

Art. 131. [Odwołanie z delegacji]

§ 1. Odwołanie z delegacji w przypadku delegacji na okres przekraczający 12 miesięcy lub rezygnacja z jej kontynuowania przez prokuratora może nastąpić za 3-miesięcznym wypowiedzeniem.

§ 2. Prokurator Generalny odwołuje prokuratora delegowanego na podstawie art. 129 § 1, 3, 4 i art. 130 § 1 z delegacji przed upływem wyznaczonego terminu, w przypadku:

- 1) gdy stan zdrowia tego prokuratora uniemożliwia dalsze pełnienie obowiązków lub sprawowanie funkcji;
- 2) złożenia wniosku przez uprawniony organ organizacji lub zespołu, o których mowa w art. 129 § 3;
- 3) gdy dalsza delegacja staje się bezprzedmiotowa;
- 4) zaistnienia innej niż określone w pkt 1–3 ważnej przyczyny, jeżeli dalsza delegacja tego prokuratora nie gwarantuje należytego wykonywania przez niego powierzonych mu obowiązków lub sprawowania przez niego funkcji.

§ 3. Prokurator Okręgowy odwołuje prokuratora delegowanego na podstawie art. 130 § 3 z delegacji przed upływem wyznaczonego terminu, w przypadku:

- 1) gdy stan zdrowia tego prokuratora uniemożliwia dalsze pełnienie obowiązków;
- 2) gdy dalsza delegacja staje się bezprzedmiotowa;
- 3) zaistnienia innej niż określone w pkt 1–2 ważnej przyczyny, jeżeli dalsza delegacja tego prokuratora nie gwarantuje należytego wykonywania przez niego powierzonych mu obowiązków lub sprawowania przez niego funkcji.

Art. 132. [Dodatkowe należności dla prokuratora delegowanego]

§ 1. Jeżeli delegowanie następuje do innej miejscowości niż miejscowość będąca siedzibą jednostki prokuratury, w której prokurator pełni służbę, niebędącej miejscem jego stałego zamieszkania, prokuratorowi delegowanemu w okresie delegowania, jako pracownikowi w podróży służbowej, przysługują następujące należności, rekompensujące niedogodności wynikające z delegowania poza stałe miejsce pełnienia służby:

- 1) prawo do nieodpłatnego zakwaterowania w warunkach odpowiadających godności urzędu albo zwrot kosztów zamieszkania w miejscu delegowania w jednej z następujących form:
 - a) zwrotu kosztów faktycznie poniesionych – w wysokości określonej w fakturze,
 - b) miesięcznego ryczałtu – w kwocie nie wyższej niż 80% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego prokuratora, o której mowa w art. 144 § 2, będącej podstawą ustalania wynagrodzenia zasadniczego prokuratora;
- 2) zwrot kosztów pierwszego przejazdu z miejsca stałego zamieszkania do miejsca delegowania, zwrot kosztów ostatniego przejazdu z miejsca delegowania do miejsca stałego zamieszkania oraz zwrot kosztów przejazdów odbywanych nie częściej niż raz w tygodniu do miejsca stałego zamieszkania i z powrotem na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju;
- 3) ryczałt na pokrycie kosztów dojazdów środkami komunikacji miejscowej, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy;
- 4) diety, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy;
- 5) zwrot kosztów poniesionych z tytułu używania pojazdów stanowiących własność pracownika do celów służbowych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 34a ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 2201 ze zm.);
- 6) zwrot kosztów codziennych dojazdów do miejscowości delegowania, o których mowa w § 3.

§ 2. Świadczenia i należności, o których mowa w § 1 pkt 1–2, nie przysługują w wypadkach, gdy odległość od miejscowości, w której prokurator delegowany ma miejsce stałego zamieszkania, do miejscowości delegowania nie przekracza 60 km, chyba że organ powołany do kierowania jednostką, do której delegowanie następuje, na wniosek prokuratora delegowanego uzna, że nie jest celowy codzienny dojazd prokuratora delegowanego do miejscowości delegowania.

§ 3. Prokurator delegowany, o którym mowa w § 2, ma prawo do zwrotu kosztów codziennych dojazdów do miejscowości delegowania w wysokości nie wyższej niż równowartość ceny przejazdu środkiem komunikacji publicznej, z uwzględnieniem przysługującej prokuratorowi delegowanemu ulgi na dany środek transportu, bez względu na to, z jakiego tytułu ulga ta przysługuje.

§ 4. Prokurator delegowany do Ministerstwa Sprawiedliwości i Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego mu na zajmowanym stanowisku prokuratorskim oraz dodatku za długoletnią pracę. W okresie delegowania prokurator otrzymuje z budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości dodatek funkcyjny.

§ 5. W okresie delegowania, ze względu na charakter pracy i zakres wykonywanych zadań, prokuratorowi delegowanemu do Ministerstwa Sprawiedliwości może być przyznany przez Ministra Sprawiedliwości dodatek specjalny w kwocie nieprzekraczającej 40% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego. Dodatek przyznaje się na czas określony, a w uzasadnionych przypadkach – także na czas nieokreślony.

§ 6. Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia tryb i szczegółowe warunki delegowania prokuratorów do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości i w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz tryb i szczegółowe warunki realizacji prawa do nieodpłatnego zakwaterowania i zwrotu kosztów zamieszkania w miejscu delegowania, w tym maksymalną wysokość zwrotu kosztów faktycznie poniesionych oraz wysokość miesięcznego ryczałtu, przy uwzględnieniu możliwości zróżnicowania jego wysokości w zależności od miejscowości delegowania, a także tryb, szczegółowe warunki i zakres innych świadczeń, mając na względzie zakres świad-

czeń przysługujących pracownikom odbywającym podróże służbowe i czasowo przenoszonym oraz konieczność zapewnienia warunków do prawidłowego wykonywania obowiązków i powierzonej prokuratorowi funkcji.

Art. 133. [Uprawnienia prokuratora delegowanego za granicę]

§ 1. Prokurator delegowany na podstawie art. 129 § 3 ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego albo uposażenia prokuratora określonego zgodnie z art. 144 § 6 przysługującego na zajmowanym stanowisku prokuratora oraz dodatku za długoletnią pracę, a także do świadczeń odszkodowawczych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeżeli zdarzenie powodujące powstanie prawa do tych świadczeń zaistniało w czasie pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa.

§ 2. Prokuratorowi delegowanemu w czasie pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa przysługują, wypłacane w walucie polskiej lub obcej:

- 1) dodatek zagraniczny na pokrycie zwiększonych kosztów związanych z pełnieniem obowiązków lub funkcji poza granicami państwa, ustalany odpowiednio do warunków i zakresu ich pełnienia;
- 2) w przypadku powierzenia pełnienia obowiązków lub funkcji pociągających za sobą zmianę miejsca pobytu trwającą co najmniej rok:
 - a) jednorazowy dodatek adaptacyjny,
 - b) pokrycie kosztów podróży przesiedleniowej prokuratora delegowanego i każdego przenoszącego się z nim członka rodziny, w tym przewozu ich mienia, niezależnie od terminów ich faktycznego przesiedlenia,
 - c) pokrycie raz na 2 lata kosztów przejazdu prokuratora delegowanego oraz członków jego rodziny przebywających z nim na stałe poza granicami państwa z miejsca delegacji do miejsca stałego zamieszkania na urlop wypoczynkowy i z powrotem;
- 3) zwrot kosztów podróży w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami pań-

stwa, podróży służbowej na terytorium obcego państwa poza miejscem delegowania, przejazdu z miejsca delegowania do kraju i z powrotem w uzasadnionych przypadkach służbowych lub losowych;

- 4) zwrot kosztów leczenia, gdy delegacja następuje do państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej;
- 5) pokrycie kosztów zamieszkania w miejscu delegacji do wysokości udokumentowanych wydatków, nieprzekraczających wysokości ustalonego limitu.

§ 3. Sumę należności, o których mowa w § 2, zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych otrzymanych przez prokuratora delegowanego od strony zagranicznej na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem przez niego obowiązków lub funkcji poza granicami państwa. Należności te nie przysługują, jeżeli prokurator delegowany nie ponosi kosztów, na pokrycie których są one przeznaczone.

§ 4. Wydatki związane z delegacją prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury są pokrywane z wyodrębnionych środków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej.

§ 5. Wydatki, o których mowa w § 4, mogą być również pokrywane w całości lub w części ze środków przeznaczonych na ten cel przez organizację międzynarodową, którymi dysponowanie powierzono odpowiednio Ministrowi Sprawiedliwości lub Ministrowi Obrony Narodowej.

§ 6. Do wydatków, o których mowa w § 4, nie zalicza się wynagrodzenia zasadniczego albo uposażenia prokuratora oraz dodatku za długoletnią pracę przysługujących na zajmowanym stanowisku prokuratorskim, do których prokurator zachowuje prawo w czasie delegacji do pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa.

§ 7. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi w drodze rozporządzenia tryb, wysokość i szczegółowe warunki przyznawania i wypłaty należności, o których mowa w § 2, limity, do wysokości których podlegają zwrotowi koszty zamieszkania, oraz walutę, w której należności takie są wypłacane, uwzględniając zakres ich przyznawania zależnie od miejsca pełnienia obowiązków i powierzonej prokuratorowi funkcji,

a także potrzebę zapewnienia warunków do prawidłowego ich wykonywania oraz konieczność pokrycia zwiększonych kosztów związanych z wykonywaniem tych obowiązków lub funkcji poza granicami państwa i z sytuacjami szczególnymi, w tym zdarzeniami losowymi.

Art. 134. [Wykaz służbowy]

§ 1. Właściwy prokurator okręgowy prowadzi dla każdego prokuratora prokuratury okręgowej i prokuratury rejonowej leżącej we właściwości miejscowej danej prokuratury okręgowej osobny elektroniczny wykaz służbowy, zawierający podstawowe dane dotyczące jego stosunków służbowych i osobistych w zakresie mającym wpływ na pełnienie urzędu prokuratora, a także dane na temat odbytych szkoleń i form doskonalenia zawodowego oraz innych okoliczności wskazujących na specjalizację w poszczególnych dziedzinach prawa lub w prowadzeniu poszczególnych rodzajów spraw.

§ 2. Prokurator Generalny prowadzi wykaz, o którym mowa w ust. 1, dla prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

§ 3. Prokurator Generalny określi w drodze zarządzenia wzór wykazu służbowego oraz sposób jego prowadzenia.

§ 4. Wykazy służbowe prowadzone w prokuratorach okręgowych są dostępne dla Biura Prokuratora Generalnego.

Art. 135. [Rejestr prokuratorów]

Prokurator Generalny prowadzi w systemie teleinformatycznym rejestr prokuratorów i asesorów prokuratury, do którego zapewnia dostęp sądom.

Art. 136. [Odpowiednie stosowanie przepisów]

W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do prokuratorów stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1917), a w sprawach nieuregulowanych także w przepisach tej ustawy – przepisy Kodeksu pracy.

Oddział 3

Prawa i obowiązki prokuratorów

Art. 137. [Obowiązki prokuratora]

§ 1. Prokurator jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem prokuratorским.

§ 2. Prokurator postępuje zgodnie z najwyższymi standardami etycznymi i zawodowymi, bezstronnie i obiektywnie.

§ 3. Wykonując swoje obowiązki służbowe, prokurator bez naruszania zasady niedyskryminacji szanuje prawo każdej osoby do równego traktowania wobec prawa.

§ 4. Prokurator w służbie i poza służbą, także zabierając głos publicznie, strzeże powagi sprawowanego urzędu i unika wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności prokuratora lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.

§ 5. Prokurator nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani brać udziału w żadnej działalności politycznej.

§ 6. Prokurator może przynależeć do stowarzyszeń zrzeszających prokuratorów, a o ile nie uchybia to godności urzędu prokuratora, także do innych organizacji prowadzących działalność społeczną, działających na podstawie innych ustaw.

Art. 138. [Szkolenie ustawiczne]

§ 1. Prokurator jest obowiązany stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego, w celu uzupełnienia specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych. Ich organizację określa odrębna ustawa.

§ 2. Prokurator niezwłocznie po zakwalifikowaniu się na szkolenie, najpóźniej na 7 dni przed rozpoczęciem szkolenia lub korzystania z innej formy doskonalenia zawodowego, zawiadamia o tym kierownika jednostki prokuratury, który jest jego pracodawcą. W przypadku szkoleń lub innych form doskonalenia zawodowego, które mają trwać dłużej niż 3 dni, prokurator przed przystąpieniem do rekrutacji lub zgłoszenia ma obowiązek uzyskać zgodę swojego bezpośrednio przełożonego; prokurator okręgowy musi uzyskać zgodę Prokuratora

Generalnego, a rejonowy – prokuratora okręgowego miejscowo właściwej dla prokuratury rejonowej, którą kieruje.

§ 3. Prokuratorowi, za jego zgodą, może zostać powierzony obowiązek sprawowania patronatu nad przebiegiem praktyk aplikantów oraz studentów.

Art. 139. [Strój urzędowy i legitymacja]

§ 1. Prokurator na rozprawie i posiedzeniu z udziałem stron, odbywającym się w budynku sądu i *on line*, używa stroju urzędowego. Strojem urzędowym prokuratora jest toga.

§ 2. Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia wzór stroju urzędowego prokuratora, uwzględniając uroczysty charakter stroju, odpowiedni dla powagi sądu i utrwalonej tradycji.

§ 3. Prokurator otrzymuje legitymację służbową, wymieniającą zajmowane przez niego stanowisko służbowe i miejsce służbowe, a przy powołaniu na stanowisko prokuratora tożę prokuratororską. Legitymacja może mieć formę elektroniczną.

§ 4. Przepis § 3 stosuje się odpowiednio do prokuratora w stanie spoczynku.

§ 5. Prokurator Generalny określi w drodze zarządzenia wzór legitymacji służbowej prokuratora.

Art. 140. [Obowiązek zachowania tajemnicy]

§ 1. Prokurator jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na swoje stanowisko w postępowaniu przygotowawczym, a także poza jawną rozprawą.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po ustaniu stosunku służbowego.

§ 3. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy prokurator składa zeznania jako świadek w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem, chyba że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru państwa albo takiemu ważnemu interesowi prywatnemu, który nie jest sprzeczny z celami wymiaru sprawiedliwości. W tych przypadkach od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić prokuratora Prokurator Generalny.

Art. 141. [Dodatkowe zatrudnienie prokuratora]

§ 1. Prokurator nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym, jeżeli wykonywanie tego zatrudnienia nie przeszkadza w pełnieniu obowiązków prokuratora.

§ 2. Prokuratorowi nie wolno podejmować sposobu zarobkowania, które przeszkadzałyby w pełnieniu obowiązków prokuratora, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub przynieść ujmę godności urzędu prokuratora.

§ 3. Prokurator nie może:

- 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego;
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni;
- 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;
- 4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego;
- 5) prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być doradcą, przedstawicielem bądź pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

§ 4. O zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia lub zarobkowania, o których mowa w § 1 i 2, prokurator zawiadamia bezpośrednio przełożonego; prokurator okręgowy zawiadamia Prokuratora Generalnego, a rejonowy – prokuratora okręgowego miejscowo właściwego dla prokuratury rejonowej, którą kieruje.

§ 5. Prokurator powiadomiony w trybie § 4 w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia sprzeciwia się podjęciu zatrudnienia lub zarobkowania, o których mowa w § 1 i 2, jeżeli uzna, że będzie ono przeszkadzało w pełnieniu obowiązków prokuratora albo przynosi ujmę godności jego urzędu lub osłabia zaufanie do jego bezstronności. Sprzeciw wymaga uzasadnienia.

§ 6. Prokuratorowi przysługuje odwołanie od sprzeciwu określonego w § 5 do Naczelnej Rady Prokuratury w terminie 7 dni od dnia doręczenia sprzeciwu.

§ 7. W przypadku uzyskania przez prokuratora prawomocnej negatywnej oceny okresowej prokurator bezpośrednio przełożony może złożyć sprzeciw wobec kontynuowania przez prokuratora pozostającego w służbie czynnej dodatkowego zatrudnienia, innego zajęcia lub sposobu zarabkowania. Od sprzeciwu przysługuje odwołanie określone w § 6.

Art. 142. [Oświadczenie majątkowe]

§ 1. Prokuratorzy są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o:

- 1) posiadanych zasobach pieniężnych;
- 2) posiadanych nieruchomościach i tytułach prawnych do ich posiadania;
- 3) posiadanych rzeczach ruchomych o wartości jednostkowej powyżej 10 000 zł;
- 4) posiadanych udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego;
- 5) posiadanych instrumentach finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 646 ze zm.) innych niż wskazane w pkt 4;
- 6) dochodach uzyskanych w okresie roku przed dniem, na który składane jest oświadczenie, o ile ich łączna wartość przekracza 10 000 zł, i ich źródłach, z wyłączeniem dochodów uzyskanych w związku z zajmowaniem stanowiska prokuratora;
- 7) nabytym przez składającego oświadczenie albo jego małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;
- 8) wierzytelnościach i zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej 10 000 zł.

§ 2. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w dwóch egzemplarzach.

§ 3. Oświadczenia, o których mowa w § 1, prokuratorzy składają odpowiednio właściwemu prokuratorowi okręgowemu, który dokonu-

je analizy danych zawartych w oświadczeniach w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.

§ 4. Zastępcy Prokuratora Generalnego, prokuratorzy Biura Prokuratora Generalnego, prokuratorzy okręgowi oświadczenie, o którym mowa w § 1, składają Prokuratorowi Generalnemu, który dokonuje analizy danych zawartych w oświadczeniach w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.

§ 5. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w terminie 30 dni od dnia objęcia stanowiska, a następnie co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w dniu opuszczenia stanowiska prokuratora według stanu na dzień opuszczenia.

§ 6. Oświadczenie składane w związku z objęciem stanowiska prokuratora nie zawiera informacji, o których mowa w § 1 pkt 6. Oświadczenie składane w związku z opuszczeniem stanowiska prokuratora zawiera informacje, o których mowa w § 1 pkt 6, za okres od dnia 1 stycznia roku opuszczenia stanowiska do dnia jego opuszczenia.

§ 7. Informacje zawarte w oświadczeniu, o którym mowa w § 1, są jawne, z wyjątkiem danych adresowych oraz informacji o miejscu położenia nieruchomości, a także informacji umożliwiających identyfikację ruchomości. Na wniosek prokuratora, który złożył oświadczenie, prokurator bezpośrednio przełożony może podjąć decyzję o objęciu informacji zawartych w oświadczeniu ochroną przewidzianą dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone”, określonej w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, jeżeli ujawnienie tych informacji mogłoby powodować zagrożenie dla prokuratora lub osób dla niego najbliższych. Na decyzję odmowną prokuratorowi przysługuje w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji odwołanie do Naczelnej Rady Prokuratury. Oświadczenie przechowuje się przez okres 6 lat.

§ 8. Jawne informacje zawarte w oświadczeniach majątkowych Prokurator Generalny lub właściwy prokurator okręgowy udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w usta-

wie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902), nie później niż do dnia 30 czerwca każdego roku.

§ 9. Jeden egzemplarz oświadczenia podmiot uprawniony do odebrania oświadczenia przekazuje do urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania prokuratora. Właściwy urząd skarbowy jest uprawniony do analizy danych zawartych w oświadczeniu, w tym również do porównania jego treści z treścią uprzednio złożonych oświadczeń oraz rocznych zeznań podatkowych (PIT). Jeżeli wynik analizy budzi uzasadnione wątpliwości co do legalności pochodzenia majątku ujawnionego w oświadczeniu, urząd skarbowy kieruje sprawę do właściwego postępowania prowadzonego na podstawie odrębnych przepisów.

§ 10. Oświadczenia majątkowego nie składa prokurator w stanie spoczynku.

§ 11. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu uprawnionego do odebrania oświadczenia o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

§ 12. Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia wzór formularza oświadczenia, o którym mowa w § 1, zawierający szczegółowy zakres informacji zawieranych w oświadczeniu oraz klauzulę, o której mowa w § 11, mając na uwadze konieczność rzetelnego wykazania stanu majątkowego osób obowiązanych do składania oświadczeń.

Art. 143. [Droga służbowa]

§ 1. Wnioski, wystąpienia i odwołania w sprawach związanych z zajmowanym stanowiskiem prokurator może wносить tylko w drodze służbowej.

§ 2. W sprawach o roszczenia ze stosunku służbowego prokuratora przysługuje droga sądowa.

Oddział 4

Uprawnienia prokuratora

Art. 144. [Wynagrodzenie prokuratora]

przepis w opracowaniu

Art. 145. [Dodatkowy urlop prokuratora]

§ 1. Prokuratorowi przysługuje corocznie urlop dodatkowy w wymiarze:

- 1) 6 dni roboczych – po 10 latach pracy,
- 2) 12 dni roboczych – po 15 latach pracy.

§ 2. Do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia w sądzie lub prokuraturze na stanowiskach: asesorów sądowych, asesorów prokuratury, sędziów i prokuratorów oraz na innych stanowiskach, na których przysługiwał zwiększony wymiar urlopu.

Art. 146. [Nagroda jubileuszowa]

§ 1. Prokuratorowi przysługuje gratyfikacja jubileuszowa w wysokości:

- 1) po 20 latach pracy – 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- 2) po 25 latach pracy – 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- 3) po 30 latach pracy – 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- 4) po 35 latach pracy – 250% wynagrodzenia miesięcznego,
- 5) po 40 latach pracy – 350% wynagrodzenia miesięcznego,
- 6) po 45 latach pracy – 400% wynagrodzenia miesięcznego.

§ 2. Do okresu pracy uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej wlicza się wszystkie poprzednie zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

§ 3. Gratyfikację jubileuszową wypłaca się niezwłocznie po nabyciu przez prokuratora prawa do gratyfikacji, a jeżeli w aktach osobowych prokuratora brak jest dokumentów potwierdzających upływ okresów, o których mowa w § 2 – niezwłocznie po wykazaniu przez prokuratora nabycia prawa do gratyfikacji; podstawę ustalenia wysokości gratyfikacji jubileuszowej stanowi wynagrodzenie przysługujące pro-

kuratorowi w dniu nabycia prawa do gratyfikacji, obliczone według przepisów dotyczących obliczania ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy. Przy ustalaniu wysokości gratyfikacji jubileuszowej uwzględnia się obniżenie wysokości wynagrodzenia, o którym mowa w art. 201 § 1 pkt 4.

§ 4. Gratyfikację jubileuszową wypłaca się w dniu przejścia prokuratora w stan spoczynku, jeżeli w tym dniu prokuratorowi brakuje do okresu pracy, od którego zależy nabycie prawa do gratyfikacji jubileuszowej, mniej niż 12 miesięcy.

Art. 147. [Urlop dla poratowania zdrowia]

§ 1. Prokuratorowi można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze nieprzekraczającym 6 miesięcy po przepracowaniu nieprzerwanie co najmniej 7 lat na stanowisku asesora prokuratury albo sądowego, sędziego albo prokuratora w celu:

- 1) przeprowadzenia zaleconego leczenia
 - a) choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej,
 - b) choroby, w której powstaniu czynniki środowiska pracy lub sposób wykonywania pracy odgrywają istotną rolę;
- 2) na leczenie uzdrowskowe lub rehabilitację uzdrowskową.

§ 2. Urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony, jeżeli prokurator nie wykonywał czynności przez okres roku z powodu choroby.

§ 3. Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Prokurator Generalny.

§ 4. Prokuratorowi urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym prokurator spełni warunki do nabycia uprawnień do stanu spoczynku.

§ 5. W okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia prokurator zachowuje prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat.

§ 6. W przypadku udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze dłuższym niż 30 dni prokurator podlega po zakończeniu urlopu kontrolnym badaniom lekarskim w celu ustalenia zdolności do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku.

§ 7. W okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia prokurator nie może prowadzić działalności zarobkowej. W przypadku stwierdzenia, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia prokurator podejmuje działalność zarobkową, Prokurator Generalny odwołuje prokuratora z urlopu, określając termin, w którym prokurator obowiązany jest do powrotu do pracy.

§ 8. Prokuratorowi można udzielić kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia nie wcześniej niż po upływie roku od dnia zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia prokuratora w okresie całego zatrudnienia nie może przekraczać 1 roku.

§ 9. O potrzebie udzielenia prokuratorowi urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej lub choroby, w której powstaniu czynniki środowiska pracy lub sposób wykonywania pracy mogą odgrywać istotną rolę, orzeka lekarz posiadający uprawnienia do wykonywania badań, o których mowa w art. 229 § 1, 2 i 5 Kodeksu pracy, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy, wykonujący działalność w jednostce służby medycyny pracy, z którą pracodawca zawarł umowę wskazaną w art. 12 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 437), zwany dalej „uprawnionym lekarzem”.

§ 10. Pracodawca na pisemny wniosek prokuratora o skierowanie na badanie lekarskie celem oceny istnienia przesłanek udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia w terminie nie dłuższym niż 7 dni roboczych od dnia otrzymania wniosku wydaje skierowanie na badanie lekarskie przeprowadzane przez uprawnionego lekarza.

§ 11. Uprawniony lekarz orzeka o potrzebie udzielenia prokuratorowi urlopu dla poratowania zdrowia na podstawie:

- 1) wyników przeprowadzonego przez siebie badania lekarskiego;
- 2) wyników badań dodatkowych lub konsultacji specjalistycznych, których przeprowadzenie uzna za niezbędne;
- 3) dokumentacji medycznej z przebiegu dotychczasowego leczenia.

§ 12. Uprawniony lekarz wydaje orzeczenie lekarskie o potrzebie udzielenia prokuratorowi urlopu dla poratowania zdrowia, określając czas potrzebny na przeprowadzenie zalecanego leczenia lub rehabili-

tacji. Prokuratorowi, który złożył wniosek o skierowanie na badania określony w § 10, i Prokuratorowi Generalnemu przysługuje odwołanie od orzeczenia lekarskiego, o którym mowa w § 12, do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy właściwego ze względu na miejsce zamieszkania prokuratora. W przypadku gdy orzeczenie lekarskie zostało wydane przez uprawnionego lekarza zatrudnionego w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy, odwołanie od tego orzeczenia wnosi się do instytutu badawczego w dziedzinie medycyny pracy najbliższego ze względu na miejsce zamieszkania prokuratora.

§ 13. Odwołanie wraz z uzasadnieniem wnosi się na piśmie w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia lekarskiego, o którym mowa w § 12, za pośrednictwem uprawnionego lekarza, który wydał to orzeczenie.

§ 14. Uprawniony lekarz przekazuje odwołanie wraz z kopią dokumentacji badań, o których mowa w § 11, podmiotowi właściwemu do rozpatrzenia odwołania w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania.

§ 15. Podmiot właściwy do rozpatrzenia odwołania w terminie 30 dni od dnia otrzymania odwołania wydaje orzeczenie lekarskie po przeprowadzeniu badań lekarskich. Orzeczenie to jest ostateczne i Prokurator Generalny na jego podstawie udziela prokuratorowi urlopu dla poratowania zdrowia.

§ 16. Koszty badań określonych w § 11 i 16 ponosi Skarb Państwa z budżetu prokuratury.

§ 17. Urlopu dla poratowania zdrowia na leczenie uzdrowiskowe lub rehabilitację uzdrowiskową Prokurator Generalny udziela na podstawie potwierzonego skierowania, o którym mowa w art. 33 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561 ze zm.), na okres ustalony w tym skierowaniu.

§ 18. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Prokuratorem Generalnym określi w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres oraz tryb przeprowadzania badania lekarskiego w celu udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia,
- 2) wzór skierowania, o którym mowa w § 11,

3) wzór orzeczenia lekarskiego o potrzebie udzielenia prokuratorowi urlopu dla poratowania zdrowia, uwzględniając konieczność przyjęcia obiektywnych i niezbędnych kryteriów oceny stanu zdrowia dokonywanej w celu stwierdzenia potrzeby leczenia oraz określenia czasu na jego przeprowadzenie, a także zapewnienia jednolitości stosowanych dokumentów.

Art. 148. [Wysokość wynagrodzenia podczas nieobecności z powodu choroby]

§ 1. W okresie nieobecności w pracy z powodu choroby prokurator otrzymuje 80% wynagrodzenia, nie dłużej jednak niż przez okres roku. Do okresu tego wlicza się okresy poprzedniej przerwy w pełnieniu służby z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia, jeżeli okres czynnej służby nie przekroczył 60 dni. Po upływie roku w okresie dalszej nieobecności w pracy z powodu choroby prokurator otrzymuje 50% wynagrodzenia.

§ 2. Jeżeli nieobecność prokuratora w pracy nastąpiła z powodu:

- 1) wypadku przy pracy albo w drodze do pracy lub z pracy;
 - 2) choroby przypadającej w okresie ciąży;
 - 3) choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności prokuratora;
 - 4) choroby spowodowanej przez inną osobę w wyniku popełnienia przez nią umyślnego czynu zabronionego, w związku z wykonywaniem czynności prokuratora;
 - 5) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów
- prokurator zachowuje prawo do 100% wynagrodzenia.

§ 3. W razie ujawnienia u prokuratora choroby, co do której zachodzi podejrzenie, że powstała w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności prokuratora, prokurator bezpośrednio przełożony kieruje prokuratora do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z urzędu lub na wniosek prokuratora. Od orzeczenia lekarza orzecznika prokuratorowi przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

§ 4. Za chorobę powstałą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności prokuratora uznaje się chorobę spowodowaną działaniem czynników szkodliwych występujących w miejscu wykonywania czynności prokuratora.

§ 5. Koszty badania i wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika oraz komisję lekarską Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pokrywa Skarb Państwa ze środków pozostających w dyspozycji Prokuratora Generalnego.

§ 6. W razie niemożności wykonywania pracy z innych przyczyn uprawniających do uzyskania świadczeń, określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, prokuratorowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego przez okres przewidziany w tych przepisach.

§ 7. Okres nieobecności w pracy z powodu choroby oraz niemożności wykonywania pracy, o której mowa w § 6, stwierdza zaświadczenie lekarskie wystawione zgodnie z art. 55 ust. 1 i art. 55a ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 2780) albo wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 tej ustawy, z tym że w przypadku:

- 1) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz niezdolności do pracy wskutek poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów – jest to zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku, zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 2) o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – jest to decyzja wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- 3) urlopu macierzyńskiego – jest to zaświadczenie lekarskie wystawione na zwykłym druku, określające przewidywaną datę porodu – za okres przed porodem, odpis skrócony aktu urodzenia dziecka lub jego kopia – za okres po porodzie;

- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka prokuratora, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2023 r. poz. 204 ze zm.) lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka prokuratora lub rodzica dziecka prokuratora, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka prokuratora lub rodzica dziecka prokuratora, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;

jest to oświadczenie prokuratora.

§ 8. Doręczenie zaświadczenia lekarskiego odbywa się przy wykorzystaniu profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, na zasadach określonych w tej ustawie. Prokuratorzy bezpośrednio przełożeni wykorzystują lub tworzą profil informacyjny płatnika składek, o którym mowa w art. 58 ust. 1 tej ustawy.

§ 9. Wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku w przypadkach, o których mowa w § 2a pkt 1 i 3, decyzję, odpis skrócony aktu urodzenia dziecka lub jego kopię prokurator jest obowiązany dostarczyć prokuratorowi bezpośrednio przełożonemu w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

§ 10. Prokurator jest obowiązany złożyć prokuratorowi bezpośrednio przełożonemu oświadczenie o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w § 7 pkt 4, w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia.

§ 11. W przypadku niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w § 9 i 10, nieobecność uznaje się za nieusprawiedliwioną, chyba że niedostarczenie zaświadczenia, decyzji, odpisu skróconego aktu urodzenia dziecka lub jego kopii lub niezłożenie oświadczenia nastąpiło z przyczyn niezależnych od prokuratora.

§ 12. Za inną usprawiedliwioną nieobecność w pracy prokuratorowi przysługuje wynagrodzenie.

§ 13. W przypadkach, w których pracownikom podlegającym ubezpieczeniu społecznemu przysługują zasiłki niezależnie od prawa do wynagrodzenia, prokuratorowi przysługuje świadczenie pieniężne w wysokości zasiłku z ubezpieczenia społecznego.

Art. 149. [Odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy]

§ 1. Prokuratorowi, który wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe odszkodowanie.

§ 2. Członkom rodziny prokuratora, który zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, przysługuje jednorazowe odszkodowanie. Odszkodowanie to przysługuje również w razie śmierci w następstwie wypadku przy pracy lub choroby zawodowej prokuratora w stanie spoczynku, który zmarł uznany za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków prokuratora wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

§ 3. Jednorazowe odszkodowanie i jego zwiększenie, a także jednorazowe odszkodowanie dla członków rodziny prokuratora lub prokuratora w stanie spoczynku, ustala się na zasadach i w wysokości określonej w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2189 ze zm.).

§ 4. Odszkodowanie przewidziane w niniejszym artykule przysługuje niezależnie od innych świadczeń określonych w ustawie.

§ 5. Skarb Państwa pokrywa koszty skutków wypadków przy pracy lub chorób zawodowych, związane ze świadczeniami zdrowotnymi z zakresu stomatologii i szczepień ochronnych, na które sędzia został skierowany przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na wniosek lekarza prowadzącego, a nierefundowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia na podstawie odrębnych przepisów. Skarb Państwa pokrywa także koszty przedmiotów ortopedycznych w wysokości udziału własnego ubezpieczonego, określonego w przepisach o ubezpieczeniu zdrowotnym.

Art. 150. [Ocena uszczerbku na zdrowiu]

§ 1. Oceny uszczerbku na zdrowiu oraz jego związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, a także ustalenia związku śmierci prokuratora lub prokuratora w stanie spoczynku z takim wypadkiem lub chorobą dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Koszty badania i wydania orzeczenia pokrywa Skarb Państwa ze środków pozostających w dyspozycji Prokuratora Generalnego.

§ 2. Orzeczenie, o którym mowa w § 1, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych doręcza zainteresowanemu prokuratorowi albo członkom rodziny zmarłego prokuratora albo zmarłego prokuratora w stanie spoczynku oraz Prokuratorowi Generalnemu – właściwemu do wydania decyzji, o której mowa w § 4.

§ 3. Jednorazowe odszkodowanie przyznaje się na wniosek prokuratora, a w razie śmierci prokuratora lub prokuratora w stanie spoczynku – na wniosek uprawnionych członków jego rodziny. Z wnioskiem o przyznanie świadczenia może również wystąpić kolegium.

§ 4. Jednorazowe odszkodowanie przyznaje lub odmawia przyznania oraz ustala jego wysokość, w drodze decyzji, a także świadczenie to wypłaca:

- 1) właściwy prokurator okręgowy – z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej prokuratora prokuratury okręgowej oraz prokuratora rejonowego i prokuratora rejonowego, kierującego jednostką znajdującą się we właściwości miejscowej danej prokuratury okręgowej;
- 2) Prokurator Generalny – z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej prokuratora Biura Prokuratora Generalnego,

prokuratora okręgowego oraz prokuratora delegowanego do Ministerstwa Sprawiedliwości, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury lub do wykonywania czynności poza granicami kraju.

§ 5. Odszkodowanie wypłaca organ wydający decyzję o przyznaniu odszkodowania.

§ 6. Decyzję, o której mowa w § 4, wydaje się w ciągu 14 dni od dnia:

- 1) otrzymania orzeczenia lekarza orzecznika,
- 2) wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

§ 7. Jednorazowe odszkodowanie wypłaca się z urzędu w terminie 30 dni od dnia wydania decyzji, o której mowa w § 4.

§ 8. Od decyzji, o której mowa w § 4, prokuratorowi lub uprawnionym członkom rodziny prokuratora lub prokuratora w stanie spoczynku przysługuje odwołanie do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Do postępowania w tych sprawach stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

§ 9. W zakresie nieuregulowanym ustawą do wypadków przy pracy i chorób zawodowych prokuratora stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące pracowników określone w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2189 ze zm.).

Art. 151. [Kontrola zwolnienia lekarskiego]

§ 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na wniosek bezpośrednio przełożonego kontroluje prawidłowość i zasadność udzielenia prokuratorowi zwolnienia lekarskiego od pracy z powodu choroby oraz poprawność wykorzystywania przez prokuratora zwolnienia lekarskiego od pracy z powodu choroby zgodnie z jego celem.

§ 2. Prokurator wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową, w tym w sposób określony w art. 141 § 1 i 2, lub wykorzystujący zwolnienie lekarskie od pracy z powodu choroby niezgodnie z jego celem traci prawo do wynagrodzenia za cały okres zwolnienia.

§ 3. Prokurator traci prawo do wynagrodzenia w razie odmowy podania się badaniom kontrolnym lub w razie niedostarczenia doku-

mentacji medycznej lekarzowi orzecznikowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od dnia następującego po upływie wyznaczonego terminu badania lub po upływie wyznaczonego terminu dostarczenia dokumentacji medycznej. Utratę wynagrodzenia stwierdza odpowiednio Prokurator Generalny lub prokurator okręgowy.

§ 4. Koszty postępowań kontrolnych pokrywa Skarb Państwa ze środków pozostających w dyspozycji Prokuratora Generalnego.

§ 5. W zakresie dotyczącym kontrolowania prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego, zasad utraty prawa do wynagrodzenia, o których mowa w § 1, 2 i 4, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Art. 152. [Badanie kontrolne]

§ 1. Prokuratora, który nie pełnił służby z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia przez okres roku, ustalony zgodnie z art. 148 § 1 zdanie drugie, i złożył wniosek o skierowanie na badanie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Prokurator Generalny kieruje na to badanie.

§ 2. Prokurator Generalny może także z urzędu skierować prokuratora, o którym mowa w § 1, na badanie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 3. W przypadku wydania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczenia o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków prokuratora, gdy leczenie lub rehabilitacja lecznicza rękują odzyskanie zdolności do pracy, Prokurator Generalny udziela prokuratorowi urlopu rehabilitacyjnego na czas od miesiąca do 3 miesięcy.

§ 4. W okresie urlopu rehabilitacyjnego, co miesiąc od daty wydania orzeczenia, o którym mowa w § 3, prokurator jest obowiązany poddać się badaniu kontrolnemu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wydaje orzeczenie o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków prokuratora albo o zdolności do pełnienia obowiązków prokuratora, chyba że Prokurator Generalny, udzielając urlopu rehabilitacyjnego, zwolni prokuratora z tego obowiązku.

§ 5. Orzeczenia, o których mowa w § 3 i 4, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych doręcza zainteresowanemu prokuratorowi, a także Prokuratorowi Generalnemu.

§ 6. Od orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o którym mowa w § 3 i 4, prokuratorowi przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ciągu 7 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

§ 7. Koszty badania i wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika oraz komisję lekarską Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pokrywa Skarb Państwa ze środków pozostających w dyspozycji Prokuratora Generalnego.

Art. 153. [Lista lekarzy orzeczników]

§ 1. Listę lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, uprawnionych do przeprowadzania badań, o których mowa w art. 152 § 1, 2 i 4, wraz ze wskazaniem ich specjalizacji, ustala Prokurator Generalny w porozumieniu z Prezesem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 2. W przypadkach, o których mowa w art. 152 § 1, 2 i 4, lekarza orzecznika wskazuje Prokurator Generalny z listy, o której mowa w § 1, biorąc pod uwagę jego specjalizację oraz mając na względzie potrzebę zapewnienia niezwłocznego przeprowadzenia badania.

Art. 154. [Wynagrodzenie w okresie urlopu rehabilitacyjnego]

§ 1. W okresie urlopu rehabilitacyjnego prokuratorowi przysługuje 80% wynagrodzenia.

§ 2. Niepoddanie się przez prokuratora badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o którym mowa w art. 152 § 4, powoduje obniżenie wynagrodzenia do wysokości 50%.

§ 3. Jeżeli prokurator lub inna osoba wykaże, że niepoddanie się badaniu, o którym mowa w art. 152 § 4, nastąpiło z przyczyn niezależnych od prokuratora, Prokurator Generalny nakazuje wypłatę prokuratorowi równowartości niewypłaconej części wynagrodzenia.

Art. 155. [Okresowe badania psychologiczne]

W ramach badań okresowych określonych w art. 229 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy prokurator poddaje się dodatkowym specjalistycznym badaniom konsultacyjnym psychologicznym. Do szczegółowego zakresu i sposobu przeprowadzenia badania, jak i osób uprawnionych do jego przeprowadzenia, stosuje się odpowiednio art. 83 § 5.

Art. 156. [Doraźna pomoc psychologiczna]

§ 1. Prokuratorom zapewnia się dostęp do doraźnej opieki psychologicznej. Umowy zapewniające dostęp do doraźnej opieki psychologicznej zawierają – Prokurator Generalny dla prokuratorów pełniących służbę w Biurze Prokuratora Generalnego oraz prokurator okręgowy dla prokuratorów prokuratury okręgowej i prokuratorów prokuratury rejonowej z obszaru właściwości miejscowej danej prokuratury okręgowej.

§ 2. Koszty opieki, o której mowa w § 1, pokrywa Skarb Państwa ze środków pozostających w dyspozycji Prokuratora Generalnego.

Art. 157. [Pożyczka]

§ 1. Prokuratorowi może być przyznana jako pożyczka pomoc finansowa na zaspokojenie jego podstawowych potrzeb mieszkaniowych. Pożyczki nie przyznaje się prokuratorowi w stanie spoczynku.

§ 2. Środki na pomoc finansową, o której mowa w § 1, stanowią do 6% rocznego funduszu wynagrodzeń osobowych prokuratorów.

§ 3. W przypadku wygaśnięcia stosunku służbowego prokuratora w sposób, o którym mowa w art. 116 § 1–4, pożyczka podlega zwrotowi wraz z oprocentowaniem w wysokości uwzględniającej średnie oprocentowanie kredytów złotych dla gospodarstw domowych na nieruchomości mieszkaniowe, publikowane przez Narodowy Bank Polski.

§ 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, po uzyskaniu opinii Prokuratora Generalnego określi w drodze rozporządzenia sposób planowania i wykorzystywania środków na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów oraz warunki przyznawania pomocy, o której mowa

w § 1, z uwzględnieniem zaangażowania środków własnych prokuratora, udziału organów samorządu prokuratorów w przyznawaniu pomocy oraz zasady racjonalności gospodarowania.

Oddział 5 Czas pracy prokuratora

Art. 158. [Wymiar czasu pracy prokuratora]

§ 1. Czas pracy prokuratora jest określony wymiarem jego zadań. Czas pracy prokuratora nie może jednak przekraczać średnio 40 godzin na tydzień w przyjętym okresie rozliczeniowym nie dłuższym niż 12 tygodni.

§ 2. Prokuratorowi przysługuje w każdej dobie prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku, z zastrzeżeniem art. 159.

§ 3. Prokuratorowi przysługuje w każdym tygodniu prawo do co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku, obejmującego co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku dobowego, z zastrzeżeniem art. 159.

Art. 159. [Dyżury]

§ 1. Poza godzinami urzędowania wyznacza się prokuratora dyżurującego i w zależności od potrzeb jego zastępcę. Dyżur nie może być dłuższy niż 24 godziny. Plan dyżurów kierownik jednostki prokuratury udostępnia prokuratorom z wyprzedzeniem nie krótszym niż miesięcznym.

§ 2. Prokuratorowi wykonującemu obowiązki podczas dyżuru przysługuje czas wolny w kolejnym dniu roboczym po zakończeniu dyżuru w wymiarze co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku.

§ 3. Prokuratorowi za wykonywanie obowiązków podczas dyżuru wyznaczonego w niedzielę albo w inny dzień ustawowo wolny od pracy przysługuje dzień wolny w najbliższy dzień roboczy.

§ 4. Do prokuratora pozostającego w gotowości w związku z pełnieniem dyżuru albo wykonującego obowiązki podczas dyżuru jedynie w formie konsultacji za pośrednictwem urzędzeń służących do komunikacji na odległość nie stosuje się § 2 i 3.

Art. 160. [Czas odpoczynku po dyżurze]

§ 1. Prokuratorowi wykonującemu obowiązki na polecenie albo za zgodą przełożonego poza godzinami urzędowania jednostki prokuratury albo wyznaczonego dyżuru przysługuje po zakończeniu wykonywania tych obowiązków czas wolny w wymiarze 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku.

§ 2. Do prokuratora wykonującego obowiązki po godzinach urzędowania prokuratury poza właściwością miejscową jednostki prokuratury, w której pełni służbę, stosuje się przepisy o delegacjach służbowych.

Oddział 6

Oceny okresowe

Art. 161. [Zakres oceny okresowej]

§ 1. Prokuratorzy podlegają okresowej ocenie pracy.

§ 2. Nie podlega okresowej ocenie praca prokuratora w okresie delegowania do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości lub w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Ocenie tej nie podlega również praca Prokuratora Generalnego i jego zastępców.

§ 3. Przedmiotem okresowej oceny pracy prokuratora są prawidłowość, poziom i efektywność wykonywania powierzonych obowiązków służbowych, z uwzględnieniem stopnia obciążenia wykonywanymi zadaniami i ich złożoności, a także podnoszenie kwalifikacji zawodowych i kultura urzędowania, obejmująca kulturę osobistą i sposób zachowania wobec uczestników postępowania i współpracowników, a w odniesieniu do kierowników jednostek prokuratury – ponadto sprawność i efektywność kierowania jednostką.

§ 4. Okresowa ocena pracy prokuratora ma na celu potwierdzenie przydatności prokuratora do zajmowania stanowiska służbowego lub do pełnienia funkcji albo powierzenia innego zakresu zadań.

Art. 162. [Zasady przeprowadzenia oceny okresowej]

§ 1. Oceny okresowej pracy prokuratora dokonuje kierownik jednostki, w której opiniowany wykonuje obowiązki w momencie dokonywania

oceny. Okresowej oceny pracy prokuratora rejonowego i jego zastępców dokonuje prokurator okręgowy właściwy miejscowo dla prokuratury rejonowej, w której wykonują obowiązki opiniowani. Okresowej oceny pracy prokuratora okręgowego i jego zastępców dokonuje upoważniony przez Prokuratora Generalnego jego zastępca.

§ 2. Okresową ocenę pracy prokuratora przeprowadza się na podstawie:

- 1) informacji zawartych w aktach osobowych opiniowanego oraz w elektronicznym wykazie służbowym;
- 2) informacji uzyskanych z urzędzeń ewidencyjnych prokuratury;
- 3) pisemnych stanowisk organów samorządu prokuratorów jednostek prokuratury, w których opiniowany wykonuje i wykonywał obowiązki w okresie oceny;
- 4) pisemnych opinii kierowników komórek, w których opiniowany wykonuje i wykonywał obowiązki w okresie oceny.

§ 3. Przy ocenie okresowej uwzględnia się pisemne stanowisko opiniowanego, o ile zostało przedłożone.

§ 4. Okresową ocenę pracy prokuratora pełniącego funkcję kierownika jednostki prokuratury lub jego zastępcy, naczelnika wydziału i kierownika działu przeprowadza się nadto na podstawie informacji odzwierciedlających efektywność zarządzania jednostką.

Art. 163. [Skala ocen okresowych]

§ 1. Okresowa ocena pracy prokuratora może być:

- 1) pozytywna z wyróżnieniem – jeżeli w okresie objętym oceną wykonywanie zadań ustawowych wyróżniało się wysoką jakością i efektywnością;
- 2) pozytywna – jeżeli w okresie objętym oceną prokurator dobrze realizował zadania ustawowe;
- 3) pozytywna z zastrzeżeniem – jeżeli w okresie objętym oceną powierzone obowiązki były wykonywane zadowalająco, lecz jednocześnie stwierdzono uchybienia wymagające wyeliminowania;
- 4) negatywna – jeżeli w okresie objętym oceną prokurator wykonywał swoje obowiązki niezadowalająco i jednocześnie stwierdzono istotne uchybienia.

§ 2. W przypadku uzyskania przez prokuratora oceny negatywnej albo pozytywnej z zastrzeżeniem po upływie 2 lat przeprowadza się

dodatkową ocenę jego pracy w celu sprawdzenia, czy stwierdzone uchybienia zostały wyeliminowane i nie powtarzają się. Jeśli dodatkowa ocena pracy przeprowadzona jest z powodu otrzymania przez prokuratora oceny pozytywnej z zastrzeżeniem, wystawiona może być mu ocena wymieniona w § 1 pkt 1–2 albo 4.

§ 3. Prokurator bezpośrednio przełożony niezwłocznie informuje Prokuratora Generalnego o uzyskaniu przez podległego mu prokuratora dwóch kolejnych prawomocnych negatywnych ocen.

§ 4. W przypadku uzyskania przez prokuratora dwóch kolejnych prawomocnych negatywnych ocen okresowych Prokurator Generalny może odwołać prokuratora ze stanowiska po uprzednim jego wysłuchaniu, chyba że wysłuchanie jest z przyczyn obiektywnych niemożliwe.

§ 5. Decyzja Prokuratora Generalnego określona w § 4 podlega skarżeniu do sądu pracy na zasadach ogólnych.

Art. 164. [Terminy ocen okresowych]

§ 1. Okresową ocenę pracy prokuratora przeprowadza się co 4 lata, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

§ 2. Ocenę okresową kierownika jednostki przeprowadza się co 2 lata. W przypadku konieczności przeprowadzenia oceny dodatkowej pracy kierownika jednostki określonej w art. 166 § 2 ocenę tę przeprowadza się po roku.

§ 3. Pierwszą okresową ocenę pracy prokuratora przeprowadza się po upływie 4 lat od objęcia stanowiska służbowego albo podjęcia czynności prokuratorskich po okresie delegowania do Ministerstwa Sprawiedliwości albo Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury albo pełnienia funkcji zastępcy Prokuratora Generalnego.

§ 4. Każda następna ocena obejmuje kolejne 4-letnie okresy pracy prokuratora na tym stanowisku, licząc od daty dokonania poprzedniej okresowej oceny pracy.

§ 5. O planowanej okresowej ocenie pracy prokuratora zawiadamia się w terminie 30 dni przed przystąpieniem do jej przeprowadzenia.

Art. 165. [Doręczenie oceny okresowej]

Ocenę okresową doręcza się prokuratorowi na piśmie za pokwitowaniem. Doręczenie następuje w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z oceną przez osoby trzecie.

Art. 166. [Odwołanie od oceny]

§ 1. Prokurator, który nie zgadza się z okresową oceną swojej pracy, może odwołać się od okresowej oceny do Naczelnej Rady Prokuratury w terminie 14 dni od daty jej doręczenia.

§ 2. Naczelna Rada Prokuratury po przekazaniu jej odwołania, o którym mowa w § 1, rozpatruje je w terminie 30 dni od dnia otrzymania, po uprzednim wysłuchaniu zainteresowanego na jego wniosek.

Art. 167. [Indywidualny plan rozwoju zawodowego]

§ 1. Na podstawie prawomocnej oceny okresowej, o której mowa w art. 165, oraz prawomocnej oceny dodatkowej, o której mowa w art. 163 § 2, tworzy się indywidualny plan rozwoju zawodowego prokuratora na okres do kolejnej oceny okresowej.

§ 2. W przypadku otrzymania przez prokuratora oceny pozytywnej z zastrzeżeniem albo oceny negatywnej tworzy się indywidualny plan rozwoju zawodowego na kolejne 2 lata.

Art. 168. [Zakres indywidualnego planu rozwoju zawodowego]

§ 1. Indywidualny plan rozwoju zawodowego sporządza prokurator opiniujący wspólnie z prokuratorem opiniowanym, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) wnioski zawarte w ocenie okresowej prokuratora;
- 2) plany i możliwości rozwoju zawodowego prokuratura;
- 3) potrzeby i możliwości urzędu w zakresie zatrudnienia.

§ 2. W przypadku braku możliwości wspólnego ustalenia indywidualnego planu rozwoju zawodowego prokuratora przez osoby wymienione w § 1 plan ten sporządza opiniujący. Od tak sporządzonego planu nie przysługuje odwołanie.

§ 3. Prokurator Generalny określa w drodze zarządzenia szczegółowy sposób przeprowadzenia oceny okresowej oraz oceny dodatkowej i ustalania indywidualnego planu rozwoju zawodowego prokuratora.

Art. 169. [Ocena jako warunek udziału w konkursie]

Warunkiem umożliwiającym ubieganie się w procedurze konkursowej o funkcję bądź wyższe stanowisko służbowe w prokuraturze okręgowej albo Biurze Prokuratora Generalnego, niezależnie od spełnienia wymogów określonych ustawą, jest przedstawienie przez zainteresowanego co najmniej dwóch ostatnich pozytywnych ocen okresowych.

Oddział 7

Immunitet prokuratora

Art. 170. [Immunitet]

§ 1. Prokurator oraz Prokurator Generalny nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności karnej ani tymczasowo aresztowani bez zezwolenia sądu dyscyplinarnego, a zatrzymani – bez zgody przełożonego dyscyplinarnego. Nie dotyczy to zatrzymania na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa. Do czasu wydania zezwolenia na pociągnięcie prokuratora albo Prokuratora Generalnego do odpowiedzialności karnej wolno przedsięwziąć tylko czynności niecierpiące zwłoki, zawiadamiając o tym niezwłocznie prokuratora bezpośrednio przełożonego. W przypadku Prokuratora Generalnego zawiadamia się Naczelną Radę Prokuratury oraz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Do czasu rozstrzygnięcia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej albo łącznego wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej i tymczasowe aresztowanie prokuratora sąd dyscyplinarny może polecić niezwłoczne zwolnienie prokuratora zatrzymanego na gorącym uczynku.

§ 3. Wniosek o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, jeżeli nie pochodzi od prokuratora, sporządza i podpisuje pełnomocnik będący adwokatem albo radcą prawnym.

§ 4. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej lub wniosek o zezwolenie na tymczasowe aresztowanie prokuratora nie odpowiada warunkom formalnym pisma procesowego określonym w Kodeksie postępowania karnego, przewodniczący sądu dyscyplinarnego odmawia w drodze zarządzenia jego przyjęcia. Na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.

§ 5. Sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie prokuratora lub Prokuratora Generalnego do odpowiedzialności karnej lub uchwałę zezwalającą na tymczasowe aresztowanie prokuratora, jeżeli zachodzi wysokie prawdopodobieństwo podejrzenia popełnienia przez niego przestępstwa. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje wniosek na posiedzeniu w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania, z zastrzeżeniem § 6.

§ 6. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie dotyczy prokuratora ujętego na gorącym uczynku zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, występku, o którym mowa w art. 177 § 1 Kodeksu karnego w związku z art. 178 § 1 tej ustawy, a także w art. 178a § 1 lub 4 Kodeksu karnego, i pozostającego nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku niezwłocznie po jego wpłynięciu, nie później niż przed upływem 48 godzin od zatrzymania prokuratora. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie prokuratora jest natychmiast wykonalna.

§ 7. Jeżeli prokurator został zatrzymany na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa i pozostaje nadal zatrzymany, wolno złożyć wniosek o zezwolenie na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej, a także wniosek o zezwolenie na tymczasowe aresztowanie poza godzinami urzędowania sądu dyscyplinarnego, również za pośrednictwem urządzeń komunikacji elektronicznej, zarządzając jednocześnie doprowadzenie prokuratora na posiedzenie. Sąd zbiera się wówczas bezzwłocznie, z możliwością wyznaczenia składu orzekającego przez przewodniczącego, z pominięciem zasad wynikających

z art. 147 § 1. Posiedzenie może być wyznaczone poza siedzibą sądu dyscyplinarnego. Uchwała sądu dyscyplinarnego jest wykonalna z chwilą ogłoszenia.

§ 8. Sąd dyscyplinarny orzeka wyłącznie na podstawie wniosku i dowodów załączonych przez wnioskodawcę. Sąd dyscyplinarny zwołuje prokuratora, którego dotyczy wniosek, do złożenia pisemnego oświadczenia odnoszącego się do wniosku lub do osobistego stawienia celem odebrania od niego ustnego oświadczenia. Stawiennictwo stron nie jest obowiązkowe.

§ 9. Prokurator, którego dotyczy postępowanie, ma prawo wglądu do dokumentów, które zostały załączone do wniosku. Jeżeli prokurator, kierując wniosek do sądu dyscyplinarnego, zastrzegł, że wskazana przez niego część tych dokumentów nie może być udostępniona z uwagi na dobro postępowania przygotowawczego, w przedmiocie zastrzeżenia rozstrzyga sąd dyscyplinarny, którego uchwała w tym przedmiocie jest ostateczna.

§ 10. Rozstrzygając w przedmiocie wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, wniosku o zezwolenie na tymczasowe aresztowanie prokuratora lub zastrzeżenia, o którym mowa w § 9, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę większością głosów. Uchwała zawiera rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

§ 11. Uchwałę doręcza się niezwłocznie wnioskodawcy, prokuratorowi, którego dotyczy wniosek, i rzecznikowi dyscyplinarnemu.

§ 12. W terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej lub zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania wnioskodawcy oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje zażalenie do odwoławczego sądu dyscyplinarnego. W tym samym trybie prokuratorowi przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej lub zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania.

§ 13. Przewodniczący wyznaczonego składu orzekającego odwoławczego sądu dyscyplinarnego przesyła odpisy zażalenia pozostałym podmiotom wymienionym w § 12, którym przysługuje prawo do pisemnego ustosunkowania się do zażalenia w terminie 7 dni od dnia ich doręczenia.

§ 14. Odwoławczy sąd dyscyplinarny orzeka na posiedzeniu z udziałem wnioskodawcy, prokuratora, którego dotyczy wnioski, oraz rzecznika dyscyplinarnego. Niestawiennictwo stron nie stanowi przeszkody do rozpoznania sprawy, chyba że sąd postanowi inaczej.

§ 15. W zakresie nieuregulowanym w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej oraz w sprawach o zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania lub uchwały w przedmiocie zastrzeżenia, o którym mowa w § 11, stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym.

§ 16. Przepisy § 2–14 stosuje się odpowiednio do Prokuratora Generalnego.

Rozdział 2 Asesorzy prokuratury

Art. 171. [Zadanie asesury]

§ 1. Asesor prokuratury wykonuje obowiązki i zadania prokuratora z ograniczeniami wynikającymi z przepisów ustawy.

§ 2. Asesor prokuratury nie może występować w postępowaniu prowadzonym przed:

- 1) sądem apelacyjnym,
- 2) Sądem Najwyższym,

§ 3. Asesor prokuratury nie może być delegowany na inne miejsce służbowe.

Art. 172. [Mianowanie i czas trwania asesury]

§ 1. Asesorów prokuratury mianuje i zwalnia Prokurator Generalny.

§ 2. Prokurator Generalny zasięga od właściwego komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji informacji o każdym z kandydatów do objęcia stanowiska asesora prokuratury. Informacje o kandydacie do objęcia tego stanowiska uzyskuje się i sporządza na podstawie danych zawartych w policyjnych systemach teleinformatycznych.

Art. 173. [Powierzenie asesorowi prokuratury wykonywania czynności prokuratorskich]

§ 1. Prokurator Generalny może powierzyć asesorowi prokuratury, na czas określony, nie krótszy niż rok i nieprzekraczający 3 lat, wykonywanie obowiązków i zadań prokuratora zgodnie z art. 171.

§ 2. Postanowienia o zawieszeniu postępowania, postanowienia o zastosowaniu środków zapobiegawczych i wnioski w tym przedmiocie, postanowienia kończące postępowanie przygotowawcze, akty oskarżenia, wnioski w trybie art. 335 § 1, art. 324 i art. 336 Kodeksu postępowania karnego, środki odwoławcze sporządzone przez asesora prokuratury podlegają aprobacie prokuratora bezpośrednio przełożonego lub upoważnionego przez niego prokuratora. Sposób sprawowania aprobaty określają przepisy wykonawcze.

§ 3. Asesor prokuratury nieposiadający uprawnień do wykonywania czynności prokuratorskich może występować w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach, w których było prowadzone dochodzenie.

Art. 174. [Kwalifikacje do mianowania asesorem osoby, która nie ma zdanego egzaminu prokuratorskiego]

Prokurator Generalny może mianować asesorem prokuratury osobę, która spełnia warunki określone w art. 80 § 1 pkt 1–5 i 8 i przez co najmniej rok była zatrudniona na stanowisku asystenta prokuratora oraz:

- 1) zdała egzamin adwokacki lub radcowski lub
- 2) posiada stopień naukowy doktora nauk prawnych.

Art. 175. [Wynagrodzenie asesora]

Wysokość wynagrodzenia zasadniczego asesora prokuratury wynosi 80% wynagrodzenia zasadniczego prokuratora prokuratury rejonowej w stawce pierwszej, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego.

Art. 176. [Przyrzeczenie asesora]

Przed powołaniem na asesora prokuratury asesor składa pisemnie przyrzeczenie o treści „Przyrzekam na stanowisku asesora powierzono-

ne mi obowiązki wypełniać sumiennie, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się bezstronnością, obiektywizmem i uczciwością”. Przyrzeczenie może być złożone z dodaniem zwrotu: „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 177. [Ocena asesora prokuratury]

§ 1. Działalność oskarżycielska asesora prokuratury corocznie podlega ocenie dokonywanej przez prokuratora bezpośrednio przełożonego.

§ 2. Od oceny określonej w § 1 przysługuje sprzeciw do kolegium.

§ 3. Prawomocna pisemna ocena działalności asesora prokuratury przedkładana jest Prokuratorowi Generalnemu. Na podstawie dokonanej oceny Prokurator Generalny przedłuża asesorowi okres powierzenia obowiązków i zadań prokuratora albo zwalnia asesora prokuratury ze służby z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia.

§ 4. W przypadku zwolnienia asesora prokuratury ze służby w trybie § 3 stosuje się art. 33 § 1 Kodeksu pracy.

§ 5. Procedura wydania opinii określonej w § 1 uregulowana jest w przepisach wykonawczych.

Art. 178. [Wygaśnięcie stosunku służbowego asesora prokuratury]

Stosunek służbowy asesora prokuratury wygasa z chwilą:

- 1) powołania na stanowisko prokuratora lub sędziego,
- 2) upływu okresu wskazanego w mianowaniu na asesora prokuratury,
- 3) zrzeczenia się przez asesora prokuratury zajmowanego stanowiska,
- 4) śmierci.

Art. 179. [Odpowiednie stosowanie przepisów]

Do asesorów prokuratury stosuje się odpowiednio:

- 1) przepisy dotyczące prokuratorów, z wyłączeniem art. 79–112, art. 118–121, art. 129–133, art. 145–147, art. 157, art. 161–169 i art. 170;
- 2) przepis art. 85 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Rozdział 3

Aplikanci prokuratorscy

Art. 180. [Przepisy stosowane do aplikanta prokuratury]

Do aplikanta prokuratury w zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

Art. 181. [Kompetencje aplikanta prokuratury]

§ 1. Aplikant prokuratury po ukończeniu 12 miesięcy aplikacji prokuratorskiej na pisemne upoważnienie wydane przez patrona lub kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury, w której pełni służbę, uprawniony jest do:

- 1) wydawania postanowień i zarządzeń w postępowaniu przygotowawczym, z wyjątkiem postanowienia o przedstawieniu, zmianie i uzupełnieniu zarzutów, postanowień o powołaniu biegłych, decyzji kończących postępowanie albo przerywających jego bieg;
- 2) przeprowadzania w toku postępowania przygotowawczego czynności procesowych:
 - a) przesłuchania świadka,
 - b) zatrzymania rzeczy i przeszukania,
 - c) oględzin, z wyjątkiem oględzin zwłok,
 - d) eksperymentu;
- 3) przeprowadzania w toku innych postępowań czynności procesowych w postaci przesłuchania świadka i oględzin oraz sporządzania wniosków i pism;
- 4) występowania przed sądem rejonowym w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach prowadzonych w formie dochodzenia, w postępowaniu wykonawczym, a także w sprawach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2022 r. poz. 1700 ze zm.).

§ 2. Postanowienia i inne decyzje procesowe wydawane przez aplikanta prokuratury, o których mowa w § 1, podlegają aprobacie patrona. Aprobujący ponosi odpowiedzialność za czynności i decyzje procesowe aplikanta prokuratury.

Rozdział 4

Asystenci prokuratorscy

Art. 182. [Zatrudnienie]

W jednostkach organizacyjnych prokuratury zatrudnieni są asystenci prokuratora na stanowisku:

- 1) młodszego asystenta prokuratora,
- 2) asystenta prokuratora,
- 3) starszego asystenta prokuratora.

Art. 183. [Wymogi zatrudnienia na stanowisku asystenta]

§ 1. Na stanowisku asystenta prokuratora może być zatrudniony ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, a także nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;
- 2) ma nieskazitelny charakter;
- 3) uzyskał tytuł magistra prawa na uczelni wyższej w Rzeczypospolitej Polskiej lub analogiczny tytuł uczelni w innym kraju, w przypadku tytułu uzyskanego poza Unią Europejską pod warunkiem nostryfikacji dyplomu, lub przez 5 lat w ramach obowiązków zawodowych prowadził postępowania karne, karne-skarbowe, administracyjne lub kontrolne, lub był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego;
- 4) ukończył 23 lata.

§ 2. Warunkiem ubiegania się o zatrudnienie na stanowisku asystenta prokuratora jest złożenie przez osobę ubiegającą się o zatrudnienie informacji z Krajowego Rejestru Karnego oraz oświadczenia, że nie jest prowadzone przeciwko niej postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego.

§ 3. O każdym z kandydatów do objęcia stanowiska asystenta prokuratorskiego zasięga się od właściwego dla jego miejsca zamieszkania komendanta Policji informacji zawierających istotne dla oceny spełniania wymogu posiadania nieskazitelnego charakteru dane o:

- 1) zachowaniu świadczącym o naruszeniu przez niego porządku prawnego;

- 2) kontaktach ze środowiskami przestępczymi lub grupami środowiskowymi patologii społecznej i o charakterze tych kontaktów;
- 3) okolicznościach wskazujących na uzależnienie od alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Art. 184. [Konkurs na stanowisko asystenta]

§ 1. Na stanowisku asystenta może być zatrudniona tylko osoba wyłoniona w konkursie, z wyjątkiem osoby, która w okresie bezpośrednio przed zgłoszeniem swojej kandydatury na stanowisko asystenta prokuratora była zatrudniona na stanowisku asystenta sędziego.

§ 2. Prokurator okręgowy ogłasza i przeprowadza konkurs na wolne stanowisko asystenta prokuratora, wskazując jednostkę prokuratury rejonowej, w której asystent prokuratora będzie wykonywał swoje obowiązki.

§ 3. Prokurator informuje o konkursie przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie prokuratury, we właściwym ze względu na siedzibę prokuratury urzędzie pracy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz może poinformować w inny sposób, w szczególności przez umieszczenie ogłoszenia w mediach.

§ 4. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powołana przez prokuratora okręgowego.

§ 5. Konkurs ma na celu sprawdzenie wiedzy, umiejętności, predyspozycji oraz zdolności ogólnych kandydatów, niezbędnych do wykonywania obowiązków asystenta prokuratora.

§ 6. Komisja konkursowa po przeprowadzeniu konkursu, w oparciu o jego wyniki, może wyłonić ważną przez okres 2 lat rezerwową listę kandydatów na wypadek zaistnienia możliwości zatrudnienia większej liczby osób lub rezygnacji kandydata wyłonionego w drodze konkursu.

§ 7. Prokurator Generalny określi w drodze zarządzenia szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania konkursów na stanowisko asystenta prokuratora, w szczególności skład komisji konkursowych oraz sposób i tryb ich działania, etapy i przebieg konkursu, a także zakres i sposób udostępniania informacji kandydatowi, mając na uwadze właściwy dobór kadry asystentów w prokuraturze.

§ 8. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia szczegółowy sposób i tryb uzyskiwania informacji przez komendanta Policji o osobie ubiegającej się o zatrudnienie na stanowisku asystenta prokuratora oraz wzór kwestionariusza informacji, mając na względzie charakter i miejsce pracy, sprawność uzyskiwania informacji, dbałość o ochronę dóbr osobistych kandydatów oraz ich praw i wolności chronionych konstytucyjnie.

Art. 185. [Umowa o pracę z asystentem prokuratora]

§ 1. Osoby podejmujące po raz pierwszy pracę asystenta prokuratora zatrudniane są na czas określony, nie dłuższy niż rok.

§ 2. Druga umowa o pracę z asystentem prokuratora zawierana jest na czas nieokreślony.

§ 3. Zastrzeżenia określonego w § 1 nie stosuje się do osób, które bezpośrednio przed objęciem stanowiska asystenta prokuratora były zatrudnione na stanowisku asystenta sędziego.

Art. 186. [Ścieżka awansu zawodowego]

§ 1. Pracodawcą asystenta prokuratora w rozumieniu prawa pracy jest prokurator okręgowy albo Prokurator Generalny, jeżeli asystent prokuratora pełni służbę w Prokuraturze Generalnej.

§ 2. Asystent prokuratora zatrudniany jest na pierwszym stanowisku jako młodszy asystent prokuratora.

§ 3. Młodszy asystent prokuratora po upływie 3-letniego okresu nienagannej pracy na stanowisku asystenta może awansować na stanowisko asystenta prokuratora, a po kolejnym 3-letnim okresie nienagannej pracy na stanowisku asystenta prokuratora może awansować na stanowisko starszego asystenta prokuratora.

§ 4. Młodszy asystent prokuratora wykonuje swoje obowiązki w prokuraturze rejonowej.

§ 5. W Biurze Prokuratora Generalnego wykonuje obowiązki tylko starszy asystent prokuratora.

§ 6. Asystent prokuratora, który ukończył wyższe studia prawnicze i uzyskał tytuł magistra oraz wykonywał swoje obowiązki przez

okres co najmniej 5 lat, może przystąpić do egzaminu prokuratorskiego organizowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.

Art. 187. [Wskazanie prokuratora wspieranego przez asystenta]

Kierownik jednostki wskazuje w drodze zarządzenia prokuratora, którego pracę wspomaga dany asystent. Jeden asystent może wspomagać pracę nie więcej niż trzech prokuratorów wyznaczonych przez kierownika jednostki.

Art. 188. [Wynagrodzenie i inne świadczenia przysługujące asystentowi prokuratora]

§ 1. Asystentowi prokuratora przysługuje wynagrodzenie zasadnicze. Poza wynagrodzeniem zasadniczym asystentowi prokuratora przysługują dodatek za wieloletnią pracę, nagrody jubileuszowe oraz jednorazowa odprawa w razie ustania stosunku pracy w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub emeryturę.

§ 2. Asystentowi prokuratora przysługuje gratyfikacja jubileuszowa w wysokości:

- 1) po 20 latach pracy – 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- 2) po 25 latach pracy – 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- 3) po 30 latach pracy – 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- 4) po 35 latach pracy – 250% wynagrodzenia miesięcznego,
- 5) po 40 latach pracy – 350% wynagrodzenia miesięcznego,
- 6) po 45 latach pracy – 400% wynagrodzenia miesięcznego.

§ 3. Do okresu pracy uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej wlicza się wszystkie poprzednie zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

§ 4. Do obliczania i wypłacania gratyfikacji jubileuszowej stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące nagród jubileuszowych, o których mowa w przepisach o pracownikach urzędów państwowych.

Art. 189. [Kompetencje asystenta prokuratora]

§ 1. Asystent prokuratora na podstawie pisemnego zarządzenia prokuratora jest uprawniony do wykonywania czynności wskazanych w art. 181 § 1 pkt 1–3.

§ 2. Asystent prokuratora wykonuje także inne czynności zlecone przez prokuratora, którego pracę wspiera, w tym przygotowuje projekty decyzji procesowych.

Art. 190. [Delegacja asystenta prokuratury]

§ 1. Prokurator Generalny może delegować asystenta prokuratora za jego zgodą do wykonywania obowiązków służbowych w innej jednostce prokuratury, na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy.

§ 2. Prokurator okręgowy może delegować asystenta prokuratora za jego zgodą do wykonywania obowiązków służbowych w innej jednostce prokuratury mającej siedzibę we właściwości miejscowej danej prokuratury okręgowej na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy.

§ 3. Jeżeli delegowanie następuje do innej miejscowości odległej o co najmniej 60 km od miejscowości będącej siedzibą prokuratury, w której asystent prokuratora jest zatrudniony, lub od jego miejsca zamieszkania, przysługuje mu prawo do bezpłatnego zakwaterowania w miejscu delegowania, a także świadczenia dodatkowe wynikające z Kodeksu pracy.

§ 4. Świadczenia związane z delegowaniem asystenta prokuratury ponosi prokuratura okręgowa miejscowo właściwa dla miejsca oddelegowania albo Biuro Prokuratora Generalnego w przypadku delegowania do tej jednostki.

§ 5. Na wniosek Prokuratora Generalnego Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia szczegółowe warunki delegowania asystentów prokuratury do wykonywania obowiązków służbowych w innej jednostce prokuratury oraz szczegółowe warunki i zakres świadczeń dodatkowych związanych z delegowaniem poza stałe miejsce pracy, mając na względzie poziom świadczeń przysługujących pracownikom państwowych jednostek sfery budżetowej odbywającym podróż służbowe oraz czasowo przenoszonym.

Art. 191. [Przeniesienie asystenta prokuratury]

Asystent prokuratury może zostać przeniesiony do innej jednostki prokuratury za zgodą, bez konieczności przeprowadzania procedury konkursowej.

Art. 192. [Przepisy stosowane do asystentów prokuratora]

W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do asystentów prokuratora stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury.

Art. 193. [Delegacja ustawowa – zakres i sposób wykonywania czynności przez asystentów prokuratorów, wynagrodzenie]

§ 1. Prokurator Generalny określi w drodze zarządzenia szczegółowy zakres i sposób wykonywania czynności przez asystentów prokuratorów, mając na uwadze zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania, zapewniając rzetelne wykonywanie powierzonych zadań.

§ 2. Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia wysokość wynagrodzenia asystentów prokuratorów, uwzględniając poziom wynagrodzeń prokuratorów i urzędników prokuratur, zasady awansu służbowego oraz zasadę różnicowania wynagrodzenia asystentów prokuratorów w zależności od tego, czy zatrudnieni są w prokuraturze rejonowej, okręgowej czy Biurze Prokuratora Generalnego.

Rozdział 5

Urzędnicy i inni pracownicy prokuratury

Art. 194. [Urzędnicy i pracownicy prokuratury]

W jednostkach prokuratury zatrudniani są:

- 1) urzędnicy prokuratury,
- 2) pracownicy obsługi administracyjnej.

Art. 195. [Zadania]

Zadaniem urzędników prokuratury i pracowników obsługi administracyjnej jest wspieranie realizacji zadań prokuratury, w szczególno-

ści wykonywanie poleceń administracyjnych prokuratora wydawanych w związku z rejestrowanymi i prowadzonymi postępowaniami oraz obsługa administracyjna prokuratury.

Art. 196. [Zasady zatrudniania]

§ 1. Zasady zatrudniania urzędników i innych pracowników jednostek organizacyjnych prokuratury, ich prawa i obowiązki oraz szczeble awansu zawodowego określa odrębna ustawa.

§ 2. Urzędnika prokuratury i pracownika obsługi administracyjnej jednostek prokuratury nie można przenieść do innej jednostki prokuratury bez jego zgody.

Dział V

Odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratora

Rozdział 1

Zasady postępowania dyscyplinarnego

Art. 197. [Podstawy odpowiedzialności]

§ 1. Prokurator podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za zachowania popełnione w służbie i poza służbą, oceniane z uwzględnieniem treści roty ślubowania.

§ 2. Odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidzianej dla prokuratora podlega również asesor prokuratury w czasie powierzenia mu wykonywania czynności prokuratorskich.

Art. 198. [Odpowiedzialność za przewinienie dyscyplinarne]

§ 1. Prokurator odpowiada dyscyplinarnie za przewinienie służbowe (dyscyplinarne), to jest za czyn stanowiący uchybienie godności urzędu prokuratora lub za czyn stanowiący oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa.

§ 2. Prokurator odpowiada również za czyny popełnione przed objęciem funkcji prokuratora, jeśli przez to stał się niegodny pełnienia tej funkcji.

§ 3. Za nadużycie wolności słowa przy wykonywaniu obowiązków służbowych, stanowiące ściganą z oskarżenia prywatnego zniewagę strony, jej pełnomocnika lub obrońcy, kuratora, świadka, biegłego lub tłumacza, prokurator odpowiada tylko dyscyplinarnie.

Art. 199. [Przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora]

Oceny, czy dane zachowanie prokuratora stanowi przewinienie dyscyplinarne, dokonuje się w oparciu o kryteria obiektywne, w tym na podstawie oceny pracy prokuratorów wykonujących obowiązki służbowe w tej samej jednostce prokuratury lub w komórce organizacyjnej na stanowiskach równorzędnych, a także mając na względzie obiektywne warunki wykonywania obowiązków służbowych w miejscu pracy prokuratora, w tym przede wszystkim średnie obciążenie pracą prokuratorów w komórce organizacyjnej, w której wykonuje obowiązki, w rocznym ujęciu statystycznym.

Art. 200. [Stwierdzenie bezzasadności decyzji rzecznika dyscyplinarnego]

§ 1. W przypadku stwierdzenia przez sąd dyscyplinarny oczywistego braku podstaw faktycznych lub prawnych złożonego przez rzecznika dyscyplinarnego wniosku dyscyplinarnego lub w razie oczywiste niesłusznego umorzenia przez niego postępowania sąd ten po rozpoznaniu sprawy zamieszcza w sentencji orzeczenia postanowienie stwierdzające oczywistą bezzasadność decyzji rzecznika dyscyplinarnego.

§ 2. Odpis prawomocnego orzeczenia przesyła się Prokuratorowi Generalnemu.

Art. 201. [Katalog kar dyscyplinarnych]

§ 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) obniżenie wynagrodzenia zasadniczego od 5% do 50%;
- 4) usunięcie z pełnionej funkcji;
- 5) przeniesienie na inne miejsce służbowe w innej jednostce organizacyjnej wskazanej przez sąd dyscyplinarny;
- 6) wydalenie ze służby prokuratorskiej.

§ 2. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 3–5 pociąga za sobą przez okres 3 lat od uprawomocnienia się orzeczenia niemożność awansowania na wyższe stanowisko prokuratorskie oraz niemożność objęcia

w tym okresie funkcji kierownika jednostki lub jego zastępcy, naczelnika lub kierownika wydziału, sędziego dyscyplinarnego, rzecznika dyscyplinarnego, rzecznika prasowego, członka kolegium prokuratorów ani członka Naczelnej Rady Prokuratury oraz wykładowcy Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

§ 3. Kary przewidziane w § 1 pkt 3 i 5 wymierza się na okres od 3 miesięcy do 2 lat.

§ 4. Przeniesienie na inne miejsce służbowe może dotyczyć również przeniesienia do jednostki prokuratury niższego szczebla. Prawomocne orzeczenie tej kary dyscyplinarnej przez sąd dyscyplinarny przesyła się Prokuratorowi Generalnemu celem wykonania.

§ 5. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 6 pociąga za sobą utratę możliwości ponownego powołania ukaranego prokuratora do pełnienia urzędu na stanowisku prokuratora albo sędziego.

§ 6. Obok kary dyscyplinarnej sąd dyscyplinarny może orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego, określając odpowiedni co do okoliczności sprawy sposób jego wykonania.

§ 7. Obok kary dyscyplinarnej sąd dyscyplinarny może orzec podanie orzeczenia do publicznej wiadomości w określony przez sąd sposób, jeśli uzna to za celowe ze względu na okoliczności sprawy oraz pod warunkiem, że nie narusza to interesu pokrzywdzonego.

§ 8. W przypadku przewinienia dyscyplinarnego lub wykroczenia mniejszej wagi sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 9. Kary wymienione w § 1 w pkt 1–3 i 6 stosuje się odpowiednio do prokuratorów w stanie spoczynku.

Art. 202. [Kara łączna]

§ 1. W razie jednoczesnego ukarania za kilka przewinień dyscyplinarnych sąd dyscyplinarny wymierza karę za poszczególne przewinienia dyscyplinarne, a następnie karę łączną.

§ 2. Przy orzeczeniu kary łącznej stosuje się następujące zasady:

- 1) w razie orzeczenia dwóch lub więcej kar upomnienia wymierza się łączną karę upomnienia lub nagany;
- 2) w razie orzeczenia kary upomnienia i nagany wymierza się łączną karę nagany;

- 3) w razie orzeczenia dwóch lub więcej kar nagany wymierza się łączną karę nagany albo karę obniżenia wynagrodzenia zasadniczego bądź karę usunięcia z pełnionej funkcji; taką samą karę łączną wymierza się, jeśli oprócz co najmniej dwóch kar nagany wymierzono kary wytknięcia uchybienia albo upomnienia;
- 4) kary obniżenia wynagrodzenia zasadniczego łączą się ze sobą, nie łączą się z innymi karami, z wyjątkiem kary wydalenia ze służby prokuratorskiej; kara obniżenia wynagrodzenia zasadniczego podlega łączeniu z karą obniżenia wynagrodzenia zasadniczego orzeczoną jako kara łączna;
- 5) w razie orzeczenia dwóch lub więcej kar obniżenia wynagrodzenia zasadniczego łączna kara obniżenia wynagrodzenia zasadniczego nie może być niższa niż najwyższa z orzeczonych kar obniżenia wynagrodzenia oraz nie może być wyższa niż suma tych kar, ani nie może przekraczać 60% wynagrodzenia; okres wymierzenia tej kary łącznej nie może być krótszy niż najdłuższy z wymierzonych okresów oraz nie może przekraczać sumy tych okresów ani 3 lat;
- 6) w przypadku orzeczenia kilku kar usunięcia z pełnionej funkcji jako karę łączną orzeka się karę usunięcia z pełnionej funkcji; kara usunięcia z pełnionej funkcji nie łączy się z innymi karami, z wyjątkiem kary wydalenia ze służby prokuratorskiej; kara usunięcia z pełnionej funkcji podlega łączeniu z karą usunięcia z pełnionej funkcji orzeczoną jako kara łączna;
- 7) w przypadku orzeczenia kilku kar przeniesienia na inne miejsce służbowe jako karę łączną orzeka się karę przeniesienia na inne miejsce służbowe; kara przeniesienia na inne miejsce służbowe nie łączy się z innymi karami, z wyjątkiem kary wydalenia ze służby prokuratorskiej; kara przeniesienia na inne miejsce służbowe podlega łączeniu z karą przeniesienia na inne miejsce służbowe orzeczoną jako kara łączna;
- 8) przy orzeczeniu za kilka przewinień kar rodzajowo różnych i kary wydalenia ze służby prokuratorskiej wymierza się karę łączną wydalenia ze służby prokuratorskiej.

§ 3. W przypadku gdy obwiniony popełnił dwa lub więcej przewinień dyscyplinarnych, zanim zapadło pierwsze, choćby nieprawomocne, orzeczenie co do któregośkolwiek z nich, na wniosek ukaranego wy-

daje się orzeczenie łączne, o ile orzeczone kary podlegają łączeniu według zasad przewidzianych w § 2.

Art. 203. [Przedawnienie postępowania dyscyplinarnego]

§ 1. Po upływie 3 lat od chwili czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a w razie jego wszczęcia podlega ono umorzeniu.

§ 2. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w § 1, przedawnienie przewinienia dyscyplinarnego następuje z upływem 5 lat od chwili czynu.

§ 3. Jeżeli przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie przewinienia dyscyplinarnego nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach Kodeksu karnego.

Art. 204. [Rozwiązanie lub wygaśnięcie stosunku służbowego w toku postępowania dyscyplinarnego]

W razie rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku służbowego prokuratora w toku postępowania dyscyplinarnego postępowanie to toczy się nadal. Jeżeli obwiniony podjął pracę w organach administracji publicznej, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jako sędzia, adwokat, radca prawny, notariusz, komornik albo kurator sądowy, sąd dyscyplinarny przesyła orzeczenie Ministrowi Sprawiedliwości oraz odpowiednio właściwemu organowi administracji publicznej, Prezesowi Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, prezesowi właściwego sądu, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych albo Krajowej Radzie Notarialnej.

Art. 205. [Koszty postępowania dyscyplinarnego]

Koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Skarb Państwa.

Art. 206. [Odesłania do innych przepisów]

§ 1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej ustawy – Kodeks karny oraz ustawę – Kodeks postępowania karnego, z uwzględnieniem odrębności wynikających z charakteru postępowania dyscyplinarnego.

§ 2. W rozpoznaniu kasacji, o której mowa w art. 229 § 2 i 3, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Kodeks postępowania karnego o kasacji, z wyłączeniem art. 521, 524, 526 § 2 oraz art. 530 § 2 i 3.

Rozdział 2

Uczestnicy postępowania dyscyplinarnego

Art. 207. [Przełożony dyscyplinarny]

§ 1. Prokurator Generalny jest przełożonym dyscyplinarnym w stosunku do wszystkich prokuratorów.

§ 2. Prokurator okręgowy jest przełożonym dyscyplinarnym w stosunku do prokuratorów pełniących obowiązki służbowe w prokuraturze okręgowej oraz prokuraturach rejonowych danego okręgu.

§ 3. Prokurator rejonowy jest przełożonym dyscyplinarnym w stosunku do prokuratorów pełniących obowiązki służbowe w prokuraturze rejonowej, którą kieruje.

§ 4. Przełożony dyscyplinarny nie może powierzyć swoich uprawnień innemu prokuratorowi.

Art. 208. [Oskarżyciel dyscyplinarny]

§ 1. Oskarżycielami dyscyplinarnymi są: Rzecznik Dyscyplinarny Prokuratora Generalnego, który prowadzi postępowania wobec prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, prokuratorów okręgowych i prokuratorów rejonowych, oraz rzecznicy dyscyplinarni prokuratorów okręgowych, którzy prowadzą postępowania wobec prokuratorów prokuratur okręgowych i prokuratorów prokuratur rejonowych. Rzecznik dyscyplinarny może mieć zastępcę, jeśli Prokurator Generalny uzna to za konieczne.

§ 2. Rzeczników dyscyplinarnych powołuje do pełnienia funkcji Prokurator Generalny na 4-letnie kadencje, spośród kandydatów przedstawionych przez zgromadzenia oraz Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

§ 3. Kandydatem na rzecznika dyscyplinarnego może być jedynie prokurator o bardzo wysokich kwalifikacjach moralnych i o co najmniej 20-letnim nieprzerwanym stażu pracy na stanowisku prokuratora.

§ 4. Rzecznik dyscyplinarny w swoim działaniu jest niezależny i podlega jedynie Konstytucji i ustawom.

§ 5. Prokurator Generalny odwołuje rzecznika dyscyplinarnego z pełnionej funkcji przed upływem kadencji w przypadku dopuszczenia się oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa lub uchybienia godności urzędu stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu dyscyplinarnego oraz w przypadku dwukrotnego prawomocnego stwierdzenia przez sąd dyscyplinarny braku oczywistych podstaw faktycznych lub prawnych decyzji rzecznika dyscyplinarnego określonych w art. 200 § 1.

§ 6. Prokurator Generalny może odwołać rzecznika dyscyplinarnego z pełnionej funkcji przed upływem kadencji w przypadku uzasadnionego podejrzenia dopuszczenia się oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa lub uchybienia godności urzędu po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwego zgromadzenia albo Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

§ 7. Kadencja rzecznika dyscyplinarnego wygasa także przed jej upływem w przypadku:

- 1) rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku służbowego prokuratora;
- 2) przejścia albo przeniesienia prokuratora w stan spoczynku;
- 3) przeniesienia prokuratora na inne stanowisko prokuratora poza obszarem właściwości prokuratury okręgowej, dla której jest rzecznikiem dyscyplinarnym, albo delegowania go do jednostki poza ten obszar;
- 4) przyjęcia przez Prokuratora Generalnego rezygnacji z funkcji rzecznika dyscyplinarnego.

§ 8. Przepisy § 2–6 stosuje się też do zastępców rzecznika dyscyplinarnego, jeśli zostaną powołani.

Art. 209. [Właściwość rzeczowa rzeczników dyscyplinarnych]

§ 1. Rzecznik dyscyplinarny prokuratury okręgowej prowadzi postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne dotyczące prokuratorów prokuratury okręgowej i prokuratorów rejonowych.

§ 2. Rzecznik Dyscyplinarny Prokuratora Generalnego prowadzi postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne dotyczące prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, a także prokuratorów okręgowych i ich

zastępców oraz prokuratorów rejonowych i ich zastępców, jak również wobec rzeczników dyscyplinarnych prokuratorów okręgowych.

§ 3. Postępowanie wyjaśniające i dyscyplinarne wobec Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego oraz jego zastępców prowadzi prokurator wybrany uchwałą Naczelnej Rady Prokuratorów, któremu przysługują uprawnienia rzecznika dyscyplinarnego w tym postępowaniu.

§ 4. Postępowanie wyjaśniające i dyscyplinarne dotyczące Prokuratora Generalnego i jego zastępców prowadzi prokurator będący członkiem Naczelnej Rady Prokuratury wyznaczony uchwałą Naczelnej Rady Prokuratury, który będzie pełnił funkcję rzecznika dyscyplinarnego w tym postępowaniu.

Art. 210. [Obwiniony]

§ 1. Prokuratorowi, którego dotyczy postępowanie służbowe lub wyjaśniające, przysługują uprawnienia strony.

§ 2. Obwinionym jest prokurator, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne oraz wobec którego skierowano do sądu dyscyplinarnego wnioski dyscyplinarne.

Art. 211. [Obrońca]

§ 1. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród prokuratorów, sędziów, adwokatów i radców prawnych.

§ 2. Ustanowienie lub zmiana obrońcy nie może stać się przyczyną przerwania lub odroczenia rozprawy.

Art. 212. [Sądy dyscyplinarne]

§ 1. W sprawach dyscyplinarnych orzekają sądy dyscyplinarne:

- 1) w pierwszej instancji – Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym,
- 2) w drugiej instancji – sąd apelacyjny miejsca popełnienia czynu jako Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny.

§ 2. Sąd dyscyplinarny ze swego grona wybiera przewodniczącego i dwóch zastępców przewodniczącego na czas trwania kadencji wybranego na tę funkcję sędziego dyscyplinarnego.

§ 3. Kadencja sędziów dyscyplinarnych trwa 4 lata, przy czym połowa składu wybierana jest co 2 lata.

§ 4. Sędziowie dyscyplinarni są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji i ustawom.

§ 5. Sąd dyscyplinarny może orzekać na sesjach wyjazdowych, chyba że sprzeciwia się temu dobro wymiaru sprawiedliwości.

Art. 213. [Skład sądu dyscyplinarnego]

§ 1. Sąd dyscyplinarny orzeka w składzie trzech sędziów dyscyplinarnych, a Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny w składzie trzech sędziów.

§ 2. Skład sądu dyscyplinarnego wyznacza się w drodze losowania, z tym że w składzie zasiada co najmniej jeden prokurator z prokuratury równorzędnej do tej, w której obwiniony pełnił służbę lub wykonywał czynności w chwili czynu.

§ 3. Protokolantem na rozprawach i posiedzeniach sądu dyscyplinarnego jest urzędnik wykonujący obowiązki służbowe w Biurze Prokuratora Generalnego.

§ 4. Obsługę sądu dyscyplinarnego zapewnia Biuro Prokuratora Generalnego.

Rozdział 3

Czynności postępowania dyscyplinarnego

Art. 214. [Czynności przełożonego dyscyplinarnego]

§ 1. Przełożony dyscyplinarny może przeprowadzić postępowanie służbowe dotyczące zachowania prokuratora mogącego wypełniać znamiona przewinienia dyscyplinarnego.

§ 2. W toku postępowania służbowego umożliwia się prokuratorowi złożenie pisemnego oświadczenia. Niezłożenie takiego oświadczenia nie wstrzymuje biegu postępowania służbowego. Pisemne oświadczenie stanowi realizację prawa do obrony i nie może stanowić dowodu w przypadku przedstawienia zarzutu dyscyplinarnego.

§ 3. Postępowanie służbowe może trwać do 30 dni.

§ 4. Po zakończeniu postępowania służbowego przełożony dyscyplinarny pozostawia sprawę bez dalszego biegu albo kieruje wniosek do

rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Wniosek do rzecznika dyscyplinarnego musi zawierać uzasadnienie. O sposobie zakończenia postępowania przełożony dyscyplinarny informuje prokuratora, którego dotyczyło postępowanie służbowe.

§ 5. Do zamkniętego bez biegu postępowania służbowego nie stosuje się art. 327 i 328 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 215. [Zawieszenie prokuratora w czynnościach służbowych]

§ 1. Przełożony dyscyplinarny może zawiesić prokuratora w czynnościach na okres do 30 dni, jeżeli z uwagi na charakter przewinienia dyscyplinarnego konieczne jest natychmiastowe odsunięcie go od wykonywania obowiązków. Zawieszenie w czynnościach może być połączone z obniżeniem do wysokości 50% wysokości jego wynagrodzenia na czas trwania jego zawieszenia. Postanowienia są natychmiast wykonalne.

§ 2. Od postanowienia o zawieszeniu w czynnościach lub obniżeniu wynagrodzenia przysługuje odwołanie do sądu dyscyplinarnego w terminie 7 dni od daty jego doręczenia. Sąd dyscyplinarny rozpatruje odwołanie w terminie 7 dni od jego wniesienia. Od postanowienia sądu dyscyplinarnego odwołanie nie przysługuje.

§ 3. Zawieszenie prokuratora w czynnościach lub obniżenie wynagrodzenia może być przedłużone przez sąd dyscyplinarny w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego na wniosek rzecznika dyscyplinarnego. Na postanowienie sądu o przedłużeniu okresu zawieszenia w czynnościach przysługuje zażalenie do Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego na zasadach ogólnych.

§ 4. Po skierowaniu do sądu dyscyplinarnego wniosku dyscyplinarnego, decyzję w przedmiocie przedłużenia zawieszenia prokuratora w czynnościach lub obniżenia wynagrodzenia podejmuje sąd dyscyplinarny, który w każdej chwili może zastosować, uchylić albo zmienić zawieszenie w czynnościach lub obniżenie wynagrodzenia, z urzędu lub na wniosek stron. Sąd dyscyplinarny określa czas zawieszenia prokuratora w czynnościach lub obniżenia mu wynagrodzenia. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie do Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego na zasadach ogólnych.

§ 5. Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny, wydając orzeczenie dyscyplinarne, może orzec w przedmiocie zawieszenia w czynnościach lub obniżeniu wynagrodzenia prokuratora do dnia wniesienia kasacji albo upływu terminu do jej wniesienia.

§ 6. Z chwilą wydania postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, postanowienia o jego umorzeniu albo wyroku uniewinniającego, postanowienie o zawieszeniu w czynnościach lub obniżeniu wynagrodzenia traci moc, a prokuratorowi wypłaca się zatrzymaną część wynagrodzenia wraz z ustawowymi odsetkami.

§ 7. W przypadku wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec Prokuratora Generalnego Prezydent zawiesza go w czynnościach na czas trwania postępowania dyscyplinarnego, nie dłużej niż na 6 miesięcy z możliwością przedłużenia na kolejne okresy, łącznie nie dłużej niż na rok. Zawieszenie w czynnościach może być połączone z obniżeniem do wysokości 50% wysokości wynagrodzenia Prokuratora Generalnego na czas trwania jego zawieszenia. Postanowienia Prezydenta są natychmiast wykonalne i nie podlegają zaskarżeniu. Zawieszenie w czynnościach lub obniżenie wynagrodzenia traci moc z chwilą umorzenia postępowania dyscyplinarnego prowadzonego wobec Prokuratora Generalnego albo wydania wyroku uniewinniającego Prokuratora Generalnego od zarzucanych mu czynów.

Art. 216. [Czynności rzecznika dyscyplinarnego]

Rzecznik dyscyplinarny po otrzymaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego od przełożonego dyscyplinarnego, kolegium, zgromadzenia, Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, Naczelnej Rady Prokuratury albo z własnej inicjatywy przeprowadza postępowanie wyjaśniające albo wszczyna postępowanie dyscyplinarne.

Art. 217. [Postępowanie wyjaśniające]

§ 1. Postępowanie wyjaśniające służy wstępnemu ustaleniu okoliczności koniecznych do stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego. W ramach tego postępowania rzecznik dyscyplinarny może przeprowadzać tylko dowody z dokumentów oraz przesłuchać pokrzywdzonego.

§ 2. Rzecznik dyscyplinarny zawiadamia prokuratora, którego postępowanie dotyczy, o możliwości złożenia w terminie 7 dni pisemnego lub ustnego oświadczenia, o ile oświadczenia takiego nie złożył w postępowaniu służbowym. W razie wyrażenia woli złożenia oświadczenia ustnego, rzecznik dyscyplinarny wyznacza prokuratorowi miejsce i termin jego odebrania. Nieskorzystanie z prawa do złożenia oświadczenia oraz nieusprawiedliwiona nieobecność na wyznaczonym terminie do odebrania oświadczenia ustnego nie tamuje biegu postępowania wyjaśniającego. Oświadczenie nie może stanowić dowodu w przypadku przedstawienia zarzutu w postępowaniu dyscyplinarnym.

§ 3. Postępowanie wyjaśniające powinno być ukończone w terminie 30 dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.

§ 4. Jeśli rzecznik dyscyplinarny po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem podlega doręczeniu wnioskodawcy oraz prokuratorowi, którego postępowanie wyjaśniające dotyczy.

§ 5. Od postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przysługuje podmiotowi, który wnioskował do rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, zażalenie do sądu dyscyplinarnego w terminie 7 dni od otrzymania odpisu postanowienia. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje zażalenie w terminie 14 dni od dnia jego wniesienia do sądu w składzie jednego sędziego dyscyplinarnego. Decyzja sądu dyscyplinarnego jest ostateczna.

§ 6. Jeśli podstawą uchylenia przez sąd dyscyplinarny postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego jest stwierdzenie braku oczywistych podstaw faktycznych lub prawnych do wydania tej decyzji, sąd dyscyplinarny wskazuje to w treści postanowienia.

§ 7. Do prawomocnego postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego nie stosuje się art. 327 i 328 Kodeksu postępowania karnego.

§ 8. Jeżeli po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wydaje postanowienie o wszczęciu postępowania dy-

scyplinarnego, którego odpis wraz z uzasadnieniem doręcza organowi wnioskującemu o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i prokuratorowi, którego postępowanie dotyczy.

Art. 218. [Postępowanie dyscyplinarne]

§ 1. Postępowanie dyscyplinarne trwa do 6 miesięcy.

§ 2. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów jest doręczane obwinionemu, który w terminie 14 dni od jego otrzymania może złożyć pisemne wyjaśnienia albo wnioski o przesłuchanie w charakterze obwinionego, a także zgłosić wnioski o uzasadnienie zarzutów, o czym należy go pouczyć przy doręczeniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów.

§ 3. Postępowanie dyscyplinarne może być zawieszono wyłącznie z powodu:

- 1) konieczności oczekiwania na prawomocne zakończenie postępowania karnego dotyczącego czynu, który jednocześnie wypełnia znamiona przewinienia dyscyplinarnego, a dowodów nie może bezpośrednio przeprowadzić organ dyscyplinarny;
- 2) choroby obwinionego;
- 3) obserwacji psychiatrycznej obwinionego.

§ 4. Okresu zawieszenia postępowania dyscyplinarnego nie liczy się do terminu z § 1.

§ 5. Po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego, nie później niż po upływie terminu z § 1, rzecznik dyscyplinarny składa do sądu dyscyplinarnego wniosek dyscyplinarny albo, jeśli nie znajduje podstaw do sporządzenia wniosku dyscyplinarnego, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.

§ 6. Odpis postanowienia o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego doręcza się wraz z uzasadnieniem organowi wnioskującemu o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego oraz obwinionemu. Podmiotom tym w terminie 7 dni od dnia doręczenia odpisu postanowienia służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje zażalenie w terminie 14 dni od dnia jego wniesienia do sądu w składzie jednego sędziego dyscyplinarnego. Decyzja sądu dyscyplinarnego jest ostateczna.

§ 7. Jeśli podstawą uchylenia przez sąd dyscyplinarny postanowienia o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego jest stwierdzenie braku oczywistych podstaw faktycznych lub prawnych do wydania tej decyzji, sąd dyscyplinarny wskazuje to w treści postanowienia.

§ 8. Do prawomocnego postanowienia o umorzeniu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego nie stosuje się art. 327 i 328 Kodeksu postępowania karnego.

§ 9. O sposobie zakończenia postępowania dyscyplinarnego rzecznik dyscyplinarny informuje ustalonego pokrzywdzonego.

Art. 219. [Wniosek dyscyplinarny]

Wniosek dyscyplinarny powinien zawierać dokładne określenie danych obwinionego, dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, kwalifikację prawną czynu, wykaz dowodów wnioskowanych do przeprowadzenia przez sąd dyscyplinarny, uzasadnienie oraz karę, o której orzeczenie wnioskuje, a także adresy osób podlegających wezwaniu na rozprawę. Rzecznik dyscyplinarny nie jest związany wnioskiem o karę wskazanym we wniosku dyscyplinarnym, jeśli w toku rozprawy uległy zmianie ustalenia faktyczne.

Art. 220. [Wyłączenie rzecznika dyscyplinarnego]

§ 1. Wniosek o wyłączenie rzecznika dyscyplinarnego rozpatruje w terminie 30 dni właściwe miejscowo kolegium.

§ 2. Wniosek o wyłączenie Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego rozpatruje w terminie 30 dni zgromadzenie prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

§ 3. W przypadku wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego albo Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego przekazuje się sprawę Prokuratorowi Generalnemu celem wyznaczenia innego rzecznika dyscyplinarnego.

§ 4. Wniosek o wyłączenie prokuratora pełniącego funkcję rzecznika dyscyplinarnego prowadzącego postępowanie dotyczące Prokuratora Generalnego, jego zastępców, Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego lub jego zastępców rozpatruje Naczelnia

Rada Prokuratury, która w przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku wskazuje innego prokuratora do prowadzenia tego postępowania.

Art. 221. [Wstępna kontrola wniosku dyscyplinarnego]

Po wpłynięciu wniosku dyscyplinarnego w terminie 3 dni przewodniczący sądu dyscyplinarnego albo jego zastępca:

- 1) przeprowadza wstępną kontrolę wniosku dyscyplinarnego;
- 2) wyznacza skład orzekający w drodze losowania, o którym mowa w art. 213 § 2;
- 3) wskazuje przewodniczącego składu orzekającego.

Art. 222. [Wyznaczenie rozprawy]

§ 1. W terminie 7 dni od dnia wskazania przewodniczącego składu orzekającego wyznacza on termin rozprawy albo posiedzenia.

§ 2. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje sprawę na rozprawie, chyba że wskazane jest rozpoznanie sprawy na posiedzeniu, w terminie 45 dni od dnia wpływu wniosku dyscyplinarnego.

§ 3. O terminie pierwszej rozprawy albo posiedzenia zawiadamia się także pokrzywdzonego.

§ 4. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo stron i obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy, chyba że ich obecność jest obowiązkowa lub sąd dyscyplinarny uzna ich obecność za niezbędną.

Art. 223. [Wyrok nakazowy]

§ 1. Sąd dyscyplinarny, uznając na podstawie zebranego przez rzecznika dyscyplinarnego materiału, że okoliczności czynu i wina obwionego nie budzą wątpliwości, może wydać wyrok nakazowy. Wyrokiem nakazowym można także uznać czyn za wypadek mniejszej wagi i odstąpić od wymierzenia kary.

§ 2. Sąd dyscyplinarny wydaje wyrok nakazowy.

§ 3. Od wyroku nakazowego obwionemu, obrońcy i rzecznikowi dyscyplinarnemu służy sprzeciw.

§ 4. Sprzeciw wnosi się do sądu dyscyplinarnego, który wydał wyrok nakazowy, w terminie zawitym 7 dni od dnia jego doręczenia.

Art. 224. [Zakaz dowodowy]

Dowody uzyskane do celów postępowania karnego w trybie określonym w art. 168a, art. 168b, art. 237 lub art. 237a Kodeksu postępowania karnego lub uzyskane w wyniku stosowania kontroli operacyjnej nie mogą być wykorzystane w postępowaniu dyscyplinarnym, chyba że przewinienie dyscyplinarne wyczerpuje znamiona przestępstwa.

Art. 225. [Obowiązek stawiennictwa, przymusowe doprowadzenie]

§ 1. W przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego na wezwanie, co do którego został on pouczone o obowiązku stawiennictwa, rzecznik dyscyplinarny, a po wniesieniu wniosku dyscyplinarnego sąd dyscyplinarny może wystąpić do sądu rejonowego właściwego dla miejsca jego prowadzenia o wydanie postanowienia o zatrzymaniu prokuratora na okres do 48 godzin i jego przymusowym doprowadzeniu przez Policję na wyznaczone miejsce. Przepisu art. 170 § 1 nie stosuje się.

§ 2. Sąd rejonowy wydaje postanowienie na posiedzeniu bez udziału stron w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku i doręcza jego odpis wnioskodawcy i stronom postępowania dyscyplinarnego.

§ 3. Wnioskodawcy oraz stronom postępowania dyscyplinarnego przysługuje zażalenie do sądu okręgowego w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd okręgowy rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu bez udziału stron w terminie 14 dni od dnia jego wpływu. Jeśli wniosek złożył sąd dyscyplinarny, w jego imieniu działa przewodniczący składu orzekającego.

Art. 226. [Jawność postępowania dyscyplinarnego i prawomocnego wyroku]

§ 1. Postępowanie dyscyplinarne toczy się jawnie, a wyrok sądu dyscyplinarnego ogłasza się publicznie.

§ 2. Sąd dyscyplinarny może wyłączyć jawność postępowania dyscyplinarnego ze względu na ważny interes państwa, ważny interes prywatny lub ważny interes wymiaru sprawiedliwości, w szczególności postępowania przygotowawczego. W razie wyłączenia jawności postępowania dyscyplinarnego wyrok ogłaszany jest publicznie.

Art. 227. [Odrębne postępowanie dyscyplinarne]

Jeżeli w toku rozprawy ujawni się inne przewinienie oprócz objętego wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, sąd dyscyplinarny może wydać co do tego przewinienia orzeczenie tylko za zgodą obwinionego; w razie braku zgody sąd dyscyplinarny zawiadamia właściwego rzecznika dyscyplinarneho.

Art. 228. [Brak oczywistych podstaw faktycznych lub prawnych wniosku dyscyplinarneho]

§ 1. Podstawą umorzenia postępowania dyscyplinarneho przez sąd dyscyplinarny postępowania dyscyplinarneho może być również stwierdzenie braku oczywistych podstaw faktycznych lub prawnych skierowania wniosku dyscyplinarneho, co sąd dyscyplinarny wskazuje w treści postanowienia.

§ 2. Jeśli podstawą wydania wyroku uniewinniającego jest stwierdzenie braku oczywistych podstaw faktycznych lub prawnych skierowania wniosku dyscyplinarneho, sąd dyscyplinarny jest obowiązany wskazać to w treści wyroku.

Art. 229. [Odwołanie od orzeczenia sądu dyscyplinarneho]

§ 1. Od orzeczenia sądu dyscyplinarneho kończącego postępowanie wydane w pierwszej instancji stronom przysługuje odwołanie w terminie 14 dni od doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem i biegnie dla każdego uprawnionego odrębnie.

§ 2. Od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarneho stronom przysługuje kasacja do Izby Karnej Sądu Najwyższego. Termin do wniesienia kasacji wynosi 30 dni od daty doręczenia stronie orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarneho z uzasadnieniem i biegnie dla każdego uprawnionego odrębnie.

§ 3. Prokuratorowi Generalnemu przysługuje kasacja od wszystkich orzeczeń sądów dyscyplinarnych kończących postępowanie. Termin wniesienia kasacji dla Prokuratora Generalnego wynosi 3 miesiące od wydania orzeczenia.

§ 4. Kasacja rozpoznawana jest w składzie trzech sędziów. Odwołanie powinno być rozpoznane w terminie 2 miesiące od dnia jego wniesienia do sądu apelacyjnego.

Art. 230. [Wykonanie orzeczenia]

§ 1. Przewodniczący sądu dyscyplinarnego przesyła niezwłocznie odpis prawomocnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną Prokuratorowi Generalnemu celem jego wykonania. Wyrok przesyła się wraz z uzasadnieniem, jeżeli zostało sporządzone.

§ 2. Wywiedzenie kasacji w sprawie nie wstrzymuje wykonania wyroku. Na wniosek stron lub Prokuratora Generalnego Sąd Najwyższy może wstrzymać wykonanie wyroku, jeżeli przemawia za tym ważny interes wymiaru sprawiedliwości. W przedmiocie wstrzymania wykonania wyroku Sąd Najwyższy wydaje postanowienie wraz z uzasadnieniem, które doręcza ukaranemu prokuratorowi oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu. Na decyzję nie przysługuje zażalenie.

§ 3. Odpis prawomocnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną albo odstępującego od wymierzenia kary dołącza się do akt osobowych ukaranego prokuratora. Do akt osobowych dołącza się również na wniosek prokuratora wyroki go uniewinniające od deliktów dyscyplinarnych oraz postanowienia o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego prowadzącego przeciwko niemu.

§ 4. Po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku skazującego na karę przewidzianą art. 201 § 1 pkt 1–6 albo odstępującego od wymierzenia kary Prokurator Generalny zarządza usunięcie odpisu orzeczenia z akt osobowych, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko prokuratorowi innego orzeczenia skazującego na karę dyscyplinarną albo odstępującego od wymierzenia kary.

Art. 231. [Wznowienie postępowania dyscyplinarnego, okoliczności uzasadniające]

§ 1. Prokurator Generalny, rzecznik dyscyplinarny oraz obwiniony mogą wystąpić do organu, który wydał decyzję kończącą postępowanie, o wznowienie postępowania dyscyplinarnego.

§ 2. Wznowienie postępowania na niekorzyść obwinionego może nastąpić, jeżeli wydanie orzeczenia nastąpiło wskutek przestępstwa.

§ 3. Wznowienie postępowania na korzyść ukaranego prokuratora może nastąpić także po jego śmierci, jeżeli wydanie orzeczenia nastąpiło wskutek przestępstwa lub wyjdą na jaw nowe okoliczności lub

dowody, które mogłyby uzasadniać uniewinnienie lub wymierzenie kary łagodniejszej.

§ 4. W razie śmierci ukaranego prokuratora wnioski o wznowienie mogą złożyć jego małżonek, krewny w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny lub Prokurator Generalny.

Rozdział 4

Odpowiedzialność służbowa, za wykroczenia i odpowiedzialność karna

Art. 232. [Istotne uchybienie sprawności postępowania przygotowawczego]

§ 1. W razie stwierdzenia istotnego uchybienia w zakresie sprawności postępowania przygotowawczego przełożony dyscyplinarny może zwrócić prokuratorowi uwagę na piśmie i żądać usunięcia skutków tego uchybienia, po uprzednim umożliwieniu złożenia pisemnych wyjaśnień. O możliwości złożenia pisemnych wyjaśnień w terminie 7 dni poucza się prokuratora przed zwróceniem uwagi. Uwaga jest wydawana w formie postanowienia.

§ 2. Prokurator, którego dotyczy uwaga, może w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 1, wnieść pisemne zastrzeżenie do odpowiednio właściwego kolegium prokuratorów okręgu lub zgromadzenia prokuratorów Biura Prokuratury Generalnej.

§ 3. Po uzyskaniu pisemnego stanowiska rzecznika dyscyplinarnego kolegium prokuratorów okręgu lub zgromadzenie prokuratorów Biura Prokuratury Generalnej uchyla uwagę albo przekazuje sprawę do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu pierwszej instancji. Kolegium lub zgromadzenie przed podjęciem decyzji umożliwia prokuratorowi, któremu zwrócono uwagę osobiste lub pisemne złożenie wyjaśnień.

§ 4. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji po rozpoznaniu zastrzeżenia utrzymuje w mocy zaskarżone postanowienie albo uchyla je w całości lub w części. W posiedzeniu mają prawo wziąć udział pro-

kurator, któremu zwrócono pisemną uwagę, rzecznik dyscyplinarny oraz obrońca, jeżeli został ustanowiony.

§ 5. Od orzeczenia sądu pierwszej instancji stronom przysługuje możliwość odwołania do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji w terminie 7 dni.

§ 6. Prokuratorowi, któremu zwrócono pisemną uwagę, przysługują prawa strony postępowania dyscyplinarnego.

§ 7. Odpis prawomocnego postanowienia zawierającego pisemną uwagę załącza się do wykazu służbowego prokuratora. Do wykazu załącza się również złożone przez prokuratora wyjaśnienia oraz zastrzeżenie i odwołanie.

§ 8. Po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia zawierającego pisemne zwrócenie uwagi przełożony dyscyplinarny z urzędu zarządza usunięcie z akt osobowych dokumentów, o których mowa w § 7. Jednocześnie z usunięciem dokumentów z akt osobowych wszelkie dane dotyczące wytknięcia uchybienia usuwa się z wykazu służbowego, o którym mowa w art. 134 § 1. Jeżeli jednak w tym czasie prokurator został prawomocnie ukarany karą dyscyplinarną, zwrócono mu kolejną pisemną uwagę albo wytknięto oczywistą obrazę przepisów prawa, o którym mowa w art. 233, dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie wszystkich dokumentów i danych.

§ 9. Prokurator Generalny może zwrócić prokuratorowi okręgowemu i rejonowemu uwagę na piśmie, jeżeli stwierdzi istotne uchybienia w zakresie kierowania prokuraturą. Przepis § 2–8 stosuje się odpowiednio.

Art. 233. [Wytyk]

§ 1. W razie stwierdzenia oczywistej obrazę prawa przy prowadzeniu sprawy przełożony dyscyplinarny, niezależnie od innych uprawnień, wytyka to uchybienie prokuratorowi, który się go dopuścił, po uprzednim umożliwieniu złożenia pisemnych wyjaśnień. O możliwości złożenia pisemnych wyjaśnień w terminie 7 dni poucza się prokuratora przed wytknięciem. Stwierdzenie i wytknięcie uchybienia nie wpływają na rozstrzygnięcie sprawy i są wydawane w formie postanowienia.

§ 2. Prokurator, któremu wytknięto uchybienie, może w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 1, wnieść pisemne zastrzeżenie odpowiednio do właściwego kolegium prokuratorów okręgu lub zgromadzenia prokuratorów Biura Prokuratury Generalnej.

§ 3. Po uzyskaniu pisemnego stanowiska rzecznika dyscyplinarnego kolegium prokuratorów okręgu lub zgromadzenie prokuratorów Biura Prokuratury Generalnej uchyla wytyk albo przekazuje sprawę do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu pierwszej instancji. Kolegium lub zgromadzenie przed podjęciem decyzji umożliwia prokuratorowi, któremu wytknięto uchybienie osobiste lub pisemne złożenie wyjaśnień.

§ 4. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji po rozpoznaniu zastrzeżenia utrzymuje w mocy zaskarżone postanowienie albo uchyla je w całości lub w części. W posiedzeniu mają prawo wziąć udział prokurator, któremu wytknięto uchybienie, rzecznik dyscyplinarny oraz obrońca, jeżeli został ustanowiony.

§ 5. Od orzeczenia sądu pierwszej instancji stronom przysługuje możliwość odwołania do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji w terminie 7 dni.

§ 6. Prokuratorowi, któremu wytknięto uchybienie, przysługują prawa strony postępowania dyscyplinarnego.

§ 7. Odpis prawomocnego postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia prokuratora załącza się do wykazu służbowego prokuratora. Do wykazu załącza się również złożone przez prokuratora wyjaśnienia oraz zastrzeżenie i odwołanie.

§ 8. Po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia przełożony dyscyplinarny z urzędu zarządza usunięcie z akt osobowych dokumentów, o których mowa w § 7. Jednocześnie z usunięciem dokumentów z akt osobowych wszelkie dane dotyczące wytknięcia uchybienia usuwa się z wykazu służbowego, o którym mowa w art. 134 § 1. Jeżeli jednak w tym czasie prokurator został prawomocnie ukarany karą dyscyplinarną, zwrócono mu kolejną pisemną uwagę albo wytknięto oczywistą obrazę przepisów prawa, o której mowa w art. 232, dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie wszystkich dokumentów i danych.

Art. 234. [Odpowiedzialność karna za wykroczenia]

§ 1. Za wykroczenie prokurator odpowiada tylko dyscyplinarnie, z zastrzeżeniem § 3–4.

§ 2. Prokurator może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenia, o których mowa w § 3, w trybie określonym w tym przepisie.

§ 3. W przypadku popełnienia przez prokuratora wykroczenia, o którym mowa w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119 ze zm.), przyjęcie przez prokuratora mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2022 r. poz. 1124 ze zm.), stanowi oświadczenie o wyrażeniu przez niego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w tej formie.

§ 4. Wyrażenie przez prokuratora zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej w trybie określonym w § 2 wyłącza odpowiedzialność dyscyplinarną.

Art. 235. [Zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej]

§ 1. Jeżeli przewinienie dyscyplinarne wyczerpuje znamiona przestępstwa, sąd dyscyplinarny wydaje zezwolenie, o którym mowa w art. 170 § 5, co nie wstrzymuje biegu postępowania dyscyplinarnego.

§ 2. Po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego przeciwko prokuratorowi sąd lub prokurator przesyła akta sprawy właściwemu sądowi dyscyplinarnemu.

Art. 236. [Zawieszenie prokuratora w czynnościach służbowych w postępowaniu karnym]

§ 1. W przypadku prawomocnego zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, a także wtedy gdy został złożony do właściwego sądu wnioski o ubezwłasnowolnienie prokuratora, przełożony dyscyplinarny może zawiesić prokuratora w czynnościach

do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Od decyzji o zawieszeniu w czynnościach przysługuje odwołanie do sądu dyscyplinarnego. Sąd dyscyplinarny rozpatruje odwołanie w terminie 14 dni od jego wniesienia. Od postanowienia sądu dyscyplinarnego odwołanie nie przysługuje.

§ 2. Zawieszenie w czynnościach, o którym mowa w § 1, jest obligatoryjne w przypadku, gdy wydane zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej dotyczy przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego zagrożonego karą co najmniej 5 lat pozbawienia wolności. W takim przypadku zawieszenie nie może być uchylone do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

§ 3. Postanowienia, o których mowa w § 1 i 2, odnośnie do Prokuratora Generalnego wydaje Prezydent.

Dział VI

Działalność prokuratury

Rozdział 1

Udział prokuratora w postępowaniu sądowym w sprawach karnych

Art. 237. [Uprawnienia prokuratora w postępowaniach zainicjowanych przez innego oskarżyciela publicznego]

§ 1. Prokurator może wykonywać czynności oskarżyciela publicznego w sprawach wniesionych do sądu przez innych oskarżycieli.

§ 2. Prokurator może wnosić środki odwoławcze i środki zaskarżenia, w tym środki nadzwyczajne, od wszystkich orzeczeń sądowych, choćby nie realizował funkcji oskarżyciela publicznego przed sądem pierwszej lub drugiej instancji.

Art. 238. [Cofnięcie aktu oskarżenia]

Cofnięcie przez prokuratora skierowanego do sądu aktu oskarżenia, wniosku o warunkowe umorzenie postępowania, wniosku o wydanie wyroku skazującego oraz wniosku o umorzenie postępowania przygotowawczego i zastosowanie środków zabezpieczających nie jest możliwe.

Rozdział 2

Zadania prokuratora w postępowaniach przygotowawczych

Art. 239. [Zespół prokuratorów]

Zadania prokuratora, o których mowa w art. 12 § 1–3, mogą być realizowane w ramach zespołu prokuratorów, powoływanego zarządzeniem kierownika jednostki prokuratury. W skład takiego zespołu mogą wchodzić prokuratorzy jednostek prokuratury różnych stopni.

Art. 240. [Prowadzenie akt w formie elektronicznej]

Akta postępowania przygotowawczego mogą być prowadzone w formie elektronicznej. Prokurator może wnieść do sądu akt oskarżenia wraz z aktami takiego postępowania przygotowawczego, sporządzony w formie elektronicznej. Dokumenty sporządzone w formie elektronicznej prokurator opatruje podpisem elektronicznym.

Art. 241. [Kontrola nad postępowaniem przygotowawczym]

§ 1. Postanowienia, zarządzenia i polecenia prokuratora wydane w toku postępowania przygotowawczego wydawane na zasadzie art. 12 § 3 są dla organu prowadzącego to postępowanie wiążące.

§ 2. O sposobie rozpatrzenia wniosku w przedmiocie objęcia postępowania przygotowawczego kontrolą prokuratora zawiadamia się wnioskującego.

Rozdział 3

Udział prokuratora w postępowaniu dotyczącym wykonywania orzeczeń w sprawach karnych

Art. 242. [Nadzór nad postępowaniem wykonawczym]

Prokurator czuwa nad wykonaniem orzeczeń w sprawach karnych.

Art. 243. [Wnioski w przedmiocie ułaskawienia]

§ 1. Prokurator Generalny przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wnioski w przedmiocie ułaskawienia osób skazanych przez sądy.

§ 2. W odniesieniu do wniosków w przedmiocie ułaskawienia osób skazanych przez sądy wojskowe Prokurator Generalny, realizując uprawnienie określone w § 1, zasięga opinii zastępcy Prokuratora Generalnego do spraw wojskowych.

Rozdział 4

Zadania prokuratora w sprawach cywilnych i administracyjnych

Art. 244. [Koszty postępowania cywilnego i administracyjnego]

Prokurator w postępowaniu cywilnym, sądownoadministracyjnym i administracyjnym zwolniony jest z opłat i kosztów.

Art. 245. [Uprawnienia prokuratora w zakresie wykonywania czynności dowodowych]

§ 1. Wykonując obowiązki wynikające z art. 13 § 1–3, prokurator może żądać nadesłania lub przedstawienia akt oraz dokumentów i pisemnych oświadczeń, przesłuchiwać świadków i strony, zasięgać opinii biegłych, przeprowadzać oględziny, a także wykonywać inne czynności w celu wyjaśnienia okoliczności sprawy.

§ 2. Do czynności wymienionych w § 1 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.), a w sprawach postępowania dyscyplinarnego prowadzonych przez prokuratora do spraw wojskowych wobec żołnierzy stosuje się przepisy ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

Art. 246. [Działania prokuratora w razie niezgodności z prawem aktów organów samorządu terytorialnego lub wojewody]
Jeżeli uchwała lub zarządzenie organu samorządu terytorialnego albo rozporządzenie wojewody są niezgodne z prawem, prokurator zwraca

się do organu, który je wydał, o ich zmianę lub uchylenie albo kieruje wnioskiem o ich uchylenie do właściwego organu nadzoru; w przypadku uchwały lub zarządzenia organu samorządu terytorialnego prokurator może także wystąpić o stwierdzenie ich nieważności do sądu administracyjnego.

Art. 247. [Podpis elektroniczny prokuratora]

§ 1. Dane do składania podpisu elektronicznego na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego są udzielane prokuratorom po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem odpowiednio właściwego prokuratora okręgowego albo Prokuratora Generalnego.

§ 2. Dopuszcza się również komunikowanie się prokuratora z sądem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przy wykorzystaniu kwalifikowanego podpisu elektronicznego.

§ 3. Wnioski prokuratorów o udzielenie danych wskazanych w § 1 złożone odpowiednio do właściwego prokuratora okręgowego albo Prokuratora Generalnego będą przesyłane właściwemu sądowi wraz z potwierdzeniem zatrudnienia prokuratora odpowiednio właściwej jednostce prokuratury. Osoby zamierzające komunikować się z sądem w sposób wskazany w § 2 zawiadamiają o tym sąd za pośrednictwem kierownika właściwej jednostki prokuratury, podając dane do weryfikacji podpisu elektronicznego.

§ 4. Informacje, o których mowa w § 3, przesyła się sądowi w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku.

Rozdział 5

Wykorzystanie informacji z działalności prokuratury do działań profilaktycznych

Art. 248. [Wystąpienia prokuratora w sprawie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstw lub utrudniających ich ujawnianie]

§ 1. W przypadku gdy postępowanie przygotowawcze ujawni istnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstw lub utrudniają-

cych ich ujawnianie, prokurator kieruje wystąpienie do odpowiedniego organu.

§ 2. W wystąpieniu prokurator może żądać również przeprowadzenia kontroli, a także wszczęcia przeciwko winnym postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, dyscyplinarnej, służbowej, materialnej lub innej przewidzianej w przepisach dotyczących stosunków pracy.

§ 3. Organ, do którego zwrócił się prokurator, jest obowiązany w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia zawiadomić prokuratora o podjętych środkach lub zajęтым stanowisku bądź o sposobie zakończenia kontroli lub postępowania.

Art. 249. [Przesłanie sprawy właściwemu organowi w razie umorzenia lub odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego]

§ 1. W razie umorzenia postępowania przygotowawczego prokurator może, stosownie do okoliczności, przesłać materiały ze sprawy właściwemu organowi w celu wszczęcia postępowania służbowego, zawodowego, dyscyplinarnego lub o wykroczenie albo w celu rozpatrzenia sprawy przez właściwą organizację społeczną lub zawodową.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego, a także w razie skierowania sprawy do sądu.

Art. 250. [Wystąpienia do organów administracji publicznej w celu usprawnienia działalności w zakresie postępowania przygotowawczego]

§ 1. Prokurator Generalny może występować do naczelnych i centralnych organów administracji państwowej o podjęcie środków w celu usprawnienia działalności podległych im organów w zakresie postępowania przygotowawczego.

§ 2. Uprawnienia określone w § 1 przysługują odpowiednio prokuratorom okręgowym i rejonowym w stosunku do wojewodów oraz organów samorządu terytorialnego.

§ 3. Organ, do którego zwrócił się prokurator, jest obowiązany w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia zawiadomić prokuratora o podjętych środkach, o których mowa w § 1.

Rozdział 6

Współpraca z zagranicą

Art. 251. [Współpraca międzynarodowa]

§ 1. Prokurator Generalny oraz prokuratorzy przy wykonywaniu zadań określonych ustawą współpracują z organizacjami międzynarodowymi lub ponadnarodowymi działającymi na podstawie umów międzynarodowych, w tym umów konstytuujących organizacje międzynarodowe ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską.

§ 2. Prokurator Generalny oraz prokuratorzy przy wykonywaniu zadań określonych ustawą współpracują z Prokuraturą Europejską, na której czele stoi Europejski Prokurator Generalny, oraz z Delegowanymi Prokuratorami Europejskimi w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej, z poszanowaniem zasady ich niezależności.

§ 3. Współpraca, o której mowa w § 1 i 2, odbywa się w oparciu o przepisy ustawy, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych oraz aktów prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe i uwzględnia konieczność prawidłowej realizacji obowiązków prokuratury określonych w tych przepisach.

§ 4. W ramach prowadzonych postępowań prokuratorzy kontaktują się bezpośrednio z właściwymi organami wymiaru sprawiedliwości lub organami ochrony prawnej, chyba że przepisy ustawy, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych lub aktów prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe stanowią inaczej.

§ 5. Prokurator Generalny określi w drodze zarządzenia sposób realizacji wniosków o udzielenie pomocy prawnej, a także zadań związanych ze współpracą prokuratury z organizacjami wskazanymi w § 1 i 2, w szczególności określi sposób wymiany informacji między państwami członkowskimi oraz organami organizacji, a nadto sposób ochrony przetwarzanych danych osobowych i bezpieczeństwo przetwarzanych informacji.

Rozdział 7

Współpraca z organami administracji publicznej, samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi

Art. 252. [Współpraca z prokuraturą]

Organy samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej, a także inne państwowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i ich związki, organizacje zawodowe, samorządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz inne organizacje społeczne udzielają Prokuratorowi Generalnemu i podległym mu prokuratorom pomocy w realizacji ich zadań.

Art. 253. [Sygnalizacja]

§ 1. Jeżeli w toku działań podejmowanych przez prokuratorów ujawnione zostaną istotne okoliczności sprzyjające popełnianiu przestępstw, Prokurator Generalny, na wniosek prokuratora okręgowego albo prokuratora rejonowego, a w szczególności uzasadnionych przypadkach z urzędu, może wystąpić z wnioskiem do właściwego organu o podjęcie odpowiednich działań, w tym o rozważenie zasadności wydania lub zmiany określonych przepisów w celu przeciwdziałania przestępczości. Prokurator Generalny informuje wnioskodawcę o sposobie rozstrzygnięcia wniosku.

§ 2. Uprawnienia określone w § 1 przysługują również prokuratorom okręgowym i prokuratorom rejonowym w stosunku do wojewodów i terenowych organów administracji niezespółonej oraz innych, o terenowym zakresie działania.

§ 3. Organ, do którego zwrócił się Prokurator Generalny lub prokurator, jest obowiązany w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku zawiadomić wnioskodawcę o podjętych środkach, o których mowa w § 1 lub 2.

Art. 254. [Informacja o stanie przestępczości]

§ 1. Prokurator okręgowy lub prokurator rejonowy z własnej inicjatywy bądź na wniosek organów jednostek samorządu terytorialnego albo właściwego wojewody przedkłada im informację o stanie prze-

stępczości i jej zwalczaniu odpowiednio w województwie, powiecie lub gminie (mieście, dzielnicy).

§ 2. Prokurator Generalny w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych z własnej inicjatywy bądź na wniosek Ministra Obrony Narodowej lub upoważnionych przez niego organów przekłada informację o stanie przestępczości i jej zwalczaniu w strukturach podporządkowanych tym organom.

Art. 255. [Współpraca prokuratury z innymi organizacjami]

Prokurator Generalny, prokuratorzy okręgowi i prokuratorzy rejonowi współpracują z organizacjami społecznymi, w tym stowarzyszeniami i związkami zawodowymi, w zakresie propagowania praworządności, zasad demokratycznego państwa prawa, uczestnicząc we wspólnych inicjatywach o charakterze edukacyjnym, naukowym, opiniotwórczym lub analitycznym. Współpraca oparta na zasadach wzajemnego poszanowania i autonomii może dotyczyć udostępniania i rozpowszechniania informacji związanych z realizacją zadań prokuratury.

Rozdział 8

Ochrona danych osobowych

Art. 256. [Przetwarzanie danych pracowniczych]

Prokurator Generalny przetwarza dane osobowe prokuratorów, prokuratorów w stanie spoczynku, asesorów prokuratury, asystentów prokuratorów, urzędników i innych pracowników powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, a także kandydatów na te stanowiska w celu i w zakresie niezbędnych dla prawidłowego wykonywania zadań wynikających z obowiązujących przepisów.

Art. 257. [Nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych]

§ 1. Nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych w ramach realizacji zadań prokuratury, których administratorami są jednostki prokuratury, wykonują w zakresie działalności prokuratury:

- 1) rejonowej – prokurator rejonowy,
- 2) okręgowej – prokurator okręgowy,
- 3) Biura Prokuratora Generalnego – Prokurator Generalny.

§ 2. W ramach nadzoru, o którym mowa w § 1, właściwe organy:

- 1) rozpatrują skargi osób, których dane osobowe są przetwarzane niezgodnie z prawem;
- 2) podejmują działania mające na celu upowszechnianie wśród nadzorowanych administratorów danych i podmiotów przetwarzających wiedzy o obowiązkach wynikających z ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U. z 2023 r. poz. 1206);
- 3) współpracują wzajemnie oraz z organami sprawującymi nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych w ramach postępowań prowadzonych przez sądy i trybunały z organami nadzorczymi w rozumieniu art. 51 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119 z 4.05.2016 r., s. 1, ze zm.), jak też współpracują między sobą, w tym dzielą się informacjami, oraz świadczą tym organom i sobie wzajemną pomoc w celu zapewnienia spójnego stosowania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości.

§ 3. Organy, o których mowa w § 1, są uprawnione do:

- 1) nakazywania administratorowi lub podmiotowi przetwarzającemu albo ich przedstawicielom dostarczenia wszelkich informacji potrzebnych do realizacji zadań tego organu;
- 2) zawiadamiania administratora danych lub podmiotu przetwarzającego o podejrzeniu naruszenia przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości;
- 3) uzyskiwania od administratora danych i podmiotu przetwarzającego dostępu do wszelkich danych osobowych oraz informacji niezbędnych organowi nadzorcemu do realizacji jego zadań;

- 4) uzyskiwania dostępu do pomieszczeń administratora danych i podmiotu przetwarzającego, w tym do sprzętu i środków służących do przetwarzania danych;
- 5) wydawania ostrzeżeń administratorowi danych lub podmiotowi przetwarzającemu dotyczących możliwości naruszenia przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości;
- 6) udzielania upomnień administratorowi danych lub podmiotowi przetwarzającemu w przypadku naruszenia przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości;
- 7) zywiania administratora danych lub podmiotu przetwarzającego do dostosowania operacji przetwarzania danych do przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości.

§ 4. Do przyjmowania i rozpatrywania skarg, o których mowa w § 2 pkt 1, stosuje się odpowiednio przepisy działu VI rozdział 11.

Rozdział 9

Zasady dostępu do informacji publicznej

Art. 258. [Organy udzielające informacji publicznej]

§ 1. Prokurator Generalny oraz prokuratorzy okręgowi i prokuratorzy rejonowi rozpoznają wnioski o udzielenie informacji publicznych w trybie i na zasadach ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej w zakresie wniosków dotyczących zarządanych przez nich jednostek prokuratury.

§ 2. W zakresie informacji publicznych dotyczących postępowań przygotowawczych opinię co do złożonego wniosku i niezbędnej anonimizacji danych przedkłada prokuratorowi okręgowemu lub prokuratorowi rejonowemu referent postępowania lub, w przypadku gdy uzyskanie takiej opinii nie jest możliwe, jego bezpośredni przełożony.

Rozdział 10

Inne formy działalności

Art. 259. [Działalność wydawnicza i edukacyjno-naukowa]

§ 1. Biuro Prokuratora Generalnego wydaje broszury informacyjne, miesięcznik „Prokuratura i Prawo” oraz może uczestniczyć w redagowaniu i publikacji innych materiałów informacyjnych samodzielnie lub we współpracy z podmiotami naukowymi i wydawnictwami, realizując zadania w zakresie upowszechniania wiedzy prawniczej i prowadząc działania informacyjno-społeczne.

§ 2. Prokurator Generalny oraz prokuratorzy okręgowi i prokuratorzy rejonowi mogą udzielać patronatu konferencjom naukowym, brać udział w badaniach naukowych i analitycznych.

Art. 260. [Udzielanie informacji mediom]

§ 1. Prokurator Generalny, prokuratorzy okręgowi i prokuratorzy rejonowi lub inni upoważnieni przez nich prokuratorzy mogą przedstawić organom władzy publicznej informacje o działalności prokuratury, w tym także dotyczące konkretnych spraw, jeżeli są one istotne dla bezpieczeństwa państwa.

§ 2. Prokurator Generalny oraz kierownicy jednostek prokuratury mogą przekazać mediom osobiście, lub upoważnić w tym celu innego prokuratora, informacje z prowadzonego postępowania, z wyłączeniem informacji niejawnych, mając na uwadze ważny interes publiczny.

§ 3. Prokurator pełniący funkcję oskarżyciela publicznego przed sądem uprawniony jest do przedstawienia przedstawicielom mediów informacji dotyczących przebiegu postępowania, z wyłączeniem informacji niejawnych.

§ 4. W przypadkach wskazanych w § 1 i 2 wymagane jest uzyskanie zgody prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze, a jeśli uzyskanie jego stanowiska w tym przedmiocie jest niemożliwe, zgody jego bezpośrednio przełożonego.

§ 5. Odpowiedzialność za wszelkie roszczenia powstałe w związku z czynnościami, o których mowa w § 1, 2 i 3, ponosi Skarb Państwa. Odpowiedzialność Skarbu Państwa obejmuje również obowiązek zło-

żenia oświadczenia o odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie oraz obowiązek zapłacenia sumy na wskazany cel społeczny.

§ 6. Do odpowiedzialności osób, o których mowa w § 1 i 2, stosuje się odpowiednio art. 119–121 Kodeksu pracy.

Art. 261. [Rzecznik prasowy]

§ 1. Prokurator kierujący jednostką prokuratury może powierzyć prokuratorom wykonującym czynności w tej jednostce pełnienie funkcji rzecznika prasowego. Prokurator Generalny może utworzyć Wydział Medialny.

§ 2. Do zadań rzecznika prasowego należy kreowanie pozytywnego wizerunku prokuratury w mediach, w szczególności:

- 1) przekazywanie społeczeństwu i mediom informacji o prowadzonych postępowaniach i dotyczących działalności jednostki prokuratury, w której pełni funkcję rzecznika;
- 2) reagowanie na publikacje prasowe oraz audycje radiowe i telewizyjne, a także materiały rozpowszechniane w innych środkach masowego przekazu dotyczące działalności jednostek prokuratury, w tym kierowanie wniosków o opublikowanie sprostowania oraz udzielanie odpowiedzi na krytykę i interwencję prasową.

Art. 262. [Wolność słowa prokuratora]

Realizując zasady wolności słowa w zakresie debaty publicznej dotyczącej oceny zasad praworządności, przepisów prawa, zmian legislacyjnych, funkcjonowania prokuratury, uprawnienie do publicznej wypowiedzi posiada każdy prokurator, z zastrzeżeniem konieczności dbania o poszanowanie godności urzędu prokuratora i zasad postępowania karnego.

Rozdział 11 **Skargi i wnioski**

Art. 263. [Tryb rozpoznania skargi lub wniosku]

§ 1. Skargi i wnioski rozpoznaje się bez zbędnej zwłoki, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wpływu.

§ 2. Skargi i wnioski dotyczące prokuratorów w zakresie, w jakim są oni niezależni, nie podlegają rozpoznaniu. Prokurator kierujący jednostką prokuratury, do którego taka skarga lub taki wniosek zostały skierowane, zawiadamia wnoszącego o przyczynach odmowy rozpoznania skargi lub wniosku.

§ 3. Jeżeli skarga lub wniosek dotyczy czynności prokuratora podlegającej zaskarżeniu, prokurator kierujący jednostką prokuratury niezwłocznie przekazuje skargę lub wniosek do akt postępowania, którego dotyczy, zawiadamiając o tym wnoszącego.

§ 4. Jeżeli skarga lub wniosek dotyczy treści czynności prokuratora jeszcze niedokonanych, należących do zakresu, o którym mowa w § 2, podlega niezwłocznemu przekazaniu do akt postępowania, którego dotyczy.

§ 5. Skargę lub wniosek w zakresie, w jakim zawiera żądanie pociągnięcia prokuratora do odpowiedzialności dyscyplinarnej, prokurator kierujący jednostką prokuratury przekazuje właściwemu rzecznikowi dyscyplinarnemu. O sposobie rozpoznania skargi lub wniosku rzecznik dyscyplinarny zawiadamia skarżącego oraz prokuratora, który przekazał mu skargę lub wniosek.

§ 6. Jeżeli skarga lub wniosek zawiera treści znieważające lub słowa powszechnie uznawane za obelżywe, pozostawia się skargę lub wniosek bez rozpoznania, zawiadamiając wnoszącego o przyczynie pozostawienia skargi lub wniosku bez rozpoznania, chyba że skarga lub wniosek dotyczy czynności prokuratora podlegającej zaskarżeniu.

Art. 264. [Podmiot rozpoznający skargę]

§ 1. Skargi lub wnioski dotyczące prokuratora rozpoznaje prokurator bezpośrednio przełożony.

§ 2. Prokurator kierujący jednostką prokuratury rozpoznaje skargi lub wnioski dotyczące asystentów prokuratorów, aplikantów prokuratorów, urzędników i innych pracowników wykonujących obowiązki w jednostce prokuratury, którą kieruje.

§ 3. Skargi i wnioski dotyczące prokuratury rejonowej rozpoznaje prokurator okręgowy, a na prokuratora okręgowego Prokurator Generalny lub upoważnieni przez nich zastępcy.

Art. 265. [Pozostawienie bez rozpoznania]

Ponawiane skargi lub wnioski w sprawach już wyjaśnionych niezawierające nowych okoliczności pozostawia się bez rozpoznania, o czym należy pouczyć wnoszącego przy pierwszej odpowiedzi na skargę lub wniosek. O pozostawieniu kolejnej skargi lub wniosku bez rozpoznania nie zawiadamia się osoby wnoszącej taką skargę lub wniosek.

Art. 266. [Odpowiednie stosowanie przepisów]

W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do skarg i wniosków stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Rozdział 12

Zasady funkcjonowania w sytuacjach nadzwyczajnych

Art. 267. [Zarządzenia w ramach stanu nadzwyczajnego]

§ 1. W przypadku wprowadzenia na terenie całego kraju lub na obszarze objętym właściwością miejscową poszczególnych jednostek prokuratury jednego ze stanów nadzwyczajnych na podstawie i w trybie art. 228 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej Prokurator Generalny w stosunku do wszystkich jednostek albo poszczególni prokuratorzy okręgowi w zakresie swej właściwości miejscowej uprawnieni są do zarządzenia niezbędnych, z uwagi na konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania prokuratury, zmian zasad organizacji pracy.

§ 2. Zmiany w zakresie czasu pracy, wprowadzenia pracy zmianowej lub zdalnej wymagają uprzedniego zaopiniowania przez związki zawodowe oraz przez Naczelną Radę Prokuratorów w odniesieniu do zarządzeń wydawanych przez Prokuratora Generalnego i kolegium w odniesieniu do zarządzeń wydawanych przez prokuratora okręgowego.

§ 3. Zmian regulaminów pracy nie dokonuje się, jeżeli zmiany wynikające z § 1 wprowadzane są na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. W przypadku konieczności przedłużenia tego okresu zmiana regulaminu pracy dokonywana jest w trybie przewidzianym przepisami Kodeksu pracy.

Dział VII

Systemy informatyczne prokuratury

Art. 268. [Systemy komputerowe]

§ 1. Jednostki prokuratury przy realizacji swoich zadań korzystają z systemów komputerowych obsługiwanych przez przeznaczone do tego programy komputerowe przetwarzające dane i informacje własne prokuratury.

§ 2. Na podstawie odrębnych przepisów lub zawartych umów jednostki prokuratury mogą posiadać dostęp do zewnętrznych baz danych, administrowanych przez inne organy.

§ 3. Czynności w zakresie obsługi technicznej i administracji systemów informatycznych prokuratury należą do zadań Prokuratora Generalnego.

§ 4. Prokurator Generalny określi w drodze zarządzenia zasady bezpieczeństwa dla systemów informatycznych prokuratury, uwzględniając lokalizację serwerów danych, a także zasady dostępu dla prokuratorów, pracowników prokuratury oraz innych osób.

Dział VIII

Finansowanie prokuratury

Art. 269. [Budżet prokuratury jako część budżetu państwa]

Dochody i wydatki prokuratury stanowią w budżecie państwa odrębną część.

Art. 270. [Dysponent budżetu]

§ 1. Dysponentem części budżetowej odpowiadającej prokuraturze jest Prokurator Generalny.

§ 2. Należności i świadczenia należne prokuratorom wojskowym określone w art. 433 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. z 2022 r. poz. 2305 ze zm.) oraz świadczenia i należności związane z delegowaniem prokuratorów do spraw wojskowych finansowane są ze środków budżetowych przeznaczonych na finansowanie potrzeb obronnych Rzeczypospolitej Polskiej w ramach części budżetowej, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

§ 3. Prokurator okręgowy wykonuje zadania i kompetencje dysponowania budżetem jednostek prokuratury na obszarze właściwości danej prokuratury okręgowej oraz sprawuje kontrolę gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przez te jednostki prokuratury.

§ 4. W zakresie, o którym mowa w § 2, prokurator okręgowy podlega bezpośrednio Prokuratorowi Generalnemu.

Art. 271. [Plany finansowe]

§ 1. Projekty planów finansowych dla prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych mających siedzibę we właściwości miejscowej da-

nej prokuratury okręgowej opracowuje dyrektor danej prokuratury okręgowej wraz z kierownikami tych jednostek prokuratury, według zasad określonych w przepisach o finansach publicznych, uwzględniając zakres realizowanych przez te jednostki prokuratury zadań.

§ 2. Projekty, o których mowa w § 1, prokuratorzy okręgowi przedkładają Prokuratorowi Generalnemu do konsultacji, a następnie Prokurator Generalny sporządza i przedkłada Naczelnej Radzie Prokuratury projekt planu finansowego prokuratury.

§ 3. Naczelna Rada Prokuratury w terminie 30 dni od otrzymania projektu planu finansowego prokuratury przedstawia swoją opinię w jego przedmiocie, zawierającą ewentualne uwagi i zastrzeżenia.

§ 4. Po zapoznaniu się z opinią Naczelnej Rady Prokuratury Prokurator Generalny 14 dni od jej otrzymania zatwierdza plan finansowy prokuratury oraz plany finansowe Biura Prokuratury Generalnej i prokuratur okręgowych.

§ 5. Opracowany przez Prokuratora Generalnego plan finansowy prokuratury sporządzony w trybie określonym w przepisach § 1-4 minister właściwy do spraw finansów publicznych włącza do projektu budżetu państwa.

§ 6. Kwotę wydatków na działalność prokuratorów wojskowych Minister Obrony Narodowej ustala w porozumieniu z Prokuratorem Generalnym i przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, który włącza ją do projektu budżetu państwa.

§ 7. W zakresie wykonywania budżetu w części odpowiadającej prokuraturze Prokuratorowi Generalnemu przysługują uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 272. [Podmioty kierujące gospodarką finansową]

§ 1. Organem kierującym gospodarką finansową prokuratury jest dyrektor Biura Prokuratora Generalnego oraz dyrektor prokuratury okręgowej.

§ 2. Czynności prokuratora wywołujące skutki finansowe wymagają dla ich ważności uprzedniej akceptacji właściwego prokuratora okręgowego albo Prokuratora Generalnego, a jeśli są one nieujęte w planie finansowym prokuratury, także akceptacji dyrektora właściwej

jednostki prokuratury, z wyjątkiem zarządzeń dotyczących kosztów postępowań prowadzonych lub nadzorowanych przez prokuratora orzeczonych przez sąd.

§ 3. Zasady i sposób uzyskiwania akceptacji, o której mowa w § 2, oraz obiegu dokumentów finansowych określa w zarządzeniu Prokurator Generalny oraz prokuratorzy okręgowi w zakresie swojej właściwości miejscowej.

§ 4. Działalność inwestycyjną jednostek prokuratury mających siedziby na obszarze właściwości prokuratury terenowej prowadzi dyrektor prokuratury okręgowej w porozumieniu z dyrektorem biura prokuratora generalnego.

§ 5. Na wniosek Prokuratora Generalnego Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej prokuratury, w tym:

- 1) zasady dysponowania środkami budżetu prokuratury, ustanawiania dysponentów środków oraz określenie ich zadań i kompetencji,
- 2) zasady i tryb opracowywania planów finansowych prokuratury,
- 3) zasady i tryb dokonywania zmian w planach finansowych prokuratury,
- 4) zasady uruchamiania środków budżetowych,
- 5) rachunki bankowe prokuratury,
- 6) zasady rozliczeń w okresie przejściowym po zakończeniu roku budżetowego,
- 7) tryb pobierania dochodów i dokonywania wydatków prokuratury,
- 8) zasady sprawozdawczości budżetowej i finansowej,
- 9) zasady prowadzenia działalności inwestycyjnej prokuratury.

UZASADNIENIE PROJEKTU USTAWY – PRAWO O USTROJU PROKURATORY

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2023 r. poz. 1360 ze zm.) weszła w życie w dniu 4 marca 2016 r. Ustawa ta odwróciła tendencję zmierzającą do stworzenia z prokuratury niezależnego od władzy politycznej organu, zajmującego się realizacją zadań z zakresu ścigania przestępczości oraz stania na straży praworządności. Mocą wskazanych przepisów doprowadzono bowiem do połączenia funkcji Prokuratora Generalnego oraz Ministra Sprawiedliwości, co skutkowało włączeniem prokuratury w struktury władzy wykonawczej i w konsekwencji całkowicie ubezwłasnowolniło tę instytucję, czyniąc z niej bardzo silny oręż w walce politycznej. Wiele rozwiązań organizacyjnych połączonych z bardzo silną pozycją ustrojową polityka – Prokuratora Generalnego skutkowało w istocie poważnym ograniczeniem niezależności prokuratorskiej, która przybrała wymiar fasadowy. Prokuratura stała się w istocie narzędziem w rękach partii rządzącej, działającym w imię interesów politycznych, tracąc tym samym swoje umocowanie jako ważny organ w systemie państwa demokratycznego. Przyjęte rozwiązania były przedmiotem krytyki wielu autorytetów prawniczych oraz instytucji międzynarodowych, w tym Komisji Weneckiej, która w opinii nr 892/17, przedstawionej na sesji ogólnej w dniu 11 grudnia 2017 r., wyraziła niezwykle krytyczną ocenę zmian ustrojowych oraz rozwiązań przyjętych w ustawie – Prawo o prokuraturze.

Chociaż – historycznie rzecz ujmując – w polskim systemie prawnym jeszcze do niedawna praktykowano rozwiązanie polegające na łączeniu

funkcji Prokuratora Generalnego z politycznym stanowiskiem Ministra Sprawiedliwości, to jednak od takiego rozwiązania w myśl standardów europejskich postanowiono odejść w 2009 r., rozdzielając obie wyżej wskazane funkcje, po to by w ten sposób zapewnić prokuraturze niezależność od wpływów, zwłaszcza ze strony władzy wykonawczej, a więc rządu. Nawet jednak wcześniej, gdy obie funkcje były połączone, kultura polityczna tak ustanawianych Prokuratorów Generalnych oraz rozwiązania legislacyjne nie prowadziły do wykorzystania prokuratury do celów politycznych na taką skalę, jak ma to miejsce od 2016 r.

Potrzeba wprowadzenia całkowicie nowej ustawy regulującej status prokuratury i określającej jej zadania podyktowana jest legislacyjną kompromitacją rozwiązań przyjętych w ustawie – Prawo o prokuraturze. Z uwagi na trwającą zapaść funkcjonowania prokuratury pogłębiającą się od 2016 r. nie istnieje możliwość wprowadzenia zmian do ustawy – Prawo o prokuraturze, albowiem niemal wszystkie przyjęte w niej rozwiązania zostały negatywnie ocenione w przełożeniu na standardy międzynarodowe w zakresie prawidłowej organizacji i funkcjonowania prokuratury w demokratycznym państwie prawa.

Aktualnie obowiązujący model prokuratury w wielu aspektach zbliża nas do utrwalonego, szczególnie w ostatnich latach ubiegłego wieku, modelu prokuratury postsowieckiej, której zadaniem było realizowanie działań związanych z utrwalaniem konkretnej wizji państwa, forsowanej przez określony układ rządzący. Przepisy obowiązującej ustawy – Prawo o prokuraturze analogicznie zostały tak skonstruowane, aby pomimo formalnej niezależności poszczególnych prokuratorów władza wykonawcza miała niemal nieograniczony wpływ na pracę prokuratury, podejmowane przez prokuratorów decyzje, a także interpretacje istotnych pojęć, takich jak praworządność, ochrona praw obywatelskich, czy też kluczowego dla prawidłowego funkcjonowania prokuratury pojęcia niezależności.

Mocno wypaczone przez polityków wykorzystujących przez ostatnie lata prokuraturę do własnych ambicjonalnych celów zasady hierarchicznego podporządkowania oraz zwierzchnictwa służbowego nabrały pod rządami ustawy – Prawo o prokuraturze wymiaru adekwatnego do rozwiązań nieznajdujących najmniejszego uzasadnienia w państwie

prawa i demokracji konstytucyjnej. Niemożliwe jest znowelizowanie ustawy – Prawo o prokuraturze z 2016 r., ponieważ w każdym wymiarze zawiera ona przepisy uderzające w niezależność tak prokuratury jako organu państwa, jak i samych prokuratorów.

Niewystarczające jest rozdzielenie funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości, pozostawiono by bowiem wprowadzane ustawą z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze tzw. ręczne sterowanie postępowaniami przygotowawczymi poprzez możliwość wydawania prokuratorom referentom poleceń służbowych, w tym tych dotyczących wykonania określonej czynności procesowej, zmiany lub uchylecia każdej decyzji prokuratora referenta, możliwość dowolnego odbierania prokuratorowi prowadzonych przez niego postępowania i przenoszenie ich do dowolnej jednostki prokuratury w kraju, awanse uznaniowe pozostawione w gestii Prokuratora Generalnego i Prokuratora Krajowego, brak kadencyjności na stanowiskach kierowniczych, delegowanie prokuratorów bez ich zgody na okres 6 miesięcy poza miejsce ich dotychczasowego miejsca zamieszkania, niezwykle słaby i pozbawiony realnych kompetencji samorząd zawodowy prokuratorów z podporządkowaną Prokuratorowi Generalnemu Krajową Radą Prokuratorów. Pozostawiono by również nadmiernie rozbudowaną strukturę, której regulacje rażą anachronizmem, niedoskonałością, a przede wszystkim utrzymują wiele zbędnych i dezorganizujących pracę instytucji zasad działania w zakresie m.in. jej podstaw organizacyjnych, statusu prokuratora, jego praw i obowiązków.

Obowiązująca ustawa – Prawo o prokuraturze i przyjęte w niej rozwiązania wprowadzają istotny regres w budowaniu fundamentów demokratycznej i realizującej europejskie standardy instytucji.

Dlatego też przedkładany projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury jest zupełnie nowym aktem prawnym, który wprowadza rozwiązania nowatorskie, prokonstytucyjne, proobywatelskie oraz odpowiadające standardom i wartościom Rady Europy.

Uchwalenie zupełnie nowej ustawy uzasadnione jest koniecznością niezwłocznego naprawienia katastrofalnej obecnie sytuacji

w funkcjonowaniu prokuratury, która winna służyć obywatelom, a tymczasem stała się niewydolna i w dodatku niezwykle kosztowna. Potrzeba stworzenia nowoczesnej i obywatelskiej prokuratury, na której funkcjonowanie nie będą mieli wpływu politycy, podyktowana jest również koniecznością przystąpienia Polski do Prokuratury Europejskiej. Wymaga to zatem stworzenia gwarancji i standardów, które pozwolą na realizację przez polską prokuraturę jej podstawowych zadań w sposób niebudzący wątpliwości co do zachowania niezależności tak organu, jak i samych prokuratorów.

Celem uchwalenia nowej ustawy – Prawo o ustroju prokuratury jest również przywrócenie polskiej prokuraturze wiarygodności tak wśród obywateli, bardzo krytycznie dzisiaj oceniających jej pracę, jak i wśród społeczności międzynarodowej. Dodatkowo proponowany projekt w znacznym stopniu pozwala na ograniczenie wydatków z budżetu państwa, albowiem nie tylko likwiduje niepotrzebne i rozbudowane struktury, a co za tym idzie wiele niepotrzebnych stanowisk funkcyjnych, lecz także ma na celu wygenerowanie oszczędności pozwalających na zaangażowanie tych środków w rozwiązywanie innych problemów prokuratury, jakimi są np. katastrofalnie niskie wynagrodzenia pracowników administracji. Pogłębiająca się zapaść w prokuraturze w sposób negatywny odbija się przede wszystkim na obywatelach, którzy niezależnie od tego, w jakiej sytuacji procesowej się znajdują, zasługują na sprawne, bezstronne, sprawiedliwe i uczciwe rozpatrzenie ich spraw w możliwie najkrótszym czasie. Tymczasem dane statystyczne pokazują, że w zatrważającym tempie wydłuża się czas prowadzonych w prokuraturze postępowań, co stanowi realne zagrożenie występowania przez obywateli do sądów i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ze skargami skutkującymi konsekwencjami finansowymi dla Skarbu Państwa.

Podkreślić należy w tym miejscu, iż raport CEPEJ (European Commission for the Efficiency of Justice) – European judicial systems – CEPEJ Evaluation report – 2020, sporządzony w oparciu o dane przedłożone przez państwa członkowskie Rady Europy, wskazuje, iż średnia liczba spraw przypadających rocznie na prokuratora w Polsce to jedynie 172 sprawy. W Niemczech jest to odpowiednio 836, we Włoszech 1332,

zaś we Francji 2201. Nie oznacza to oczywiście, że polscy prokuratorzy nie pracują równie ciężko jak ich koleżanki i koledzy z Europy, niemniej w kontekście tego, co zostało wskazane wyżej, dowodzi dalekiej od doskonałości organizacji pracy, irracjonalnej polityki kadrowej, polegającej na masowej wręcz delegacji prokuratorów do jednostek wyższego szczebla, niewykorzystania posiadanych zasobów osobowych w sposób efektywny, a także o braku równomiernego obciążenia prokuratorów pracą oraz nałożenia na nich licznych obowiązków o charakterze administracyjno-technicznym, które z powodzeniem mogliby wykonywać urzędnicy prokuratury lub asystenci.

Prezentując dane statystyczne z zakresu funkcjonowania prokuratury w ostatnich latach, wskazać należy, że porównywanie wyników osiągniętych przez prokuraturę w latach 2016–2022 ma sens jedynie w kontekście okresu 2013–2014, w latach 2015–2016 miały bowiem miejsce dwie nowelizacje Kodeksu postępowania karnego. Pierwsza, która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r. i miała znaczący wpływ na liczbę spraw rejestrowanych w prokuraturze, co skutkowało ich zmniejszeniem w 2015 r. i w pierwszym kwartale 2016 r., oraz druga, która weszła w życie 15 kwietnia 2016 r. i przywracała stan sprzed 1 lipca 2015 r. Zatem należy wskazać, że wpływ spraw do prokuratury w 2022 r. zbliżył się do poziomu z lat 2013–2014, co wskazuje na to, że prokuratura w przeszłości była już obciążona taką samą liczbą spraw, natomiast na przestrzeni lat 2013–2022 wpływ ten kształtował się następująco: w 2013 r. – 1 130 082 spraw, w 2014 r. – 1 048 111, w 2015 r. – 814 227, w 2016 r. – 901 883, w 2017 r. – 992 196, w 2018 r. – 1 081 358, w 2019 r. – 1 122 076, w 2020 r. – 1 057 665, w 2021 r. – 1 111 383 oraz w 2022 r. – 1 093 318.

Analiza danych statystycznych za 2022 r. pokazuje, że nieco spadła liczba niezakończonych na koniec okresu sprawozdawczego, starych spraw, to jest takich, w których czas postępowania przygotowawczego trwa dłużej niż 6 miesięcy do roku – w stosunku do roku 2020, kiedy była najwyższa (15 184), powyżej roku do 2 lat w stosunku do roku 2020 (5474), oraz powyżej 2 do 5 lat w stosunku do roku 2021 (3040). Niestety w dalszym ciągu obserwuje się znaczny wzrost liczby niezafatwionych spraw, w których postępowanie trwa 5 lat i dłużej. W roku 2016 było

takich spraw 173, natomiast w 2022 r. już 648 przy utrzymującej się od 2016 r. stale rosnącej tendencji. Dane te pokazują, że w ostatnich 7 latach w porównaniu z rokiem 2014 liczba spraw długotrwałych w każdej wymienionej wyżej kategorii wzrosła od około 360 – 400% – w przypadku spraw trwających powyżej 6 miesięcy, do 440–620% w przypadku spraw starszych, aż do 864% – w przypadku spraw trwających powyżej 5 lat przy porównywalnym wpływie spraw. Sytuację tę należy ocenić jako bardzo niepokojącą. Przypomnieć trzeba, że podstawowy czas śledztwa określony w art. 310 § 1 k.p.k. wynosi 3 miesiące. Oczywiście okres ten może być przedłużony w uzasadnionych wypadkach do roku, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach na dalszy czas oznaczony. Warto również zauważyć, że opisane wyżej kategorie statystyczne i tak nie odzwierciedlają faktycznego czasu trwania długotrwałych śledztw. W kategorii spraw prowadzonych powyżej 2 lat mieszczą się bowiem sprawy, w których postępowanie trwa na ostatni dzień okresu statystycznego 3 lata, 4 lata a nawet 4 lata i 11 miesięcy, zaś w kategorii spraw prowadzonych ponad 5 lat mieszczą się sprawy, w których śledztwo jest prowadzone 6 lat, 7 lat, 8 lat, 9 lat, a nawet 10 lat i więcej.

Stale rosnąca liczba spraw niezakończonych, a więc spraw, w których postępowanie toczy się długotrwale, wskazuje na to, że kierownictwo prokuratury w okresie od 2016 r. do 2022 r. nie przywiązywało należytej wagi do tego, że wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki oraz z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC) prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie dotyczy również postępowania przygotowawczego. Prowadzi to do pogłębiającej się niewydolności prokuratury poprzez stale rosnące obciążenie prokuratorów. Wskazać jednak w tym miejscu należy, że wobec mającej miejsce w 2021 r. nowelizacji § 108 ust. 3 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, w której zmieniono sposób obliczania terminu postępowań przy ich łączeniu i wyłączeniach, można przewidywać, iż dane za rok 2021 i 2022 nie oddają rzeczywistej skali problemu, jakim jest katastrofalna liczba postępowań długotrwałych. Ponadto w 2022 r. zawieszono więcej niż w 2021 r. postępowań przygotowawczych, lecz jednocześnie podjęto z zawieszenia mniej spraw niż w 2021 r., stąd też m.in. największa od wielu

lat liczba spraw zawieszonych, która przekroczyła 124 000, przy czym 27 246 z nich pozostaje zawieszonych dłużej niż 5 lat.

Skutkiem długotrwałości postępowań jest również wydłużenie czasu stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym. Z publikowanych przez Prokuraturę Krajową danych wynika, że w 2022 r. liczba osób, wobec których w postępowaniu przygotowawczym stosowano tymczasowe aresztowanie najdłużej, w stosunku do 2014 r. wzrosła o 370% w przypadku aresztu przekraczającego 1 rok i o 857% w przypadku aresztu przekraczającego 2 lata. W 2022 r. zmniejszyła się do poziomu z 2017 r. liczba spraw skierowanych do sądu i była ona mniejsza niż liczba spraw, w których odmówiono wszczęcia postępowania przygotowawczego (o blisko 10 000 spraw), oraz spraw, w których postępowanie umorzono (o ponad 132 000 spraw).

Systematycznie obniża się także aktywność oskarżycielska prokuratorów. W latach 2013–2016 do sądu kierowano 32–39% spraw zakończonych decyzją merytoryczną. Następnie w latach 2017–2022 wskaźnik ten systematycznie spadał i w 2022 r. do sądu skierowano już tylko 28% wszystkich zakończonych spraw, tj. najmniej w badanym okresie.

Wymierna dla efektywności działalności oskarżycielskiej prokuratury jest także liczba osób oskarżonych w drodze skierowania do sądu aktu oskarżenia oraz samodzielnego wniosku o skazanie na posiedzeniu bez przeprowadzenia rozprawy, co jest równoznaczne z postawieniem dotychczasowego podejrzanego w stan oskarżenia. Łączna liczba oskarżonych w 2022 r. wynosi 270 138 i była najmniejsza w całym analizowanym okresie. Uwagę zwraca również bardzo wyraźny stały spadek liczby samodzielnych wniosków do sądu o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 335 § 1 k.p.k.). Jest to sytuacja o tyle niekorzystna, że ten tryb konsensualnego zakończenia postępowania pozwala na ograniczenie postępowania dowodowego i jego przyśpieszenie, co prowadzi do sprawnego zakończenia postępowania i ukarania sprawcy przestępstwa. Zmniejsza się również liczba wniosków załączanych do aktu oskarżenia o wydanie wyroku skazującego na posiedzeniu. Wyraźnie maleje również liczba wniosków do sądu o warunkowe umorzenie postępowania. Opisane tendencje należy ocenić zdecydowanie negatywnie.

Jednym z podstawowych obowiązków prokuratorów jest udział w charakterze oskarżyciela publicznego w rozprawach i posiedzeniach sądowych. Tymczasem jest to kolejny dysfunkcyjny obszar działalności prokuratury. Widoczny jest bowiem sukcesywny spadek liczby spraw osądzonych przez sądy z udziałem prokuratora. Statystycznie w skali kraju prokuratorzy wzięli udział w osądzeniu 23% spraw. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że w sprawach rozpoznawanych przed sądami okręgowymi jako sądami pierwszej instancji udział prokuratora jest obligatoryjny, w sprawach rozpoznawanych przez sądy rejonowe udział ten jest jeszcze niższy. W 2019 r. były okręgi regionalne, w których ten udział znacznie odbiegał od średniej krajowej i wynosił 12,9% dla śląskiego okręgu regionalnego, 13,4% dla okręgu katowickiego i 14% dla warszawskiego okręgu regionalnego. Dane te powinny być uznawane przez kierownictwo prokuratury za wysoce niesatysfakcjonujące. To prokurator, zgodnie z art. 45 § 1 k.p.k., jest oskarżycielem publicznym przed wszystkimi sądami. Nowelizacją Kodeksu postępowania karnego z 2016 r. wprowadzony został fakultatywny udział prokuratora w rozprawie, w której postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia. Jednakże brak oskarżyciela publicznego na rozprawie nie współgra z zasadą legalizmu określoną w art. 10 § 1 k.p.k., nakazującą oskarżycielowi publicznemu nie tylko wniesienie, lecz także popieranie przed sądem oskarżenia o czyn ścigany z urzędu. W ten sposób można uznać, że kierownictwo prokuratury w latach 2016–2022 r. traktuje udział prokuratorów w rozprawach sądowych w sposób drugoplanowy.

Na powyższe nałożył się także problem niewydolności rozbudowanego do nieznanych wcześniej rozmiarów nadzoru sprawowanego przez prokuratora nadrzędnego, co nastąpiło wbrew publicznym deklaracjom składanym w 2016 r. przez kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury Krajowej o konieczności jego znacznego ograniczenia na rzecz wykonywania przez każdego prokuratora czynności orzeczniczych. Tymczasem dane statystyczne pokazują, że liczba spraw wpisanych do rejestru Dsn, obejmującego różne formy nadzoru, wzrosła w latach 2015–2022 o 429–497%.

Jak wskazują opisane powyżej dane statystyczne, działalność polskiej prokuratury niedomaga na jej podstawowych odcinkach, którymi są:

sprawnie i szybko prowadzone oraz nadzorowane postępowania przygotowawcze i pełnienie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami.

Zwracają uwagę ogromne koszty ponoszone z budżetu państwa na działalność prokuratury. Wzrost wydatków budżetu na powszechnie jednostki organizacyjne prokuratury następuje systematycznie od 2016 r., co nie idzie w parze z poprawą jej funkcjonowania. Zebrane dane wskazują, iż plan wydatków prokuratury był w ustawach budżetowych na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnie zwiększany. I tak: na rok 2016 o 125 mln zł, na rok 2017 o blisko 378 mln zł i na zbliżonym poziomie został utrzymany w 2018 r., na 2019 r. został zwiększony o kolejne 206 mln zł, natomiast na rok 2020 plan wydatków został zwiększony o kwotę blisko 290 mln zł, na 2021 r. o 178 mln zł, a na 2022 r. o kwotę 196,5 mln zł. Różnica między kwotą wydatkowaną z budżetu państwa na prokuraturę w 2015 r. a w 2022 r., a więc w ciągu 7 lat, wynosi blisko 1 343 000 000 zł, co oznacza wzrost o ponad 69%. Plan wydatków prokuratury w ustawie budżetowej z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 270 ze zm.) na rok 2022 został ustalony na poziomie 3 289 869 000 zł, w tym na wydatki majątkowe przewidziano kwotę 113 347 000 zł. W 2022 r. na funkcjonowanie prokuratury wydano 3 279 788 589 zł z budżetu państwa oraz 4 754 087 zł z budżetu środków europejskich z Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój. Jak wynika ze sprawozdania Rb-28UE, znaczną część tej kwoty, tj. 2 355 036 zł, wydano na szkolenia pracowników oraz kwotę 1 180 925 zł – na zakupy inwestycyjne. Szkolenia przeprowadzono przede wszystkim w ramach projektu „Podniesienie kompetencji komunikacyjnych – szkolenia dla prokuratorów i asesorów prokuratorskich”, które organizowane były w 2022 r. oraz w I połowie 2023 r. w Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu. Na szkolenia i wszystkie koszty związane ze szkoleniem, w tym koszty dojazdów, zakwaterowania i wyżywienia w 2022 r. poza środkami unijnymi wydatkowano również 2 582 190 zł z budżetu państwa, przy czym 688 228 zł stanowią wydatki Prokuratury Krajowej.

Zatem w 2022 r. na szkolenia, poza zakresem szkoleń realizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, wydano blisko 5 mln zł. Wydatki z budżetu państwa związane z funkcjonowaniem Prokuratury Krajowej ukształtowały się na poziomie 206 682 557 zł.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że wydatki związane z funkcjonowaniem jedenastu wydziałów zamiejscowych Prokuratury Krajowej ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji pokrywane są, stosownie do treści art. 20 § 2 Prawa o prokuraturze, przez prokuratury regionalne i nie stanowią wydatków Prokuratury Krajowej.

Warto również wskazać, że sukcesywnie zwiększają się wydatki na postępowania. W 2017 r. łączne wydatki na postępowania prokuratorskie, w skład których wchodzi m.in. koszty opinii biegłych wydawanych przez osoby fizyczne oraz instytucje wyznaczane do wydawania opinii, koszty doręczania wezwań i innych pism, koszty przewozu zwłok, koszty oględzin, badań wykonanych w toku postępowania oraz przesyłek i przechowywania zajętych przedmiotów wyniosły 203 826 068 zł. W latach 2017–2020 wydatki na postępowania przygotowawcze sukcesywnie wzrastały. W 2018 r. wyniosły 231 359 132 zł, co stanowiło kwotę wyższą od kosztów postępowań poniesionych przez prokuraturę w 2017 r. o ponad 27,5 mln zł, zaś w 2019 r. wydatki te wyniosły łącznie w skali kraju 248 298 965 zł, czyli o 16,9 mln więcej niż w 2018 r. W 2020 r. dał się zaobserwować dalszy wzrost i wydatki te wyniosły 262 883 757 zł. W 2022 r. nastąpił powrót do poziomu z 2018 r. i kwota wydatków na koszty związane z postępowaniami wyniosła 231 587 299 zł. Prokuratura Krajowa w 2022 r. na koszty postępowań wydatkowała kwotę 5 794 207 zł. Wyższe niż w poprzednich latach były w 2022 r. wydatki na zakup materiałów i wyposażenia związanych z utrzymaniem i funkcjonowaniem jednostek (z wyjątkiem wydatków na zakupy inwestycyjne, tj. takie, które mogą być zaliczone do środków trwałych) i wyniosły one blisko ponad 64 mln zł. Prokuratura Krajowa na ten cel wydała ponad 14,5 mln, tj. 22,6% wydatków w całym kraju. Na zakup środków żywności w skali kraju wydano 456 684 zł, w tym Prokuratura Krajowa kwotę 153 619 zł. Niewielką pozycję stanowiły wydatki na zakup środków dydaktycznych i książek do biblioteki, tj. 53 635 zł w skali kraju. Wydatki na zakup usług remontowych wyniosły ponad 30 mln zł.

Na uwagę również zasługują wydatki na krajowe podróże służbowe Prokuratury Krajowej, które w 2017 r. wyniosły 5 817 856 zł, w 2018 r. wzrosły do 6 554 579 zł, zaś w 2019 r. wyniosły już 7 100 564 zł, co stanowiło 48% wydatków na ten cel w skali kraju. W 2020 r. kwota wydatków

na ten cel ukształtowała się na podobnym poziomie, tj. 7 274 634 zł, co stanowiło ponad 50% wydatków na ten cel w skali całego kraju i 31,4% wydatków Prokuratury Krajowej na wynagrodzenia prokuratorów. W 2022 r. kwota ta wyniosła 7 484.312 zł. Wydatki te osiągają znaczne rozmiary, biorąc pod uwagę liczbę osób zatrudnionych w Prokuraturze Krajowej bez prokuratorów delegowanych do wydziałów zamiejscowych, których koszty delegacji służbowych pokrywają prokuratury regionalne.

Wskazane wyżej dane pokazują, że prokuratura funkcjonująca w oparciu o ustawę – Prawo o prokuraturze stała się instytucją niewydolną oraz nierealizującą swoich zadań zgodnie ze standardami nowoczesnej europejskiej prokuratury. Dodatkowo przytoczone wyżej dane pokazują, że nieadekwatnie do sprawności prowadzonych postępowań i realizacji zadań określonych w ustawie rosła wydatki na prokuraturę.

Wszystko to uzasadnia konieczność przeprowadzenia rzeczywistej i dobrze przygotowanej reformy prokuratury, której podstawą są rozwiązania opracowane w przedkładanym projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury. Projekt zawiera regulacje, które w sposób kompleksowy reformują prokuraturę, czyniąc z niej organ sprawnie prowadzący postępowania, odpowiadający oczekiwaniom obywateli oraz spełniający konstytucyjne i międzynarodowe standardy.

Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury ma czynić zadość społecznym oczekiwaniom reformy wymiaru sprawiedliwości, w tym również samej prokuratury. Przedkładany akt rozpoczyna dział I, zatytułowany „Zadania, rola i zasady funkcjonowania prokuratury”. W dziale tym przyjęto rozwiązania, które definiują rolę prokuratury w demokratycznym państwie prawnym, jej strukturę organizacyjną oraz wskazują na zadania, które musi ona wypełnić.

Na wstępie należy zauważyć, że prokuratura została w proponowanym projekcie zdefiniowana jako część systemu wymiaru sprawiedliwości. Sama nie sprawuje „wymiaru sprawiedliwości”, gdyż ta kompetencja jest konstytucyjnie zastrzeżona wyłącznie dla sądów. Nie ulega jednak wątpliwości, że wywiązywanie się przez sądy z ich podstawowego zadania, jakim jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, nie może

odbywać się bez prokuratury jako organu, który odpowiedzialny jest za przygotowanie materiału dowodowego dla sądu i złożenie odpowiedniej skargi. Zgodnie z obowiązującą w polskiej procedurze karnej zasadą skargowości podstawą rozpoznania jakiegokolwiek sprawy przez sąd, niezależnie od jej przedmiotu, jest skarga uprawnionego podmiotu. W sprawach karnych akt oskarżenia co do zasady składa prokurator i przez to staje się on istotnym elementem wymiaru sprawiedliwości. Proponowane rozwiązanie koresponduje ze standardami określonym w Opinii nr 9 (2014) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich (CCPE) skierowanej do Komitetu Ministrów Rady Europy na temat europejskich standardów i zasad kształtujących status prokuratora (tzw. Karta Rzymska), gdzie wskazano, że określenie „prokuratura” oznacza organ, który w imieniu społeczeństwa i w interesie publicznym jest odpowiedzialny za stosowanie prawa w przypadkach, gdy łamanie prawa pociąga za sobą sankcje karne, uwzględniając zarówno prawa jednostki, jak i niezbędną skuteczność wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. W ten sposób na gruncie regulacji międzynarodowych uznaje się prokuraturę za istotny element systemu wymiaru sprawiedliwości. Powyższe potwierdza orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Przykładowo w orzeczeniu C-510/19 (*AZ v Openbaar Ministerie*) Trybunał stwierdził, iż termin „organ wymiaru sprawiedliwości” nie jest zarezerwowany jedynie dla sędziów i sądów, ale obejmuje swoim zakresem także organy wymiaru sprawiedliwości (orzeczenie odnosiło się do prokuratora), które uczestniczą w procesach sprawowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w państwach członkowskich. Podobne stanowisko Trybunał wyraził już w 2016 r. (sprawa C-452/16, *Poltorak*), gdzie stwierdził jednoznacznie, iż organ wymiaru sprawiedliwości to „niekoniecznie sędzia lub sąd”.

TSUE konsekwentnie wskazuje przy tym, iż organ, aby mógł być uznany za „organ wymiaru sprawiedliwości”, musi spełniać dodatkowe kryteria, sprowadzające się do zapewnienia mu w systemie wymiaru sprawiedliwości gwarancji niezależności od władzy wykonawczej, a także poddanie wydawanych przez ten organ decyzji efektywnej kontroli sądowej. Jako przykłady należy wskazać orzeczenia (odnoszące się do prokuratora jako organu wymiaru sprawiedliwości): sprawa C-509/18, *Prosecutor General of Lithuania*, połączone sprawy C-566/19 i C-626/19, *Parquet Général*

du Grand Duché de Luxembourg i De Tours, sprawa C-489/19, *Parquet de Vienne*. Zauważyć należy, iż przedkładany projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury koncentruje się na zapewnieniu niezależności prokuratora oraz przewiduje wiele instrumentów mających zapewnić gwarancję nienaruszalności tej niezależności. Podkreślić należy za Opinią nr 4 (2009) (Deklaracja z Bordeaux) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich (CCPE), iż „niezależność prokuratury jest niezbędnym następstwem niezależności (niezawisłości) sądownictwa”. Jak wyraźnie podkreślono w Opinii nr 13(2018) „Niezależność, odpowiedzialność i etyka prokuratorów”, „niezależność prokuratora musi być ustanowiona i gwarantowana przez prawo i zbliżona tak blisko, jak tylko to możliwe, do niezależności (niezawisłości) sędziów (...)”. W tym kontekście brak jest zagrożeń dla uznania art. 1 § 1 projektu za niezgodny z art. 175 Konstytucji RP.

Prokurator w demokratycznym państwie prawnym służy społeczeństwu, jednocześnie chroniąc porządek prawny. Prokurator działa zatem w imieniu państwa i na rzecz jego obywateli. Działanie to podlega jednak społecznej kontroli, której ramy i zakres określają ustawy.

W proponowanych rozwiązaniach przyjęto, że prokuratura realizuje swoje zadania jako organ niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej, co stanowi o jej pozycji ustrojowej. Proponowany przepis stanowi również wyraz jednego z podstawowych filarów proponowanej reformy prokuratury, jaką jest idea niezależności tego organu, budowana na rozdziale funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości. Tak przyjęte rozwiązanie koresponduje z regulacjami międzynarodowymi, zwłaszcza z treścią Opinii nr 9 (2014) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich (CCPE), zgodnie z którą w państwach, gdzie prokuratura jest niezależna od rządu, państwo powinno podjąć kroki, aby charakter i zakres niezależności prokuratury zostały prawnie uregulowane. Natomiast w państwach, w których prokuratura jest zależna lub podlega rządowi, lub ma inny status niż wskazany powyżej, państwo powinno zapewnić, aby charakter i zakres uprawnień rządu wobec prokuratury były również wyraźnie zapisane w ustawie oraz żeby rząd wykonywał swoje uprawnienia w przejrzysty sposób, zgodnie z międzynarodowymi traktatami, prawem krajowym oraz ogólnymi zasadami prawa.

Doświadczenia ostatnich lat wynikające z połączenia funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości na gruncie ustawy – Prawo o prokuraturze z 2016 r. pokazały jednak, że rozwiązanie to okazało się podstawą upolitycznienia prokuratury i źródłem instrumentalnego wykorzystywania przez ugrupowanie posiadające większość parlamentarną oraz formułujące rząd. Dlatego też projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury zakłada odseparowanie prokuratury od wpływów politycznych, nadając jej niezależność tak od władzy ustawodawczej, jak i wykonawczej.

Podnieść w tym miejscu należy, że określając w projekcie ustawy główne zadania prokuratury, uczyniono to również w odwołaniu do standardów określonych przez regulacje międzynarodowe. W tej materii przykładem są unormowania zawarte w Opinii nr 9 (2014) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich (CCPE) oraz Zaleceniu Rec (2000)19 Rady Europy z dnia 6 października 2000 r. dotyczącym roli prokuratury w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych. Zwrócić należy zatem uwagę zwłaszcza na proponowane rozwiązanie, w którym prokuratura określana jest jako organ stojący nie tylko na straży praworządności, lecz także na straży praw i wolności człowieka.

Stanie na straży praworządności wyraża się tu w dbałości o normy konstytucyjne i w ich poszanowaniu. Prokuratura obowiązana jest również do stania na straży praw i wolności każdego człowieka i dbania o to, aby nikt nie był dyskryminowany z powodu swojego wyznania, swojej bezwyznaniowości, przynależności rasowej, etnicznej czy politycznej.

Efektom proponowanej reformy prokuratury, której jednym z głównych założeń jest jej uznanie za część systemu wymiaru sprawiedliwości, będzie skoncentrowanie aktywności służbowej prokuratorów na sprawowaniu funkcji oskarżyciela publicznego w sprawach karnych przed sądami. Zadanie to realizowane jest poprzez wnoszenie aktów oskarżenia do sądów, ale również występowanie i aktywne ich popieranie oraz uczestniczenie w postępowaniu dowodowym przed sądami. Prokuratorzy powinni być skoncentrowani na aktywnym udziale w postępowaniach sądowych, albowiem niedopuszczalne jest pozostawienie obecnej praktyki wykonywania przez nich czynności należących do kompetencji

policji w postępowaniu przygotowawczym kosztem ich aktywności przed sądem.

Przyjęcie modelu, w którym prokurator pełni przede wszystkim funkcję oskarżyciela publicznego przed sądem, sprawia, że konieczne staje się zdefiniowanie charakteru kompetencji i obowiązków procesowych prokuratury w postępowaniu przygotowawczym, tzn. czy jest ona organem ścigania, czy pełni tylko funkcje kontrolne wobec organów ścigania, zwłaszcza policji, ewentualnie łączy oba te zadania. W świetle aktualnie obowiązującego w Polsce prawa można mówić o stanie równowagi między rolą prokuratora jako organu postępowania przygotowawczego i podmiotu realizującego funkcję oskarżycielską. Użyty w przepisie art. 298 § 1 k.p.k. funktor „lub” wskazuje na alternatywność czynności prowadzenia postępowania przygotowawczego przez prokuratora i czynności nadzorowania przez niego postępowania prowadzonego przez inny uprawniony podmiot. Inne rozwiązania prawne także wskazują na tę równowagę.

Tymczasem prokuratura nie może funkcjonować jako organ ścigania. Od wielu lat środowisko prokuratorskie postuluje, aby traktować prokuratora przede wszystkim jako strażnika prawa, a nie „śledczego” czy „superpolicjanta”. Na etapie postępowania przygotowawczego winien on koncentrować się na funkcjach kontrolnych nad organami ścigania, w takim zakresie, w jakim będzie to gwarantowało ochronę praworządności, a po części w dalszym ciągu pozwoli to prokuratorowi zachować odpowiedzialność za sposób prowadzenia najpoważniejszych postępowań w formie śledztw.

Nie budzi wątpliwości fakt, iż jednym z podstawowych zadań prokuratury jest szeroko pojęte strzeżenie praworządności, co przejawia się nie tylko w udziale w postępowaniu karnym, lecz także w innych postępowaniach, w tym w sprawach cywilnych, administracyjnych, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, które wymagają ochrony praw jednostki, szczególnie w konflikcie z władzą państwową, gdzie z istoty rzeczy pozycja obywatela jest zdecydowanie słabsza. Z tego też względu udział prokuratora w tych postępowaniach winien mieć wymiar gwarancyjny i zmierzać do zapewnienia bezpieczeństwa prawnego w sytuacjach określonych w ustawach.

Dokładne rozłożenie akcentów pracy w postępowaniu przygotowawczym pomiędzy policję i inne służby współpracujące z prokuratorem pozwolą na przywrócenie w tej kwestii oczekiwanego rezultatu. W polu widzenia należy mieć również fakt, że wykształcenie i przygotowanie do zawodu prokuratora stanowi poważny koszt, który ponoszony jest przez Skarb Państwa. Dlatego z przyczyn ekonomicznych nie można pozwolić na finansowanie przygotowania do zawodu prokuratorów, których wykształcenie, specjalizacja i wysokie kompetencje przekierowuje się na obowiązki z powodzeniem wykonywane przez policję i inne służby. Tymczasem prokuratora nie można w sprawach karnych, cywilnych i administracyjnych zastąpić w sądzie policjantami czy funkcjonariuszami innych służb. Dlatego również z tego powodu specjalistyczne kompetencje prokuratorów, jak też fakt przygotowywania do zawodu w ciągu długiej i kosztownej aplikacji należy wykorzystać na polu pracy przed sądami. Istotne jest zatem to, że prokuratura jako organ będący częścią wymiaru sprawiedliwości realizuje swoje zadania poprzez działanie poszczególnych prokuratorów, którzy są uprawnieni do samodzielnego występowania przed sądami w imieniu prokuratury i państwa, które reprezentują.

Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury określa, że prokuraturę stanowią: Prokurator Generalny i prokuratorzy jego biura oraz prokuratorzy prokuratur okręgowych i prokuratorzy prokuratur rejonowych. Przepis ten jest jednocześnie zapowiedzią kolejnych proponowanych zmian, które idą w kierunku likwidacji czterostopniowej (czy wręcz pięcioszczeblowej, jeśli liczyć wydziały zamiejscowe, aktualnej Prokuratury Krajowej) struktury jej funkcjonowania oraz maksymalne jej uproszczenie. Okazuje się bowiem, co pokazują też doświadczenia ostatnich lat, że nazbyt rozbudowana struktura organizacyjna jest niewydolna, skutkuje pogłębianiem biurokracji i w sposób negatywny wpływa na jakość, a przede wszystkim sprawność prowadzonych postępowań. I bardzo drogo kosztuje. Nierzadko okazuje się, że przy tak rozbudowanej organizacji dochodzi do wydłużenia procesu podejmowania decyzji, rozrostu systemu kontroli i nadzoru, a wraz z tym biurokracji oraz tworzenia stanowisk pracy niemających charakteru merytorycznego. Podejmując decyzję odnośnie do zmian organizacyjnych, należało mieć na względzie konieczność przeprowadzenia ich w taki

sposób, aby zachowana pozostała niezakłócona ciągłość pracy prokuratury, a wprowadzane zmiany nie wpłynęły na zwiększenie stanowisk niemerytorycznych na pozostawionych szczeblach organizacyjnych. W tym stanie rzeczy odrzucono istniejące przekonanie o konieczności zachowania równoległości struktury prokuratury ze strukturą sądową i w pierwszej kolejności zaproponowano likwidację zbędnych jednostek szczebla regionalnego – w istocie rzeczy niemających samodzielnej roli do odegrania i powielających pracę wydziałów śledczych prokuratur okręgowych, a w znacznej mierze koncentrujących się na czynnościach nadzorczych. Nie ma potrzeby – jak założono to w przepisach ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – przenoszenia pewnych kategorii spraw na wyższy szczebel i tworzenia wydziałów zajmujących się prowadzeniem postępowań na szczeblu prokuratur regionalnych oraz Prokuratury Krajowej (wydziały PZ) tylko i wyłącznie w celach propagandowych, aby pokazać, że prokuratorzy na tych szczeblach organizacyjnych zajmują się prowadzeniem postępowań, realizując w sposób fasadowy zapewnienie dotyczące wykonywania czynności określonych w art. 3 ustawy przez wszystkich prokuratorów. Przeprowadzone w tym zakresie badania i analizy wykazały fikcyjność tych działań oraz ich kosztowność. Okazuje się bowiem, że w dalszym ciągu ponad 99% spraw prowadzonych jest w prokuraturach rejonowych oraz okręgowych, natomiast na szczeblu dwóch najwyższych jednostek organizacyjnych prowadzona jest niewielka liczba około 1000 spraw, które nie różnią się od spraw prowadzonych w prokuraturach okręgowych. Poziom i sposób ich prowadzenia nie odbiegają też od postępowań pozostających pod nadzorem prokuratorów z niższych szczebli organizacyjnych. Natomiast łączą się z koniecznością wypłacania wyższych uposażeń prokuratorom wykonującym takie same zadania jak prokuratorzy w pozostałych jednostkach organizacyjnych. Proponowane zmiany odnoszące się do spłaszczenia struktury powinny nie tylko wyeliminować nadmierną biurokratyczność systemu, lecz także wpłynąć na większą sprawność i jednolitość prowadzonych postępowań.

Obecnie w projektowanej ustawie struktura prokuratury będzie więc odpowiadać procesowej, a nie organizacyjnej strukturze sądów. Należy bowiem pamiętać, że sądownictwo w Polsce oparte jest na zasadzie dwuinstancyjności. Struktura organizacyjna sądów (sądy rejonowe, sądy

okręgowe i sądy apelacyjne) pomimo istnienia trzech poziomów nadal procesowo zachowuje dwuinstancyjny charakter. Specyfika realizacji zadań prokuratury, w przeciwieństwie do zadań wykonywanych przez sądy sprawujące wymiar sprawiedliwości, nie wymaga trójstopniowej jej organizacji. Prokuratorzy prokuratur rejonowych i okręgowych są na równi uprawnieni do kierowania aktów oskarżenia do sądów rejonowych i okręgowych. Sądy okręgowe orzekają w zależności od przedmiotu i charakteru sprawy w pierwszej lub drugiej instancji. Nie ma zatem racjonalnego uzasadnienia dalszego istnienia prokuratur regionalnych, skoro prokuratorzy tych jednostek kierują akty oskarżenia zarówno do sądów rejonowych, jak i okręgowych, gdyż to przedmiot sprawy określa właściwość rzeczową sądu pierwszej instancji, a nie poziom organizacyjny prokuratury, na którym było prowadzone postępowanie przygotowawcze.

Proponowana w projekcie struktura prokuratury odnosi się, co trzeba wyraźnie podkreślić, do głęboko zakorzenionej w kulturze sprawowania wymiaru sprawiedliwości zasady dwuinstancyjności postępowania.

Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury określa również podstawowe zasady organizacji prokuratury i działania prokuratorów. Jako pierwszą i naczelną zasadę działania prokuratury wskazuje się zasadę związaną z respektowaniem godności uczestników postępowania i poszanowania ich praw. Przepis ten koresponduje z zawartymi w Karcie Rzymskiej standardami, wskazującymi, że prokuratorzy działają w imieniu społeczeństwa i w interesie publicznym, w celu poszanowania i ochrony praw i wolności człowieka, wskazanych w szczególności w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Z uwagi na specyfikę prawa karnego tworzy się zatem ustawy obowiązek takiego organizowania swojej aktywności przez każdego z prokuratorów, aby prawa każdego z uczestników tego postępowania nie zostały naruszone. Zasada ta powoduje, że prokuratura z organu skoncentrowanego wyłącznie na funkcji ścigania staje się faktycznym strażnikiem praworządności. Prokurator zaś ma obowiązek kierować się zasadą bezstronności i równego traktowania wszystkich podmiotów postępowania.

Ukształtowana na nowo prokuratura winna opierać się na kilku zasadniczych podstawach, które dotychczas miały wyłącznie wymiar fasadowy. Prokuratura Rzeczypospolitej Polskiej winna być zatem organem władzy publicznej zapewniającym strzeżenie praworządności poprzez udział na zasadach określonych w ustawach w postępowaniach karnych, cywilnych oraz administracyjnych, realizującym na zasadzie niezależności obowiązki w zakresie ścigania przestępstw poprzez podejmowanie decyzji o wniesieniu aktu oskarżenia i realizującym funkcję oskarżyciela publicznego przed sądami w sprawach karnych ściganych z oskarżenia publicznego oraz nadzorującym realizowanie tego obowiązku przez inne organy. Podstawowymi filarami funkcjonowania ukształtowanej na nowo prokuratury powinny być następujące, wzajemnie przenikające się zasady.

Po pierwsze – zasada niezależności prokuratury i prokuratorów, rozumiana jako niezależność zewnętrzna, związana z uniezależnieniem od władzy politycznej, jak również wewnętrzna, określająca samodzielność i odpowiedzialność merytoryczną prokuratora za realizację zadań służbowych.

Po drugie – zasada odpowiedzialności, która ściśle powiązana jest z zasadą niezależności, ponieważ efektywność funkcjonowania zasady niezależności, rozumianej jako autonomia decyzyjna prokuratora w toku prowadzonych lub nadzorowanych postępowań karnych, czy też innych postępowań regulowanych przez ustawę, może być zapewniona jedynie poprzez indywidualną odpowiedzialność i możliwość rozliczenia pracy prokuratora. Po trzecie – transparentność, która odnosi się zarówno do podstaw funkcjonowania prokuratury, jak i większej jawności podejmowanych działań merytorycznych, a którą należy łączyć z uzasadnionym informowaniem opinii publicznej o ważnych lub budzących zainteresowanie społeczne postępowaniach przez prowadzących je prokuratorów, którzy powinni być uprawnieni i zobligowani do tego rodzaju działań na równi z kierownikiem konkretnej jednostki organizacyjnej.

Wreszcie jedna z najistotniejszych zasad, jaką jest kontrola społeczna. Należy bowiem wyjść z założenia, że niezależność prokuratury nie powinna stwarzać sytuacji całkowitego wyłączenia instytucji spod

jakiegokolwiek nadzoru. Ważne jest jednak zapewnienie, aby nie miał on wymiaru politycznego. Sposób kształtowania relacji organu, jakim jest prokuratura, z innymi organami władzy powinien być precyzyjnie określony i pozbawiony możliwości oddziaływania na bieg konkretnych postępowań. Z tego też względu projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury przewiduje kwestię składania organom państwa sprawozdań z realizacji zadań prokuratury, które mogłyby także stać się przedmiotem debaty publicznej.

Dekonstytucjonalizacja prokuratury powoduje od lat daleko idące i negatywne skutki w przedmiocie naruszania zwłaszcza zasady niezależności prokuratora. Ustawa – Prawo o prokuraturze z 2016 r. wprowadziła wiele rozwiązań, które na niespotykaną dotąd skalę pozwoliły na ograniczenie niezależności prokuratorów, a w konsekwencji doprowadziły do upolitycznienia prokuratury. Tymczasem to zagwarantowana możliwość niezależnego podejmowania decyzji przez prokuratora odnośnie do prowadzonego przez niego postępowania stanowi standard bezstronnego i uczciwego procesu. Opinia nr 9 (2014) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich (Karta Rzymska) wraz z jej notą wyjaśniającą stanowią o podstawowych standardach tak niezależności prokuratury, jak i samych prokuratorów.

Cytowana Opinia nr 9 (2014) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich wskazuje wprost, że prokuratorzy powinni podejmować decyzje w sposób autonomiczny i wykonywać zadania, nie ulegając zewnętrznym naciskom czy ingerencji, zgodnie z zasadą podziału władz i zakresu odpowiedzialności. Nadto Nota wyjaśniająca do Opinii nr 9 (2014) uszczegóławia, że fundamentalne znaczenie ma zapewnienie rzeczywistej niezależności i autonomii prokuratorów oraz ustanowienie wystarczających w tym względzie gwarancji. Prokuratorzy są zobowiązani do sprawiedliwego, bezstronnego i obiektywnego działania. Ich zadaniem jest przyczynianie się do możliwie najszybszego i najsprawniejszego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Zwraca się również uwagę, że będąca niezbędnym elementem praworządności niezależność prokuratorów powinna być zagwarantowana w ustawie możliwie najwyższego rzędu. Podkreśla się także, że Europejski Trybunał Praw Człowieka akcentował w swojej działalności orzeczniczej, że „w społeczeństwie

demokratycznym, zarówno sądy i trybunały, jak i organy posiadające kompetencje do prowadzenia postępowań przygotowawczych muszą pozostawać wolne od jakichkolwiek nacisków politycznych”. Wniosek stąd zatem jest jednoznaczny i zakłada, że prokuratorzy powinni podejmować decyzje w niezależny sposób, jak również realizować swoje zadania służbowe, nie ulegając zewnętrznym naciskom czy ingerencji ze strony władzy wykonawczej lub ustawodawczej. Konkluzja zawarta w omawianej Nocie wyjaśniającej opiera się na założeniu, że niezależność prokuratury nie jest uprawnieniem czy przywilejem przyznawanym w interesie prokuratorów, lecz stanowi gwarancję sprawiedliwego, bezstronnego i skutecznego wymiaru sprawiedliwości oraz chroni interes publiczny i interesy prywatne zaangażowanych osób. Nadto to podstawowy obowiązek państwa, aby zapewnić prokuratorom możliwość wykonywania przez nich ich obowiązków bez zastraszania, utrudniania pracy, prześladowania i nieuprawnionej ingerencji lub nieusprawiedliwionego narażenia na odpowiedzialność cywilną, karną lub inną. Jednocześnie podkreśla się, że Prokuratorzy muszą być niezależni nie tylko wobec organów władzy wykonawczej i ustawodawczej, lecz także wobec innych podmiotów i instytucji, szczególnie z sektora gospodarki, finansów i mediów. W kontekście doświadczeń związanych z funkcjonowaniem prokuratury w oparciu o ustawę – Prawo o prokuraturze w ostatnich latach szczególnego znaczenia dla reformy prokuratury nabiera zapis zawarty w omawianej Nocie wyjaśniającej dotyczący wskazania najważniejszego standardu w pracy prokuratora, jakim jest zapewnienie, aby we wszystkich przypadkach prokuratura była w stanie wnieść bez przeszkód oskarżenie przeciwko urzędnikom państwowym, którzy popełnili przestępstwo, szczególnie w przypadku korupcji, nadużycia władzy i poważnego naruszenia praw człowieka.

Przedkładany projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury uwzględnia wszystkie wyżej wskazane standardy wynikające z Karty Rzymskiej, chociaż wydaje się, że z jej treści wynika, iż kwestie niezależności prokuratury i prokuratora powinna dla pełnej ich realizacji i gwarancyjnego charakteru regulować Konstytucja RP. Proponowana treść art. 5 omawianego projektu ustawy uwzględnia powyższe kryteria i w odróżnieniu od ustawy – Prawo o prokuraturze z roku 2016 stawia na pierwszym miejscu wśród zasad funkcjonowania prokuratury

niezależność prokuratora. Niezależność ta jest najważniejszym komponentem projektu ustawy i jednocześnie statusu samego prokuratora. Określona w art. 5 projektu ustawy niezależność prokuratora ma charakter rzeczywisty. Nadto omawiany przepis jest przejawem realizacji standardów europejskich w zakresie kształtowania niezależności prokuratora wypracowanych w ramach Rady Europy w takich aktach jak Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy R(2000)19 z dnia 6 października 2000 r. w sprawie roli prokuratury w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych oraz raportu na temat niezależności władzy sądowniczej, część II – prokuratura, autorstwa Europejskiej Komisji na Rzecz Demokracji przez Prawo z dnia 3 stycznia 2011 r. Na uwagę zasługuje fakt, że Komisja Wenecka w Opinii nr 892/2017 z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ustawy Prawo o prokuraturze z 2016 r. wskazywała na obserwowaną we współczesnych państwach tendencję polegającą na odchodzeniu od modelu prokuratury zależnej od władzy wykonawczej, jako przykład podając reformy dokonane w Polsce w 2009 r. Opinia ta została wydana na prośbę Przewodniczącego Komitetu Monitorującego Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, a jej przygotowanie poprzedziła wizyta delegacji Komisji Weneckiej w Warszawie w dniach 25–26 października 2017 r. Dzisiaj pozytywne efekty tych reform zostały kompletnie zniweczone przez obowiązującą od 2016 r. ustawę – Prawo o prokuraturze.

W art. 5 projektu ustawy wskazano, że prokurator przy wykonywaniu swoich obowiązków jest niezależny i podlega Konstytucji oraz ustawom. Określany jest jako oskarżyciel publiczny, którego niezależności nie mogą ograniczać inne ustawy. Jest też podmiotem odpowiadającym za podejmowane czynności i decyzje. Niezależność bowiem nie uwalnia go od odpowiedzialności, której zasady przewiduje przedkładany projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury. Wyposażenie prokuratora w realny przymiot niezależności pozwala na precyzyjne określenie jego zadań i konkretyzuje odpowiedzialność za ich realizację.

Zgodnie z proponowanym projektem wskazuje się, że prokurator w ramach struktury organizacyjnej prokuratury zobowiązany jest do wykonywania poleceń, wytycznych i zarządzeń Prokuratora Generalnego oraz bezpośredniego przełożonego. W omawianym projekcie zdefiniowano

na nowo, kto i wobec kogo jest prokuratorem bezpośrednio przełożonym. Przyjęto zasadę, że kierownicy jednostek organizacyjnych są takimi prokuratorami wobec prokuratorów realizujących swe obowiązki w tych jednostkach, natomiast Prokurator Generalny jest także prokuratorem nadrzędnym wobec prokuratorów wykonujących obowiązki w prokuraturach okręgowych i rejonowych. Zapewniono tym samym Prokuratorowi Generalnemu niezbędny wpływ na funkcjonowanie prokuratury na każdym jej szczeblu organizacyjnym. Jednocześnie, wychodząc z założenia pełnej odpowiedzialności kierowników jednostek organizacyjnych za realizację zadań przez te jednostki i braku naruszania ich niezależności oraz odejścia od zwierzchniego nadzoru służbowego (procesowego), należy uznać, że prokurator okręgowy nie jest prokuratorem nadrzędnym dla prokuratora rejonowego i zatrudnionych tam prokuratorów. To kierownicy jednostek poszczególnych szczebli, podlegający okresowej kontroli i wyposażeni w narzędzia zarządcze, odpowiadają za prace jednostki w sposób pozwalający na prawidłową organizację pracy przy jednoczesnym braku ingerowania w merytoryczną pracę innych prokuratorów jako sprzeczną z zasadą niezależności.

Istota nowych rozwiązań sprowadza się do zmiany dotychczasowych zapatrywań, nieznanających zresztą wprost uzasadnienia w przepisach ustrojowych, w świetle których Prokurator Generalny traktowany jest jako swoisty nadzorca, mający kontrolować i nadzorować wszystkie sprawy prowadzone w prokuraturze, jak również odpowiadać za wszystkie uchybienia. Tego rodzaju omnipotencja Prokuratora Generalnego jest w istocie fikcyjna, albowiem nie ma realnej możliwości, aby Prokurator Generalny oraz kierowany przez niego urząd (Prokuratura Generalna) nadzorował około milion spraw wpływających każdego roku i prowadzonych w prokuraturze. Nie jest to rozwiązanie, które przekłada się na poprawę jakości pracy prokuratury i nie jest efektywne, albowiem z jednej strony może dotyczyć niewielkiej części wybranych spraw, co nie rozwiązuje sprawy systemowo, a z drugiej wpływa na rozwój biurokracji na najwyższym szczeblu organizacyjnym. Taka postawa doprowadziła do obniżenia kultury organizacyjnej prokuratury, a także do wydłużenia czasu trwania postępowań ponad akceptowalną społecznie miarę, w konsekwencji naruszając tym samym konstytucyjne prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Nowy ustrój prokuratury przenosi ciężar odpowiedzialności za bieg postępowania na prokuratorów referentów, zaś funkcje kontrolne, w ograniczonym zakresie, oddaje się w ręce kierowników jednostek organizacyjnych (wybieranych na kadencję) oraz przede wszystkim sądy. Prokurator Generalny oraz podlegające mu Biuro skoncentrowani będą na tworzeniu odpowiednich warunków funkcjonowania prokuratury. Będzie tu chodziło o aspekt formalno-merytoryczny, przede wszystkim poprzez wydawanie stosownych wytycznych, odnoszących się do ogólnych rodzajów postępowań o określone czyny, co z kolei będzie miało też wymiar praktyczny w zakresie ujednolicenia metodyki prowadzenia postępowań o dany rodzaj przestępstw. Nadto będzie chodziło o tworzenie dobrych praktyk i rozwiązań w aspekcie organizacyjno-logistycznym. Istotną rolę Biura Prokuratora Generalnego będą zatem koordynowanie działań prokuratury w określonych obszarach, kontrola realizacji wytycznych oraz ujednolicanie praktyki.

Za niezbędne uznano także zdefiniowanie na nowo poleceń, zarządzeń i wytycznych, ponieważ w ramach funkcjonowania ustawy – Prawo o prokuraturze z roku 2016 za pomocą tych narzędzi w sposób wypaczający niezależność prokuratora ingerowano w ostatnich latach także w indywidualne postępowania przygotowawcze. Dlatego jednym z fundamentalnych założeń projektu ustawy – Prawo o ustroju prokuratury jest wyeliminowanie możliwości wydawania prokuratorom przez Prokuratora Generalnego, a także przełożonych na każdym szczeblu poleceń służbowych dotyczących tak treści czynności procesowych, jak i sposobu zakończenia sprawy, a więc treści decyzji merytorycznych lub ich zmiany. Dotychczasowe uregulowania ustawy – Prawo o prokuraturze pozwalają bowiem poprzez instytucję poleceń odnośnie do treści czynności procesowych, a także zmiany decyzji merytorycznych podejmowanych w prowadzonym śledztwie na „ręczne sterowanie” przez Prokuratora Generalnego oraz kierownictwo prokuratury każdym prowadzonym przez prokuratorów postępowaniem. Z tych też względów, dążąc do wyeliminowania tych niedopuszczalnych praktyk, jak również dążąc do wzmocnienia niezależności prokuratorów prowadzących postępowania, zdecydowano, że Prokurator Generalny będzie mógł wydawać wytyczne, zarządzenia i polecenia, jednak w zupełnie innym zakresie niż przewiduje to dotychczasowa ustawa. Wytyczne

będą mogły dotyczyć wyłącznie ogólnych i generalnych zasad realizacji zadań oskarżyciela publicznego oraz prowadzenia postępowań przygotowawczych. Nadto będą mogły być wydawane w kwestii ogólnych zasad wykonywania obowiązków prokuratora w innych postępowaniach sądowych i administracyjnych. Z tak ukształtowanej treści przepisu wynika, że wytyczne nie będą mogły odnosić się do konkretnych postępowań. Będą stanowiły narzędzie pracy metodologicznej, którego celem będzie przede wszystkim ujednolicanie praktyki i wsparcie merytoryczne dla prokuratorów w zakresie metodyki prowadzenia postępowań przygotowawczych o określone przestępstwa lub w przedmiocie praktycznych elementów pracy prokuratorów na różnym odcinku realizacji ich zadań. Zarządzenia natomiast będzie mógł wydawać Prokurator Generalny wyłącznie w zakresie regulowania takich obszarów jak organizacja urzędowania prokuratury oraz organizacja pracy prokuratorów, asesorów prokuratury, asystentów, urzędników i innych pracowników prokuratury. Istotne jest, że Prokurator Generalny będzie miał możliwość wydawania poleceń, jednak będą one dotyczyły spraw o charakterze organizacyjno-porządkowym oraz pracowniczym, a także przestrzegania przez prokuratora gwarancji procesowych stron i terminowości prowadzonych postępowań. Projekt zastrzega wprost, że wytyczne, zarządzenia i polecenia kategorycznie nie mogą dotyczyć treści czynności prawnej w konkretnym postępowaniu, a jedynym ustawowym wyjątkiem od tego zakazu jest możliwość wydania polecenia wszczęcia postępowania karnego. Celem zapewnienia transparentności wytyczne i zarządzenia proponuje się uczynić jawnymi, stąd w projekcie przyjęto obowiązek ich publikowania. Z kolei polecenia będą jawne dla stron postępowania i dołączane do akt głównych postępowania.

Podobnie kwestie te uregulowano w odniesieniu do prokuratorów rejonowych i prokuratorów okręgowych, którzy jako kierownicy będą mogli wydawać zarządzenia dotyczące organizacji urzędowania jednostek, którymi kierują, w tym np. godzin ich urzędowania i organizacji pracy. W kwestii poleceń będą mogli je wydawać prokuratorom prokuratorzy bezpośrednio przełożeni wyłącznie w przedmiocie przestrzegania gwarancji procesowych oraz terminowości prowadzonych postępowań. Również te polecenia będą kierowane na piśmie i włączane do akt postępowania tak, aby strony mogły się zapoznać z ich treścią.

Zapewniając dbałość o komfort i gwarancje procesowe stron postępowania, w projekcie przewidziano, że polecenia będą nie tylko umieszczone w aktach głównych sprawy, lecz także uzasadniane. Uzasadnienie takich poleceń ma walory gwarancyjne dla otrzymującego je oraz dla stron co do intencji i powodów ich podjęcia. Nadto umożliwiała prokuratorowi, któremu zostało wydane, odniesienie się do treści polecenia. Z tego też względu charakter gwarancyjny ma możliwość odwołania się do organu samorządowego (Naczelnej Rady Prokuratury). Są to minimalne środki oddziaływania, niewpływające na decyzje procesowe prokuratora referenta sprawy, które mają zapewnić prawidłową realizację zadań prokuratury, w szczególności w zakresie zapewnienia terminowości postępowania bądź przestrzegania gwarancji procesowych stron. Co istotne, wydanie polecenia w sposób oczywisty przenosi na przełożonego odpowiedzialność za jego skutki.

Powyższe nakazuje stwierdzić, iż przekazanie Prokuratorowi Generalnemu i przełożonym uprawnień w sferze merytorycznego oddziaływania na bieg konkretnych postępowań nie znajduje dalszego uzasadnienia. Z tego też względu projekt ustawy zakłada wprowadzenie całkowitej odpowiedzialności prokuratora za bieg postępowania i eliminuje możliwości wpływania na treść końcowej decyzji merytorycznej. Rozwiązanie to materializuje się w kontekście kompetencji nie tylko Prokuratora Generalnego, lecz także kierowników jednostek organizacyjnych i niezliczonej rzeszy prokuratorów przełożonych. Jest ono dodatkowo uzasadnione tym, że większość działań prokuratorów w toku postępowania przygotowawczego, a także końcowe decyzje merytoryczne są oceniane w trybie procesowym przez sąd, a zatem nie ma potrzeby powielania kontroli przez organy wewnętrzne, których nadzór pod rządami ustawy – Prawo o prokuraturze był iluzoryczny i stanowił jedną z wielu możliwości ograniczania niezależności przy podejmowaniu decyzji procesowych przez prokuratorów. Doświadczenia wynikające z obserwacji dotychczasowego ukształtowania ustroju prokuratury pokazują, iż sprawowane wielopoziomowo czynności nadzorcze nad pracą prokuratorów nie tylko nie przyniosły pozytywnych efektów w zakresie merytorycznego rozstrzygnięcia spraw, ale przede wszystkim stały się elementem wpływającym na procesy decyzyjne niezależnych prokuratorów, a także doprowadziły do przewlekłości postępowań, naruszając konstytucyjne prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Reasumując, podkreślić należy, że istota niezależności wewnętrznej prokuratora sprowadza się do tego, że to każdy prokurator indywidualnie powinien decydować o sposobie prowadzenia, a przede wszystkim rozstrzygnięcia każdej sprawy, opierając się na przepisach prawa, orzecznictwie, transparentnych wytycznych publikowanych w oparciu o przepisy prawa powszechnie obowiązującego oraz własnym doświadczeniu i kompetencjach. Z tego też względu tak istotne są profesjonalizm, odpowiedzialność, merytoryczne przygotowanie oraz zrozumienie swojego powołania przez prokuratorów, którzy każdego dnia zajmują się rozstrzyganiem spraw obywateli. Tak prezentowane podejście do działania prokuratury jest efektem konstatacji, iż wszelkie próby kontroli i nadzoru nad pracą prokuratorów nie były skuteczne, raziły fasadowością i nie przynosiły wymiernych korzyści.

Proponowane w projekcie rozwiązania w przedmiocie wydawania wytycznych, poleceń i zarządzeń korespondują ze standardami międzynarodowymi. Wskazać należy, że Komisja Wenecka w Opinii nr 892/2017 z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ustawy – Prawo o prokuraturze wskazała, krytycznie odnosząc się do obowiązującej ustawy i przyjętych w niej rozwiązań dotyczących wydawania poleceń w konkretnych postępowaniach, że do zaakceptowania jest fakt, iż w hierarchicznych systemach prokuratorskich interwencja Prokuratora Generalnego jest pod pewnymi warunkami możliwa, zwłaszcza w kontekście zapewnienia spójności podejścia do spraw, a także jednolitego stosowania zasad i wytycznych. Podkreślono jednak, że fakt ten nie daje Ministrowi Sprawiedliwości możliwości arbitralnego ingerowania w śledztwa w konkretnych sprawach.

Z punktu widzenia funkcjonowania prokuratury jako niezależnego od władzy wykonawczej (politycznej) organu określono tym samym za pomocą wyżej wskazanych regulacji pozycję Prokuratora Generalnego względem podległych prokuratorów, w tym jego kompetencji oraz możliwości ingerowania w prowadzone przez prokuratorów postępowania. Zagwarantowano też wewnętrzną niezależność prokuratora, będącą w demokracji konstytucyjnej wartością samoistną i uniwersalną. Można ją kształtować różnorodnie i, jak się wydaje, jest ona pochodną relacji organu, jakim jest prokuratura, i władzy wykonawczej. W sytuacji

funkcjonowania prokuratury w strukturach władzy wykonawczej ta niezależność powinna mieć wymiar wręcz absolutny, można się bowiem spodziewać, że polityk – Prokurator Generalny, wykorzystując swoje uprawnienia, i to nie tylko w sferze wydawania poleceń, będzie zmierzał do uzyskania satysfakcjonującego dla siebie lub własnego obozu politycznego sposobu prowadzenia postępowania, uzyskania o nim informacji, czy też ostatecznie oczekiwanej decyzji merytorycznej. Efekty takiego stanu rzeczy w sposób jaskrawy są dostrzegalne w okresie od 2016 r. do 2023 r. i nie budzi już jakichkolwiek wątpliwości, że ten stan rzeczy musi ulec zmianie. Proponowane rozwiązania dotyczące ściśle skonkretyzowanego zakresu w przedmiocie wydawania prokuratorom wytycznych, zarządzeń i poleceń przez Prokuratora Generalnego oraz zarządzeń i poleceń przez prokuratorów bezpośrednio przełożonych mają służyć odpolitycznieniu prokuratury i zagwarantowaniu prokuratorom możliwości wykonywania ich obowiązków zgodnie ze standardami konstytucyjnymi i międzynarodowymi.

Kolejną kwestią, na jaką w aspekcie niezależności prokuratora należy zwrócić uwagę, jest fakt, że połączenie w ustawie – Prawo o prokuraturze w 2016 r. funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego bez zapewnienia jej rzeczywistych gwarancji spowodowało katastrofalne skutki tak w aspekcie procesowym oraz organizacyjnym, jak i w wymiarze wizerunkowym. Wskazać należy, że w Zaleceniu Rec (2000) 19 Rady Europy dotyczącym roli prokuratury w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych stwierdzono, że dopuszcza się wielość modeli, również takich, w których prokuratura wchodzi w skład rządu lub mu podlega. Niemniej Komisja Wenecka, opiniując ustawę – Prawo o prokuraturze z 2016 r., w kontekście połączenia typowo politycznej funkcji Ministra Sprawiedliwości oraz Prokuratora Generalnego wskazała, że tylko kilka krajów należących do Rady Europy ma prokuratury wchodzące w skład władzy wykonawczej i podlegające Ministrowi Sprawiedliwości (Austria, Dania, Niemcy oraz Holandia). Zauważono też, że panuje szeroko zakrojona tendencja do nadawania prokuraturze większej niezależności, zamiast podporządkowywania jej władzy wykonawczej lub wiązania jej z tą władzą. Jednocześnie Komisja Wenecka zastrzegła, że systemy prokuratorские, w których prokuratura wchodzi w skład rządu lub jest mu podporządkowana, są zbieżne ze standardami europejskimi,

pod warunkiem jednak istnienia skutecznych środków gwarantujących niezależność i autonomię prokuratury i zabezpieczających przed szczególną interwencją rządu w konkretne sprawy. Tymczasem rozwiązania przyjęte w tym zakresie w ustawie – Prawo o prokuraturze z 2016 r. zostały skrytykowane, ponieważ komisja dostrzegła nie tylko podporządkowanie prokuratury Ministrowi Sprawiedliwości, lecz także ustanowienie go naczelnym organem prokuratorskim. Powyższe, zdaniem komisji, oznaczało idealne wymieszanie i fuzję urzędu obsadzanego politycznie (Minister Sprawiedliwości, członek rządu) z samym systemem prokuratorskim.

Dlatego zupełnie inaczej należy spojrzeć na funkcjonowanie niezależności w sytuacji rozdzielenia funkcji Ministra Sprawiedliwości oraz Prokuratora Generalnego. Wówczas niebezpieczeństwo politycznego wykorzystania prokuratury jawi się jako zdecydowanie mniejsze. Doświadczenia ostatnich lat funkcjonowania prokuratury pokazują, że w świadomości publicznej oraz przekazach medialnych to Prokurator Generalny pozostaje adresatem wszelkich zastrzeżeń odnoszących się do pracy podległej mu instytucji, a przede wszystkim czyni się go odpowiedzialnym za wszelkie jej niedomagania, zwłaszcza w zakresie poszczególnych postępowań przygotowawczych. Pozornie wydaje się to oczywiste, jeżeli weźmie się pod uwagę, że kieruje on pracą tej instytucji. Trzeba jednak mieć na uwadze, że realnie kierowanie to nie może łączyć się z ponoszeniem odpowiedzialności za każde postępowanie. Co prawda, panuje powszechnie przekonanie, że prokuratura jest i musi być instytucją hierarchicznie podporządkowaną, co z kolei determinuje obowiązek podporządkowywania się aktom władczym przełożonych, jednak nie oznacza to konieczności całkowitej podległości prokuratora, szczególnie zaś w sferze merytorycznej (wykonywania czynności procesowych).

Zasada hierarchicznego podporządkowania uległa więc w proponowanym projekcie redefinicji. Nie może być ona dłużej traktowana jako prawo wymuszania przez prokuratorów przełożonych bezwzględnego posłuszeństwa na prokuratorach prowadzących postępowania. Karta Rzymska aprobuje fakt zorganizowania prokuratury w sposób hierarchiczny, akcentując jednak, że pod określonymi warunkami. Po pierwsze

relacje między różnymi szczeblami hierarchii powinny być określone w sposób jasny, przejrzysty i wyważony, a ponadto powinien być również wprowadzony odpowiedni system kontroli. Po drugie w sytuacji, gdy prokuratura ma hierarchiczny model organizacji, skuteczność prowadzonych postępowań karnych w zakresie właściwości prokuratorów jest nierozzerwalnie związana z koniecznością dysponowania jasnymi wytycznymi hierarchicznych przełożonych oraz obowiązkiem przedstawiania im sprawozdania z wykonanych czynności wraz ze swoim stanowiskiem. W dokumencie tym wskazuje się jednak, że prokuratorzy powinni podejmować decyzje w sposób autonomiczny i wykonywać zadania, nie ulegając zewnętrznym naciskom czy ingerencji, zgodnie z zasadą podziału władz i swoją właściwością. Kwestie te są niezwykle istotne w kontekście kształtowania przepisów ustawy ustrojowej w zakresie stosunków wewnętrznych.

Trzeba podkreślić, iż na tym tle wyróżnia się dwie koncepcje odnoszące się do interpretacji i stosowania zasady hierarchicznego podporządkowania. Pierwsza, określana mianem koncepcji wolnościowej, która wiąże się z przekonaniem o możliwości właściwego realizowania obowiązków w ramach struktury prokuratury, zbudowana jest w oparciu o jak największą, czy nawet pełną niezależność samej instytucji, jak i każdego prokuratora z osobna. Z kolei druga koncepcja, nazywana centralistyczną, której przykładem są uregulowania w ustawie – Prawo o prokuraturze z 2016 r., statuująca bezwzględną podległość prokuratorów kierownictwu, daje jednocześnie absolutny mandat do wpływania na działalność prokuratury i samych prokuratorów oraz prowadzonych przez nich postępowań. Co więcej, w ramach tej koncepcji pojawia się zasada centralizmu jako fundament działania prokuratury. W ten sposób doszło do uznania, że prokuratorzy nie tylko powinni, ale wręcz zobowiązani są podejmować wszystkie swoje czynności w taki sposób, aby były zgodne z oczekiwaniami przełożonych. W ten sposób dochodzi do wymuszania aprobowanych i oczekiwanych przez przełożonych działań w zakresie konkretnych postępowań.

W zestawieniu z obecnie obowiązującymi przepisami nie ulega zmianie zasada niepodzielności i jednolitości prokuratury. Każdy prokurator wykonuje bowiem swe obowiązki zgodnie z tymi zasadami. Podobnie

jak skutki prawne podejmowanych czynności wywoływane są niezależnie od szczebla wykonywania przez niego obowiązków, chyba że przepis ustawy uzależnia ważność czynności od dokonania jej przez prokuratora odpowiedniego szczebla organizacyjnego lub prokuratora posiadającego szczególne umocowanie. Rozwiązanie to jest niezbędne dla zachowania sprawności organizacyjnej i procesowej prokuratury.

Zgodnie z treścią projektu ustawy – Prawo o ustroju prokuratury prokurator zgodnie z zasadą niezależności i odpowiedzialności wykonuje swoje zadania jednoosobowo. Mając na względzie jednak różnorodność spraw, ich zakres przedmiotowy i podmiotowy, potrzebę jednoczesnego wykonywania czynności w różnych miejscach, przewiduje się nadto możliwość wyznaczenia do prowadzenia danej sprawy większej liczby prokuratorów oraz zespołu prokuratorów. Wewnątrz tak powołanych zespołów lub koreferatów zasady podejmowania decyzji określi każdorazowo zarządzenie bezpośrednio przełożonego, który taki zespół lub koreferat ustanowi. Uprawnienie to poza przejawem kierowniczych funkcji pozwoli także na określenie odpowiedzialności za podejmowane działania.

Jednocześnie z uwagi na zapewnienie sprawności organizacyjnej poszczególnych jednostek prokuratury oraz uniknięcie nieuzasadnionych przewlekłości postępowań, stosownie do zasad wzajemnego zastępowania się prokuratorów wykonujących obowiązki w tej samej jednostce, bez konieczności wydawania odrębnych, indywidualnych poleceń przez bezpośrednio przełożonego wprowadza się zasadę wzajemnego zastępowania się takich prokuratorów. Zastępstwa te określi w całej jednostce organizacyjnej prokurator kierujący jej pracą.

Prokuratorzy, wykonując swe obowiązki, nie działają w próżni. Istotne jest, by realizując swe zadania, uwzględniali także potrzeby innych organów administracji publicznej, samorządowej czy też innych organizacji i podmiotów. Należy tu uwzględnić także fakt, że podmioty te zobligowane są do podejmowania określonych działań oraz prowadzą istotne społecznie działania o szerokim znaczeniu dla obywateli, i w tym zakresie prokurator winien podejmować odpowiednią współpracę. W obszarze tym projektowane przepisy wprowadzają i opisują wzajemne udzielanie

pomocy. Przewiduje się, że przy wykonywaniu swoich zadań prokurator współpracuje z organami administracji publicznej, organami samorządu terytorialnego, innymi państwowymi i samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, spółdzielniami i ich związkami, związkami zawodowymi, organizacjami samorządowymi, podmiotami użyteczności publicznej oraz organizacjami społecznymi, w szczególności działającymi na rzecz ochrony praw i wolności człowieka. Podobne zasady winny dotyczyć także tych podmiotów i udzielenia przez nie niezbędnej pomocy prokuratorowi. Przyjęte w projekcie rozwiązanie stanowi, że organy administracji publicznej oraz organy samorządu terytorialnego, a także inne państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i ich związki, związki zawodowe, organizacje samorządowe oraz podmioty użyteczności publicznej, jak również organizacje społeczne udzielają prokuratorom pomocy w realizacji ich zadań.

Jak już wskazano wcześniej, projekt definiuje prokuraturę jako wchodzącą w skład systemu wymiaru sprawiedliwości, opartą na zasadzie wewnętrznej i zewnętrznej niezależności, w której koniecznością jest rozdzielenie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego. Tylko niezależny Prokurator Generalny może zapewnić właściwe realizowanie funkcji prokuratury w zakresie odnoszącym się do strzeżenia praworządności oraz praw i wolności człowieka, w szczególności w zetknięciu z organami państwa. Należy mieć przy tym na uwadze, iż ostatnie lata nadwyrężyły zaufanie obywateli do prokuratury, która będzie musiała podjąć działania zmierzające do odzyskania należnego jej prestiżu.

Rozdział funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego pozwoli na odejście od wprowadzonego w Polsce obecnie obowiązującą ustawą modelu, którego istotą jest powierzenie wprost zwierzchności nad prokuraturą władzy politycznej. W tym miejscu przywołać należy wnioski Komisji Weneckiej przedstawione w Opinii nr 892/2017 w sprawie ustawy – Prawo o prokuraturze, a dotyczące rozwiązań przyjętych w obecnie obowiązującej ustawie. Komisja miała bowiem wiele zastrzeżeń tak co do faktu, sposobu, jak i warunków powołania Prokuratora Generalnego, które w żadnej mierze nie spełniają standardów międzynarodowych w zakresie zapewnienia prokuraturze gwarancji jej

niezależności od wpływów politycznych. Wskazano m.in. na naruszenie przepisów Konstytucji RP w przedmiocie unormowań zakazujących łączenia stanowiska prokuratora z mandatem posła, jak również przepisami samej ustawy z 2016 r., stanowiącymi, że w okresie zajmowania stanowiska prokurator nie może należeć do partii politycznej ani brać udziału w żadnej działalności politycznej. Nadto wskazano, że nie zostały w sposób dokładny spełnione wymagane standardy odnośnie do powoływania i odwoływania Prokuratora Generalnego z powodu politycznego charakteru urzędu Ministra Sprawiedliwości, który pełni urząd Prokuratora Generalnego. Komisja podkreśliła, że dodatkowym mankamentem dotychczasowego modelu powołania w Polsce Prokuratora Generalnego jest to, że częste zmiany w obsadzie urzędu Ministra Sprawiedliwości (np. z powodu niestabilności politycznej) mogą też szkodzić ciągłości i harmonijnemu funkcjonowaniu systemu prokuratorowskiego. Podobne uwagi Komisja Wenecka odniosła do powoływania i odwoływania Prokuratora Krajowego, wskazując na jego charakter polityczny, jak również wyraźną relację zaufania między Prokuratorem Generalnym a Prokuratorem Krajowym.

Wreszcie zastrzeżenia Komisji Weneckiej do rozwiązań przyjętych w ustawie – Prawo o prokuraturze obejmowały również kwestię obniżenia wymaganych kwalifikacji do pełnienia funkcji Prokuratora Generalnego w kontekście unifikacji z urzędem Ministra Sprawiedliwości. Komisja wskazała, że unifikacji urzędów Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego towarzyszy znaczne obniżenie wymaganych kwalifikacji w odniesieniu do urzędu Prokuratora Generalnego, zapewne po to, by ułatwić powoływanie czynnych polityków na to podwójne stanowisko. Wymagania kwalifikacyjne powoływania prokuratorów są określone w art. 75 § 1 ust. 1–8 ustawy z 2016 r. i odnoszą się również do asesorów prokuratury. Tymczasem zgodnie z obowiązującą ustawą – Prawo o prokuraturze Prokurator Generalny musi spełnić tylko część tych kryteriów, a kandydat na Prokuratora Generalnego – wystarczy, jeśli posiada wyłącznie obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, a także nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo, jak również jest nieskazitelnego charakteru i ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce oraz uzyskał tytuł magistra lub ukończył zagraniczne studia prawnicze uznane w Polsce. Nadto

nie współpracował w poprzednim ustroju z organami bezpieczeństwa państwa ani też nie był sędzią, który sprzeniewierzył się niezawisłości sędziowskiej, co zostało stwierdzone prawomocnym orzeczeniem.

Komisja dostrzegła, że ustawa nie wymaga od kandydata na stanowisko Prokuratora Generalnego spełnienia wymogu posiadania kwalifikacji merytorycznych i zawodowych. Oznaczało to rezygnację z kryterium stażu pracy na stanowisku prokuratora lub sędziego. Wskazano też, że dokonana w 2016 r. unifikacja nie tylko stoi w sprzeczności z europejskim trendem polegającym na uniezależnianiu prokuratury od władzy wykonawczej, lecz także sięga znacznie głębiej niż podporządkowanie systemu prokuratury Ministrowi Sprawiedliwości. Nawet jeśli jest kilka systemów, gdzie Minister Sprawiedliwości może wydawać polecenia, to system przyjęty w Polsce wyróżnia się z powodu uprawnienia Prokuratora Generalnego do działania osobiście w każdej konkretnej sprawie prokuratorskiej. Komisja Wenecka była zdania, że wyżej wskazane problemy są bezpośrednim rezultatem połączenia obu urzędów o fundamentalnie różnym charakterze: politycznym i prokuratorskim.

Z uwagi na powyższe wskazania Komisji Weneckiej, a także doświadczenia ostatnich lat dalsze utrzymywanie stanu rzeczy polegającego na unifikacji funkcji Prokuratora Generalnego oraz Ministra Sprawiedliwości stanowić będzie odwrót od europejskich tendencji odchodzenia od tego typu rozwiązań, jak również wywoła dalsze skutki w postaci coraz głębszego upolitycznienia prokuratury.

Dlatego tak istotne jest sformułowanie ścisłych kryteriów, jakie winien spełniać kandydat na Prokuratora Generalnego, którym zgodnie z przyjętym w projekcie rozwiązaniem może być wyłącznie prokurator w stanie czynnym posiadający odpowiednio długie doświadczenie zawodowe. Projekt ustawy przewiduje, że Prokuratora Generalnego będzie powoływał Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na 6-letnią kadencję, liczoną od dnia złożenia przez niego ślubowania. Prokurator Generalny będzie powoływany spośród dwóch kandydatów wskazanych przez Naczelną Radę Prokuratury w procedurze konkursowej. Demokratyzacji ulega procedura wyboru kandydatów na Prokuratora Generalnego, włączając w przeprowadzany wybór obywateli. Otóż projekt przewiduje możliwość

zgłaszania Naczelnej Radzie Prokuratorów kandydatów na stanowisko Prokuratora Generalnego nie tylko przez środowisko prokuratorskie, w tym wypadku Zgromadzenie Biura Prokuratora Generalnego czy zgromadzenia prokuratorów okręgu lub grupę pięćdziesięciu prokuratorów, lecz także przez organizacje pozarządowe, których głównym przedmiotem działania jest ochrona praw człowieka lub obrona praworządności, oraz rady instytutów nauk prawnych. Takie rozwiązanie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym. Projekt przewiduje przy tym możliwość powołania Prokuratora Generalnego przez Senat, w przypadku niezachowania przez Prezydenta terminów powołania. Ma to na celu uniemożliwienie blokowania wyboru Prokuratora Generalnego dla uzyskania doraźnych korzyści politycznych i dodatkowo wzmacnia jego niezależną pozycję. Konieczność wzmocnienia niezależnej od czynników politycznych pozycji Prokuratora Generalnego uzasadnia przyjęcie w projekcie braku możliwości powtórzenia kadencji, a także wprowadzenie zakazu pozostawania w innym stosunku służbowym lub stosunku pracy, zajmowania innego stanowiska oraz wykonywania innych zajęć zarobkowych. Wyrazem przyjętej w projekcie zasady transparentności prokuratury są obowiązki sprawozdawcze i informacyjne Prokuratora Generalnego, tj. roczne sprawozdanie z działalności prokuratury oraz informacja roczna o łącznej liczbie osób, wobec których został skierowany wniosek o zarządzenie kontroli operacyjnej.

Nowoczesna i europejska prokuratura to instytucja realizująca swoje zadania w sposób sprawny i zwracająca uwagę na koszty swojego funkcjonowania. Stąd projekt przewiduje istotne spłaszczenie struktury prokuratury do dwóch szczebli przy zachowaniu Biura Prokuratora Generalnego o ograniczonej obsadzie osobowej, mającego jedynie wspierać Prokuratora Generalnego i jego zastępców w realizacji ich zadań. Ograniczono także do maksymalnie trzech liczbę zastępców Prokuratora Generalnego. Także w ramach poszczególnych jednostek prokuratury projekt przewiduje daleko idące uproszczenie struktur. Zrezygnowano z departamentów i biur, pozostawiając możliwość tworzenia wydziałów na poziomie Biura Prokuratora Generalnego oraz prokuratur okręgowych, a nadto działów w prokuraturach rejonowych. Pozwoli to na ograniczenie niepotrzebnych stanowisk funkcyjnych do niezbędnego minimum. W projekcie zrezygnowano także z wyodrębnienia pionu

prokuratur wojskowych, pozostawiając je w strukturze organizacyjnej prokuratury powszechnej w ramach odrębnych wydziałów na poziomie prokuratur okręgowych i działów w prokuraturach rejonowych. Projekt nie przewiduje także dalszego funkcjonowania prokuratorów w Instytucie Pamięci Narodowej, zakładając, iż zadania prokuratorские IPN, których liczba znacząco maleje, mogą być realizowane w ramach struktur prokuratury powszechnej.

Wyżej opisane zmiany mają na celu przede wszystkim racjonalne wykorzystanie zasobów ludzkich w prokuraturze, a także skierowanie jak największej liczby prokuratorów do pracy w postępowaniach przygotowawczych i przed sądem. Poważne zastrzeżenia budzą statystyki wskazujące na wzrost postępowań długotrwałych, co rzutuje na negatywną ocenę pracy prokuratury przez obywateli, których sprawy przez wiele lat pozostają w toku bez rozstrzygnięcia. Nad wyraz rozbudowana obecnie struktura jest nie tylko mało efektywna, lecz także niezmiernie kosztowna.

Jednym z głównych założeń proponowanej w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury reformy jest ukonstytuowanie nowych zasad funkcjonowania samorządu prokuratorского i zaktywizowanie prokuratorów w tym obszarze ich zawodowej działalności. W porównaniu z innymi korporacjami prawniczymi samorząd prokuratorский należy do jednych z najmłodszych, chociaż nie można po upływie 30 lat od jego wprowadzenia mówić o nowym rozwiązaniu. Wydaje się jednak, że m.in. w braku realnych kompetencji na poziomie najniższego szczebla organizacyjnego, tj. prokuratur rejonowych i okręgowych, upatrywać należy przyczyny słabo wykształconej idei samorządu zawodowego, jego roli i znaczenia dla samych prokuratorów. Świadczy o tym niezmienna od wielu lat tendencja do wybierania do organów samorządu w znacznej większości tzw. prokuratorów funkcyjnych, czyli kierownictwa poszczególnych jednostek. Tendencja ta osłabia samą ideę samorządu, którego głównym zadaniem powinno być przede wszystkim stanie na straży niezależności prokuratorów oraz gwarancji zapewniających im wykonywanie zawodu w sposób odpowiadający europejskim standardom z uwzględnieniem środków mających na celu przeciwdziałanie praktykom dyskryminacyjnym i mobbingowym.

Jak ważną funkcję spełnia silny samorząd zawodowy w sytuacji łamania zasad praworządności i próby instrumentalnego wykorzystania organów wymiaru sprawiedliwości dla celów politycznych, pokazał przykład samorządu sędziowskiego, który od 2015 r. w aktywny i skuteczny sposób stawiał opór tendencjom zmierzającym do ograniczania niezawisłości sędziów oraz niezależności sądów, która przejawia się również poprzez zachowania sędziów funkcyjnych, czyli prezesów sądów. Dopiero „ustawa kagańcowa” doprowadziła do jego znacznego osłabienia, co jednak nie zniechęciło sędziów do dalszej walki w obronie praworządności i jedynie przesunęło ich aktywizm na inne aspekty tej działalności.

Proponowana w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury reforma samorządu prokuratorskiego nie mogła tracić z pola widzenia celu, dla którego uznano konieczność jego powołania i funkcjonowania, jakim jest przede wszystkim stanie na straży niezależności prokuratury i prokuratorów. Nadto zmierza do przyznania samorządowi kompetencji pozwalających na realne oddziaływanie na funkcjonowanie poszczególnych jednostek prokuratury. Nic tak bowiem nie zniechęca do aktywnego udziału w jakimkolwiek projekcie, jak poczucie iluzoryczności zadań oraz kompetencji, a przede wszystkim brak możliwości dążenia do postawionych sobie celów. Rozwojowi aktywnego samorządu prokuratorskiego nie sprzyjała do tej pory rozbudowana struktura organizacyjna samej prokuratury. Oparcie jej na systemie czterech szczebli i scedowanie głównych kompetencji samorządu na najwyższe z nich nie pomagało od lat w krzewieniu samej idei samorządności na szczeblu najliczniejszych jednostek, jakimi są prokuratury rejonowe i okręgowe. Wobec dotychczasowego ograniczenia kompetencji samorządu prokuratorskiego trudno było mówić o sprzyjających warunkach dla rozwoju samorządu zawodowego. Przenosząc powyższe na kadencyjność organów samorządu i kadencyjność delegatów, należy uznać, że aktywność samorządowa prokuratorów ogranicza się na poziomie prokuratur rejonowych i okręgowych do zaledwie kilku zebrań raz na 4 lata. Przy mocno organicznych kompetencjach kolegów i dużym wpływie na ich skład osobowy prokuratorów okręgowych i regionalnych nie sposób nie zauważyć, że idea samorządu zawodowego pozostawała martwa i iluzoryczna. Takie odczucia towarzyszą często samym delegatom, jak i wybranym już przez nich członkom kolegów.

Reforma samorządu zawodowego prokuratorów proponowana w projekcie uwzględnia specyfikę instytucji, jaką jest prokuratura, jej dotychczasowe głębokie zakorzenienie w tzw. „sowieckim modelu” funkcjonowania i konieczność ostatecznego zerwania z nim. Bierze również pod uwagę stosunkowo młode tradycje samorządowe oraz dotychczasowe słabe zaangażowanie prokuratorów w działalność samorządu zawodowego z uwagi na iluzoryczność kompetencji, a także brak demokratyzacji samej prokuratury w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi. Mocno osadzona w świadomości prokuratorów zasada podległości służbowej nie pozwoliła na wykształcenie się praktyki dyskusji nad problemami dotyczącymi codziennego funkcjonowania poszczególnych jednostek prokuratury i pracy samych prokuratorów. Tymczasem silna pozycja kierownika jednostki (prokuratora rejonowego, prokuratora okręgowego) nie musi wykluczać idei sprawnego i wyposażonego w konkretne kompetencje samorządu zawodowego.

Dlatego też jednym z założeń proponowanej w projekcie ustawy reformy samorządu zawodowego jest stworzenie fundamentów sprawnego i kompetentnego samorządu zawodowego prokuratorów. Upolitycznienie związków zawodowych i brak efektywnej działalności na rzecz ochrony praw i interesów zawodowych prokuratorów oraz asesorów w ostatnich latach stanowią uzasadnienie dla rezygnacji z tej formy działalności. W tym zakresie w przypadku prokuratorów, od których wymaga się pełnej apolityczności, rozwiązanie to powinno być kompatybilne z analogicznym zakazem przynależności sędziów do związków zawodowych. Podnieść w tym miejscu należy, że przez organizacje związkowe sympatyzujące z określonymi przedstawicielami świata polityki zwiększało się ryzyko upolityczniania samej prokuratury, a także utraty przez same organizacje związkowe realnych możliwości i szczerych chęci działania na rzecz ochrony praw i niezależności prokuratorów. Te smutne doświadczenia i chęć ochrony prokuratorów przed tego typu bierną postawą związków zawodowych stwarzają pole do tego, aby o reprezentację własnych interesów zawodowych i swoją niezależność prokuratorzy zadbali sami poprzez silny i kompetentny samorząd.

Dlatego też szczególnym rozwiązaniem przyjętym w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury jest stworzenie samorządu zawodowego już

na szczeblu prokuratur rejonowych. Proponowane przepisy zakładają więc utworzenie w prokuraturach rejonowych zebrań prokuratorów i asesorów prokuratur rejonowych, zwanych zebraniem, w prokuraturach okręgowych – zgromadzeń prokuratorów okręgu, zwanych zgromadzeniami, oraz kolegiów i w Biurze Prokuratora Generalnego – Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego.

Przyznaje się społeczności samorządowej rzeczywiste i autentyczne możliwości oraz uprawnienia. Wartością samą w sobie jest również możliwość współdziałania przedstawicieli prokuratur rejonowych i okręgowych na wspólnym forum samorządowym, jakim jest zgromadzenie prokuratorów okręgu. Pozwala to na poszerzenie optyki i lepsze dostrzeganie problemów prokuratorów pracujących w jednostkach wyższego lub niższego szczebla. Niemniej realnie działający samorząd musi być wyposażony w kompetencje, których prokuratorzy będą się uczyć przede wszystkim na kanwie realnych problemów swoich jednostek, co nie pozostaje w sprzeczności z możliwością działania na forum samorządu wyższego szczebla wspólnie z prokuratorami prokuratur okręgowych. Wreszcie koncepcję nowoczesnego samorządu zawodowego zbudowano w proponowanym projekcie ustawy w oparciu o powiązanie z reformą organizacji samej prokuratury. Potrzeba spłaszczenia struktury organizacyjnej pozostaje bowiem jednym z najpilniejszych postulatów dotyczących reformy prokuratury i znajduje swój wyraz w samym projekcie.

Prokuratorzy prokuratury rejonowej i asesorzy tworzą zatem na poziomie jednostki, jaką jest prokuratura rejonowa, zebrania, na których podejmują uchwały, jak również mają prawo samodzielnie zgłaszać problemy wymagające reakcji zebrania. Sprawczość nowego samorządu na poziomie prokuratur rejonowych opiera się przede wszystkim na nadaniu mu realnych kompetencji. To zupełnie nowatorskie rozwiązanie. W tym zakresie należy wymienić przede wszystkim: wysłuchanie i opiniowanie w formie uchwały informacji prokuratora rejonowego o działalności prokuratury rejonowej i realizacji jej zadań, podejmowanie uchwał w sprawach dotyczących funkcjonowania prokuratury rejonowej i warunków pracy prokuratorów i asesorów oraz pracowników administracyjnych, a także w przedmiocie wystawionych ocen okresowych, sygnalizowanie, sporządzanie wniosków i opinii do kolegium oraz

podejmowanie uchwał w przypadku stwierdzenia, że w prokuraturze rejonowej zachodzą sytuacje naruszające niezależność prokuratora lub jej zagrażające, o znamionach dyskryminacji lub mobbingu, naruszające prawa i wolności człowieka, a także inne okoliczności wymagające działania w celu zapewnienia komfortu, bezpieczeństwa i efektywności pracy, wybór w głosowaniu tajnym trzech delegatów do zgromadzenia, z zastrzeżeniem, iż delegatem nie może być asesor, wybór w głosowaniu tajnym kandydatów na sędziego dyscyplinarnego, z zastrzeżeniem, iż kandydatem nie może być prokurator rejonowy ani jego zastępcy oraz asesor, wybór w głosowaniu tajnym jednego kandydata do kolegium, podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego do rzecznika dyscyplinarnego, wyrażenie opinii na temat kandydata lub kandydatów na stanowisko prokuratora rejonowego i jego zastępców.

Klamrą spinającą samorząd ukształtowany na poziomie prokuratur rejonowych oraz prokuratur okręgowych są wspólne zgromadzenia prokuratorów okręgu, których kompetencje mają podobny zakres jak w przypadku prokuratur rejonowych, jednak uwzględniając odrębności tego szczebla. Będzie to: wysłuchanie i opiniowanie w formie uchwały informacji prokuratora okręgowego o działalności prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych danego okręgu oraz realizacji ich zadań, wybór czterech członków kolegium spośród kandydatów wybranych przez zebrania oraz czterech członków kolegium spośród prokuratorów prokuratury okręgowej, wybór dwóch sędziów dyscyplinarnych spośród kandydatów wybranych przez zebrania oraz dwóch sędziów dyscyplinarnych spośród prokuratorów prokuratury okręgowej, wybór dwóch kandydatów na rzecznika dyscyplinarnego prokuratora okręgowego i dwóch kandydatów na jego zastępcę, podejmowanie uchwał w sprawach dotyczących funkcjonowania prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych danego okręgu oraz warunków pracy prokuratorów i asesorów, a także pracowników administracyjnych tych prokuratur, jak również w przedmiocie wystawionych ocen okresowych, sygnalizowanie, sporządzanie wniosków i opinii do kolegium oraz podejmowanie uchwał w przypadku stwierdzenia, że w prokuraturze okręgowej zachodzą sytuacje naruszające niezależność prokuratora lub jej zagrażające, o znamionach dyskryminacji lub mobbingu, naruszające prawa

i wolności człowieka, a także inne okoliczności wymagające działania w celu zapewnienia komfortu, bezpieczeństwa i efektywności pracy, podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego do rzecznika dyscyplinarnego, wyrażenie opinii na temat kandydata lub kandydatów na stanowisko prokuratora okręgowego i jego zastępców.

Całość zamyka organ, jakim jest kolegium prokuratorów okręgu, składające się z prokuratora okręgowego oraz prokuratorów wybranych wyłącznie przez zgromadzenie prokuratorów okręgu. W ten sposób projekt zrywa z tradycją zapewniania w kolegium miejsc osobom pełniącym funkcje bez legitymacji pochodzącej z wyborów. Miejsce gwarantowane w kolegium będzie miał zatem wyłącznie prokurator okręgowy, co jest zasadne z punktu widzenia kompetencji, jakie proponuje się nadać kolegium. Pozostałe osoby będą wybierane wyłącznie przez zgromadzenie prokuratorów okręgu. W zakresie kompetencji kolegia otrzymują istotne uprawnienia, w tym podejmowanie uchwały o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego do rzecznika dyscyplinarnego, zajmowanie stanowiska odnośnie do uchwały zebrania lub zgromadzenia, sporządzanie w formie uchwały opinii o kandydatach na stanowisko prokuratora rejonowego, zastępcę prokuratora rejonowego, naczelnika wydziału, prokuratora okręgowego, zastępcę prokuratora okręgowego, sporządzenie w formie uchwały opinii o kandydatach na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej, prokuratora prokuratury okręgowej i asesora, podejmowanie uchwał o wystąpieniu do Rzecznika do spraw równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi o wszczęcie postępowania wyjaśniającego i podjęcie działań mających na celu przeciwdziałanie stwierdzonym praktykom, kierowanie do Naczelnej Rady Prokuratury sygnalizacji dotyczących: problemów związanych z funkcjonowaniem prokuratury lub pracy prokuratorów, asesorów lub pracowników administracji, a także stwierdzenia sytuacji naruszającej albo zagrażającej niezależności prokuratora, oraz stwierdzenia sytuacji o charakterze dyskryminacji, znamionach mobbingu lub naruszenia praw i wolności człowieka. Nadto kierowanie wniosków oraz opinii do Naczelnej Rady Prokuratury na temat projektów ustaw, rozporządzeń lub zarządzeń, oraz w przedmiocie zasadności wniesienia inicjatywy ustawodawczej, mających wpływ na organizację

i funkcjonowanie prokuratury, pracę oraz zakres i sposób wykonywania przez prokuratorów, asesorów oraz pracowników administracji ich obowiązków służbowych oraz problematyki szeroko pojętego prawa karnego. Na wniosek prokuratora okręgowego lub 1/3 członków kolegium podejmowanie uchwał i wniosków w innych sprawach niż wyżej wymienione, dotyczących działalności i funkcjonowania prokuratury oraz problemów i zagadnień związanych z prowadzonymi przez prokuratorów postępowaniami, opiniowanie wniosków o pożyczki mieszkaniowe przyznawane w oparciu o przepisy odrębne.

Tak ukształtowane kompetencje samorządu na poziomie prokuratur rejonowych i okręgowych dają prokuratorom realny wpływ na sprawy związane z funkcjonowaniem jednostek, w których wykonują swoje obowiązki. Nadto zwrócić uwagę należy na możliwości samorządu zawodowego związane ze stwierdzaniem, sygnalizowaniem i rozwiązywaniem takich problemów, jak mobbing, dyskryminacja, naruszenie niezależności prokuratora czy stwierdzone naruszenie praw i wolności człowieka. W ten sposób proponowane rozwiązanie zrywa z fałszywym przekonaniem, że tego typu sytuacje nie mają miejsca w prokuraturze. Doświadczenia ostatnich lat wskazują wprost na to, że do tego typu sytuacji dochodziło często, przy czym brak było wówczas tak reakcji związków zawodowych, jak i samego samorządu, który w tym zakresie nie posiadał wystarczających możliwości reakcji, natomiast jego zdominowanie przez prokuratorów funkcyjnych powodowało, że nie korzystano nawet z tych posiadanych. Dlatego celem zagwarantowania realnej ochrony przed patologicznymi sytuacjami w relacjach zawodowych i służbowych przyznano w tym zakresie kompetencje tak zebraniom, jak i zgromadzeniom oraz kolegium.

Nieco inaczej kształtuje się struktura samorządu na poziomie Biura Prokuratora Generalnego, co wynika z założenia, że w skład Biura będzie wchodził niezbyt liczny krąg prokuratorów, stąd zrezygnowano z tworzenia tu kolegium.

Reasumując, uzasadnieniem dla tak przyjętej koncepcji samorządu zawodowego prokuratorów jest przede wszystkim dążenie do zaangażowania asesorów i prokuratorów w jego realną działalność już na szczeblu

prokuratur rejonowych, a także poprzez możliwość kierowania uchwał do prokuratora okręgowego lub kolegium wzmocnienie przekazu do prokuratora okręgowego na temat problemów i spraw istotnych z punktu widzenia funkcjonowania poszczególnych prokuratur rejonowych. Obligując tak prokuratora okręgowego, jak i kolegium do udzielenia odpowiedzi na uchwałę zebrania prokuratury rejonowej, nadano uchwałom charakter działań realnie zmierzających do uzyskania reakcji zwrotnej tak prokuratora okręgowego, jak i kolegium.

Propozycja rezygnacji z dotychczasowego rozwiązania polegającego na możliwości doboru 1/3 składu kolegium prokuratury okręgowej ma na celu zwiększenie demokratycznej legitymacji członków kolegium. Wydaje się również, że zagwarantowanie w nim miejsca dla prokuratora okręgowego stanowi o zapewnieniu wystarczającej reprezentatywności w tym organie samorządu zawodowego przez kierownictwo jednostki. Nadmienić również należy, że prokuratorzy funkcyjni nie zostali pozbawieni możliwości kandydowania na członków kolegium, a zatem w przypadku zebrania odpowiedniego poparcia wśród prokuratorów nic nie stoi na przeszkodzie, aby w sposób zachowujący standardy demokratycznej elekcji zasiadali w kolegium. Niemniej ich wybór winien odbyć się nie poprzez arbitralne wskazanie ich osoby przez prokuratora okręgowego, jak miało to miejsce dotychczas, lecz w drodze w pełni demokratycznego wyboru przez samych prokuratorów. Jest bowiem rzeczą oczywistą, że obecne rozwiązanie dawało kierownikom jednostek komfort dowolnego doboru członków kolegium, co w istocie stoi w sprzeczności z ideą samorządności. Nie wykluczając zatem tego, iż prokuratorzy funkcyjni mogą cieszyć się zarówno zaufaniem, jak i szacunkiem prokuratorów, należy wskazać, że ich obecność w składzie kolegium winna być efektem w pełni zdemokratyzowanego głosowania i wyboru przez samych prokuratorów. Nadaje to kolegium w pełni demokratyczną legitymację do działania w ramach mocno rozbudowanych kompetencji.

Znaczące zmiany mają obejmować również istotny organ, jakim jest Naczelna Rada Prokuratury, której główne zadania to: stanie na straży niezależności prokuratorów i asesorów, podejmowanie działań na rzecz rozwoju prokuratury, dbanie o przestrzeganie standardów konstytucyjnych, praw i wolności człowieka oraz umów międzynarodowych,

wspieranie działań i rozwiązań zmierzających do poprawy warunków pracy prokuratorów i pracowników administracji oraz współdziałanie ze środowiskami reprezentującymi organizacje pozarządowe, społeczne, a także korporacje zawodowe, w szczególności innych zawodów prawniczych, celem realizacji zadań prokuratury i obowiązków prokuratorów w oparciu o dialog społeczny, jak też wzajemną współpracę oraz wymianę doświadczeń.

Dotychczas działająca Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym stała się organem fasadowym i pozbawionym realnych kompetencji w zakresie zwłaszcza stania na straży niezależności prokuratorów. Organ ten powinien w swoim założeniu stanowić autonomiczny i wyposażony w realne możliwości działania podmiot, który stanowić ma przeciwwagę dla Prokuratora Generalnego. Nie chodzi tu bynajmniej o antagonizowanie, ale takie ukształtowanie wzajemnych relacji i kompetencji, aby wynikiem współpracy było zabezpieczenie tak prokuratury, jak również prokuratorów przed upolitycznieniem i wykorzystywaniem w zakresie realizacji ich zadań przed niepożądanymi wpływami.

Z tych też powodów znacznie demokratyzuje się skład Rady, przewidując poszerzenie składu o prokuratorów prokuratur rejonowych jako reprezentujących najliczniejszą grupę zawodową prokuratorów. Skład Rady poszerza się również o prokuratora w stanie spoczynku, wychodząc z założenia, że odejście w stan spoczynku nie oznacza wykluczenia generowania problemów, z jakimi mierzą się często prokuratorzy w stanie spoczynku. Stąd przedstawiciel tej grupy prokuratorów pozwoli Radzie reagować również na ich problemy i istotne sprawy. Podkreślić również należy, że możliwość korzystania przez Radę z doświadczenia prokuratora w stanie spoczynku jest tu wyłącznie wartością dodaną. Rada musi pozostawać w gotowości do pracy z przedstawicielami władzy ustawodawczej i wykonawczej, stąd jej skład tworzyć ma również: dwóch posłów wybranych przez Sejm RP, jeden senator wybrany przez Senat RP, jeden przedstawiciel Prezydenta RP oraz Minister Sprawiedliwości. Miejsce zagwarantowane będzie miał oczywiście Prokurator Generalny.

Prokuratorów do Rady będą wybierać w wyborach sami prokuratorzy, natomiast prawo zgłoszenia kandydatów będzie przysługiwało nie tylko

środoiwisku prokuratorskiemu, lecz także grupie co najmniej dwóch tysięcy obywateli mających prawo wybierania do Sejmu, spośród prokuratorów powszechnych jednostek prokuratury lub prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, a także Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Krajowej Radzie Sądownictwa oraz organom uprawnionym do nadawania stopni naukowych w zakresie nauk prawnych, spośród prokuratorów jednostek prokuratury lub prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego – po jednym kandydacie spośród prokuratorów. Dopuszczenie możliwości zgłaszania kandydatów do Rady przez inne niż prokuratorskie środowiska jest wyrazem otwarcia na współpracę tak z obywatelami, jak i przedstawicielami innych korporacji zawodowych, a jednocześnie próbą zerwania z dotychczasowym izolacjonizmem w tym zakresie. Nowoczesna i obywatelska prokuratura musi bowiem wychodzić naprzeciw oczekiwaniom społecznym i nie może pozostawać bierna wobec ich aktywizacji w przedmiocie działalności organów wymiaru sprawiedliwości. Jest to wyraz partycypacji społeczeństwa w budowaniu instytucji demokratycznego państwa prawa. Dlatego nie można dzisiaj lekceważyć w tym zakresie tak stanowiska obywateli, jak i przedstawicieli innych zawodów prawniczych.

Podkreślić również należy, że po raz pierwszy proponuje się utworzenie przy Naczelnej Radzie Prokuratury nowego organu o funkcji doradczej i opiniodawczej, tj. Rady Społecznej, do której kompetencji będzie należało przedstawianie opinii w sprawach: powołania Prokuratora Generalnego oraz w sprawach powoływania do pełnienia funkcji w prokuraturze, powołania na pierwsze i kolejne stanowisko służbowe oraz tych sprawach, które zostaną do niej skierowane przez Naczelną Radę Prokuratury. Do Rady Społecznej wchodzić miałyby: jedna osoba wskazana przez Naczelną Radę Adwokacką oraz jedna osoba wskazana przez Krajową Izbę Radców Prawnych, osoba wskazana przez Krajową Radę Notarialną, a także przez Krajową Radę Komorniczą, Krajową Radę Sądownictwa oraz Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak też trzej przedstawiciele organizacji pozarządowych, do których celów statutowych należą realizacja zadań z zakresu ochrony praworządności, popularyzacji przestrzegania prawa oraz konstytucyjnego porządku, propagowania ochrony praw i wolności człowieka, a także prowadzenie

działań na rzecz podnoszenia standardów funkcjonowania instytucji wymiaru sprawiedliwości, wskazani przez Prokuratora Generalnego.

Tak różnorodny i pochodzący z wielu środowisk prawniczych, naukowych i obywatelskich skład Naczelnej Rady Prokuratury oraz powołanie Rady Społecznej, jak również zdemokratyzowanie zasad wyboru prokuratorów do składu Rady mają stanowić o zwiększeniu jej legitymizacji do reprezentowania środowiska prokuratorskiego. Zwiększa się również przez nadanie wielu realnych kompetencji jej skuteczność w zakresie stania na straży niezależności prokuratury i samych prokuratorów, co wydaje się istotne z punktu widzenia dekonstytucjonalizacji prokuratury i możliwości zapewnienia gwarancji niezależności wyłącznie na gruncie ustawy. Kompatybilne uprawnienia samorządu zawodowego i znaczące kompetencje Naczelnej Rady Prokuratury tworzą skuteczny mechanizm nie tylko diagnozowania, lecz także sygnalizowania i rozwiązywania problemów związanych z funkcjonowaniem i działalnością poszczególnych jednostek prokuratury. W tej sytuacji utrzymywanie kompromitującej ze względu na zbyt duże ryzyko upolitycznienia relacji prokuratorów ze związkami zawodowymi wydaje się nie mieć żadnego uzasadnienia. Zwrócić należy uwagę na identyczne rozwiązanie w przypadku sędziów, od których również wymaga się zachowania pełnej apolityczności. Niezależność prokuratorzy powinni mieć zapewnioną poprzez silny i kompetentny samorząd oraz skuteczną i otwartą społecznie Naczelną Radę Prokuratury. Proponowany kształt składu Rady z jednej strony zapewnia jej apolityczność poprzez szerokie gremium prokuratorów w jej gronie, z drugiej jednak, dopuszczając przedstawicieli władzy wykonawczej i ustawodawczej, pozwala na zapewnienie współpracy i przeciwdziałania izolacji prokuratury od punktu widzenia pozostałych organów władzy.

Nowoczesna prokuratura, oparta na zasadzie niezależności i apolityczności, wspierana przez mający demokratyczną legitymację samorząd zawodowy oraz Naczelną Radę Prokuratury, musi uwzględniać wysokie standardy w zakresie kształtowania dostępu do wykonywania zawodu prokuratora, tworząc zrównoważoną ścieżkę awansu zawodowego. Instytucje międzynarodowe kładą bowiem bardzo duży nacisk na wysokie kompetencje zawodowe prokuratorów. Jak wprost wyrażono w Nocie

wyjaśniającej do Opinii nr 9 (2014) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich na temat europejskich standardów i zasad kształtujących status prokuratora – dążenie do bezstronności prokuratury winno być głównym założeniem w procesie rekrutacji i karierze zawodowej prokuratorów, przy czym założenie to winno być zrealizowane przez przyjęcie procedury konkursowej wejścia do zawodu i poprzez tworzenie wyższych rad prokuratury, które będą oceniać kandydatów na podstawie obiektywnych kryteriów.

Najistotniejszym dokumentem referencyjnym przyjętym przez Komitet Ministrów Rady Europy jest rekomendacja Rec (2000)19 w sprawie roli prokuratury w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych. Rekomendacja (2000)19 zaleca podejmowanie przez państwo kroków mających na celu zapewnienie, aby rekrutacja do zawodu prokuratora odbywała się zgodnie z uczciwymi i bezstronnymi procedurami, bez wyróżniania interesów żadnej grupy, bez dyskryminacji, w tym także bazującej na poglądach politycznych czy wyrażanych opiniach. Powtarzając te zasady, Karta Rzymska wymaga także, by procedury rekrutacji podlegały niezależnym procedurom kontrolnym. Ponadto w Nocie wyjaśniającej do Karty Rzymskiej wskazano, iż powołanie do pełnienia funkcji prokuratora i zakończenie pełnienia tej funkcji powinny być uregulowane przez akt prawny najwyższego szczebla.

Zasady przewodnie mające zastosowanie do roli prokuratorów przyjęte przez VIII Kongres Narodów Zjednoczonych w sprawie zapobiegania przestępczości oraz postępowania ze sprawcami z 1990 r., jak również Deklaracja podstawowych praw i obowiązków prokuratorów z dnia 23 kwietnia 1999 r. wskazują, że jeśli chodzi o awanse prokuratorów, to konieczne jest, aby opierały się one na identycznych zasadach i kryteriach przyjętych podczas rekrutacji. Wymaga się, aby bazowały na przejrzystych i obiektywnych kryteriach, na podstawie bezstronnego postępowania wykluczającego wszelką dyskryminację oraz przebiegały zgodnie z transparentnymi i jasnymi procedurami, podlegającymi niezależnej i bezstronnej kontroli. Podstawowe przesłanki zdobywania przez prokuratora kolejnych szczebli kariery powinny stanowić: wiedza, kompetencje, doświadczenie zawodowe, rzetelność oraz wyniki pracy.

Z kolei w wydanym przez Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przemocności oraz Międzynarodowe Stowarzyszenie Prokuratorów w 2014 r. Przewodniku na temat statusu i roli prokuratorów – w kwestii statusu prokuratora oraz organizacji i funkcjonowania prokuratora wprost zakazuje się przyznawania awansów dla prokuratorów przez polityków i ludzi przez nich wyznaczonych, jak również uzależniania ich od nacisków politycznych.

Niezależnie od standardów unijnych, Konstytucja RP w art. 60 stanowi, że obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach. Trybunał Konstytucyjny przypominał znaczenie tego przepisu w wielu orzeczeniach, podkreślając, że gwarantuje on każdemu obywatelowi korzystającemu z pełni praw publicznych prawo ubiegania się o przyjęcie do służby publicznej, co nie jest równoznaczne z gwarancją przyjęcia do tej służby. Ustawodawca zobowiązany jest zatem do sformułowania dodatkowych warunków, uzależniając od ich spełnienia uzyskanie określonych stanowisk w służbie publicznej z uwzględnieniem ich rodzaju oraz istoty. Organy władzy publicznej muszą ponadto określić liczbę obsadzanych stanowisk stosownie do potrzeb państwa.

W tym kontekście podstawowym celem art. 60 Konstytucji jest zapewnienie równości szans dla osób podejmujących starania o pełnienie funkcji w służbie publicznej. Analizowany przepis z jednej strony wymaga od ustawodawcy ustanowienia regulacji materialnoprawnych określających przejrzyste kryteria selekcji kandydatów i obsadzania poszczególnych stanowisk w służbie publicznej, a z drugiej strony nakazuje stworzenie odpowiednich gwarancji proceduralnych, zapewniających weryfikowalność decyzji w sprawie naboru do służby. Brak odpowiednich procedur kontrolnych i odwoławczych stanowić może istotną przeszkodę w stosowaniu przyjętych reguł, a tym samym naruszać będzie konstytucyjny wymóg traktowania starających się o dostęp do służby na jednakowych zasadach (por. w szczególności wyroki: z 9 czerwca 1998 r., K 28/97, OTK ZU nr 4/1998, poz. 50, z 14 grudnia 1999 r., SK 14/98, OTK ZU nr 7/1999, poz. 163, z 8 kwietnia 2002 r., SK 18/01, OTK ZU nr 2/A/2002, poz. 16). Artykuł 60 Konstytucji RP stanowi źródło precyzyjnie określonych konstytucyjnych praw podmiotowych,

które muszą być przestrzegane przez organy władzy publicznej przy tworzeniu regulacji prawnych odnoszących się do zasad i kryteriów przyjmowania do służby publicznej.

Wnioskować zatem należy, że regułą powinny być dostęp do stanowisk w służbie publicznej w drodze transparentnego konkursu, przeprowadzanego na podstawie jasnych i określonych w ustawie kryteriów. Takie rozwiązanie nie tylko odpowiada wymogom sprawiedliwości, wykluczając arbitralność rozstrzygnięć, lecz także służy realizacji dobra wspólnego, umożliwiając nabór najlepszych kandydatów na poszczególne stanowiska w służbie publicznej.

Prawo dostępu do służby publicznej obejmuje także bez wątpienia stanowiska prokuratorskie. Istotna rola prokuratury w zakresie stania na straży konstytucyjnych praw i wolności wymaga, aby przedstawione wyżej zasady konstytucyjne były respektowane w sposób skrupulatny przy obsadzaniu stanowisk prokuratorskich z wykluczeniem wszelkiej arbitralności, dowolności oraz wpływów o charakterze politycznym. Przy tym podkreślić należy, że transparentne kryteria, o których mowa, dotyczą tak powoływania na pierwsze stanowisko prokuratora, jak i późniejszej możliwości jego awansu służbowego. Z tego względu konstytucyjne prawo dostępu do służby publicznej musi zostać odniesione także do poszczególnych rodzajów stanowisk w jej obrębie.

Reasumując, rozważane prawo obejmuje zatem nie tylko ogólne prawo do ubiegania się o przyjęcie do służby publicznej w ogóle, lecz także prawo do ubiegania się o określone stanowisko w obrębie tej służby, a przedstawione wyżej gwarancje dotyczące dostępu do służby publicznej muszą znajdować swoje przełożenie również na procedury obsadzania poszczególnych rodzajów stanowisk w służbie publicznej.

Gwarancje te zapewniają jednakową ochronę kandydatów już zatrudnionych w służbie publicznej, ale również kandydatów spoza tej służby. Kryteria oceny kandydatów na stanowiska prokuratorów stanowią materię o szczególnym znaczeniu z punktu widzenia realizacji konstytucyjnego prawa dostępu do służby publicznej. Ustawodawca powinien przy tym preferować konkursowe procedury naboru do służby publicznej, oparte

na obiektywnych kryteriach zdefiniowanych przez ustawę, które stanowią najbardziej transparentną formę zarówno przyjmowania do służby publicznej, jak i możliwego w jej strukturze awansu.

Względniając prawa konstytucyjne i standardy międzynarodowe, które otworzą drogę polskiej prokuraturze do przystąpienia do Prokuratury Europejskiej, proponuje się w przedkładanym projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury wprowadzenie konkursów nie tylko na pierwsze stanowisko w prokuraturze, lecz także na wyższe stanowiska służbowe oraz funkcje kierownicze, które zostały zniesione ustawą – Prawo o prokuraturze z 2016 r. Przyjęte tam rozwiązania stanowią istotny mankament, polegający na braku zabezpieczenia niezależności prokuratorów przed naciskami ze strony przełożonych, zaś odejście od zobiektywizowanych procedur awansu w oparciu o konkursy stworzyło proceder dowolności i uznaniowości decyzji przełożonych w przedmiocie awansów, którego głównym wyznacznikiem było kryterium podporządkowania ich woli. Rezygnacja z transparentnych konkursów w procedurze awansowej prowadziła tym samym do nadużyć, które miały negatywny wpływ na niezależność prokuratorów. Opierając awanse prokuratora na wyłącznej decyzji przełożonych, nawet z możliwością pominięcia ustawowego kryterium stażu pracy (tzw. tryb nagrodowy), zarówno stworzyło niepożądane skutki w wymiarze obniżenia poziomu merytorycznego pracy prokuratorów na wyższych szczeblach prokuratury, co było naturalną konsekwencją awansowania bez konkursów osób z niewielkim dorobkiem zawodowym i stażem pracy na stanowisku prokuratora, jak i doprowadziło do wzrostu liczby spraw długoletnich i obniżenia standardu przestrzegania gwarancji procesowych stron oraz terminowości prowadzonych postępowań. Skutki te uderzają przede wszystkim w uczestników i strony prowadzonych postępowań i stanowią powód krytycznej oceny pracy prokuratury przez społeczeństwo.

W kontekście powyższych rozważań nie można pominąć wspomianej już wcześniej wielokrotnie wydanej przez Komisję Wenecką Opinii nr 892/2017 z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ustawy – Prawo o prokuraturze z 2016 r. W omawianej opinii Komisja Wenecka odniosła się do przewidzianego w ustawie – Prawo o prokuraturze obsadzania

wakatów w prokuraturze bez przeprowadzenia konkursów. Przedmiotem badania był też przepis stanowiący, iż w przypadku utworzenia lub zwolnienia stanowiska w prokuraturze rejonowej Prokurator Generalny podejmuje decyzję o wyłonieniu kandydata na pierwsze stanowisko prokuratorskie w procedurze konkursowej, jednakże w myśl tego samego postanowienia w szczególnie uzasadnionych przypadkach powołania dokonuje Prokurator Generalny bez przeprowadzenia procedury konkursowej.

Komisja Wenecka stwierdziła w omawianej opinii, że wobec szczególnych cech wymaganych od prokuratorów niewskazane wydaje się pozostawienie procesu ich powoływania całkowicie i wyłącznie w rękach hierarchii prokuratorskiej. Podkreślono także, że Komisja Wenecka stale zaleca, żeby przygotowując się do powołania posiadających kwalifikacje prokuratorów, uzyskać wkład ekspertów. Można to idealnie osiągnąć w ramach niezależnego organu, takiego jak demokratycznie zatwierdzona rada prokuratorska lub kolegium starszych prokuratorów. Tymczasem zwrócono uwagę, że zgodnie z ustawą z 2016 r. udział kolegium prokuratorów w procedurze powoływania jest ekstremalnie ograniczony, niemal nieistniejący, jako że kolegium może wyrazić swą opinię tylko wówczas, jeśli wystąpi o nią Prokurator Generalny. Ponadto Prokurator Generalny nie ma obowiązku uwzględnić opinii kolegium ani też podać powodów, dla których postąpił wbrew tej opinii. Komisja podkreśliła też, że dla zachowania wymaganych standardów ustawa – Prawo o prokuraturze powinna wprowadzić przynajmniej obowiązek podania przez Prokuratora Generalnego uzasadnienia decyzji o nieuwzględnieniu opinii doradczego organu ekspertów, a sam fakt nieuwzględnienia opinii powinien być ujawniony.

Jak słusznie zauważono w przygotowanym przez Komisję Wenecką sprawozdaniu, dotychczasowa ustawa – Prawo o prokuraturze przewiduje procedurę powoływania prokuratorów na podstawie konkursu wyłącznie przy powoływaniu prokuratorów rejonowych i tylko dla pierwszego powołania na stanowisko prokuratorskie. Żadnego konkursu nie przewiduje się jednak w przypadku promocji, czyli awansu zawodowego. Metodę tę oceniono jako nienajlepszą, ponieważ aby zapewnić niezależność prokuratorów, procedura promowania jest zdaniem

Komisji Weneckiej nie mniej ważna niż pierwszego powołania. Dlatego też konkursy powinny być przeprowadzane również przy promocjach, a także przy powoływaniu wszystkich prokuratorów.

Krytycznie oceniono także przepis pozwalający Prokuratorowi Generalnemu w szczególnie uzasadnionych przypadkach na powołanie na stanowisko kandydata wskazanego we wniosku Prokuratora Krajowego bez przeprowadzenia konkursu. Komisja Wenecka wskazała, że zapis ten z trudnością można by uznawać za ograniczenie uznaniowych uprawnień Prokuratora Generalnego w tej sprawie, szczególnie jeśli zważy się, że ustawa nie przewiduje możliwości odwołania się od decyzji o zaniechaniu procedury konkursowej przy powoływaniu na stanowiska. Tak przedstawione zastrzeżenia i zarzuty dotyczące obecnie obowiązującej ustawy – Prawo o prokuraturze stanowią o poważnych jej mankamentach i wymagają natychmiastowej zmiany zgodnie z przedstawionymi przez Komisję Wenecką standardami.

Dlatego też w projekcie proponuje się wprowadzenie konkursów na wyższe stanowiska służbowe i pełnienie funkcji kierowniczych przeprowadzanych przez Naczelną Radę Prokuratury na podstawie czytelnych, opartych na kryteriach stażu pracy i kryteriach merytorycznych zasad zrównoważonego awansu zawodowego prokuratora przy zachowaniu jawności i transparentności.

Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury wprowadza zatem kryteria oceny kwalifikacji nie tylko dla kandydatów pracujących w prokuraturze, lecz także dla tych pochodzących z innych zawodów prawniczych, zachowując przy tym jednolitość w takim zakresie, w jakim jest ona możliwa. Kryteria te zostały ukształtowane w taki sposób, aby pozwalały należycie zanalizować wyniki dotychczasowej pracy zawodowej kandydata, a także predyspozycje do wykonywania zawodu prokuratora.

Po zarządzeniu konkursu na wolne stanowisko prokuratora przewiduje się dokonanie oceny kwalifikacji. Elementy oceny kwalifikacji kandydatów zajmujących już stanowisko prokuratora, poza wymaganym stażem pracy, mają uwzględniać przede wszystkim poziom merytoryczny wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Celem oceny ma być

wyłonienie prokuratorów o wysokim poziomie wiedzy prawniczej oraz przejawiających wyróżniającą się postawę w zakresie wykonywanych obowiązków służbowych, które to cechy predestynują do ubiegania się o awans na wyższe stanowisko. Równocześnie przy dokonywaniu ocen kwalifikacji należy uwzględniać szeroko pojęte warunki pracy prokuratora. Oznacza to przede wszystkim konieczność badania obciążenia pracą. Prokurator pracujący w prokuraturze w dużej aglomeracji miejskiej, w której obciążenie z reguły jest nieporównywalnie większe niż w mniejszych jednostkach, musi być oceniany z uwzględnieniem tego obciążenia. Istotne jest tu zwłaszcza obciążenie dużą liczbą spraw zaległych, szczególnie tych, które przydzielono w wyniku podziału referatów prokuratorów przechodzących np. do prokuratur wyższego szczebla. Inne okoliczności, które będą mieć tu znaczenie, to dysponowanie pomocą asystenta, a także wyposażenie w urządzenia techniczne ułatwiające pracę.

Szczegółowo określono w projekcie ustawy kryteria, jakie podlegają ocenie kwalifikacji w przypadku osób wykonujących inny niż prokurator zawód prawniczy, co jest wyrazem dbałości o wskazane już wcześniej konstytucyjne standardy równego dostępu do służby publicznej. W przypadku zawodu adwokata, radcy prawnego, notariusza albo radcy w Prokuraturii Generalnej RP ocenie podlegają takie elementy, jak: poziom merytoryczny pracy kandydata, sprawność, rzetelność i terminowość dokonywanych czynności, także w odniesieniu do sporządzanych opinii prawnych czy innych dokumentów.

Projekt przewiduje zatem umożliwienie w procedurze konkursowej wszystkim kandydatom również innych zawodów prawniczych zaprezentowanie ich zdaniem najlepszych wyników swojej pracy oraz osiągnięć zawodowych, także na podstawie materiałów samodzielnie przez nich wybranych. W tym zakresie mogą to być akta spraw sądowych lub prokuratorskich, akty notarialne, opinie prawne, publikacje naukowe itd. Nie ulega przy tym wątpliwości, że projektowane przepisy nie uchybiają obowiązkowi zachowania tajemnicy zawodowej obowiązującej radców prawnych czy adwokatów. Gwarancyjny charakter mają również zawarte w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury przepisy dokładnie określające kryteria podlegające ocenie kwalifikacji tak osób już

pełniących funkcje prokuratora, jak i osób wykonujących inne zawody prawnicze, które biorą udział w konkursie. Wysoki stopień konkretyzacji i szczegółowości proponowanych przepisów ma na celu przede wszystkim stworzenie transparentnej i możliwie dokładnej podstawy dokonywania sprawiedliwych i kompleksowych ocen.

Zwrócić należy uwagę, że projekt przewiduje ściśle określony czas pracy na określonych stanowiskach tak prokuratorów, jak i przedstawicieli innych zawodów ubiegających się o konkretne stanowiska. W przeciwieństwie do obecnie obowiązującej ustawy – Prawo o prokuraturze nie przewiduje się żadnej możliwości odstępstwa od tych wymogów. Rozwiązanie to ma na celu przede wszystkim zagwarantowanie, że określone stanowiska w prokuraturze będą zajmowane przez osoby wykazujące się odpowiednim stażem pracy, a co za tym idzie – właściwym przygotowaniem merytorycznym oraz doświadczeniem zawodowym.

Projekt wprowadza możliwość zgłoszenia przez kandydata uwag do oceny kwalifikacji. Uwagi podlegają rozpatrzeniu przez trzech prokuratorów, którzy mogą ocenę podtrzymać bądź dokonać oceny odmiennej. Regulacja ta ma na celu zapewnienie osobom ocenianym fundamentalnego w każdej procedurze konkursowej prawa do kwestionowania wydawanych ocen i rozpatrzenia zgłoszonych do niej zastrzeżeń.

Istotnym elementem zapewniającym bezstronność przy rozstrzygnięciach konkursów jest udział w procedurze samorządu zawodowego. Otóż w przypadku kandydatów na stanowisko w Biurze Prokuratora Generalnego opinie o nich miałyby wydawać Zgromadzenie Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego, natomiast w przypadku kandydatów na stanowiska prokuratorów w prokuraturze rejonowej lub okręgowej taką opinię wydawałoby kolegium. Proponowane rozwiązanie ma wzmocnić transparentność konkursów, jak również przeciwdziałać praktykom powoływania na określone stanowiska osób niemających wystarczającego przygotowania zawodowego i merytorycznego. Koresponduje również z wymogami przedstawionymi przez Komisję Wenecką.

Ostatecznie kandydatów wraz ze wszystkimi opiniami, oceną kwalifikacji i wymaganą dokumentacją proponuje się według rozwiązań przyjętych

w projekcie przedstawić Naczelnej Radzie Prokuratury, która przeprowadzałaby następnie wysłuchanie kandydatów. Projekt zakłada, że wybór kandydata na określone stanowisko prokuratora następowalby poprzez jawne głosowanie. Wydaje się, że wyłącznie procedura jawnego głosowania przez członków Naczelnej Rady Prokuratury stanowić będzie o wysokim standardzie bezstronności, uczciwości i pełnej transparentności procedury konkursowej. Od podjętej w tej materii uchwały przewiduje się zgodnie z wymogami, o których była mowa wyżej, procedurę odwoławczą dla kandydatów do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały z prawem. Poręczeniem prawidłowości działania Naczelnej Rady Prokuratury w opisywanym zakresie ma być także wymóg upubliczniania uchwał.

Transparentność, konkurencyjność i obiektywne kryteria to realizacja standardów Rady Europy, jak również budowanie prokuratury profesjonalnej, opartej na zasadach demokratycznego państwa prawa i wartościach unijnych.

Zgodnie z założeniami projektu proponuje się również powrót do kadencyjności prokuratora okręgowego i jego zastępców, która będzie trwała 6 lat bez możliwości powołania ich bezpośrednio po zakończeniu kadencji ponownie do pełnienia tych samych funkcji. Z kolei prokurator rejonowy i jego zastępca powoływani będą na okres 4 lat, przy czym ich kadencja może zostać odnowiona przez ponowne powołanie w trybie przewidzianym w ustawie. Kadencyjność na stanowiskach kierowniczych stanowi obecnie powszechny standard, który z jednej strony stwarza gwarancję zachowania przez prokuratorów funkcyjnych niezależności w zakresie pełnionych przez nich obowiązków, z drugiej natomiast pozwala na rotację na tych stanowiskach, podyktowaną dbałością o stały rozwój zawodowy prokuratorów.

Potrzeba wyeliminowania pozaprocesowego i politycznego oddziaływania na zadania i decyzje procesowe prokuratorów zdecydowała o wyeliminowaniu systemu uzyskiwania nagród i wyróżnień. Uzasadnieniem jest również fakt, iż praca na stanowisku prokuratora jest przede wszystkim służbą na rzecz obywateli. Jej charakter uniemożliwia porównywanie pracy poszczególnych prokuratorów według

wymiernych kryteriów, a tylko takie mogłyby stanowić podstawę bezstronnej oceny celem przyznawania dodatkowych gratyfikacji. Przypomnieć należy, że doświadczenia ostatnich lat w sposób jednoznaczny pokazały, że przyznawane na podstawie ustawy – Prawo o prokuraturze nagrody finansowe w drodze uznaniowej i nieopartej na żadnych obiektywnych kryteriach decyzji kierownictwa prokuratury nie tylko antagonizowało środowisko, lecz także stwarzało środek dyskryminacji oraz skuteczne narzędzie wpływania na niezależność prokuratorów. Wydaje się, że ustawa określa wynagrodzenia na godziwym poziomie w odniesieniu do innych zawodów prawniczych, stąd – biorąc pod uwagę trwającą od wielu lat katastrofalną sytuację w sferze wynagrodzeń pracowników sekretariatów w prokuraturze – za trudne do zaakceptowania należy uznać dodatkowe i uznaniowe wynagradzanie prokuratorów w formie nagród finansowych za wykonywanie tego, co stanowi ich obowiązek.

Za niezwykle istotne z uwagi na zgłaszane od lat przez środowisko prokuratorskie uznano rozwiązanie problemu nieprecyzyjnego określenia w ustawie – Prawo o prokuraturze pracodawcy prokuratora. Problem okazał się o tyle istotny, że z uwagi na nieprecyzyjne zapisy prokuratorzy, którzy z różnych powodów decydowali się na powództwa cywilne przeciwko pracodawcy, nie mogli w sposób prawidłowy określić strony powodowej (legitymacji biernej). Rodziło to wiele komplikacji w postępowaniach przed sądami. Nie można zatem dopuścić do utrzymania sytuacji, w której na skutek braku zapisów ustawowych prokurator pozbawiony jest możliwości prawa do rozpatrzenia sprawy wytaczanej pracodawcy. W praktyce również sądy miały problem z wypracowaniem jednolitego stanowiska w tym zakresie. Największe kontrowersje budziło prawidłowe wskazanie pracodawcy prokuratorów prokuratur rejonowych oraz prokuratorów delegowanych. W toku licznych procesów cywilnych z kolei kierownictwo prokuratur różnego szczebla twierdziło, że nie jest pracodawcą prokuratora występującego z powództwem, co niejednokrotnie prowadziło do odrzucenia powództwa. Powyższe było możliwe z uwagi na brak regulacji tej kwestii w ustawie – Prawo o prokuraturze i posiłkowe korzystanie z regulacji zawartych w ustawie – Kodeks pracy, które nie uwzględniają specyfiki funkcjonowania prokuratury.

Proponowany w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury przepis w sposób jasny, precyzyjny i dokładny określa, że dla prokuratorów pełniących służbę w prokuraturze okręgowej i wszystkich innych osób w niej zatrudnionych oraz prokuratorów prokuratur rejonowych leżących w obszarze właściwości tej prokuratury okręgowej, a także osób wykonujących czynności służbowe w tych prokuraturach rejonowych pracodawcą ma być prokuratura okręgowa. W przypadku natomiast prokuratorów i innych osób zatrudnionych w Biurze Prokuratora Generalnego pracodawcą jest Biuro.

Jednym z nowych rozwiązań i jednocześnie będącym wyrazem idei wykorzystania nowoczesnych rozwiązań w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi są proponowane przepisy dotyczące ocen okresowych prokuratorów. Regulacje te pozostają kompatybilne z propozycjami zawartymi w projekcie ustawy – Prawo ustroju sądów powszechnych. Proponowany system ocen okresowych traktowany jest jako powszechny, ciągły i cykliczny proces. Istotnym elementem projektu jest określenie przedmiotu celu okresowej oceny.

Według proponowanych rozwiązań okresową ocenę pracy prokuratora przeprowadza się co 4 lata, zaś kierownika jednostki co 2 lata. Ocenie okresowej nie będą podlegać prokuratorzy pozostający na delegacji do Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Wobec braku możliwości ich opiniowania w okresie oddelegowania nie będą mogli oni jednak w tym czasie ubiegać się o wyższe stanowiska służbowe.

Jako zasadę projekt przyjmuje, że podstawą okresowej oceny pracy prokuratora będą: informacje zawarte w aktach osobowych opiniowanego oraz w elektronicznym wykazie służbowym, informacje uzyskane z urzędów ewidencyjnych prokuratury, pisemne stanowiska organów samorządu prokuratorskiego, w których opiniowany wykonuje i wykonywał obowiązki służbowe w okresie oceny, pisemne opinie kierowników komórek, w których prokurator wykonywał obowiązki w okresie pracy z uwzględnieniem pisemnego stanowiska zainteresowanego.

Oceny okresowej prokuratora dokonywać będzie kierownik jednostki. Takie uregulowanie podyktowane jest faktem, iż w strukturze organizacyjnej prokuratury kierownik jednostki ma mieć pozycję szczególną, a przy tym najlepszą znajomość wartości zawodowej i kultury urzędowania podległych mu prokuratorów. Co więcej, propozycja ta, uwzględniając podstawy opiniowania, pozwoli ograniczyć osoby zaangażowane w jego proces wyłącznie do kierowników jednostek, co odpowiada konieczności zlikwidowania w prokuraturze bezproduktywnych funkcji wizytatorów i skierowanie ich na odcinek merytorycznej pracy tak w postępowaniach przygotowawczych, jak i przed sądem.

Zakłada się, że system okresowych ocen pracy prokuratorów służyć będzie przede wszystkim określeniu standardów należytego wypełniania przez nich swoich obowiązków. Będzie także mobilizować prokuratorów do sprawnego i efektywnego ich wykonywania przez cały okres służby, a nadto do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Ma również wpłynąć na dążenie do doskonalenia zawodowego i stanowić narzędzie kształtowania pożądanych postaw zawodowych w zakresie kultury urzędowania oraz kultury osobistej w kontaktach z uczestnikami postępowania i współpracownikami.

Oceny okresowe będą niewątpliwie spełniać także podstawową funkcję oceniania, jaką jest funkcja korygująca. Niezależnie od tych celów, system okresowych ocen pracy stanowić ma podstawę do opracowania indywidualnego planu rozwoju prokuratora, jak i w szerszym kontekście służyć ma do analizy potrzeb szkoleniowych oraz efektów odbywanych szkoleń. Wyniki okresowych ocen pracy prokuratora będą służyć także jako uzupełniający materiał do oceny kandydatury prokuratora przy ubieganiu się o wyższe stanowisko służbowe (w konkursowej procedurze kwalifikacyjnej), jak i przy powierzaniu mu stanowisk funkcyjnych. W tym zakresie proponuje się, aby dwie pozytywne oceny okresowe stanowiły punkt wyjścia do ubiegania się przez prokuratora o wyższe stanowisko służbowe.

Przyjęte kryteria okresowej oceny pracy prokuratorów mieszczą się w zakresie międzynarodowych standardów prokuratury określonych w Opinii nr 9 (2014) Rady Konsultacyjnej Prokuratorów Europejskich

(CCPE) wraz z notą wyjaśniającą podkreślających, że prokuratorzy powinni posiadać wysoki poziom wiedzy i zawodowych umiejętności, szczególnie w sprawach związanych z zarządzaniem, relacjach z mediami i współpracą, w tym na szczeblu międzynarodowym, a wiedza ta powinna być uregulowana przez szkolenia. Projekt przewiduje następującą skalę ocen: pozytywną z wyróżnieniem – jeżeli w okresie objętym oceną wykonywanie zadań ustawowych wyróżniało się wysoką jakością i efektywnością, pozytywną – jeżeli w okresie objętym oceną prokurator dobrze realizował zadania ustawowe, pozytywną z zastrzeżeniem – jeżeli w okresie objętym oceną powierzone obowiązki były wykonywane zadowalająco, lecz jednocześnie stwierdzono uchybienia wymagające wyeliminowania oraz negatywną – jeżeli w okresie objętym oceną prokurator wykonywał swoje obowiązki niezadowalająco i jednocześnie stwierdzono istotne uchybienia.

Czterostopniowa skala ocen pracy prokuratora pozwoli na sformułowanie oceny adekwatnej do argumentów zawartych w informacjach stanowiących podstawę jej sporządzenia. W przeciwieństwie do dotychczas obowiązujących regulacji ocena negatywna nie będzie bezpośrednio oddziaływać na wynagrodzenie prokuratora. Negatywna ocena będzie natomiast skutkować koniecznością przeprowadzenia dodatkowej oceny po upływie 2 lat. Proponowane rozwiązanie uwzględnia tryb odwołania się od okresowej oceny pracy bezpośrednio do Naczelnej Rady Prokuratury. W celu zapewnienia sprawności trybu odwoławczego przewidziany jest 30-dniowy termin do jego rozpoznania.

Dwie prawomocne negatywne oceny okresowe uzyskane w ciągu 8 lat będą stwarzały możliwość odwołania prokuratora przez Prokuratora Generalnego z zajmowanego stanowiska po uprzednim jego wysłuchaniu. Uwzględniając, jednakże przewidywaną przez regulację ścieżkę odwoławczą oraz możliwość weryfikacji ocen okresowych przez sąd pracy, zaproponowany system ocen okresowych będzie miał charakter mobilizujący, nie zaś eliminujący.

Na kanwie doświadczeń związanych z licznie wszczynanymi i prowadzonymi postępowaniami dyscyplinarnymi w okresie 2016–2023 r., również wobec prokuratorów, których postawa zawodowa była wyrazem

ich niezależności oraz przeciwstawiania się naruszaniu tak niezawisłości sędziów, jak i niezależności prokuratorów, za niezwykle istotne uznano zreformowanie procedury związanej z odpowiedzialnością dyscyplinarną prokuratora. Punktem wyjścia dla przyjętych w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury rozwiązań odnośnie do postępowania dyscyplinarnego było założenie, iż dotychczasowe formy i rodzaje odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora, a także ich wpływ na ocenę sposobu wykonywania obowiązków oraz godnego zachowania nie gwarantują osiągnięcia celów, jakie prawo i postępowanie dyscyplinarne prokuratorów winno spełnić w demokratycznym państwie prawnym. Należy bowiem pamiętać, iż wysokie standardy moralne determinujące zarówno status zawodu prokuratora, jak i wysokie oczekiwania względem zachowania w służbie wpływają na zwiększenie ochrony praworządności w państwie. Nie mniej istotne są formułowane względem przedstawicieli tego zawodu prawniczego wysokie oczekiwania społeczne w zakresie ochrony praw i wolności obywatelskich. Stąd swoisty wzorzec zachowań prokuratora, który należy wyinterpretować z przepisów formułujących odpowiedzialność dyscyplinarną, przyczynia się bezpośrednio do ochrony praworządności. Nie jest ona jedynym dobrem prawnym, które prawo dyscyplinarne ma chronić. Są nimi także prawidłowe funkcjonowanie prokuratury oraz profesjonalne wykonywanie obowiązków służbowych przez prokuratorów. A mając na względzie, iż prokurator jest organem ochrony prawnej o rozbudowanych i dominujących szczególnie w zakresie prawa karnego kompetencjach, w tym stoi na straży praworządności i nadzoruje organy ścigania, jego rola jest wyjątkowo istotna w systemie organów państwa oraz organów wymiaru sprawiedliwości.

Dlatego też w proponowanym modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej przyjęto, że w interesie demokratycznego państwa prawnego jest jak najwyższe standaryzowanie zachowań prokuratorów oraz rozliczalności ich aktywności zawodowej i pozazawodowej. Przyjęto również, iż prawidłowość skonstruowania tego modelu implikuje profesjonalne funkcjonowanie prokuratury i stanowi imperatyw prawidłowego jej funkcjonowania jako organu demokratycznego państwa prawnego, co z kolei koresponduje z treścią art. 7 Konstytucji RP. Projektowane regulacje prawa dyscyplinarnego prokuratorów podzielono na cztery

części, zatytułowane: „Zasady postępowania dyscyplinarnego”, „Uczestnicy postępowania dyscyplinarnego”, „Czynności postępowania dyscyplinarnego” oraz „Odpowiedzialność za wykroczenia i odpowiedzialność karną”. Zaproponowana systematyka przepisów wpływa na czytelność przyjętych regulacji z podziałem na część ogólną (materialnoprawną) oraz procesową, obejmującą odrębne scharakteryzowanie organów, stron i pozostałych uczestników postępowania dyscyplinarnego, w tym regulacje *stricto* procesowe.

W materii dotyczącej zasad postępowania dyscyplinarnego ujęto materialnoprawne podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora. Sformułowano podstawy odpowiedzialności prokuratora, określając, że chodzi o zachowania w służbie i poza służbą. Powrócono do utrwalonych poprzednimi rozwiązaniami oraz zgodnych z poglądami doktryny i judykatury dwóch podstawowych typów przewinienia służbowego (dyscyplinarnego), tj. oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa oraz uchybienia godności urzędu prokuratora. W proponowanym modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej pominięto tzw. przewinienia „przeciwko wymiarowi sprawiedliwości”. Pominięte typy przewinień dyscyplinarnych uznano za wyraz „ustawowego bezprawia”, które zawiera nawet groźbę usunięcia prokuratora z zawodu. Jest to sytuacja niedopuszczalna, zwłaszcza że opisane skutki dotyczą przestrzegania prawa, do czego każdy prokurator jako strażnik praworządności jest powołany i zobowiązany. Prawo dyscyplinarne powinno chronić prokuratora stojącego na straży niezależności instytucjonalnej sądownictwa od pozostałych władz oraz dbającego, aby skład sądu był prawidłowo (zgodnie z prawem konwencyjnym i Konstytucją RP) ukształtowany. Sędzia winien być bezstronny i skuteczny, a jego status (powołanie do pełnienia urzędu) niekwestionowany i pozbawiony wad.

W projekcie pominięto również dotychczasowy kontratyp działania lub zaniechania prokuratora podjętego wyłącznie w interesie społecznym. Oczywiście jest, że każde działanie lub zaniechanie działania przez prokuratora stanowiące rażącą obrazę przepisów prawa albo uchybienie godności urzędu winno być przedmiotem rozpoznania przez organy postępowania dyscyplinarnego prokuratorów. Dalsze istnienie wspomnianego kontratypu może oznaczać przyzwolenie na łamanie prawa

przez prokuratora, w tym praw człowieka. Jest to kolejne „ustawowe bezprawie”, które nie powinno być dalej utrzymane w przestrzeni prawnej demokratycznego państwa prawnego. Narusza to konstytucyjną zasadę działania organów w granicach prawa i na jego podstawie, wyrażoną w art. 7 Konstytucji RP.

W zakresie kar dyscyplinarnych projekt utrzymuje katalog kar z jednoczesnym dookreśleniem kary przeniesienia na inne stanowisko służbowe. W projekcie przyjęto, iż oznaczenie nowego miejsca służbowego będzie należało do wyłącznej kompetencji sądu dyscyplinarnego. W przeszłości powodowało to problemy interpretacyjne związane ze sprowadzaniem roli sądu do oznaczenia kary, pozostawiając jej wykonanie Prokuratorowi Generalnemu. Skutkowało to słusznymi wątpliwościami interpretacyjnymi i przejmowaniem przez Prokuratora Generalnego części dyscyplinarnego imperium sądownictwa dyscyplinarnego prokuratorów, do którego, zgodnie z przyjętym w ustawie modelem dyscyplinarnym, nie posiada uprawnień. Dalej określono zasady łączenia kar dyscyplinarnych oraz warunki konieczne do orzeczenia kary łącznej.

Na nowo określono przedawnienie czynu wypełniającego znamiona deliktu dyscyplinarnego poprzez ustalenie, że w terminie 3 lat od chwili czynu nie można wszcząć postępowania, a w razie jego wszczęcia podlega ono umorzeniu. Takie przyjęcie terminu przedawnienia karalności dyscyplinarnej koreluje z terminem przedawnienia przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego, których karalność ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, nie później jednak niż z upływem 3 lat od czasu jego popełnienia. Okres ten może ulec przedłużeniu do 5 lat w przypadku wszczęcia postępowania przed upływem 3-letniego okresu.

W przypadku jednoczesnego wypełnienia przez przewinienie dyscyplinarne znamion przestępstwa przedawnienie deliktu służbowego określają przepisy Kodeksu karnego. Projekt określa też, iż obowiązujący dotychczas 5-letni okres przedawnienia, które po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego wydłuża się do 8 lat, jest okresem zbyt długim. Organy postępowania dyscyplinarnego są wyposażone w kompetencje umożliwiające sprawne i szybkie przeprowadzenie postępowania

celem podjęcia prawidłowej i sprawiedliwej decyzji. Skrócenie okresu uniemożliwi niezasadne przeciąganie postępowań dyscyplinarnych oraz zapewni ich zakończenie w rozsądnym terminie. Należy dążyć do skrócenia czasu, jaki upływa od chwili popełnienia czynu do reakcji dyscyplinarnej, aby uczynić zadość względem proporcjonalności kary oraz prewencji indywidualnej i generalnej. W tym zakresie konieczne jest podkreślenie, że projekt nie zawiera możliwości dalszego prowadzenia postępowania dyscyplinarnego i wydania orzeczenia *in meriti* pomimo upływu okresu przedawnienia.

W omawianej części utrzymano ugruntowane w prawie dyscyplinarnym zasady, że w razie rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku służbowego prokuratora w toku postępowania dyscyplinarnego postępowanie to toczy się nadal, a koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Skarb Państwa. Z uwagi na to, że prawo dyscyplinarne zaliczane jest do praw represyjnych, oraz mając na względzie przejrzystość proponowanego modelu, utrzymano także zasadę odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego. Nadto przywrócono rozwiązania obowiązujące do 2017 r., iż od orzeczenia sądu drugiej instancji będzie stronom przysługiwała kasacja do Sądu Najwyższego.

Projekt zawiera systemowe ujęcie kwestii uczestników postępowania dyscyplinarnego, tj. podmiotów, które biorą udział w tym postępowaniu w roli wyznaczonej przez projektowane przepisy oraz odpowiednio stosowane przepisy Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego. W projekcie zawarto unormowania określające strony tego postępowania oraz pozostałych jego uczestników z jednoczesnym wyodrębnieniem organów postępowania dyscyplinarnego. Zdefiniowano pozycję ustrojową (procesową) przełożonego dyscyplinarnego, oskarżyciela dyscyplinarnego (rzecznika dyscyplinarnego), obwinionego, obrońcy oraz sądów dyscyplinarnych.

Projekt utrzymał ugruntowane poprzednimi aktami normującymi prawo dyscyplinarne prokuratorów rozwiązania dotyczące tego, że przełożonym dyscyplinarnym może być tylko kierownik jednostki organizacyjnej prokuratury. Nowymi rozwiązaniami są przyjęcie, że przełożonym dyscyplinarnym będzie prokurator rejonowy, oraz zastrzeżenie niemożności

delegowania uprawnień dyscyplinarnych na innego prokuratora (również zastępcy).

W projekcie ograniczono liczbę rzeczników dyscyplinarnych z przejrzystym oznaczeniem ich właściwości. Odstąpiono od obowiązujących obecnie rozwiązań istotnie ograniczających samodzielność kadencyjnych rzeczników. Odebrano Ministrowi Sprawiedliwości kompetencję do powoływania Rzeczników Dyscyplinarnych Ministra Sprawiedliwości, co istotnie ograniczało samodzielność i niezależność rzeczników wykonujących obowiązki służbowe na (podstawowym) poziomie prokuratur regionalnych. Mając na uwadze doświadczenia z lat 2016–2023, przyjęto także, że kandydatem na rzecznika dyscyplinarnego może być jedynie prokurator o bardzo wysokich kwalifikacjach moralnych i o co najmniej 20-letnim nieprzerwanym stażu pracy na stanowisku prokuratora. W przepisach statuujących proces dyscyplinarny zawarto regulacje gwarantujące rzecznikowi dyscyplinarnemu niezależność od przełożonych dyscyplinarnych.

Wprowadzono normę kompetencyjną funkcjonowania rzecznika w oparciu o Konstytucję RP oraz ustawy. Wzmocnienie pozycji ustrojowej rzecznika wybieranego na 4-letnie kadencje z istotnym udziałem organów samorządowych ma zapobiec jakimkolwiek wpływom na jego decyzje, które z założenia będą transparentne dla uczestników postępowania oraz pokrzywdzonego. Tylko rzecznik będzie decydował o skierowaniu sprzeciwu od wyroku nakazowego albo wniosku o uzasadnienie orzeczenia dyscyplinarnego i jego zaskarżeniu. Istotne zwiększenie uprawnień rzeczników wiąże się z przyjętym w projekcie założeniem, że funkcję tę będą mogli piastować prokuratorzy o wysokich kwalifikacjach zawodowych i moralnych. W istocie będą podlegali ocenie merytorycznej dokonywanej tylko przez sądy dyscyplinarne.

Wobec występujących wcześniej wątpliwości związanych z uprawnieniami i statusem prokuratora obwinianego (nie obwinionego) o popełnienie czynu o znamionach przewinienia dyscyplinarnego projekt przyjmuje, iż prokuratorowi, którego dotyczy postępowanie służbowe lub wyjaśniające, przysługują uprawnienia strony. W ten sposób uniknie się (w przeszłości bardzo licznych) sytuacji, w których prokurator będący

podmiotem takiego postępowania nie miał świadomości prowadzonych wobec niego czynności na etapie postępowania przeddyscyplinarnego. Umożliwi to także inicjatywę dowodową obwinianym prokuratorom oraz przyczyni się do jawności czynności organu postępowania dyscyplinarnego (przełożonego dyscyplinarnego).

Projekt zawiera nowe rozwiązanie dotyczące tak ustroju, jak i kompetencji sądu dyscyplinarnego. Utrzymano Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym jako (korporacyjny) organ jurysdykcji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Oznaczono, iż sądem dyscyplinarnym drugiej instancji będzie sąd apelacyjny miejsca popełnienia czynu. Powodem takiego rozwiązania było założenie, że obwiniony w postępowaniu dyscyplinarnym prokurator na etapie postępowania przed sądem dyscyplinarnym ma niezbywalne prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpoznania swojej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny, niezawisły i prawidłowo zorganizowany sąd. Jest to prawo konstytucyjne wynikające z art. 45 Konstytucji RP oraz art. 6 EKPC i art. 14 MPPOiP. W obecnie obowiązującym modelu odpowiedzialności zawodowej prokuratorów w drugiej instancji orzeka Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, co istotnie narusza prawo obwinionego prokuratora do dostępu do sądu dyscyplinarnego oraz podaje w wątpliwość istnienie zgodnej z Konstytucją RP kontroli sądowej orzeczeń Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. Przyjęto rozwiązanie dające uprawnienie sądowi pierwszej instancji do rozpoznania każdej kategorii spraw. Właściwy sąd apelacyjny będzie rozpoznawał tylko odwołania od orzeczeń sądu dyscyplinarnego.

Jeśli chodzi o problematykę czynności postępowania dyscyplinarnego, w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury zawarto regulacje dotyczące procesu dyscyplinarnego prokuratora. Utrzymano podział wzorowany na polskiej procedurze karnej na postępowanie przeddyscyplinarne (czynności przełożonego dyscyplinarnego), postępowanie dyscyplinarne (czynności wyjaśniające, czynności rzecznika po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego i czynności sądu dyscyplinarnego) oraz postępowanie wykonawcze (wykonanie kary dyscyplinarnej). Regulacji poddano: czynności przełożonego dyscyplinarnego, instytucję zawieszenia prokuratora w czynnościach i obniżenia wynagrodzenia, czynności

rzecznika dyscyplinarnego, zakres postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego, warunków formalnych wniosku i jego wstępnej sądowej kontroli, czynności sądu dyscyplinarnego, problematyki wyznaczenia rozprawy i wyroku nakazowego. Zawarto przepisy dotyczące zakazów dowodowych, przymusowego doprowadzenia, jawności rozprawy dyscyplinarnej oraz odwołania od orzeczenia sądu dyscyplinarnego. W zakresie nieuregulowanym, jak już wskazano, odpowiedniemu stosowaniu będą podlegały przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Zrealizowanym założeniem projektu jest istotne uszczuplenie kompetencji Prokuratora Generalnego. Nie będzie miał możliwości zaskarżania każdej decyzji i orzeczenia dyscyplinarnego, z wyjątkiem tych, które definiowały postępowanie wyjaśniające lub dyscyplinarne przeprowadzone lub wszczęte na jego wniosek. Jeżeli nie będzie inicjował postępowania dyscyplinarnego, nie będzie informowany o jego biegu oraz nie będą mu przesyłane do wiadomości i ewentualnego zaskarżenia decyzje niezależnego rzecznika dyscyplinarnego. Nie będzie mógł, podobnie jak pozostali przełożeni dyscyplinarni, złożyć sprzeciwu od wyroku nakazowego oraz odwołań od orzeczeń sądów pierwszej i drugiej instancji. Pozbawiony został wglądu w czynności sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji i uprawnienia do zwracania uwagi na stwierdzone uchybienia, do żądania wyjaśnień oraz usunięcia skutków uchybienia. Prokurator Generalny pozbawiony został również kompetencji do wyboru przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. Jego biuro będzie zobowiązane jednak do zapewnienia obsługi kancelaryjnej sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.

Za zasadne uznano, aby czynności przeddyscyplinarne (tzw. postępowanie służbowe – postępowanie wstępne), dotyczące zachowania prokuratora mogącego wypełnić znamiona przewinienia dyscyplinarnego, nie mogły trwać dłużej niż 30 dni. Po upływie tego okresu przełożony dyscyplinarny (jedyny uprawniony do osobistego przeprowadzenia tego postępowania) winien podjąć decyzję o pozostawieniu sprawy bez biegu, zastosowaniu środków oddziaływania dyscyplinarnego *sensu largo* albo wnioskowania do rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Istotną normą gwarancyjną, będącą

konsekwencją nadania prokuratorowi obwinianemu praw strony, jest konieczność jego powiadomienia o wynikach postępowania służbowego. Powiadamia przełożony dyscyplinarny. Rozwiązanie to przyczyni się do zobiektywizowania czynności podejmowanych przez kierownika jednostki organizacyjnej – przełożonego dyscyplinarnego.

Wobec powstałych na przestrzeni ostatnich lat w praktyce organów dyscyplinarnych wątpliwości, czy oświadczenie prokuratora składane w postępowaniu służbowym (przeddyscyplinarnym) może stanowić podstawę ustaleń faktycznych bądź informację o źródłach dowodowych, projekt przesądza, że oświadczenie nie może stanowić dowodu w przypadku przedstawienia zarzutu w postępowaniu dyscyplinarnym.

Istotnemu ograniczeniu poddano zakres uprawnień przełożonego dyscyplinarnego w zakresie zawieszenia prokuratora w czynnościach służbowych. Może to nastąpić tylko na okres 30 dni. W terminie 7 dni uprawniony prokurator będzie miał prawo zaskarżyć tę decyzję do sądu dyscyplinarnego, który ma taki sam termin do rozpoznania skargi. Tak krótkie terminy nakładają na organy postępowania dyscyplinarnego konieczność sprawnego działania, co ma ten wymierny skutek, iż maksymalnie w terminie 14 dni od zawieszenia decyzja przełożonego dyscyplinarnego poddana jest kontroli sądu dyscyplinarnego. Jest to korzystne z punktu widzenia interesów prokuratury oraz obwinianego prokuratora.

Uprawnionym do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego oraz do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego będzie (jak dotychczas) wyłącznie rzecznik dyscyplinarny. Będzie mógł to zrobić z własnej inicjatywy albo na wniosek przełożonego dyscyplinarnego. Nowością będzie możliwość wnioskowania o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przez organy samorządowe: kolegium, zgromadzenia, Zgromadzenia Prokuratorów Biura Prokuratora Generalnego oraz Naczelną Radę Prokuratury. Rozszerzenie podmiotów inicjujących proces dyscyplinarny powinno przyczynić się do jego zobiektywizowania i wpływu czynnika społecznego na proces dyscyplinarny. Zaletą tego rozwiązania będzie także możliwość zachowania obiektywnych i równych warunków oceny określonych zachowań mogących wypełnić znamiona przewinienia dyscyplinarnego i ograniczenie samowoli przełożonych dyscyplinarnych.

W projekcie nie zawarto możliwości wyłączenia stosowania przez sąd zarządzeń i kar porządkowych wobec prokuratora występującego w postępowaniu sądowym jako jego uczestnik lub świadek. Okres trwania postępowania dyscyplinarnego oznaczono w projekcie na czas do 6 miesięcy. W tym czasie rzecznik dyscyplinarny będzie zobowiązany do podjęcia decyzji o skierowaniu wniosku dyscyplinarnego albo o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego. Bieg terminu postępowania może przerwać jego zawieszenie, które będzie mogło nastąpić w ściśle określonych przypadkach.

Nowością jest zobowiązanie rzecznika dyscyplinarnego do powiadomienia ustalonego pokrzywdzonego o sposobie zakończenia prowadzonej sprawy (o umorzeniu albo skierowaniu wniosku). Regulacja nabiera szczególnego znaczenia w sprawach o przewinienie dyscyplinarne wypełniające jednocześnie znamiona przestępstwa. Nie będą się z tym wiązały jednak dodatkowe uprawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów. W tym zakresie odpowiednie zastosowanie będą miały przepisy art. 96 § 1 i 2 k.p.k., zgodnie z którymi osoby niebędące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw i interesów, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu, wówczas gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy. I na tej podstawie będzie możliwy (podobnie jak dziś) udział pokrzywdzonego (art. 49 k.p.k.) w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów. W projekcie ujęto przepisy umożliwiające wyłączenie rzecznika dyscyplinarnego przez właściwy organ samorządowy w oznaczonym terminie (30 dni).

Utrzymano instytucję wyroku nakazowego jako sposobu na szybkie zakończenie postępowania dyscyplinarnego przed sądem, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie będą budzić wątpliwości. Prawo złożenia sprzeciwu będzie przysługiwało tylko stronom postępowania dyscyplinarnego.

Wobec licznych wątpliwości związanych z możliwością wykorzystania w postępowaniu dyscyplinarnym dowodów uzyskanych do celów postępowania karnego w trybie określonym w art. 168b, art. 237 lub w art. 237a k.p.k. lub uzyskanych w wyniku stosowania kontroli operacyjnej projekt wprowadza zasadę, że dowodów tych nie będą mogły

wykorzystać w postępowaniu dyscyplinarnym. Jedynym wyjątkiem będzie sytuacja jednoczesnego wypełniania przez przewinienie dyscyplinarne znamion przestępstwa. Projektodawcy podzielają istotne wątpliwości natury konstytucyjnej, *in genere* związane z zakresem możliwości odpowiedniego korzystania z tych dowodów w toku procesu dyscyplinarnego. Dlatego też zebrane w ten sposób dowody będą musiały być poddane wnikliwej ocenie w perspektywie spełnienia przez nie wymogów konwencyjnych i konstytucyjnych.

Proces dyscyplinarny będzie toczył się jawnie, a wyrok ogłaszany publicznie. Wyłączenie jawności postępowania dyscyplinarnego będzie możliwe ze względu na ważny interes państwa, ważny interes prywatny lub ważny interes wymiaru sprawiedliwości, w szczególności postępowania przygotowawczego. Umożliwi to większą kontrolę społeczną sądowej fazy procesu dyscyplinarnego.

Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji będą mogły się odwołać (i złożyć wnioski o uzasadnienie) tylko strony postępowania dyscyplinarnego. Od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego strony w terminie 30 dni będą uprawnione do wywiedzenia kasacji. Mając na względzie podniesione wcześniej istotne i nieusuwalne w obecnej chwili wątpliwości co do niezależności i prawidłowego zorganizowania Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, a także niezawisłości i bezstronności sędziów w niej orzekających, celem zapewnienia obwinionemu w postępowaniu dyscyplinarnym konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) oznaczenie Izby Karnej jako właściwej do rozpoznania nadzwyczajnego środka zaskarżenia uznano za optymalne i konieczne rozwiązanie. Do wywiedzenia kasacji od każdego orzeczenia będzie uprawniony także Prokurator Generalny. Wykonanie orzeczenia dyscyplinarnego skazującego na karę dyscyplinarną będzie należało do Prokuratora Generalnego, a wywiedzenie kasacji nie będzie wstrzymywało jego wykonania. Projekt zawiera również przepisy utrzymujące prokuratorski immunitet materialny za popełnione wykroczenie oraz rozwiązania regulujące zasady ponoszenia odpowiedzialności karnej przez prokuratora, a także instytucję zawieszenia prokuratora w czynnościach w związku z zezwoleniem sądu dyscyplinarnego na pociążenie prokuratora do odpowiedzialności karnej.

Asesura jest ostatnim etapem przygotowania do sprawowania funkcji prokuratora. Zgodnie z przepisami zawartymi w projekcie ustawy asesor prokuratorski wykonuje obowiązki i zadania prokuratora. Generalnie jego uprawnienia są zbliżone do uprawnień prokuratorskich z tym zastrzeżeniem, że nie może on występować w postępowaniu przed Sądem Najwyższym i Trybunałem Konstytucyjnym. Powyższe wymaga bowiem większego doświadczenia zawodowego, którego asesor dopiero nabywa z czasem. Nowym rozwiązaniem jest dopuszczenie asesora do udziału w postępowaniu przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym, pod warunkiem jednak, że asesor prowadził wcześniej postępowanie przygotowawcze w tej sprawie lub skierował akt oskarżenia. Zmiana ta wychodzi naprzeciw oczekiwaniom tak prokuratorów, jak i samych asesorów. Z jednej strony kończy z praktyką, która uniemożliwiała udział asesora w postępowaniu przed sądem okręgowym lub apelacyjnym w sprawie, w której prowadził postępowanie przygotowawcze i sporządzał akt oskarżenia, a więc za którą merytorycznie odpowiadał, uniemożliwiając w ten sposób pełnienie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądem, z drugiej natomiast obciążało dodatkowymi obowiązkami prokuratorów, którzy nie będąc referentami takich spraw w postępowaniu przygotowawczym, jak również autorami aktu oskarżenia, zobligowani byli występować przed sądami w zastępstwie za pozbawionego tej możliwości asesora. Należy skończyć z tego typu nieuzasadnioną praktyką. Mając w polu widzenia, że asesor nie posiada jeszcze pełnych uprawnień prokuratora, pamiętać należy, że jest już osobą o bardzo zbliżonych kompetencjach. Skoro zatem dopuszcza się możliwość prowadzenia przez asesora postępowania przygotowawczego nawet o najcięższe przestępstwa, jest on tym samym osobą najlepiej przygotowaną merytorycznie do reprezentowania tej sprawy przed sądem.

Sytuację prawną aplikantów prokuratorskich z kolei reguluje ustawa o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Niemniej przepisy określające status i kompetencje aplikantów zamieszczone są tradycyjnie w ustawie ustrojowej regulującej materię dotyczącą prokuratury. W omawianym projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury również uregulowano kwestie dotyczące aplikacji prokuratorskiej. Na skutek głosu środowiska aplikantów wprowadzono zmiany dotyczące ich kompetencji. W obecnie obowiązującej ustawie – Prawo o prokuraturze dostrzec

można nieuzasadnione ograniczanie możliwości wykonywania czynności procesowych przez aplikantów oraz w zakresie ich występowania przed sądem. Jest to rozwiązanie nieprzystające do wymagań, jakie powinno stawiać się aplikantom, którzy przygotowują się do pełnienia obowiązków asesora, a w dalszej perspektywie prokuratora. Aplikacja powinna być dla aplikanta przede wszystkim czasem praktycznego przygotowania do zawodu prokuratora, a takie przygotowanie jest możliwe tylko w oparciu o realizację zadań w praktyce. Wiedza teoretyczna, jakiej aplikanci nabywają podczas zajęć w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, nie może bowiem stanowić wyłącznego elementu w procesie kształcenia i przygotowania aplikanta do pracy na stanowisku prokuratora.

Wychodząc zatem naprzeciw oczekiwaniom środowiska aplikantów oraz w oparciu o założenia przyszłego systemu nowoczesnego kształcenia kadr prokuratury, nie tylko proponuje się wprowadzenie rozwiązań pozwalających aplikantom na prowadzenie dotychczasowych czynności, lecz także rozszerza się zakres spraw, w których mogą je wykonywać, rezygnując z uregulowania ograniczającego możliwość udziału aplikanta prokuratorskiego wyłącznie do występowania przed sądem rejonowym w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o przestępstwa zagrożone karą nieprzekraczającą 5 lat pozbawienia wolności lub karą łagodniejszego rodzaju oraz o wykroczenia, a także przed tym sądem w postępowaniu wykonawczym.

Proponuje się natomiast nadanie aplikantom po ukończeniu 12 miesięcy aplikacji prokuratorskiej w oparciu o pisemne upoważnienie prokuratora patrona aplikacji lub kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury możliwość wykonywania czynności procesowych i wydawania postanowień oraz zarządzeń w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym (niezależnie od tego, czy prowadzone jest w formie śledztwa, czy dochodzenia), z wyjątkiem takich decyzji, jak postanowienie o przedstawieniu, zmianie i uzupełnieniu zarzutów, postanowienie o powołaniu biegłych, a także decyzji kończących postępowanie albo przerywających ich bieg. Wskazane wyłączenia uzasadnia fakt, iż decyzje te ingerują w sferę praw oraz wolności obywatela i człowieka, a także wywołują skutki w sferze finansowej, stąd wydaje się konieczne zastrzeżenie ich do wyłącznej

kompetencji prokuratorów. Uzasadniając powyższe, wskazać również należy, że rozwiązanie to kończy z mającą obecnie miejsce fikcją, która polega na tym, że aplikanci przygotowują postanowienia w postępowaniu przygotowawczym z uwagi na wymagany proces kształcenia, jednak czynią to na nazwisko prokuratora patrona aplikacji. Nic zatem nie stoi na przeszkodzie, aby sytuację tę unormować i pozwolić na samodzielne wydawanie postanowień przez aplikanta, co dodatkowo przygotowuje go w sferze psychologicznej do wymaganej w pracy prokuratora samodzielności. Mając jednak na uwadze, że okres aplikacji pozostaje czasem nauki i przygotowywania do pełnienia samodzielnej funkcji prokuratora w przyszłości powyższe pozostawać będzie pod nadzorem prokuratora patrona, który będzie aprobował wydawane przez aplikanta postanowienia i zarządzenia.

Celem właściwego przygotowania do praktycznego wykonywania obowiązków w sądzie w projekcie przewidziano możliwość występowania przez aplikantów przed sądem rejonowym w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach prowadzonych w formie dochodzenia, w postępowaniu wykonawczym oraz w sprawach cywilnych.

Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury wprowadza również zmiany dotyczące statusu asystentów prokuratorów. Zmiana ta określa przede wszystkim ścieżkę awansu zawodowego dla asystentów. Asystent może być zatrudniony na stanowisku: młodszego asystenta prokuratora, asystenta prokuratora oraz starszego asystenta prokuratora. Asystent prokuratora na pierwszym stanowisku zatrudniany jest jako młodszy asystent prokuratora. Z kolei w Biurze Prokuratora Generalnego obowiązkowo może wykonywać tylko starszy asystent prokuratora.

Projekt wymaga również, aby na stanowisku asystenta prokuratora mogła być zatrudniona osoba, która ukończyła studia prawnicze. Powyższe podyktowane jest przede wszystkim trwającą od kilku lat niedopuszczalną sytuacją zatrudniania w prokuraturze osób, które nie mają merytorycznego prawniczego przygotowania do pracy z prokuratorem. Zatrudniane są osoby, które nie tylko nie mają minimalnej wiedzy z zakresu prawa, lecz także nigdy nie pracowały na stanowisku związanym ze stosowaniem prawa w praktyce. Często osoby te wykazują w swojej

pracy umiejętności poniżej oczekiwań prokuratorów, z którymi mają współpracować. Wówczas ich praca nie polega na wspieraniu pracy prokuratora pod względem merytorycznym, ale ogranicza się do czynności biurowych. W ten sposób w ostatnich latach powstało w prokuraturze ogromne zróżnicowanie wśród osób zajmujących stanowiska asystentów. Są to osoby z wykształceniem prawniczym, z którymi prokuratorzy są w stanie pracować na gruncie merytorycznym, oraz asystenci, którzy nie są w stanie wykonać wymaganych od nich przez prokuratorów obowiązków na właściwym poziomie poza czynnościami o charakterze biurowo-pomocniczym, np. kserowania dokumentów. Obie jednak grupy są wynagradzane w sposób jednakowy, co wpływa demotywiąco na asystentów o wykształceniu prawniczym, od których wymaga się realizacji wszystkich kompetencji określonych w ustawie. Asystenci z przygotowaniem prawniczym sporządzają projekty skomplikowanych postanowień i wykonują wiele czynności procesowych, natomiast osoby bez wykształcenia prawniczego nie są w stanie wykonać takich obowiązków z uwagi na brak podstawowej wiedzy prawniczej. Tymczasem uzasadnieniem dla tworzenia korpusu asystenckiego w prokuraturze miało być stworzenie wysoko wykwalifikowanej kadry, która miała wspomagać prokuratorów w pracy merytorycznej przy prowadzeniu postępowań przygotowawczych. Wymaga to przyjmowania na stanowiska asystentów osób o właściwym i kierunkowym przygotowaniu, co zapewniają wyłącznie studia prawnicze. Obniżanie wymagań w zakresie kierunkowego wykształcenia prawniczego asystentów spowodowało obniżenie standardów pracy asystentów i w żadnej mierze nie stanowi pomocy dla prokuratorów, albowiem osoby te za wynagrodzenie asystenta wykonują często pracę należącą do kompetencji pracowników sekretariatów, nie są bowiem w stanie z uwagi na brak wiedzy i przygotowania prawniczego wykonywać swoich ustawowo określonych obowiązków. Takie obniżenie standardów powoduje również, że osoby z wykształceniem prawniczym nie chcą uczestniczyć w procesie rekrutacji na stanowiska asystentów w prokuraturze, co wpływa na jakość i efektywność pracy korpusu asystentów prokuratorskich. Projekt przewiduje również, że asystent prokuratora, który ukończył wyższe studia prawnicze i uzyskał tytuł magistra, może przystąpić do egzaminu prokuratorskiego organizowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Musi on jednak wykonywać obowiązki asystenta przez okres co najmniej 5 lat.

Istotną zmianą w stosunku do uprzednio obowiązującej regulacji jest zapis nakładający na kierownika jednostki obowiązek wskazania asystentowi konkretnego prokuratora, z którym ma obowiązek pracować. Jeden asystent może jednocześnie współpracować z nie więcej niż trzema prokuratorami. Projekt szczegółowo reguluje także kwestie wynagrodzenia asystentów prokuratora i innych należnych im świadczeń, a także delegowania asystenta do innej jednostki prokuratury.

Sytuację prawną urzędników i innych pracowników prokuratury reguluje ustawa o pracownikach sądów i prokuratury. Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury uszczegóławia obowiązującą regulację i wprowadza dwie grupy pracowników w jednostkach organizacyjnych prokuratury: urzędników prokuratury i pracowników administracyjnych prokuratury. Ich zadaniem jest wspieranie realizacji zadań prokuratury, a w szczególności wykonywanie poleceń administracyjnych prokuratora wydawanych w związku z rejestrowanymi i prowadzonymi postępowaniami oraz obsługa administracyjna prokuratury.

Kwestią wymagającą niezwłocznego rozwiązania pozostaje również precyzyjne określenie czasu pracy prokuratorów. Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury zawierają wiele nowych regulacji odnoszących się do tej kwestii, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii realizacji obowiązków podczas dyżuru. Treść przyjętych propozycji odpowiada regulacjom Kodeksu pracy. Niezależnie od pozostawionego zadaniowego czasu pracy przyjęto, że nie może on przekraczać średnio 40 godzin w tygodniu, a prokuratorowi przysługuje w każdej dobie prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Wychodząc naprzeciw postulatom podnoszonym przez organizacje zrzeszające prokuratorów oraz samo środowisko, w projekcie doprecyzowano kwestie dyżurów prokuratorów, przyjmując, że nie mogą być one dłuższe niż 24 godziny. Projekt klasyfikuje także problematykę opracowywania planów dyżurów i ich udostępniania prokuratorom przez kierowników jednostek. Przewiduje się również możliwość odbioru czasu wolnego prokuratorowi wykonującemu obowiązki podczas dyżuru w kolejnym dniu roboczym następującym po jego zakończeniu, jak również uprawnienie do odbioru dnia wolnego za wykonywanie

obowiązków podczas dyżuru wyznaczonego w niedzielę bądź inny dzień ustawowo wolny od pracy. Podnieść w tym miejscu należy, że wyżej opisane możliwości dotyczą wyłącznie dyżuru, na którym prokurator wykonywał określone czynności. Jeżeli podczas dyżuru pozostawał wyłącznie w gotowości lub realizował swoje obowiązki poprzez konsultacje telefoniczne, wówczas nie przysługuje mu dzień wolny na wyżej wskazanych warunkach. Propozycje te odnoszą się zatem do efektywnego wykonywania obowiązków w trakcie pełnienia dyżuru (np. uczestnictwo w oględzinach) i nie obejmują konsultacji prowadzonych za pośrednictwem urządzeń służących do komunikowania się na odległość.

Prokuratorzy, wykonując swe obowiązki, realizują różnorodne zadania i w tym zakresie, aby zadania te były wykonywane z poszanowaniem zasady prawdy materialnej oraz aby pozyskiwać niezbędne informacje oraz dane, a także istotnie ograniczyć lub uniemożliwić popełnienie przestępstw, niezbędne jest określenie zasad współpracy i udzielania odpowiedniej pomocy innym instytucjom oraz organom. Projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury stanowi, że organy samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej, a także inne państwowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i ich związki, organizacje zawodowe, samorządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz inne organizacje społeczne udzielają Prokuratorowi Generalnemu i podległym mu prokuratorom pomocy w realizacji ich zadań.

W toku prowadzonych postępowań oraz wykonując inne zadania określone ustawą, prokuratorzy identyfikują także okoliczności sprzyjające popełnieniu przestępstw. Podejmując działania o charakterze profilaktycznym, dążąc do ograniczenia przestępczości, projekt określa uprawnienia do wystąpień sygnalitycznych i wskazuje obowiązki podmiotu, do którego wystąpiono w zakresie udzielenia odpowiedzi i informacji o podjętych działaniach. Rozwiązanie to z uwagi na pozycję prokuratury w systemie organów państwowych, realizacje zadań w zakresie stania na straży praworządności i identyfikację w toku wykonywanych czynności okoliczności ułatwiających lub sprzyjających popełnieniu przestępstw stanowi przejaw docenienia roli prokuratury w demokratycznym państwie prawa.

Rozwinięciem tej zasady są dalsze proponowane unormowania, które nie są *novum* legislacyjnym, ale zasadnym potwierdzeniem koniecznego współdziałania prokuratury z innymi organami. Informacje przekazywane innym podmiotom w zakresie stanu przestępczości i jej zwalczania są niezbędnym przejawem aktywności prokuratury w informowaniu uprawnionych podmiotów o zidentyfikowaniu sytuacji na określonym obszarze administracyjnym. Działanie takie ma na celu także wywołanie u tych podmiotów impulsu do podejmowania niezbędnych działań wpływających na minimalizowanie ryzyka, ograniczenie lub wręcz eliminowanie czynów sprzyjających przestępczości. W podanym celu, a także realizując zadania prospołeczne, obywatelskie oraz naukowe i dydaktyczne, projekt statuuje uprawnienia, jakich w aktualnym stanie prawnym brakowało. Obecność prokuratury w życiu naukowym i dydaktycznym, poza strukturą Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, jest istotnym kształtowaniem pozytywnego wizerunku instytucji, przejawem otwartości we współpracy i udziałem w inicjatywach mogących stanowić również podstawę diagnozowania i rozwiązywania problemów na różnych płaszczyznach, w szczególności tych związanych ze stosowaniem przepisów prawa karnego materialnego i procesowego.

Działania te wprowadzają także prokuraturę w sferę aktywności w społeczeństwie obywatelskim, co w aktualnych warunkach ma bardzo istotne znaczenie dla kształtowania postaw praworządnościowych, prospołecznych i antyprzestępczych. Stąd też Prokurator Generalny, prokuratorzy okręgowi i prokuratorzy rejonowi powinni współpracować z organizacjami społecznymi, w tym stowarzyszeniami, w zakresie propagowania praworządności, zasad demokratycznego państwa prawa, uczestnicząc we wspólnych inicjatywach o charakterze edukacyjnym, naukowym, opiniotwórczym lub analitycznym. Współpraca oparta na zasadach wzajemnego poszanowania i autonomii może dotyczyć udostępniania i rozpowszechniania informacji związanych z realizacją zadań prokuratury.

Z racji wykonywanych obowiązków w zakresie prawa pracy, przeprowadzanych konkursów celem umożliwienia właściwej ich realizacji Prokurator Generalny przetwarza dane osobowe prokuratorów, prokuratorów w stanie spoczynku, asesorów prokuratury, asystentów prokuratorów, urzędników i innych pracowników powszechnych jednostek

organizacyjnych prokuratury, a także kandydatów na te stanowiska. Projekt określa zasady niezbędnego nadzoru nad przetwarzaniem danych osobowych i określa adekwatnie do nowej struktury organizacyjnej prokuratury podmioty odpowiadające za tę działalność. W zakresie reguł i zasad prowadzenia tego nadzoru nie wprowadza się nowej jakości w odniesieniu do aktualnych regulacji.

Prokurator Generalny oraz prokuratorzy okręgowi i prokuratorzy rejonowi rozpoznają wnioski o udzielenie informacji publicznych w trybie i na zasadach ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej w zakresie wniosków dotyczących zarządzanych przez nich jednostek prokuratury. Regulacja ta precyzuje podmioty rozpoznające wnioski o udzielenie informacji publicznych i wskazuje niezbędną precyzję co do podmiotów podejmujących decyzję w zakresie złożonych wniosków.

Doprecyzowania w zgodzie z projektowanym wzmocnieniem niezależności prokuratora wymagało określenie roli i uprawnień referenta postępowania w procesie udzielania informacji publicznych. W zakresie informacji publicznych dotyczących postępowań przygotowawczych opinię co do złożonego wniosku i niezbędnej anonimizacji danych przedkłada prokuratorowi okręgowemu lub prokuratorowi rejonowemu referent postępowania lub w przypadku, gdy uzyskanie takiej opinii nie jest możliwe, jego bezpośredni przełożony.

Przejawem aktywnego udziału prokuratury w kształtowaniu wiedzy prawniczej i przybliżaniu społeczeństwu informacji o instytucji prokuratury są kolejne rozwiązania przyjęte w projekcie. Samodzielna działalność wydawnicza, udział w konferencjach naukowych, udzielanie patronatów konferencjom naukowym oraz współpraca wydawnicza z innymi podmiotami umożliwiają prokuratorze włączenie się w prace naukowe, analityczne i informacyjne. Działania te sprzyjają także poprawie wizerunku prokuratury w ocenie społeczeństwa obywatelskiego.

W zakresie przekazywania informacji organom władzy publicznej oraz mediom regulacje projektu precyzują uprawnienia do udzielania takich informacji oraz zasady ich przekazywania. W odróżnieniu od aktualnie

obowiązujących przepisów, zgodnie z którymi informacje przekazywane są poza zgodą, a niejednokrotnie także wiedzą prokuratora referenta, zmianie ulega zasada pozyskiwania i przekazywania informacji. Przyjęte w projekcie rozwiązanie stanowi, że aby udzielić stosownych informacji, wymagane będzie uzyskanie zgody prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze, a jeśli uzyskanie jego stanowiska w tym przedmiocie będzie niemożliwe, zgody jego bezpośrednio przełożonego. Rozwiązanie to jest zgodne z zasadą niezależności i odpowiedzialności prokuratora za prowadzone postępowania. Ma także na celu odejście od aktualnych przejawów koniunkturalnego czy politycznego wykorzystywania informacji z prowadzonych postępowań. Również w tej kwestii Komisja Wenecka zwróciła uwagę na niewłaściwe uregulowanie w obecnej ustawie – Prawo o prokuraturze zagadnień związanych z udostępnianiem informacji dotyczących działalności prokuratury i prowadzonych postępowań opinii publicznej i mediom.

Komisja podniosła, że głównym mankamentem przyjętych w obowiązującej ustawie rozwiązań jest możliwość przekazywania wyżej wskazanych informacji przez Prokuratora Generalnego lub kierowników poszczególnych jednostek organizacyjnych prokuratury bez akceptacji prokuratora prowadzącego daną sprawę. Zwrócono również uwagę, że ustawa – Prawo o prokuraturze nie wspomina także o żadnym obowiązku poszanowania ograniczeń wynikających z Kodeksu postępowania karnego, czy też z ustawy – Prawo prasowe przy przekazywaniu takich informacji. W omawianej opinii Komisja Wenecka wskazała także, że przekazywanie informacji powinno się zawsze odbywać bardzo ostrożnie i w sposób ograniczony, aby nie naruszyć podstawowych praw do prywatności osób oraz ich prawa do domniemania niewinności. Komisja przyznała, że artykuł 6 § 2 EKPC nie może uniemożliwić władzom informowania społeczeństwa o toczących się śledztwach w sprawach karnych, ale wymaga, by czyniły to z zachowaniem wszelkiej koniecznej dyskrecji i roztropności, jeżeli domniemanie niewinności ma być respektowane. Powyższe stanowi zatem nie tylko ocenę obecnie obowiązujących uregulowań, lecz także uzasadnienie dla proponowanych w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury zmian. Mając zatem na względzie potrzebę profesjonalizacji udzielania informacji w imieniu prokuratury oraz stale rozszerzające się możliwości techniczne, w tym z wykorzystaniem portali

społecznościowych, za zasadne uznano powołanie przez Prokuratora Generalnego wydziału medialnego. W zasadniczym zakresie obecne uprawnienia rzeczników prasowych pozostają zachowane.

Liczba dotychczas niezasadnie wszczynanych i prowadzonych postępowań dyscyplinarnych wobec prokuratorów, którzy wypowiadali się publicznie, uczyniła koniecznym stworzenie ustawowych gwarancji dla realizacji przez prokuratorów prawa do wolności słowa i wyrażania opinii. Z uwagi na orzeczenia sądów dyscyplinarnych w tym zakresie, w tym Sądu Najwyższego, uwzględniające opinię Komisji Weneckiej oraz międzynarodowe wytyczne co do pozycji prokuratora i możliwości zabierania przez niego głosu w debacie publicznej, projekt przewiduje ustawowo zagwarantowane prawo prokuratora do wolności słowa. Realizując zasady wolności słowa w zakresie debaty publicznej, dotyczącej oceny zasad praworządności, przepisów prawa, zmian legislacyjnych, funkcjonowania prokuratury, uprawnienie do publicznej wypowiedzi przyznano każdemu prokuratorowi. Podejmując taką aktywność, ma on obowiązek dbania o poszanowanie godności urzędu prokuratora i zasad postępowania karnego.

W zakresie regulacji dotyczącej rozpoznawania skarg i wniosków w odniesieniu do aktualnych przepisów dokonano jednej zasadniczej zmiany. Projekt przewiduje wprowadzenie zasady, że o pozostawieniu kolejnej skargi lub wniosku bez rozpoznania nie zawiadamia się osoby wnoszącej taką skargę lub wniosek. Rozwiązanie to ma ograniczyć znaczną ilość korespondencji w jednej i tej samej sprawie, która została już wcześniej rozstrzygnięta. Dotychczas o pozostawieniu kolejnych wniosków w tej samej sprawie informowano wnioskodawcę odrębnymi pismami. Dodatkowe czynności administracyjne i powielenie takich samych informacji uznać należy za zbędne i nieekonomiczne również z punktu widzenia ponoszonych w tym zakresie przez prokuraturę wydatków.

Pandemia Covid-19 pokazała dobitnie niewydolność Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i służb im podległych pracujących na najwyższych szczeblach, które – jak się okazało – znajdowały się w oderwaniu od jednostek na najniższym szczeblu w sprawach istotnych dla zapewnienia bezpieczeństwa prokuratorom, a także działalności

prokuratury. Skutkowało to brakiem właściwej reakcji na pandemiczną rzeczywistość, a następnie przerzuceniem odpowiedzialności na kierowników jednostek niższego szczebla. W sposób oczywisty najbardziej dotknęło to jednostki szczebla rejonowego, gdzie liczba niezbędnych środków ochronnych była absolutnie niewystarczająca. Pokazuje to, iż władza Prokuratora Generalnego i Prokuratora Krajowego w zakresie odnoszącym się do organizacji i zarządzania jednostkami, budowana na zasadzie hierarchicznego podporządkowania i centralizmu, okazała się niewydolna.

W obecnej ustawie relacje w tym zakresie nie zostały precyzyjnie określone, aczkolwiek w pewnych aspektach, dotyczących m.in. struktury jednostki, pozostają one w gestii kierownika jednostki. Mając na uwadze te braki oraz kierując się potrzebą przygotowania prokuratury na stany nadzwyczajne, projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury określa zasady funkcjonowania jednostek prokuratury w takich sytuacjach. Wskazano, że w przypadku wprowadzenia na terenie całego kraju lub na obszarze objętym właściwością miejscową poszczególnych jednostek prokuratury jednego ze stanów nadzwyczajnych na podstawie i w trybie art. 228 Konstytucji RP Prokurator Generalny w stosunku do wszystkich jednostek albo poszczególni prokuratorzy okręgowi w zakresie swej właściwości miejscowej uprawnieni są do zarządzenia niezbędnych, z uwagi na konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania prokuratury, zmian zasad organizacji pracy. Zmiany w zakresie czasu pracy, wprowadzenia pracy zmianowej lub zdalnej wymagają uprzedniego zaopiniowania przez związki zawodowe oraz przez Naczelną Radę Prokuratorów w odniesieniu do zarządzeń wydawanych przez Prokuratora Generalnego i kolegium w odniesieniu do zarządzeń wydawanych przez prokuratora okręgowego. Natomiast zmian regulaminów pracy nie dokonuje się, jeżeli wyżej określone zmiany wprowadzane są na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. W przypadku konieczności przedłużenia tego okresu zmiana regulaminu pracy dokonywana winna być w trybie przewidzianym przepisami Kodeksu pracy. Przepis ten eliminuje negatywne skutki braku uregulowań normatywnych w tym zakresie.

Projekt zakłada też istotne zmiany w zakresie decentralizacji obrotu prawnego z zagranicą. Jako wyjątek przyjmuje obrót zcentralizowany

w sytuacji, gdy przepisy ustawy, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych lub aktów prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe stanowią inaczej. Dodatkowo sprawy, których przedmiotem jest wystąpienie z wnioskiem do państwa obcego o wydanie osoby ściganej i wydanie osoby ściganej na wniosek państwa obcego, przekazywanie do państwa obcego osoby ściganej na podstawie nakazu aresztowania i przekazywanie przez państwo obce osoby na podstawie nakazu aresztowania, przekazywanie osób ściganych na podstawie Europejskiego Nakazu Aresztowania w sposób określony w rozdziale 65a i rozdziale 65b Kodeksu postępowania karnego, proponuje się w projekcie przekazać do właściwości prokuratur okręgowych. Wynika to z bardzo specjalistycznego zakresu zagadnień prawnych, których znajomość wymagana jest przy stosowaniu opisanych powyżej instytucji. Dodatkowo projekt nakłada na Prokuratora Generalnego i prokuratorów obowiązek współpracy przy wykonywaniu zadań, z organizacjami międzynarodowymi lub ponadnarodowymi działającymi na podstawie umów międzynarodowych, w tym umów konstytuujących organizacje międzynarodowe, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, a także z Prokuraturą Europejską i delegowanymi prokuratorami europejskimi. Zapisy te są konsekwencją dostrzeżenia konieczności przystąpienia przez Rzeczpospolitą Polską do Prokuratury Europejskiej.

Projekt przewiduje, iż jednostki prokuratury przy realizacji swoich zadań korzystają z systemów komputerowych obsługiwanych przez przeznaczone do tego programy komputerowe, przetwarzające dane i informacje własne prokuratury. Mogą one, na podstawie odrębnych przepisów lub zawartych umów, posiadać dostęp do zewnętrznych baz danych, administrowanych przez inne organy. Administracja systemów informatycznych oraz czynności z zakresu ich obsługi technicznej należą do zadań Prokuratora Generalnego, który określa także w drodze zarządzenia zasady bezpieczeństwa dla systemów informatycznych prokuratury.

Czynnikiem rzutującym na niezależność instytucjonalną prokuratury jest jej samodzielność (autonomia) budżetowa. Trzeba jednak zaznaczyć, iż niezależność od władzy wykonawczej w zakresie autonomii budżetowej podlega pewnym ograniczeniom. Przykładowo można wskazać zasadę jednolitości budżetu państwa, uchwalanego corocznie w formie

ustawy budżetowej (art. 219 Konstytucji RP), stanowiącej kompetencję Sejmu i Senatu oraz w zakresie regulowanym w art. 224 Konstytucji RP także Prezydenta RP. Inicjatywa budżetowa przysługuje zaś – w myśl art. 221 – wyłącznie Radzie Ministrów. Takie ukształtowanie podstawowej zasady finansów państwa poddaje tym samym regułom finanse prokuratury, a zatem ogranicza w powyższym zakresie jej niezależność.

Przyjęcie założenia realizacji zasady niezależności prokuratury, w znaczeniu omówionym na wstępie uzasadnienia projektu ustawy, spowodowało jako konsekwencję potrzebę nowego podejścia do zasad jej finansowania. Wychodząc od nienaruszalnej zasady finansowania działalności prokuratury w ramach jednolitego budżetu państwa, projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury zakłada jej autonomię budżetową.

Według zaprezentowanej propozycji ustawy projekt części budżetowej odpowiadającej prokuraturze byłyby przygotowywany przez organy finansowe prokuratury, tj. dyrektora Biura Prokuratora Generalnego oraz dyrektorów prokuratur okręgowych według właściwości miejscowej tych prokuratur i jednocześnie dla prokuratur rejonowych z obszaru działania danej prokuratury okręgowej. Co istotne, poszczególni dyrektorzy finansowi w prokuraturze okręgowej oraz dyrektor finansowy w Biurze Prokuratora Generalnego, przygotowując plan, współpracować będą z kierownikami tych jednostek, zaś w odniesieniu do prokuratury rejonowej kierownik tej jednostki będzie uczestniczył w przygotowaniu projektu planu w prokuraturze okręgowej w odniesieniu do tej prokuratury rejonowej. Takie rozwiązanie spowoduje, iż wszyscy kierownicy jednostek będą współautorami powstałego projektu, a jednocześnie będą także odpowiedzialni za jego realizację.

Powstałe projekty prokuratorzy okręgowi będą przedstawiać Prokuratorowi Generalnemu, a ten sporządzi projekt planu finansowego dla całej prokuratury, uwzględniając projekt powstały w biurze prokuratora generalnego, jak i projekty nadesłane przez wszystkich prokuratorów okręgowych. Projekt planu finansowego będzie następnie przedstawiany Naczelnej Radzie Prokuratury, która w ciągu 30 dni przedstawi swoją opinię, zawierającą ewentualne uwagi i zastrzeżenia. W dalszej kolejności Prokurator Generalny (po ewentualnym uwzględnieniu uwag

i zastrzeżeń, co do uwzględnienia których nie jest zobligowany) będzie zatwierdzał w ciągu 14 dni plan finansowy prokuratury i przedstawiał go ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych celem włączenia go do projektu budżetu państwa.

Opisana wyżej procedura jest analogiczna do rozwiązań przyjętych przez inne organy korzystające z autonomii budżetowej. Naturalnie organy konstruujące projekt budżetu prokuratury byłyby związane wytycznymi budżetowymi wydawanymi na podstawie ustawy o finansach publicznych. Prokurator Generalny byłby zgodnie z projektem dysponentem części budżetowej prokuratury wraz z odpowiedzialnością za jej wykonanie. Z uwagi na to, że projekt zakłada likwidację jednego szczebla prokuratury (prokuratorów regionalnych), osoby tam dotychczas zatrudnione w tzw. pionie finansowym znajdą zatrudnienie w strukturach finansowych prokuratorów okręgowych, co umożliwi, przy uwzględnieniu dotychczasowego doświadczenia, a w szczególności znajomości specyfiki funkcjonowania prokuratury i realizacji zadań ustawowych, płynne przejście na nowe zasady finansowania prokuratury.

W odniesieniu do działów wojskowych w prokuraturze sposób ich finansowania został pozostawiony na zasadach dotychczasowych, z tą różnicą, że kwotę wydatków na działalność prokuratorów wojskowych Minister Obrony Narodowej ustalał będzie w porozumieniu z prokuratorem generalnym, a uzgodniony w ten sposób projekt będzie przekazywał ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, który włączy go do projektu budżetu państwa. Takie rozwiązanie jest zdeterminowane tym, że świadczenia należne prokuratorom wojskowym określone w art. 433 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. z 2022 r. poz. 2305 ze zm.) oraz świadczenia i należności związane z delegowaniem prokuratorów do spraw wojskowych finansowane są ze środków budżetowych przeznaczonych na finansowanie potrzeb obronnych Rzeczypospolitej Polskiej w ramach części budżetowej, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej. Zmiana sposobu finansowania prokuratury nie pociągnie za sobą skutków finansowych.

Przedstawiony projekt ustawy – Prawo o ustroju prokuratury zmierza przede wszystkim do osiągnięcia określonych celów tak w wymiarze

społecznym, jak i finansowym. Jak zostało już wcześniej wskazane, prokuratura jest organem, który ma służyć obywatelom w zakresie zapewnienia szeroko rozumianego bezpieczeństwa prawnego. Realizując swoje zadania, musi zatem je spełniać w oparciu o bardzo wysokie standardy pracy. Propozycja reformy przedstawiona w przedkładanym projekcie ustawy ma przywrócić zaufanie społeczne do prokuratury jako organu, który pozostaje wolny od wpływów i nacisków politycznych, działa bezstronnie, kierując się prawem w oparciu o wysokie standardy funkcjonowania. Wzrost zaufania obywateli do prokuratury jako organu, który z jednej strony stoi na straży praworządności, z drugiej natomiast chroni prawa i wolności człowieka, jest jednym z podstawowych celów społecznych, jakie przewiduje się osiągnąć dzięki proponowanej ustawie – Prawo o ustroju prokuratury. Przywrócenie sprawności i efektywności działania prokuratury z kolei pozwoli na realizowanie zadań w zakresie efektywnej walki z przestępczością, co również ma swój wymiar w odniesieniu do oczekiwanych skutków społecznych. Istotnym skutkiem społecznym w odniesieniu do omawianego projektu będzie również przygotowanie prokuratury do przystąpienia do Prokuratury Europejskiej, co jest jednym z założeń omawianej reformy.

Odnosnie do skutków finansowych, to z uwagi na brak dostępności wymaganych dokumentów finansowych Prokuratury Krajowej i innych jednostek prokuratury dokładne ich oszacowanie będzie możliwe po przeprowadzeniu szczegółowych audytów, niemniej można prognozować, że proponowane w projekcie ustawy – Prawo o ustroju prokuratury zmiany, w szczególności dotyczące spłaszczenia struktury prokuratury oraz likwidacji wielu niepotrzebnych stanowisk funkcyjnych i kierowniczych, pozwolą znacznie obniżyć wydatki ponoszone z budżetu państwa na funkcjonowanie prokuratury. Jednocześnie w wymiarze tak społecznym, jak i finansowym proponowane regulacje, przywracając działalność prokuratury na prawidłowy tor w zakresie terminowości i sprawności, uchronią Skarb Państwa przed negatywnymi skutkami finansowymi wynikającymi z procesów odszkodowawczych z tytułu nieterminowego prowadzenia postępowań karnych oraz przedłużających się tymczasowych aresztowań.

RZĄDY PRAWA WSZYSTKICH SPRAWA

